

Brede scholen

Stand van zaken in 9 stadsdelen

juni 2010

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

R a

Brede scholen

Stand van zaken in 9 stadsdelen

juni 2010

Voorwoord

Goed onderwijs staat van oudsher in de maatschappelijke belangstelling. Ook het nieuwe college van B&W van Amsterdam noemt in zijn Programmakkoord 2010-2014 onderwijs als één van de vier belangrijkste prioriteiten in de komende jaren. Sinds de laatste jaren van de vorige eeuw is er belangstelling voor de samenwerking tussen onderwijs, zorg en welzijn in de zogenaamde brede school. Ook in Amsterdam is dit initiatief al snel opgepakt. In de jaren negentig ontstonden in Amsterdam de eerste brede scholen of voorlopers daarvan.

De rekenkamer deed onderzoek naar de stand van zaken van de ontwikkeling van brede scholen in de (voormalige) stadsdelen, die tot juni 2010 bij de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam waren aangesloten. Hoeveel brede scholen zijn er? Wat zijn hun doelstellingen? Welke voorzieningen en activiteiten bieden ze? Wat zijn de resultaten? In dit rapport presenteert de rekenkamer de resultaten van dit onderzoek.

Op 1 juni 2010 legde de directeur van de Rekenkamer Amsterdam, dr. V.L. Eiff, zijn functie neer vanwege het verstrijken van zijn benoemingstermijn. Een nieuwe directeur zal op 1 augustus 2010 zijn werkzaamheden starten.

De heer Eiff stelde op 27 mei 2010 het conceptrapport van dit onderzoek vast. In dit eindrapport is dit concept opgenomen, samen met de bestuurlijke reactie van de dagelijks besturen van de stadsdelen op dit rapport. In tegenstelling tot onze gebruikelijke werkwijze ontbreekt in dit rapport een nawoord van de rekenkamer op de bestuurlijke reactie van de dagelijks besturen.

Dit onderzoek had niet op goede wijze tot stand kunnen komen zonder de bijdrage van medewerkers van de stadsdelen, de schoolbesturen en de scholen, die de rekenkamer in het kader van dit onderzoek bezocht. De rekenkamer dankt hen voor hun bijdrage aan dit onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door de heer drs. J.P. de Groot, mevrouw R. Muijsers MSc en de heer J.H.G. van Leuken (projectleider). De rekenkamer is daarbij ondersteund door de heer drs. F. Studulski, adviseur/onderzoeker bij Sardes.

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	13
1.1 Aanleiding	13
1.2 Landelijk beleid, definitie en afbakening	14
1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen	16
1.4 Normenkader	16
1.5 Aanpak	18
1.6 Leeswijzer	18
2 Beleid, doelstellingen en aantal brede scholen	19
2.1 Definitie en minimumvariant brede school	19
2.2 Kwantitatieve beschrijving stadsdelen	22
2.3 Doelstellingen en ambities stadsdelen	26
2.4 Doelstellingen en ambities van schoolbesturen	39
2.5 Conclusies	41
3 Staat van de brede school	45
3.1 Aantal brede scholen	45
3.2 Huisvesting brede scholen	47
3.3 Historie brede scholen	48
3.4 Resultaten leerlingen	50
3.5 Conclusies brede scholen: aantal, huisvesting, historie en resultaten leerlingen	53
4 Inventarisatie voorzieningen en activiteiten in brede scholen	55
4.1 Inleiding	55
4.2 Voorzieningen	56
4.3 Activiteiten	66
4.4 Organisatie; partners en brede schoolcoördinatoren	75
4.5 Financiële middelen brede scholen	81
4.6 Beleid en uitvoering; profiel brede scholen per stadsdeel	83
4.7 Conclusies	85
5 9 brede scholen nader bekeken	91
5.1 Kenmerken 9 brede scholen	91
5.2 Succes- en faalfactoren	100
5.3 Kwaliteitsmonitoring brede school	106
5.4 Conclusies	107

6	Conclusies en aanbevelingen	111
6.1	Hoofdconclusie	111
6.2	Deelconclusies	114
6.3	Aanbevelingen	123
7	Bestuurlijke reacties	125
7.1	Bestuurlijke reacties	125
Bijlage 1 - Lijst geraadpleegde personen		135
Bijlage 2 - Definities brede scholen		139
Bijlage 3 - Minimumvarianten brede scholen per stadsdeel		143
Bijlage 4 - Beleidsnotities brede school		145
Bijlage 5 - Doelstellingen brede scholen per stadsdeel		147
Bijlage 6 - Doelstellingen brede scholen Programmabegrotingen 2009		151
Bijlage 7 - Doelstellingen brede scholen per schoolbestuur		161
Bijlage 8 - Overzicht brede scholen per stadsdeel		163
Bijlage 9 - Profiel brede scholen per stadsdeel		167
Bijlage 10 - Beschrijving 9 brede scholen		181
Bijlage 11 - Definities en afkortingen		197

Samenvatting

Inleiding

De rekenkamer onderzocht de ontwikkeling van de brede scholen in het primaire onderwijs in de (voormalige) stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Slotervaart, Westerpark, Zeeburg en Zuideramstel. De centrale vraag van het onderzoek was:

Welke doelen streven de 9 stadsdelen na bij de brede scholen, worden deze doelen bereikt en welke kosten zijn daar aan verbonden?

Brede school

Een brede school is een samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Een ander doel kan zijn een doorlopende en op elkaar aansluitende opvang te bieden. Het onderwijs is deelnemer. Kinderopvang, welzijn, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.

Hoe wordt het concept brede school in Amsterdam ingevuld?

Is achterstandenbestrijding nog steeds de doelstelling van de brede school of wordt meer de nadruk gelegd op andere doelstellingen? Welke activiteiten en voorzieningen zijn er binnen een brede school? Zijn brede scholen steeds vaker gehuisvest in multifunctionele accommodaties (MFA's)? Bij een brede school zijn altijd meerdere partijen betrokken met risico's voor het beheer en de exploitatie van het gebouw. Hoe is de samenwerking en afstemming tussen deze partijen op dit moment in Amsterdam?

De rekenkamer geeft met dit rapport inzicht in de (tussen)stand van zaken wat betreft de brede school in de 9 stadsdelen. Ze heeft dit onderzoek ook uitgevoerd omdat er bij de leden van de stadsdeelraden brede belangstelling voor dit onderwerp bestond.

De onderscheiden onderzoeksvragen waren:

1. Wat verstaan de stadsdelen onder de brede school?
2. Welke doelstellingen hebben de stadsdelen en schoolbesturen voor de brede school geformuleerd?
3. In welke stadsdelen zijn er meer en minder brede scholen? En welke van deze brede scholen zijn gehuisvest in een multifunctionele accommodatie (MFA)?
4. Wat zijn de resultaten van kinderen op brede scholen?
5. Welk aanbod is er aan voorzieningen en activiteiten bij de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
 - a. Sluit dit aan bij het beleid van het stadsdeel?
 - b. Wordt de doelgroep kinderen van de brede school bereikt?
 - c. Voldoet het aanbod aan de vraag vanuit de doelgroep?
 - d. Hoe doeltreffend is het beleid voor de brede scholen tot nu toe?

6. Wat zijn de kosten van de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
7. Welke succes- en faalfactoren zijn aan te wijzen bij de 9 nader onderzochte brede scholen?

Aanpak

Bij het opstellen van de onderzoeksopzet werd al duidelijk, dat de effecten van de brede school niet onderzocht konden worden. Daarom is het onderzoek vanuit een wat ander perspectief aangepakt dan de rekenkamer gewend is. We onderscheiden in het onderzoek de volgende stappen:

1. Een inventarisatie van het beleid en de ambities van de stadsdelen en schoolbesturen inzake brede scholen.
2. De vaststelling van het aantal scholen, dat breed wordt genoemd.
3. Een inventarisatie van het aanbod aan voorzieningen en activiteiten, dat deze brede scholen bieden.
4. De deelname van kinderen aan de voorzieningen en activiteiten van brede scholen.
5. Een inventarisatie van de kosten, die stadsdelen maken voor brede scholen.
6. Een verkenning van succes- en faalfactoren, die het daadwerkelijk functioneren van brede scholen bepalen.

De rekenkamer meent dat dit vergelijkend onderzoek van de brede scholen in 9 stadsdelen een basis kan bieden voor vervolgonderzoek naar effecten van de brede school, dat door ons en door anderen kan worden uitgevoerd. De rekenkamer roept de centrale stad en de stadsdelen op om de afbakening van wat onder brede scholen wordt verstaan te verbeteren en te komen tot een registratie van de resultaten, zodat een daadwerkelijke evaluatie van de effecten van brede scholen in de toekomst uitvoerbaar

Hoofdconclusie

Het begrip brede school

Het Ministerie van Onderwijs koos in 2000 voor een beleid voor brede scholen dat er op gericht is om de praktijk – dat willen zeggen: scholen, ouders, schoolbesturen en gemeenten - zoveel mogelijk ruimte te bieden voor de invulling van wat een brede school is. Het ministerie bakende niet scherp af wat onder een brede school moet worden verstaan, maar gaf in een definitie een aantal elementen weer die bij een brede school betrokken *kunnen* zijn. In deze definitie is enkel vastgelegd dat een brede school bestaat uit een samenwerkingsverband gericht op kinderen.

In Amsterdam is deze lijn van het ministerie doorgetrokken. De centrale stad noch de stadsdelen hanteren een eenduidige definitie over wat een brede school is, zelfs niet in een minimumvariant. Ook zijn de definities algemeen en ruim geformuleerd. Welke concrete doelen een brede school heeft, welke voorzieningen daar aanwezig zijn, of er een zorgstructuur aanwezig is, en zo ja, welke, welke partners meewerken aan een school, kan tussen alle brede scholen verschillen en in de praktijk doen zich ook grote verschillen voor.

Een brede school kan een school zijn die zwaar de nadruk legt op de bestrijding van cognitieve, emotionele en fysieke achterstand bij kinderen door middel van een groot pakket aan voorzieningen, activiteiten en zorgstructuren. Een brede school kan ook een

school zijn die vooral gericht is op een - voor ouders en kinderen - veilige en plezierige opvang tussen 8 en 18 uur. Allerlei combinaties hiertussen doen zich voor.

Over de aantallen brede scholen bestaan ook verschillende ideeën. De stadsdelen noemen 65 van hun 103 scholen breed en de schoolbesturen 31. Van de scholen zelf noemen er ook 31 zich breed, maar dit zijn niet dezelfde als de vorige 31. Of een school breed wordt genoemd, blijkt afhankelijk te zijn van diegene die de uitspraak doet. Het gevolg van de strategie van het ministerie en de gemeente is dat het 'etiket' brede school in de praktijk vrijwel niets zegt, behalve dan dat de betrokken school er in de ogen van degene, die de school breed noemt, er naar streeft samen met andere partners iets te doen voor kinderen. De inhoud daarvan kan echter per situatie verschillen.

Dit betekent dat er scholen kunnen zijn, die zichzelf niet breed noemen, of door anderen zo niet worden genoemd, die desondanks vergelijkbare voorzieningen of activiteiten bieden als een 'brede school'. Ouders kunnen daardoor bij de keuze van een school nooit op het etiket 'brede school' afgaan, maar moeten altijd nagaan, wat een bepaalde school aan concrete voorzieningen en activiteiten biedt. De begrips- onduidelijkheid zorgt ook voor veel spraakverwarring onder diegenen, die professioneel of beleidsmatig bij brede scholen zijn betrokken, omdat velen uitgaan van de brede school in allerlei verschillende definities en situaties. Het levert onder meer een stortvloed aan beleidsdocumenten op, die vaak langs elkaar heen gaan.

Tenslotte is van belang dat het effect van brede scholen nauwelijks kan worden gemeten. Dit is voor een deel een gevolg van het relatief korte bestaan van brede scholen, maar belangrijker is de constatering dat de tussen scholen verschillende invulling van 'breed' nooit tot eenduidige effecten van brede scholen kan leiden. Van lang niet alle scholen kan bijvoorbeeld worden verwacht dat het 'breed zijn' de prestaties of de ontwikkeling van kinderen beïnvloedt, omdat dit immers niet als doel is gesteld. Zelfs van een afzonderlijke school is het effect van het 'breed' zijn moeilijk te bepalen, als er verschillende verwachtingen bij stadsdeel, schoolbestuur en de school zelf zijn inzake wat de school doet. Vanuit de ontwikkeling, toetsing en evaluatie van beleid gezien maken deze constatering het concept 'brede school' feitelijk onhanteerbaar.

De bevoegdheid van de gemeente

Voor het optreden van de gemeente, zowel de centrale stad als de stadsdelen, is van belang dat zij op het terrein van de brede school over weinig bevoegdheden beschikt. Twee belangrijke aspecten die de brede school aangaan, de kwaliteit van het onderwijs en het aanbod aan voorzieningen op de brede scholen, behoren niet tot de bevoegdheden van de gemeente. Beide behoren tot de bevoegdheden van de schoolbesturen, onder toezicht van het Ministerie van Onderwijs.

De gemeente kan voornamelijk vanuit het huisvestingsbeleid en het welzijns- en subsidiebeleid invloed uitoefenen op scholen. Het huisvestingsbeleid speelt vooral een rol bij nieuwbouw. Sommige stadsdelen hebben een strategie hierop ontwikkeld,

waarbij toevallige factoren (bijvoorbeeld: de omstandigheid dat er toevallig veel schoolgebouwen aan vervanging toe zijn) een rol spelen. Alle stadsdelen zetten het welzijns- en subsidiebeleid in voor brede scholen.

De gemeente kan verder een rol spelen bij het om de tafel brengen van de verschillende partners, die bij de brede scholen betrokken zijn. Dit gebeurt ook in Amsterdam, zowel op centraal stedelijk niveau (gezamenlijke afspraken van de centrale stad, stadsdelen en schoolbesturen) als ook wel op stadsdeelniveau. De gemeente blijft bij dergelijke activiteiten echter veelal afhankelijk van de bereidheid tot medewerking van de diverse betrokkenen.

Financiële middelen

Hoewel de rekenkamer in het onderzoek geen volledig zicht kon krijgen op de financiële middelen, geven de stadsdelen zeker tussen ongeveer € 200.000 tot € 800.000 per jaar uit voor activiteiten op de brede scholen en de coördinatie daarvan. Per school gaat het gemiddeld om een bedrag van circa € 37.000, waarvan ongeveer € 12.000 voor coördinatie. Het betreft voor een deel middelen, die voorheen bij het welzijnswerk waren opgenomen als de middelen voor 'kinderwerk'. Voor zover de rekenkamer dit kan overzien, is er dus geen sprake van een grote stroom aan subsidies van stadsdelen voor activiteiten op de brede scholen.

Realistische en uitvoerbare ambities

In het licht van de (relatieve) onduidelijkheid en ongerichtheid van het begrip brede school en de beperkte bevoegdheden van de gemeente wil de rekenkamer bij de gemeente (zowel bij centrale stad als stadsdelen) aandacht vragen voor de geformuleerde ambities inzake de brede school. De rekenkamer wil de gemeente in overweging geven het concept brede school nader af te bakenen, zodat meer duidelijkheid bij de verschillende partijen, waaronder de ouders, ontstaat over wat men van een brede school mag verwachten. De invoering van een zogenaamde 'minimumvariant' kan hiervoor een mogelijkheid bieden. In een minimumvariant kan de gemeente opnemen welke voorzieningen, activiteiten en partners minimaal aanwezig zijn. Ook de invoering van een 'keurmerk' is te overwegen.

Verder pleit de rekenkamer voor de vaststelling van realistische, uitvoerbare en meetbare ambities inzake de brede school. Zoals al eerder bij het onderzoek jeugdbeleid constateert de rekenkamer dat onder de noemer van 'talentontwikkeling' regelmatig door centrale stad en stadsdelen hoge ambitieniveaus op tafel worden gelegd.

De rekenkamer vraagt aandacht voor te hoge verwachtingen, omdat het bereiken van resultaten of effecten eisen stelt. De rekenkamer constateert dat de mogelijkheden van de gemeente (centrale stad en stadsdelen) om de kwaliteit van het onderwijs en het aanbod aan voorzieningen te beïnvloeden beperkt zijn en hoge ambities mede daardoor slechts moeilijk kunnen worden bereikt. Ook vraagt het investeringen in administratie en registratie: uit dit onderzoek blijkt dat resultaten of effecten van brede scholen nog maar zeer beperkt in kaart worden gebracht.

Aanbevelingen stadsdelen

De rekenkamer heeft haar aanbevelingen geformuleerd binnen de (beperkte) bevoegdheden die de lokale overheid heeft ten aanzien van het openbaar onderwijs. De stadsdelen zijn hierbij voor een groot deel afhankelijk van de eigen overredings- en verleidingskracht, het verlenen van subsidies en het gezamenlijk belang van alle partijen bij de brede scholen en het creëren van kwalitatief goed onderwijs. De rekenkamer komt tot de volgende aanbevelingen.

Aanbevelingen centrale stad en stadsdelen

1. Overweeg als stadsdelen centraal afspraken te maken over een eenduidige invulling van de brede school. Betrek hierbij de volgende aspecten:
 - a. Welke voorzieningen, activiteiten en partners minimaal bij een school behoren te zijn wil het een brede school zijn.
 - b. Hanteer eenduidige begrippen en geef duidelijk aan wat de meerwaarde is van de andere vormen van de brede school in de praktijk in Amsterdam, zoals de buurtschool en community center, ten opzichte van de brede school.
 - c. Een gezamenlijke, inhoudelijke (pedagogische) visie van de partners bij brede scholen.
 - d. Geef duidelijk de doelgroepen aan waarop de brede school zich richt; primair de kinderen en (eventueel) de ouders en de buurt.
 - e. Multidisciplinaire samenwerking: het is duidelijk welke partners betrokken zijn bij de school, er is overeenstemming over de rolverdeling op het gebied van regie, coördinatie en uitvoering.

2. Overweeg als stadsdelen centraal kwaliteitscriteria (keurmerk) op te stellen waaraan getoetst kan worden of een brede school voldoet. Dit kan ook als controle instrument ingezet worden bij het toekennen van subsidies. Deze criteria kunnen zijn:
 - a. Een gezamenlijke visie; een, door alle partners bij de brede school op schrift vastgestelde, visie voor de brede school met concrete (SMART geformuleerde) doelen.
 - b. De (primaire) doelgroep: kinderen, daarnaast de ouders en de buurt.
 - c. De aangeboden voorzieningen en activiteiten voor kinderen op het vlak van onderwijs, opvang, vrije tijd en zorg.
 - d. De aanwezigheid van ouderbetrokkenheid.
 - e. De betrokkenheid van buurtbewoners.
 - f. Organisatie; een doorgaande lijn voor het kind.
 - g. Samenwerking: de betrokken partners hebben afspraken over de samenwerking, vormen/frequentie van overleg, gebruik van elkaars expertise.
 - h. Duidelijke afspraken over beheer en exploitatie.
 - i. Kwaliteitsmonitor voor het meten van prestaties, effecten en de kwaliteit van de voorzieningen/activiteiten.
 - j. Een jaarlijks werkplan met begroting en een evaluatie van de resultaten van de brede school.
 - k. Fysieke configuratie; de beschikbare ruimtes voldoen voor de invulling van de brede school.

Aanbevelingen stadsdelen

1. Pak als stadsdeel actief de regierol op en vul deze concreet in. Ontwikkel samen met de partners een visie op de brede scholen met daarin de (concreet en meetbaar) te bereiken doelen, de vorm van samenwerking, organisatie, trekker. Definieer goed de rol van iedere partner en de vorm van samenwerking. Maak ook duidelijke afspraken over de invulling en uitvoering van de brede school.
2. Maak inzichtelijk welke financiële en personele middelen er ingezet worden voor de brede scholen. Dit geldt voor de coördinatie van de brede school en de (naschoolse) activiteiten.
3. Controleer of de uitvoering bij de brede scholen overeenkomt met het beleid. Koppel hieraan de subsidie. Stel hiervoor meetbare doelen op met prestatie indicatoren. Bijvoorbeeld bij de naschoolse activiteiten; deelname cijfers, uitval, doorstroom naar verenigingen etc.
4. Nieuwbouw brede scholen: ga bij het ontwikkelen van een brede school al in een vroeg stadium met de (toekomstige) partners om de tafel zitten. In geval van nieuwbouw, zorg dat de fysieke configuratie aansluit bij de toekomstige partners en regel het beheer en exploitatie in dit stadium en niet als de accommodatie er al staat. Leg dit ook vast in (schriftelijke) afspraken en maak ook afspraken over de verantwoordelijkheden van de partijen met betrekking tot het beheer en exploitatie van de brede school.
5. Zorg voor continuïteit in het beleid en de financiële middelen die ingezet worden vanuit het stadsdeel.

Bestuurlijke reacties

De rekenkamer heeft van alle vier (voormalige negen) stadsdelen Oost, West, Nieuw-West en Zuid een bestuurlijke reactie ontvangen. Uit deze reacties blijkt dat de stadsdelen op hoofdlijnen de conclusies onderschrijven en de aanbevelingen van de rekenkamer overnemen.

1 Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk gaat de rekenkamer allereerst in op de aanleiding van dit onderzoek. Vervolgens bespreken we het landelijke beleid en de definitie van de brede school. Ook gaan we in op de afbakening van het onderzoek. In paragraaf drie geeft de rekenkamer het doel van het onderzoek en de bijbehorende onderzoeksvragen weer. Verder bespreken we in paragraaf vier en vijf het normenkader en de gehanteerde aanpak. We besluiten dit hoofdstuk met de leeswijzer.

1.1 Aanleiding

Het aantal brede scholen in Amsterdam is toegenomen en zal in de toekomst nog verder toenemen. Momenteel ontwikkelen veel scholen zich door tot brede school. Volgens de Dienst Onderzoek & Statistiek van de gemeente Amsterdam waren er in 2005 70 en in 2007 99 brede scholen in heel Amsterdam. In de 9 bij de rekenkamer aangesloten stadsdelen waren er in 2005 36 brede scholen en in 2007 was dit aantal opgelopen tot 59 brede scholen.¹ Daarnaast stonden er eind 2008 voor de 9 stadsdelen ook 17 brede scholen in de planning voor huisvesting in een zogeheten multifunctionele accommodatie (MFA).²

Sinds de jaren negentig van de vorige eeuw is er belangstelling voor de samenwerking tussen onderwijs-, zorg- en welzijnsinstellingen en de koppeling van educatieve en sociaal-culturele voorzieningen aan school.³ In dezelfde tijd zijn de eerste brede scholen in Groningen en Rotterdam opgericht. Deze scholen hadden als primair doel de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Hierbij werd door scholen ingezet op het wegwerken van onderwijsachterstanden, maar ook op het versterken van de sociale vaardigheden van kinderen of het verbeteren van de ouderbetrokkenheid.

Maar hoe wordt het concept brede school vandaag de dag in Amsterdam ingevuld? Is achterstandenbestrijding nog steeds de doelstelling van de brede school of wordt meer de nadruk gelegd op andere doelstellingen? En welke activiteiten en voorzieningen zijn er binnen een brede school? Zijn brede scholen steeds vaker gehuisvest in multifunctionele accommodaties (MFA's)? In een eerder onderzoek van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam naar het Multifunctioneel Centrum Binnenhof is gebleken dat de samenwerking tussen onderwijs en welzijn in één gebouw niet altijd vlekkeloos verloopt. Bij een brede school zijn altijd meerdere partijen betrokken met risico's voor het beheer en de exploitatie van het gebouw. Hoe is de samenwerking en afstemming tussen deze partijen op dit moment in Amsterdam?

¹ Bron: Basismeetset 2009, SAS/ O&S (op website O&S: www.os.amsterdam.nl).

² Bron: 'Zicht op Amsterdamse brede scholen in multifunctionele accommodaties' (2008) van OOG onderwijs en jeugd en OSA in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam.

³ Bronnen: o.a. 'De Groninger Vensterschool' van GION (2002) en 'De Groninger vensterschool als casus van onderzoek naar strategie en invoering' (2006), website van de brede school (www.bredeschool.nl).

De rekenkamer wil met dit rapport inzicht geven in de stand van zaken wat betreft de brede school in de negen stadsdelen. Ze heeft dit onderzoek ook uitgevoerd omdat er bij de leden van de stadsdeelraden brede belangstelling voor dit onderwerp bestond.

1.2 Landelijk beleid, definitie en afbakening

In deze paragraaf gaat de rekenkamer allereerst in op het rijksbeleid ten aanzien van de brede school. Vervolgens zullen we de definitie van de brede school aan de orde stellen en de nadere afbakening van het onderzoek kort toelichten.

1.2.1 Landelijk beleid

Het landelijke beleid voor de brede school is opgenomen in de notitie 'Brede blik, brede school' (2000). In deze notitie geven de Ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) aan de brede schoolontwikkeling te ondersteunen. De rol van het rijk is hierbij meer faciliterend door ondersteuning, communicatie en onderzoek, financiering en regelgeving en resultaatsafspraken. Landelijke initiatieven als 'Dagarrangementen en Combinatiefuncties' (2006-2008), de 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' (2007) en wet- en regelgeving als de motie Van Aartsen-Bos (2007) hebben de brede schoolontwikkeling aangejaagd.

Doel van het project 'Dagarrangementen en combinatiefuncties' was om te komen tot een sluitend voorzieningenaanbod dat voor ouders oplossingen biedt om arbeid en zorg te combineren én het bieden van ontwikkelingskansen voor kinderen. Een dagarrangement bestaat uit een doorlopend aanbod tussen bijvoorbeeld (primaire of voortgezet) onderwijs, culturele activiteiten en welzijnsactiviteiten. Het project liep in de periode 2006-2008 en werd gesubsidieerd vanuit het ministerie van OCW, in cofinanciering met deelnemende partijen als gemeenten, stadsdelen, schoolbesturen en welzijnsorganisaties. De 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' had tot doel om landelijk 2.500 combinatiefunctionarissen aan te stellen. Een combinatiefunctionaris kan verschillen tussen onderwijs, welzijn en cultuur overbruggen. Hij is in dienst bij één werkgever, maar werkzaam in twee werkvelden of sectoren. Eenzelfde persoon kan dan bijvoorbeeld werkzaam zijn bij zowel onderwijs als een sportvereniging of culturele instelling. De Impuls loopt in de periode 2008-2012 en wordt uitgevoerd onder de regie van gemeenten. Financiering van het project vindt plaats vanuit rijk en gemeente.⁴ De motie Van Aartsen/Bos verzocht de regering per 1 januari 2007 de wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat scholen verplicht worden hetzij voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7.30 en 18.30 uur, hetzij faciliteiten aan te bieden waarbinnen andere partijen voor de opvang zorgen en randvoorwaarden hierbij aan te geven.

⁴ In het eerste jaar financiert rijksoverheid het project voor 100%. In de jaren daarna betaalt het rijk ongeveer 40% en de gemeenten 60% (bron: www.combinatiefuncties.nl).

1.2.2 Definitie

De brede school wordt in de rijksnotitie uit 2000 gezien als ‘een netwerk van onderwijs, welzijn en zorg voor kinderen en hun ouders. Een netwerk bestaande uit de school en andere voorzieningen (zorginstellingen, cultuur, sport en bijvoorbeeld politie), met als doel de actieve deelname van kinderen aan de samenleving te bevorderen, kinderen een goede ‘dagindeling’ te bieden, mogelijke achterstanden weg te nemen en hun sociale competentie te vergroten.’ Deze definitie is algemeen geformuleerd en is erop gericht om ruimte te bieden voor nadere invulling van de brede school in de praktijk. Eén definitie van de brede school is er dus niet. De rekenkamer hanteert daarom als uitgangspunt de definitie van de brede school zoals deze op de website van de brede school staat vermeld.⁵ Daar wordt onder brede school voor het primair onderwijs het volgende verstaan:

Een brede school is een samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Een ander doel kan zijn een doorlopende en op elkaar aansluitende opvang te bieden. Het onderwijs is participant. Kinderopvang, welzijn, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.

De rekenkamer constateert dat ook deze definitie algemeen en open is geformuleerd. Volgens deze definitie bestaat een brede school uit een samenwerkingsverband tussen partijen gericht op kinderen. Uitgezonderd het onderwijs als vaste partner, staat volledig open welke partijen nog meer deelnemen aan dit samenwerkingsverband. Mogelijke doelen van dit samenwerkingsverband zijn het bieden van ontwikkelingskansen voor kinderen en het bieden van doorlopende en aansluitende opvang. Vanwege de open formulering zullen we bovenstaande definitie als werkdefinitie hanteren. De rekenkamer heeft niet de intentie om scholen te toetsen aan deze algemeen geformuleerde definitie. Wel zullen we in dit onderzoek iets zeggen over de voortgang van voorzieningen en activiteiten van de brede school, waaronder kinderopvang en welzijnsactiviteiten.

1.2.3 Afbakening

De rekenkamer heeft haar benchmarkonderzoek in 9 stadsdelen uitgevoerd naar de brede scholen in het *primair onderwijs*. De brede scholen voor het speciale onderwijs en het voortgezet onderwijs zijn niet in het onderzoek betrokken. Er is niet gekozen voor onderzoek bij brede scholen in dit onderwijs, omdat deze niet tot de bevoegdheden van de stadsdelen behoren. Verder gaat het bij brede scholen in het speciaal onderwijs om relatief kleine aantallen. Een goede vergelijking is daarmee nog niet mogelijk.

⁵ De website van de ‘brede school’ (www.bredeschool.nl) is ontwikkeld in opdracht van de ministeries van OCW, VWS, VROM, SZW en de VNG.

1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit benchmarkonderzoek is om de 9 stadsdelen te vergelijken in doeltreffendheid en doelmatigheid bij de ontwikkeling van brede scholen. De bedoeling is dat leereffecten optreden voor de stadsdelen door inzicht in succes- en faalfactoren bij de ontwikkeling van brede scholen. De rekenkamer wil een 'tussenstand van zaken' opleveren, waardoor de stadsdelen het beleid en de uitvoering van de brede scholen eventueel kunnen bijstellen en optimaliseren.

De centrale probleemstelling van het onderzoek is:

Welke doelen streven de 9 stadsdelen na met de brede scholen, worden deze bereikt en welke kosten zijn hieraan verbonden?

De onderzoeksvragen zijn:

1. Wat verstaan de stadsdelen onder de brede school?
2. Welke doelstellingen hebben de stadsdelen en schoolbesturen voor de brede school geformuleerd?
3. In welke stadsdelen zijn er meer en minder brede scholen? En welke van deze brede scholen zijn gehuisvest in een multifunctionele accommodatie (MFA)?
4. Wat zijn de resultaten van kinderen op brede scholen?
5. Welk aanbod is er aan voorzieningen en activiteiten bij de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
 - a. Sluit dit aan bij het beleid van het stadsdeel?
 - b. Wordt de doelgroep kinderen van de brede school bereikt?
 - c. Voldoet het aanbod aan de vraag vanuit de doelgroep?
 - d. Hoe doeltreffend is het beleid voor de brede scholen tot nu toe?
6. Wat zijn de kosten van de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
7. Welke succes- en faalfactoren zijn aan te wijzen bij de 9 nader onderzochte brede scholen?

1.4 Normenkader

De rekenkamer hanteert de normen zoals weergegeven in tabel 1.1 voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. De rekenkamer onderscheidt daarbij 2 toetsingskaders. Het eerste toetsingskader gaat in op de ambities en het beleid van de stadsdelen met betrekking tot de brede scholen, het tweede toetsingskader betreft de uitvoering van het beleid voor de brede scholen. Binnen deze toetsingskaders maakt de rekenkamer een onderscheid in normen die toegepast worden op alle brede scholen in de 9 stadsdelen en normen die toegepast worden op 9 nader geselecteerde brede scholen.

Tabel 1.1 - Toetsingskader brede scholen

Toetsingskader 1: ambities en beleid brede scholen (bij 9, geselecteerde, brede scholen)			
Norm	Definitie	Toetsaspecten	Indicatoren
Doeltreffend	Het stadsdeel heeft beleid voor de brede scholen geformuleerd dat realiseerbaar is	Heldere doelen en prestaties voor de brede school	Ambities en beleid: <ul style="list-style-type: none"> • Van stadsdeel • Van partners • Concrete doelen geformuleerd • Overeenstemming over doelen tussen partners brede school
Doelmatig	De inzet van capaciteit en middelen is in overeenstemming met de te leveren prestaties en effecten	Vergelijken van ingezette middelen	Van stadsdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Financieel • Personeel
Toetsingskader 2: uitvoering brede scholen (bij 82 brede scholen en 9 geselecteerde scholen)			
Norm	Definitie	Toetsaspecten	Indicatoren
Doeltreffend	Het beoogde doel wordt bereikt	Inventarisatie en vergelijking van activiteiten/voorzieningen Voldoen de scholen aan de motie Van Aartsen/ Bos?	Activiteiten/voorzieningen van: <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs, voorschool en opvang • Welzijn, sociaal-cultureel, sport en buurt • Zorg en maatschappelijke voorzieningen • Aanbod voor- en naschoolse opvang
Doeltreffend	Vertaling brede scholenbeleid naar uitvoering is sluitend	Vergelijken van programma aanbod doelgroepen Optimale samenwerking	<i>Bij de 9 - geselecteerde - brede scholen</i> Activiteiten/voorzieningen voor <ul style="list-style-type: none"> • Kinderen • Ouders • Buurt Samenwerking <ul style="list-style-type: none"> • Vertaling uitvoering (activiteiten/voorzieningen/partners) • Consistentie en continuïteit in aangeboden programma
Doelmatig	De inzet van capaciteit en middelen is in overeenstemming met de te leveren prestaties en effecten bij voorgaande 9 brede scholen	Vergelijken van ingezette middelen	<i>Bij de 9 - geselecteerde - brede scholen</i> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking (convenanten, continuïteit en evaluatie) -> 'inverdieneffecten' • Deelname kinderen

1.5 Aanpak

De rekenkamer heeft voor het onderzoek relevante documenten bestudeerd en gesprekken gevoerd met medewerkers van de 9 stadsdelen. Gezien het aantal documenten en bronnen dat gebruikt is, kan op verzoek de lijst worden ingezien. Verder is ook gesproken met de directies van de volgende schoolbesturen: Amsterdamse Oecumenische Scholengroep (AMOS), Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs (ASKO), Amsterdam West binnen de Ring (AWBR), Katholiek Basisonderwijs Nieuw West (KBA NW), Samen tussen Amstel en IJ (STAIJ), Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden (STWT) en Openbaar Onderwijs aan de Amstel (OOadA). Zowel bij de stadsdelen als bij de schoolbesturen heeft de rekenkamer aan de hand van schriftelijke vragenlijsten informatie verzameld. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met de directies en enkele brede schoolcoördinatoren van nader geselecteerde scholen in de 9 stadsdelen. Deze 9 scholen zijn achtereenvolgens: De Boomgaard, Joop Westerweel, 't Koggeschip, De Kraanvogel, De Kinkerbuurt, Ru Paré, De Zeeheld, Neptunus en de St. Jozef. Verder heeft de rekenkamer op 30 november 2009 een inloopavond georganiseerd voor leden van de medezeggenschapsraad en ouderraad van deze negen scholen.⁶ De opkomst bij deze inloopavond was echter zeer beperkt en daarom heeft de rekenkamer de medezeggenschapsraad van de Kraanvogel en de Ru Paré apart benaderd voor een gesprek. Dit laatste gesprek kon helaas niet doorgaan door ziekte van de gesprekspartner. Ook heeft de rekenkamer gesproken met medewerkers van drie kinderopvang- en welzijnsorganisaties: Partou Kinderopvang, Impuls en Combiwel. Verder is de heer F. Studulski, werkzaam bij Sardes, als extern deskundige bij dit onderzoek betrokken geweest. Een overzicht van de gesprekspartners en geraadpleegde personen is opgenomen in bijlage 1.

1.6 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Allereerst gaat de rekenkamer in hoofdstuk 2 in op de definities, beleid en doelstellingen die de negen stadsdelen voor de brede school hanteren. In dit hoofdstuk zal ook worden ingegaan op de doelstellingen van de schoolbesturen ten aanzien van de brede school. Hoofdstuk 3 geeft in kort bestek de stand van de brede school weer. Vervolgens stelt de rekenkamer in hoofdstuk 4 de uitvoering aan de orde. Daarin worden de beschikbare voorzieningen en activiteiten van brede scholen op stadsdeelniveau geïnventariseerd. In dit hoofdstuk gaan we ook in op de financiële middelen die vanuit het stadsdeel beschikbaar worden gesteld voor brede schoolcoördinatoren, voorzieningen en activiteiten van de brede school. In hoofdstuk 5 gaat de rekenkamer nader in op de situatie bij 9 brede scholen in de afzonderlijke stadsdelen. In dit hoofdstuk komen onder meer succes- en faalfactoren van de brede school ter sprake.

⁶ Aanvankelijk wilde de rekenkamer spreken met een andere school in stadsdeel De Baarsjes. Echter, deze school zag af van medewerking aan het onderzoek en daarom heeft de rekenkamer de Joop Westerweel benaderd voor een gesprek. Dit was enkele dagen voor de inloopavond van de MR en OR, waarvoor de rekenkamer nog wel een uitnodiging heeft verstuurd. Dit was dus echter wel op vrij korte termijn.

2 **Beleid, doelstellingen en aantal brede scholen**

In dit hoofdstuk geeft de rekenkamer voor de negen stadsdelen een beschrijving van de definities, beleid en doelstellingen van de brede school. Deze onderwerpen worden in paragrafen een, drie en vier besproken. In paragraaf twee gaan we per stadsdeel kort in op de context van het primair onderwijs aan de hand van enkele kwantitatieve gegevens. In dit hoofdstuk beantwoordt de rekenkamer de eerste twee onderzoeksvragen, namelijk:

1. Wat verstaan de stadsdelen onder de brede school?
2. Welke doelstellingen hebben de stadsdelen en schoolbesturen voor de brede school geformuleerd?

2.1 **Definitie en minimumvariant brede school**

2.1.1 **Definitie stadsdelen**

De rekenkamer heeft de negen stadsdelen vergeleken op hun definities van de brede school.⁷ In de inleiding heeft de rekenkamer al geconstateerd dat de definitie van het Rijk ruimte voor nadere invulling biedt. Dit blijkt in de praktijk ook zo te zijn; elk van de stadsdelen hanteert een andere definitie van de brede school, die bovendien in de meeste stadsdelen algemeen is geformuleerd. Bijlage 2 geeft een overzicht van deze definities.

Stadsdeel Zeeburg geeft bijvoorbeeld de volgende definitie van een brede school: ‘Een brede school biedt toegankelijke en goede voorzieningen voor kinderen, jongeren en gezin, met de school als middelpunt. Ze hebben daarvoor vele vormen. Brede scholen hebben gemeen dat de school inhoudelijk samenwerkt met andere instellingen zoals kinderopvang, welzijnswerk of muziekschool. De vorm en mate waarin dat gebeurt, is afhankelijk van lokale behoeften, mogelijkheden en omstandigheden. Het doel is in het algemeen de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten.’

Geuzenveld-Slotermeer hanteert de volgende definitie: ‘Een brede school is een samenwerking met externe partijen om het ontwikkelingsproces van kinderen (niet alleen qua onderwijs) positief te beïnvloeden.’

Veel stadsdelen hanteren - natuurlijk met accentverschillen - een definitie met ongeveer dezelfde strekking als bovenstaande definities. Deze accentverschillen zitten bijvoorbeeld in het wel of niet expliciet noemen van mogelijke partners of het al dan niet geven van een doelstelling. Opvallend aan de definitie van Zeeburg is dat hierin wordt omschreven dat de vorm van een brede school afhankelijk is van de lokale omstandigheden. Het begrip brede school kan hier dus in elke situatie anders worden ingevuld.

⁷ Voor deze definities heeft de rekenkamer zich vooral gebaseerd op de door de stadsdelen ingevulde vragenlijsten. Voor sommige stadsdelen geldt dat de definities zijn geciteerd uit notities. Zie bijlage 2 voor een overzicht hiervan.

De rekenkamer constateert dat samenwerking tussen de school en partners de gemeenschappelijke noemer in de negen definities is. In elke omschrijving wordt hier expliciet of meer impliciet naar verwezen. Daarnaast geven vijf stadsdelen - Geuzenveld-Slotermeer, Oud-West, Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel - in hun definitie expliciet aan met de brede school de ontwikkelingskansen van kinderen te willen vergroten.

2.1.2 Minimumvariant stadsdelen

De definities van de 9 stadsdelen zijn in de meeste gevallen algemeen geformuleerd en er wordt nauwelijks verwezen naar de gewenste inhoud en vorm van een brede school. De rekenkamer heeft de 9 stadsdelen daarom gevraagd naar de voorzieningen die scholen minimaal moeten hebben om breed te zijn: de minimumvariant. In bijlage 3 is een overzicht van de minimumvarianten per stadsdeel opgenomen. Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer heeft geen uitspraken gedaan over de minimumvariant van de brede school; hierover zijn binnen het stadsdeel geen afspraken gemaakt.

De rekenkamer constateert dat de gehanteerde minimumvarianten tussen stadsdelen sterk uiteenlopen. Zo zijn volgens stadsdeel Zuideramstel scholen die enkel voor-, tussen- en naschoolse opvang bieden 'minimale' brede scholen te noemen. Volgens stadsdeel Bos en Lommer moet een brede school naast de reguliere schoolactiviteiten vier kenmerken hebben, namelijk:

1. samenwerking in het kader van de voorschool;
2. het bieden van een zorgstructuur waaraan verschillende partijen deelnemen;
3. het bieden van ouderactiviteiten;
4. het aanbieden van naschoolse activiteiten.

Ondanks de hierboven omschreven tegenstellingen tussen deze twee stadsdelen, zijn er enkele voorzieningen aan te wijzen die vaker door de stadsdelen zijn genoemd. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van deze voorzieningen en de verdeling per stadsdeel.

Tabel 2.1 - Overzicht voorzieningen brede school volgens minimumvariant stadsdelen

Stadsdeel	VVE/ voorschool	Opvang*	Naschoolse activiteiten	Zorg*	Ouder- voorzieningen *	Totaal
Bos en Lommer	X		X	X	X	4
De Baarsjes	X	X	X	X	X	5
Geuzenveld-Slotermeer						
Oost-Watergraafsmeer	X	X		X	X	4
Oud-West	X	X	X		X	4
Slotervaart	X	X	X			3
Westerpark	X	X	X	X	X	5

Stadsdeel	VVE/ voorschool	Opvang*	Naschoolse activiteiten	Zorg*	Ouder- voorzieningen *	Totaal
Zeeburg**	X	X	X			3
Zuideramstel		X				1
Totaal	7	7	6	4	5	

*Opvang kan in dit overzicht bestaan uit enkel naschoolse opvang, maar ook uit het complete pakket van voor-, tussen- en naschoolse opvang. Zorg kan hierbij diverse voorzieningen omvatten, waaronder schoolmaatschappelijk werk, logopedie en het OKC. Bij oudervoorzieningen kan worden gedacht aan activiteiten ter stimulering van de ouderbetrokkenheid, het inzetten van oudercontactpersonen en het hebben van een ouderkamer.

**Stadsdeel Zeeburg noemt een voorschool en/of peuterspeelzaal als onderdeel van een brede school.

De overige stadsdelen die dit element noemen in hun minimumvariant, verwijzen enkel naar de voorschool.

Een ruime meerderheid van de stadsdelen noemt de aanwezigheid van voor- en vroegschoolse educatie of voorschool (7), opvang (7) en naschools activiteitenaanbod (6) als minimaal onderdeel van de brede school. Zorg- (4) en oudervoorzieningen (5) worden minder vaak genoemd.

Verder constateert de rekenkamer dat vijf stadsdelen - Bos en Lommer, De Baarsjes, Oost-Watergraafsmeer, Oud-West⁸ en Westerpark - in totaal 4 of 5 van de hierboven weergegeven voorzieningen noemen. De overige stadsdelen noemen er minder, waarbij voor Zuideramstel opvang de enige noodzakelijke voorwaarde voor een (minimale) brede school is.⁹

2.1.3 Conclusies definitie en minimumvariant stadsdelen

De rekenkamer merkt op dat de formulering van de brede schooldefinitie van de meeste stadsdelen vrij algemeen is. Gevolg is dat onduidelijk blijft wat een brede school nu precies inhoudt. Dit komt volgens de rekenkamer dan ook tot uiting in de minimumvarianten die de stadsdelen hanteren. Elk stadsdeel hanteert een eigen minimumvariant van de brede school, al zijn er voor een meerderheid van de stadsdelen wel enkele gemeenschappelijke voorzieningen te herkennen. Deze voorzieningen zijn voor- en vroegschoolse educatie of voorschool, opvang en een naschools activiteitenaanbod.

⁸ In reactie op de Nota van Bevindingen stelt Oud-West dat “zorg weliswaar geen ‘voorziening’ in het kader van de Brede School is, maar dat basisscholen van Oud-West uiteraard ook zorg in allerlei vormen en maten (zelfs via een geformaliseerde minimum-standaard aan zorg) bieden.

⁹ De rekenkamer merkt hierbij op dat stadsdeel Zuideramstel in haar definitie wel verwijst naar naschoolse activiteiten als onderdeel van de brede school.

2.2 Kwantitatieve beschrijving stadsdelen

Zoals in de vorige paragraaf bij de definitie van stadsdeel Zeeburg naar voren is gekomen, is de invulling en vorm van de brede school ook afhankelijk van de lokale behoeften, mogelijkheden en omstandigheden. In deze paragraaf presenteren we kort deze lokale situatie per stadsdeel aan de hand van kwantitatieve gegevens. Allereerst geeft de rekenkamer enkele cijfers over het aantal kinderen naar leeftijd. Hiermee wordt duidelijk hoeveel kinderen er in de basisschoolleeftijd zijn.¹⁰ Verder geeft de rekenkamer een overzicht van het aantal basisscholen per stadsdeel, inclusief het aantal leerlingen dat naar deze scholen gaat. Tot slot gaan we in op het percentage doelgroep-leerlingen per stadsdeel. Doelgroepleerlingen zijn kinderen met een (risico op een) onderwijsachterstand. Afhankelijk van het aantal doelgroepleerlingen ontvangen scholen daarom ter ondersteuning extra financiële middelen.

2.2.1 Leeftijd

Tabel 2.2 geeft een overzicht van het aantal kinderen per stadsdeel uitgesplitst naar leeftijdscategorieën. De rekenkamer maakt hierbij onderscheid tussen kinderen in de leeftijd 0-4 jaar en 5-12 jaar. De verplichte leeftijd om naar de basisschool te gaan is 5 jaar.¹¹

Tabel 2.2 - Kinderen per leeftijdscategorie

Stadsdeel	0-4 jaar	% 0-4 jaar	5-12 jaar	% 5-12 jaar	totaal bevolking
Bos en Lommer	2.213	7,3	2.740	9,0	30.367
De Baarsjes	2.055	6,1	2.157	6,4	33.636
Geuzenveld-Slotermeer	3.081	7,6	4.290	10,5	40.670
Oost-Watergraafsmeer	3.238	5,4	4.198	7,0	59.763
Oud-West	1.591	5,0	1.622	5,1	31.760
Slotervaart	2.696	6,0	4.420	9,9	44.793
Westerpark	1.706	5,0	2.125	6,2	34.147
Zeeburg	4.901	9,3	5.476	10,4	52.682
Zuideramstel	2.266	4,8	2.589	5,5	47.263

Bron: Dienst Onderzoek en Statistiek (1 januari 2009), bewerkt door rekenkamer

In Zeeburg wonen absoluut en relatief de meeste kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar (4901 kinderen, 9,3%). In Oud-West (1.591 kinderen) wonen er juist absoluut gezien de minste kinderen in deze leeftijd. Procentueel wonen er in Zuideramstel (4,8%) de minste kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. Maar ook in Westerpark (5,0%) en Oud-West (5,0%) is deze leeftijdscategorie verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd.

In Zeeburg (5.476 kinderen, 10,4%) wonen absoluut gezien de meeste kinderen in de basisschoolleeftijd. In verhouding tot de andere stadsdelen wonen er in Geuzenveld-

¹⁰ Opmerking hierbij is natuurlijk wel dat niet alle kinderen in hun eigen stadsdeel naar school gaan.

¹¹ Kinderen mogen vanaf hun vierde jaar, maar moeten vanaf hun vijfde jaar naar de basisschool.

Slotermeer (10,5%) de meeste kinderen in de leeftijd van 5-12 jaar. In Oud-West is deze leeftijdscategorie het kleinst (1.622 kinderen, 5,1%).

2.2.2 Aantal basisscholen naar denominatie en schoolgrootte

Tabel 2.3 geeft per stadsdeel een overzicht van het aantal basisscholen naar denominatie. Daarnaast geeft de tabel inzicht in het aantal leerlingen dat op deze basisscholen naar school gaat. Verder is de gemiddelde schoolgrootte per stadsdeel weergegeven. Deze is berekend door het aantal leerlingen te delen door het aantal basisscholen per stadsdeel. In de laatste kolom wordt per stadsdeel de verhouding tussen het aantal kinderen in de leeftijd van 5-12 jaar enerzijds en het aantal leerlingen anderzijds gegeven. Dit percentage geeft een indicatie van de mate waarin kinderen in hun eigen stadsdeel naar de basisschool gaan.

Tabel 2.3 - Basisscholen naar denominatie, aantal leerlingen per stadsdeel, gemiddelde schoolgrootte en verhouding kinderen (leeftijd 5-12 jaar)

Stadsdeel	Aantal basisscholen*	Openbaar	Bijzonder	Aantal leerlingen**	Gemiddelde schoolgrootte	Verhouding kinderen***
Bos en Lommer	10	4	6	2.568	257	94%
De Baarsjes	10	5	5	2.691	269	125%
Geuzenveld-Slotermeer	10	4	6	3.641	364	85%
Oost-Watergraafsmeer	14	8	6	4.003	286	95%
Oud-West	6	5	1	1.547	258 ¹²	95%
Slotervaart	12	6	6	3.983	332	90%
Westerpark****	8	3	5	1.684	211	79%
Zeeburg	19	8	11	5.031	265	92%
Zuideramstel	14	5	9	3.310	236	128%

Bron: DMO 'Amsterdamse resultaten Primair onderwijs 2009' en CFI (DUO)/ Dienst Onderzoek en Statistiek (schooljaar 2008-2009).

*Voor het aantal basisscholen is de rekenkamer uitgegaan van het aantal scholen per stadsdeel zoals vermeld in de rapportage 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009'. Deze aantallen verschillen in sommige gevallen van de cijfers van CFI (DUO)/ O&S.

**Het aantal leerlingen per stadsdeel is gebaseerd op schooljaar 2008-2009.

***De verhouding kinderen geeft per stadsdeel de verhouding tussen het aantal kinderen in de leeftijd van 5-12 jaar en het aantal leerlingen. Een opmerking hierbij is wel dat het meetmoment van het aantal kinderen in de leeftijd van 5-12 jaar verschilt (1 januari 2009) van het meetmoment van het aantal kinderen per stadsdeel (schooljaar 2008-2009, 1 oktober 2008).

****Voor Westerpark is de Catamaran twee keer meegenomen (ook de dislocatie).

¹² In reactie op de Nota van Bevindingen geeft Oud-West aan dat er nu gemiddeld 265 leerlingen per school zijn.

De meeste basisscholen zijn te vinden in Zeeburg (19). Veel scholen zijn er ook in Oost-Watergraafsmeer (14), Zuideramstel (14) en Slotervaart (12). In Oud-West staan 6 basisscholen, voor Westerpark is dit aantal 8. In stadsdelen met meer scholen zijn er ook relatief meer leerlingen en andersom.

In alle stadsdelen zijn er zowel openbare als bijzondere basisscholen. De verhouding hiertussen is echter niet altijd gelijk. In Oud-West zijn er relatief meer openbare scholen. In Zeeburg, Zuideramstel en ook Westerpark zijn er in verhouding juist meer bijzondere basisscholen. In de overige stadsdelen is de verhouding tussen openbaar en bijzonder onderwijs ongeveer gelijk.¹³

Er zijn verder ook verschillen tussen stadsdelen wat betreft de gemiddelde schoolgrootte. In de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer (364) en Slotervaart (332) is de gemiddelde school relatief groot. Het omgekeerde geldt voor Westerpark (211) en Zuideramstel (236), waar een gemiddelde school relatief klein is. Verder constateert de rekenkamer dat in twee stadsdelen – De Baarsjes en Zuideramstel – er meer kinderen in de basisschoolleeftijd naar school gaan dan er in het stadsdeel wonen. Voor de overige 7 stadsdelen geldt het omgekeerde.

2.2.3 Percentage doelgroepleerlingen

Voor doelgroepleerlingen ontvangen scholen extra financiële middelen op basis van een zogenaamde gewichtenregeling. In tabel 2.4 staat per stadsdeel een overzicht van de percentages doelgroepleerlingen in de oude en nieuwe gewichtenregeling. Dit overzicht geeft een indicatie van de mate waarin er in de stadsdelen sprake is van (onderwijs-) achterstanden bij kinderen. In het kader van het voorrangbeleid worden namelijk aan kansarme kinderen leerlinggewichten toegekend. Bij de gewichtenregeling is de veronderstelling dat kinderen met een bepaalde achtergrond vaker een onderwijsachterstand hebben en gedurende de basisschool extra ondersteuning nodig hebben. Afhankelijk van het leerlinggewicht van de kinderen worden er daarom extra financiële middelen aan de scholen toegekend.

Vanaf 1 augustus 2006 is een nieuwe gewichtenregeling verspreid over vier jaar ingevoerd. Daarom verwijzen we in de onderstaande tabel naar een oude en nieuwe regeling. In de oude gewichtenregeling wordt het leerlinggewicht bepaald op basis van etniciteit, beroep en het opleidingsniveau van ouder(s). De nieuwe gewichtenregeling baseert zich enkel op het opleidingsniveau van ouder(s). Voor beide gewichtenregelingen geldt logischerwijs, hoe lager het opleidingsniveau, hoe hoger het leerlinggewicht. Voor het oude leerlinggewicht geldt daarbij ook dat een allochtone leerling een hoger leerlinggewicht krijgt.

¹³ De rekenkamer verstaat onder bijzonder onderwijs zowel confessioneel bijzonder als algemeen bijzonder onderwijs.

Tabel 2.4 - Primair onderwijs: Percentage doelgroep leerlingen in schooljaar 2008-2009¹⁴

Stadsdeel	Leerlinggewicht oude regeling Leerlingen ≥ 10 jaar			Leerlinggewicht nieuwe regeling Leerlingen 4-9 jaar		
	0,90	0,25	0,00	1,20	0,30	0,00
	Bos en Lommer	90	3	7	48	14
De Baarsjes	78	5	17	29	9	62
Geuzenveld-Slotermeer	76	4	20	36	11	53
Oost-Watergraafsmeer	40	5	56	18	7	75
Oud-West	36	3	61	11	6	83
Slotervaart	49	2	49	24	8	68
Westerpark	45	6	49	24	8	68
Zeeburg	39	8	53	18	6	76
Zuideramstel	17	2	82	5	3	92
Amsterdam	46	4	49	19	10	71

Bron: CFI (DUO)/ Dienst Onderzoek en Statistiek (schooljaar 2008-2009)

In zowel de oude als nieuwe regeling heeft stadsdeel Bos en Lommer de meeste leerlingen met het hoogste leerlinggewicht (90% en 48%) en de minste leerlingen met het leerlinggewicht van 0,00 (7% en 38%). Andere stadsdelen die ook relatief veel kinderen met een hoog leerlinggewicht hebben, zijn De Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer. Voor Zuideramstel geldt het omgekeerde. Dit stadsdeel heeft de minste kinderen met een hoog leerlinggewicht (17% en 5%) en de meeste kinderen met het leerlinggewicht 0,00 (82% en 92%).

De rekenkamer constateert dat in de nieuwe regeling het aantal leerlingen met het hoogste leerlinggewicht voor alle stadsdelen aanzienlijk daalt, terwijl aangenomen mag worden dat de relatieve achterstand van de kinderen niet (plotseling) is veranderd. Omgekeerd is er een stijging in de groep leerlingen zonder gewicht. De middengroep met een leerlinggewicht van 0,30 is ten opzichte van de middengroep in de oude gewichtenregeling groter geworden. Vooral in Bos en Lommer (14%) en Geuzenveld-Slotermeer (11%) is deze groep in vergelijking met andere stadsdelen relatief groot. De rekenkamer constateert dat het daadwerkelijke aantal doelgroep leerlingen door deze nieuwe regeling niet per definitie is afgenomen; de definitie van doelgroep leerlingen is veranderd. De daling van het aantal leerlingen met een leerlinggewicht heeft voor scholen negatieve financiële consequenties; voor kinderen met een leerlinggewicht worden immers extra middelen ontvangen.

¹⁴ * De oude gewichtenregeling: 0,90: Allochtone leerlingen van ouders met een laag opleidings- en beroepsniveau; 0,25: Nederlandse leerlingen van ouders met een laag opleidingsniveau; 0,00: Alle overige leerlingen.

* De nieuwe gewichtenregeling: 1,20: Leerlingen van wie één van de ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 1 en de ander een opleiding uit categorie 2; 0,30: Leerlingen van wie beide ouders of de ouder die is belast met de dagelijkse verzorging een opleiding uit categorie 2 heeft gehad; 0,00: Leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 3. Categorie 1: Maximaal basisonderwijs of (v)so-zmlk; Categorie 2: Maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg; Categorie 3: Overig voortgezet onderwijs en hoger.

2.2.4 Conclusies kwantitatieve beschrijving stadsdelen

In Zeeburg en Geuzenveld-Slotermeer wonen relatief de meeste kinderen, in Oud-West en Zuideramstel in verhouding de minste kinderen. De meeste basisscholen zijn te vinden in de stadsdelen Zeeburg, Oost-Watergraafsmeer, Zuideramstel en Slotervaart. Dit hangt voor een groot deel samen met het aantal kinderen in het stadsdeel. Daarnaast zijn er verschillen tussen stadsdelen wat betreft de gemiddelde schoolgrootte. In Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart is de gemiddelde school relatief groot. Het omgekeerde geldt voor Westerpark en Zuideramstel. Verder blijkt bij vergelijking van de aantallen kinderen in de leeftijd van 5-12 jaar en het aantal leerlingen, dat in De Baarsjes en Zuideramstel meer kinderen naar school gaan dan dat er wonen. Daarnaast zijn in stadsdeel Bos en Lommer de meeste kinderen met een onderwijsachterstand, zogenaamde doelgroepkinderen. Ook in stadsdelen De Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer zijn er relatief veel kinderen met een achterstand. In Zuideramstel zitten relatief de minste doelgroepleerlingen op school.

2.3 Doelstellingen en ambities stadsdelen

De rekenkamer beschrijft in deze paragraaf de doelstellingen en het beleid van de brede school. Allereerst zullen we ingaan op het beleid dat vanuit de centrale stad is geformuleerd. Vervolgens geven we inzicht in de inhoudelijke doelstellingen en ambities van de negen stadsdelen. Ook gaat de rekenkamer in op uitwerkingen van doelstellingen in programmabegrotingen.

2.3.1 Beleid centrale stad

Voor zover de gemeente taken en bevoegdheden heeft inzake het reguliere basisonderwijs, berusten deze bij de stadsdelen. De centrale stad heeft echter wel een regiefunctie voor het overkoepelende beleid van het primair, voorgezet en speciaal onderwijs in Amsterdam. De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (verder: DMO) is hierbij de uitvoerende organisatie.

De rekenkamer constateert dat vanuit de centrale stad geen integraal beleid voor brede scholen is geformuleerd. Wel zijn twee notities leidend, namelijk:

- 'Jong Amsterdam. Onderwijs- en jeugdplan 2006-2010' en
- 'Brede talentontwikkeling voor alle jeugd in Amsterdam 2007-2010'.

Jong Amsterdam

In de notitie 'Jong Amsterdam' zijn 6 speerpunten geformuleerd. Binnen een van deze speerpunten - Brede talentontwikkeling - worden expliciete doelstellingen ten aanzien van de brede school in het primair onderwijs benoemd:

‘In de periode 2006-2010 is er een groeiend professioneel aanbod van brede schoolvoorzieningen (dagarrangementen en combinatiefuncties)¹⁵ waar alle leerlingen gebruik van kunnen maken. In 2010:

- worden op 150 scholen in het primair onderwijs dagarrangementen uitgevoerd. 50% van de kinderen op deze scholen maakt gebruik van dit aanbod;
- hebben alle scholen in het primair onderwijs professionele opvang voor en na schooltijd georganiseerd (rijksbeleid)’.

De rekenkamer constateert dat in de notitie ‘Jong Amsterdam’ geen eenduidige definitie van de brede school wordt gegeven¹⁶. Zoals hierboven weergegeven staan dagarrangementen en combinatiefuncties tussen haakjes achter brede schoolvoorzieningen. De invulling van beide begrippen is in de notitie niet nader bepaald. De uitwerking hiervan ligt dan ook bij de stadsdelen en schoolbesturen. Echter, de uitwerking van ‘Jong Amsterdam’ in de notitie ‘Brede Talentontwikkeling’ geeft wel richting aan de brede schoolontwikkeling in Amsterdam.

Brede talentontwikkeling

In de notitie ‘Brede talentontwikkeling’ (BTO) verstaat de centrale stad het volgende onder brede talentontwikkeling: ‘We stimuleren en ondersteunen alle kinderen en jongeren in het ontwikkelen van hun talenten. We laten de activiteiten in zes talentgroepen aan bod komen en bieden ze op vier niveaus aan.’¹⁷ In het ‘Uitvoeringsplan 2009. Brede talentontwikkeling voor alle jeugd in Amsterdam’ wordt de brede school voor primair onderwijs beschreven als een activiteit die bijdraagt aan brede talentontwikkeling¹⁸ van kinderen, maar die niet in het kader van het programma BTO wordt gefinancierd. Het doel is als volgt: ‘Doelstelling van de brede school in het primair onderwijs is dat alle kinderen gebruik kunnen maken van voor-, tussen- en naschoolse activiteiten. Alle basisscholen in alle stadsdelen hebben hiertoe naschoolse activiteiten in wijkgerichte dagarrangementen die toegankelijk zijn voor alle kinderen.’

¹⁵ Een dagarrangement is een doorlopend aanbod van voorzieningen in opvang, onderwijs en vrije tijd voor kinderen van 0-16 jaar (bron: www.dagarrangementenencombinatiefuncties.nl). Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever maar werkzaam is voor twee of meer sectoren. Met combinatiefuncties wordt de verbinding en samenwerking tussen sectoren versterkt (bron: www.combinatiefuncties.nl). Vanuit het rijk was er de Regeling dagarrangementen en combinatiefuncties. In het kader van deze regeling werd er geld beschikbaar gesteld voor versterking van de sociale infrastructuur (versterking van samenwerking tussen partijen om tot nieuwe vormen van dienstverlening te komen) en het stimuleren van combinatiefuncties in onderwijs, kinderopvang, welzijn, sport en cultuur.

¹⁶ In 2001 werd dit ook geconstateerd in het document ten behoeve van de 1^e Amsterdamse onderwijsweek in de ‘Rapportage Brede School, Amsterdam 2001’ (21 november 2001), Gerard v.d. Burgwal en Loes de Ruiter.

¹⁷ De zes talentgroepen zijn: (1) Sport, lijf en gezondheid (2) Kunst & Cultuur (3) Techniek en ICT (4) Wetenschap en Natuur (5) Communicatie en Taalvaardigheid (6) Sociale vaardigheden. De vier niveaus zijn: (1) Kennismaken (2) Ontwikkelen (3) Bekwamen (4) Topprestatie.

¹⁸ De doelstelling van Brede talentontwikkeling: ‘Doel van Brede Talentontwikkeling is dat alle Amsterdamse kinderen vanaf 2010 de mogelijkheid moeten hebben om in ieder geval de eerste twee trappen (kennismaken en ontwikkelen) van alle talentgroepen te doorlopen.’

Met betrekking tot naschoolse activiteiten moeten alle kinderen in Amsterdam minimaal één keer, maar het liefst twee keer per week aan wijkgerichte activiteit kunnen deelnemen.¹⁹

De notitie BTO gaat naast de brede school ook in op andere activiteiten die bijdragen aan brede talentontwikkeling van kinderen. De centrale stad vervult hierbij een faciliterende rol, waarbij initiatieven zoals het aanstellen van talentmakelaars worden genoemd. Deze talentmakelaars dienen vraag en aanbod van naschoolse activiteiten op elkaar af te stemmen. Verder is een website 12- in ontwikkeling. Op deze website kunnen kinderen een overzicht vinden van naschoolse activiteiten in hun buurt. Ook kunnen ze zich dan online inschrijven voor deze activiteiten. Daarnaast is het Apolloloket ingesteld. Dit loket dient samenhang aan te brengen tussen verschillende subsidieregelingen voor activiteiten gericht op talentontwikkeling²⁰.

Conclusies

Vanuit de centrale stad zijn doelstellingen over de brede school opgenomen in de notities 'Jong Amsterdam' en 'Brede talentontwikkeling.' In de beleidsnotitie 'Jong Amsterdam' staat als doelstelling dat op 150 basisscholen dagarrangementen moeten worden uitgevoerd, waarvan 50% van de kinderen gebruik maakt. Verder dienen alle basisscholen professionele opvang voor en na schooltijd aan te bieden. De notitie 'Brede talentontwikkeling' is een uitwerking van het speerpunt brede talentontwikkeling uit 'Jong Amsterdam.' In deze notitie wordt de brede school gezien als een activiteit die bijdraagt aan brede talentontwikkeling, maar in dit kader niet wordt gefinancierd. Het gewenste resultaat van het programma BTO is onder meer dat alle Amsterdamse kinderen minimaal één keer per week (en het liefst twee keer) binnen wijkgerichte dagarrangementen kunnen deelnemen aan een activiteit²¹.

De rekenkamer is van mening, dat onduidelijk is hoe de doelstellingen uit beide notities over de deelname van kinderen zich tot elkaar verhouden. In 'Jong Amsterdam' wordt namelijk gestreefd naar een gebruik van dagarrangementen door 50% van de kinderen op 150 basisscholen. In notitie over BTO streeft de centrale stad naar deelname van alle Amsterdamse kinderen aan de naschoolse activiteiten, minimaal één en het liefst twee keer per week.

¹⁹ Het gewenste resultaat voor het programma BTO voor 2010 is dat kinderen minimaal één keer per week kunnen deelnemen aan een wijkgerichte activiteit. De ambitie ligt echter hoger: 'opzet is dat alle kinderen in Amsterdam aan twee wijkgerichte naschoolse activiteiten kunnen deelnemen.' (bron: Uitvoeringsplan 2009, p26).

²⁰ Het Apolloloket zal volgens een evaluatie in 2009 en 2010, welke behandeld is in de commissie KSB (4 februari 2010), in de huidige vorm niet blijven bestaan.

²¹ Zie ook rapportage 'Talenten makelen in Amsterdam: hoe staan we ervoor in het basisonderwijs?', stuurgroep BTO (16 november 2009).

2.3.2 Beleidsnotities brede school stadsdelen

In deze paragraaf bekijkt de rekenkamer in hoeverre de stadsdelen een integrale beleidsnotitie over de brede school hebben geformuleerd. Vervolgens bekijken we of er concrete doelstellingen en ambities over de brede school in flankerend beleid zijn opgenomen.

Integrale beleidsnotitie over de brede school

In bijlage 4 is een overzicht van stadsdelen en de aanwezigheid van een integrale beleidsnotitie voor brede scholen opgenomen en van de beschikbaarheid van notities op flankerende beleidsvelden.

Uit dit overzicht blijkt dat Bos en Lommer, Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel een integrale beleidsnotitie voor de brede school hebben geformuleerd. Geuzenveld-Slotermeer en Oud-West hebben in het verleden een notitie geformuleerd, maar het huidige beleid is op dit moment in andere nota's opgenomen. Stadsdelen De Baarsjes, Oost-Watergraafsmeer en Westerpark hebben geen integrale beleidsnotitie. Het beleid over de brede school is in deze stadsdelen in een andere notitie(s) opgenomen.

Bijlage 4 geeft ook een overzicht van de beschikbaarheid van notities op 9 onderscheiden flankerende beleidsgebieden. Voor het merendeel van deze notities geldt dat de brede school of voorzieningen van de brede school expliciet hierin worden genoemd.

De meerderheid van de stadsdelen (8) heeft een notitie op het gebied van jeugd- en onderwijsbeleid opgesteld, meestal als nadere uitwerking van Jong Amsterdam. Een kleine meerderheid heeft notities op het gebied van naschoolse activiteiten (5) en voor- en vroegschoolse educatie (5) geformuleerd. Verder hebben de meeste stadsdelen notities over kunst & cultuur (7) en sport (7). Er bestaan nauwelijks afzonderlijke beleidsnotities over ouderbetrokkenheid (2) en zorg en welzijn (2).

De rekenkamer constateert dat stadsdeel Slotervaart voor acht van de negen beleidsvelden een aparte beleidsnotitie heeft opgesteld. Dit stadsdeel is dus het meest beleidsrijk (zowel in aantal als inhoud). Dit geldt ook voor De Baarsjes en Oost-Watergraafsmeer met elk zeven beleidsnotities. Geuzenveld-Slotermeer (3 notities) en Westerpark (3 notities) zijn het minst beleidsrijk. Voor deze, maar ook andere stadsdelen geldt dat veel beleidsterreinen aan de orde komen in de stadsdeelspecifieke versie van Jong Amsterdam.

De rekenkamer merkt dan ook op dat het aantal beleidsnotities op zich niet veel zegt over de uitvoering en praktische invulling van de brede school. Dit overzicht van beschikbare notities op flankerende beleidsgebieden benadrukt nogmaals de 'breedheid van de brede school'.

2.3.3 Doelstellingen en ambities brede school

In deze paragraaf gaat de rekenkamer allereerst in op doelstellingen die specifiek voor de brede school zijn geformuleerd. Vervolgens bespreken we de verdere ambities van stadsdelen op het gebied van de brede school. Ook zal er ingegaan worden op een gezamenlijke visie, de samenwerking en de regierol van het stadsdeel bij de brede scholen.

Doelstellingen algemeen

Bijlage 5 geeft per stadsdeel een overzicht van de doelstellingen voor de brede school.²² Zoals ook het geval is bij de definities en minimumvarianten, bestaat er een grote diversiteit wat betreft doelstellingen. Elk stadsdeel heeft eigen doelstellingen met eigen accenten geformuleerd.

Hoewel de doelstellingen van de stadsdelen richting geven aan de invulling van de brede school, zijn deze doelstellingen veelal in algemene bewoordingen geformuleerd. Zo hanteert De Baarsjes bijvoorbeeld de volgende doelstelling: “Het primaire doel van de brede school is het scheppen van mogelijkheden en voorwaarden om leer- en ontwikkelingsachterstanden bij kinderen te voorkomen en/of te verminderen en een bijdrage te leveren aan een brede talentontwikkeling en succesvolle maatschappelijke participatie van kinderen. Het versterken van de wijkcohesie is een subdoel dat later aan bod komt. Eerst moet de infrastructuur goed worden opgezet worden; de zogenaamde buurtschool. Bij het versterken van de wijkcohesie gaat het om activiteiten en cursussen voor ouders en een naschools activiteitenaanbod voor alle kinderen in de buurt. (...)” Verder worden de volgende gewenste resultaten van brede schoolactiviteiten genoemd:

- Kinderen leren sociale competenties als samenwerken, aan regels houden en communiceren.
- Kinderen maken kennis met verschillende vormen van vrijetijdsbesteding.
- Professionalisering van de overblijffunctie in het kader van de kantoortijdschool.

De rekenkamer merkt op dat alle stadsdelen in de doelstellingen refereren aan ‘het bieden van ontwikkelingskansen’ of ‘het vergroten van kansen’ voor kinderen. In de meeste stadsdelen is dit een (of zelfs dé primaire) doelstelling, die soms nader is uitgewerkt. Voor Bos en Lommer en De Baarsjes geldt namelijk dat deze stadsdelen zich hierbij richten op een specifiek onderwerp. Bos en Lommer geeft aan zich specifiek te richten op ontwikkeling van taalvaardigheid en op ontwikkeling op sociaal-emotioneel gebied. De Baarsjes wil onder andere een bijdrage leveren aan brede talentontwikkeling van kinderen. Verder geldt voor een meerderheid van de stadsdelen dat zij in hun doelstellingen expliciet of meer impliciet ingaan op naschoolse activiteiten, buurtcohesie en sociale samenhang en ouderbetrokkenheid of activiteiten voor ouders. Voor deze onderwerpen geldt dat deze een doel op zich kunnen zijn of als middel dienen voor andere doelen. Het aanbieden van naschoolse activiteiten kan bijvoorbeeld op zichzelf een doel

²² Bij dit overzicht van ambities en doelstellingen is de rekenkamer uitgegaan van doelstellingen zoals geformuleerd door het stadsdeel in de vragenlijst of (integrale) beleidsnotitie(s). Dit houdt dus in dat de aparte doelstellingen in andere notities op flankerende beleidsgebieden in de meeste gevallen niet zijn meegenomen.

van de brede school zijn. Het aanbieden van naschoolse activiteiten kan echter ook vergroting van sociale vaardigheden en gelijkwaardige kansen voor kinderen tot doel hebben. Tabel 2.5 geeft per stadsdeel een overzicht van de mate waarin de stadsdelen ingaan op bovenstaande onderwerpen.

Tabel 2.5 - Onderwerpen die in doelstellingen van stadsdelen genoemd worden

Stadsdeel	Vergroten/bieden van ontwikkelingskansen	Naschoolse activiteiten	Ouderbetrokkenheid/activiteiten ouders	Buurtcohesie/sociale samenhang
Bos en Lommer	X	X		
De Baarsjes	X	X	X	X
Geuzenveld-Slotermeer	X	X		X
Oost-Watergraafsmeer	X	X	X	X
Oud-West	X	X	X	X
Slotervaart	X	X	X	X
Westerpark	X		X	X
Zeeburg	X	X	X	
Zuideramstel	X	X		
Totaal	9	8	6	6

Het bieden van ontwikkelingskansen voor kinderen en soortgelijke doelstellingen worden door de negen stadsdelen genoemd. Naschoolse activiteiten worden door alle stadsdelen, uitgezonderd Westerpark, expliciet vermeld in hun doelstellingen.²³

Het vergroten van ouderbetrokkenheid en sociale samenhang in de buurt worden door zes stadsdelen expliciet genoemd.

Uitgangssituatie en doelgroep brede school

De rekenkamer onderzocht verder welk uitgangspunt ten grondslag ligt aan de brede school - achterstandenbestrijding of talentontwikkeling - en welke doelgroep de stadsdelen willen bereiken. Eerder in dit hoofdstuk is gebleken dat stadsdelen andere accenten leggen in hun brede scholenbeleid, definities en minimumvarianten. Gezien dit gegeven heeft de rekenkamer de 9 stadsdelen ook gevraagd naar de uitgangssituatie en de doelgroep van de brede school. In de onderstaande tabel 2.6 geven we per stadsdeel een overzicht van beide aspecten.²⁴

²³ Stadsdeel Westerpark noemt het aanbod van naschoolse activiteiten wel in de minimumvariant.

²⁴ De informatie over de uitgangssituatie en doelgroep is door de stadsdelen veelal apart in een vragenlijst beantwoord. De in de tabel weergegeven informatie is echter ook (grotendeels) af te leiden van de doelstellingen zoals opgenomen in bijlage 4.

Tabel 2.6 - *Uitgangssituatie en doelgroep brede school*

Stadsdeel	Uitgangssituatie	Doelgroep
Bos en Lommer	Achterstandenbestrijding (vooral) en talentontwikkeling	Achterstandsleerlingen (gezien de samenstelling van bevolking)
De Baarsjes	Achterstandenbestrijding en talentontwikkeling	Kinderen van de school en van de buurt, ouders en buurtbewoners
Geuzenveld-Slotermeer	Achterstandenbestrijding	Scholen bepalen zelf de doelgroep(en)
Oost-Watergraafsmeer	Achterstandenbestrijding (vooral), maar uitbreiding activiteiten mogelijk afhankelijk van samenwerkingsrelaties	Alle kinderen in de buurt van de brede school 2,5-12 jaar, hun ouders en buurtbewoners
Oud-West	Talentontwikkeling	Alle kinderen en ouders
Slotervaart	Achterstandenbestrijding en talentontwikkeling	Leerlingen en ouders scholen, waarbij netwerkvorming met instanties in de buurt wordt gezocht. Community centers zijn er ook voor de buurt.
Westerpark	Achterstandenbestrijding en talentontwikkeling.	Kinderen van de scholen, kinderen in de buurt, ouders en buurtbewoners
Zeeburg	Voor IJburg en Oostelijk Havengebied: talentontwikkeling. Voor de Indische buurt: achterstandenbestrijding en talentontwikkeling.	Kinderen van 2,5 tot 13 jaar, ouders, buurt. Community centers zijn er ook voor de buurtbewoners
Zuideramstel	Talentontwikkeling	Kinderen en ouders

In navolging op de stedelijke notitie Brede talentontwikkeling (BTO) is er in vrijwel alle stadsdelen meer aandacht gekomen voor talentontwikkeling. Zes stadsdelen geven aan zich zowel op achterstandenbestrijding als talentontwikkeling te richten. Twee stadsdelen - Oud-West en Zuideramstel - leggen in hun brede schoolbeleid de nadruk op talentontwikkeling. Voor Geuzenveld-Slotermeer is achterstandenbestrijding de uitgangssituatie in het brede schoolbeleid. De keuze voor achterstandenbestrijding, talentontwikkeling of een combinatie van beide kan grotendeels worden herleid tot de context van stadsdelen.

Dit blijkt ook in Zeeburg waar het stadsdeel voor IJburg en het Oostelijk Havengebied uitgaat van talentontwikkeling en in de Indische buurt zowel achterstandenbestrijding en talentontwikkeling.

Zoals in subparagraaf 2.2.3 naar voren is gekomen, zijn in Zuideramstel en Oud-West relatief weinig doelgroepleerlingen. Leerlingen in deze stadsdelen zullen minder vaak een (onderwijs)achterstand hebben, waardoor beleid gericht op bestrijding van achterstanden minder relevant is. Voor onder andere Geuzenveld-Slotermeer en De Baarsjes geldt het tegenovergestelde. In deze stadsdelen zijn relatief meer doelgroepleerlingen en zal beleid gericht op bestrijding van achterstanden meer noodzakelijk zijn. De doelgroep van de brede school bestaat voor 7 van de 9 stadsdelen uit kinderen en hun ouders. In vijf stadsdelen worden de buurt en buurtbewoners ook genoemd.

Ambities stadsdelen

Naast bovenstaande doelstellingen voor de brede school hebben de stadsdelen ook andere ambities.

Zo streven de stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Slotervaart ernaar dat alle scholen breed worden. Voor Bos en Lommer betekent dit dat alle scholen in het stadsdeel in 2010 moeten voldoen aan de 4 componenten van een brede school. Dit zijn de voorschool, de aanwezigheid van een zorgstructuur, ouderactiviteiten en naschoolse activiteiten. Stadsdeel Oud-West geeft aan de ambitie te hebben om alle scholen om te vormen tot brede school. Dit kan worden vormgegeven in een fysieke brede school, maar ook in een netwerk brede school. Slotervaart heeft als ambitie dat alle scholen breed worden, met een voorschool en een naschools activiteitenaanbod. Verder krijgen alle huidige brede scholen in Slotervaart nieuwbouw in de vorm van een multifunctionele accommodatie (MFA).²⁵ Ook Oost-Watergraafsmere en Zeeburg geven aan bij nieuwbouw te streven naar brede scholen. In Oost-Watergraafsmere worden alle nieuw te bouwen scholen brede scholen. Dit betekent dat er minimaal 250 m² aan oppervlakte voor welzijnsactiviteiten wordt gerealiseerd. In de Dapperbuurt en de Oosterparkbuurt worden bestaande scholen ook omgebouwd tot brede scholen. Stadsdeel Zeeburg heeft de ambitie bij nieuwbouw zoveel mogelijk te streven naar het brede schoolmodel en waar mogelijk een community center.

In een community center worden – naast de voorzieningen die in brede scholen aanwezig zijn – nog extra zorg- en welzijnsactiviteiten ondergebracht, zoals logopedie, fysiotherapie, inburgeringstrajecten en een buurtcentrum. Zeeburg en Slotervaart zijn op het moment actief bezig met de ontwikkeling van community centers.²⁶ Stadsdeel Zeeburg heeft in het kader van de wijkaanpak de ambitie uitgesproken om een

²⁵ Er zijn in stadsdeel Slotervaart momenteel vijf brede scholen: Professor Einstein, Ru Paré, St. Jan de Doper, El Kadisia en Huizinga.

²⁶ In Slotervaart is op 17 januari 2008 een convenant gesloten tussen Rijk, centrale stad, stadsdeel en Stichting Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden met betrekking tot de omvorming van de Ru Paré, Huizinga en Professor Einstein tot community centers.

community center in de Indische buurt te realiseren. In het 'Plan van aanpak community centers' (2007) is de ambitie vastgelegd om de Jan Pietersz Coen, de Flevopark en de Evenaar per 1 januari 2011 als community centers te hebben gerealiseerd. In Slotervaart worden drie van vijf huidige brede scholen doorontwikkeld tot community center. De Professor Einstein is per november 2009 een community center. De Ru Paré en de Huizinga zijn nog in ontwikkeling richting community center. Per 1 januari 2010 is de visie opgesteld en de gewenste inhoudelijke programmering al deels vormgegeven. Voor beide scholen is de nieuwbouw van de community centers voor 2012 gepland.

In de overige vier stadsdelen - De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Westerpark en Zuideramstel - worden alle scholen door het stadsdeel al breed genoemd. Deze stadsdelen hebben logischerwijs dan ook geen ambities op het gebied van het uitbreiden van het aantal brede scholen. Voor Geuzenveld-Slotermeer en Westerpark geldt wel dat enkele scholen in de toekomst nieuwbouw krijgen.

In navolging van de stedelijke notitie 'Brede talentontwikkeling' is er in de 9 stadsdelen een ontwikkeling richting wijkarrangementen gaande. De essentie van dit wijkarrangement ligt in het bieden van naschoolse activiteiten die uiteindelijk voor alle basisschoolkinderen in de buurt toegankelijk zijn. De mate waarin dit op het moment is vormgegeven, verschilt tussen de stadsdelen. Zo is Dynamo sinds het begin van dit schooljaar in de Oosterparkbuurt en Transvaalbuurt in Oost-Watergraafsmeer gestart met de 'Talententent'.²⁷ Ook in Westerpark is IJsterk gestart met wijkarrangementen in de Staatsliedenbuurt (2009/2010) en Spaarndammerbuurt (schooljaar 2008/2009). In beide stadsdelen zal de Verlengde Schooldag (VSD) die momenteel op afzonderlijke scholen bestaat in de toekomst opgaan in de wijkgerichte arrangementen.²⁸ Ook stadsdeel Zuideramstel heeft de ambitie wijkgericht activiteiten aan te bieden. Ter ondersteuning van dit wijkgericht aanbod heeft het stadsdeel onder andere een website waarop het activiteitenaanbod wordt aangegeven. Op deze website worden twee buurten - Rivierenbuurt en Buitenveldert - onderscheiden. Een deel van de activiteiten is toegankelijk voor de buurt, maar nog steeds is een deel van deze activiteiten alleen toegankelijk voor de kinderen van de school waar de activiteit wordt aangeboden.²⁹

²⁷ De programma's van de Talententent voor Watergraafsmeer en de Dapperbuurt zullen begin 2010 starten.

²⁸ Voor Westerpark is dit met uitzondering van Brede school de Zeeheld. Deze organiseert haar eigen (naschoolse) activiteiten en hiervoor is binnen de school ook een brede schoolcoördinator werkzaam.

²⁹ De website waarop de naschoolse activiteiten worden aangeboden, is:

<http://www.etudetalentontwikkeling.nl/?p=home>

Op IJburg in stadsdeel Zeeburg bestaat al langer een soortgelijk activiteiten aanbod genaamd het Carrouselmodel.³⁰ In dit model hebben scholen op IJburg naschoolse activiteiten met een eigen profiel, denk aan Kunst & Cultuur, Natuur & Techniek et cetera. Kinderen van de ene school kunnen zich inschrijven voor activiteiten op een andere school met een ander profiel. Hierdoor kunnen kinderen deelnemen aan een breed activiteiten aanbod en ontmoeten ze kinderen van andere scholen.

Ook de overige stadsdelen – Bos en Lommer, De Baarsjes, Slotervaart, Oud-West en Geuzenveld-Slotermeer – hebben ambities gericht op wijkgerichte arrangementen.³¹ Bos en Lommer geeft aan dat het wenselijk is dat er wijkgerichte activiteiten komen, waarbij leerlingen ook in een andere school aan naschoolse activiteiten kunnen deelnemen. Stadsdeel De Baarsjes streeft in de toekomst ook naar wijkarrangementen ('verdiepingsslag brede scholen' volgens De Baarsjes), maar eerst dient een gezamenlijke visie vanuit het schoolbestuur en stadsdeel te worden geformuleerd. Slotervaart formuleert in de notitie 'Brede Talentontwikkeling' de ambitie dat alle kinderen in Slotervaart binnen wijkgerichte dagarrangementen de mogelijkheid hebben om twee keer per week aan een activiteit mee te doen die wijkgericht wordt aangeboden. De stadsdelen Oud-West en Geuzenveld-Slotermeer geven ook aan richting wijkgerichte arrangementen te willen wat betreft naschoolse activiteiten. De rekenkamer constateert dan ook dat alle stadsdelen streven naar wijkarrangementen voor naschoolse activiteiten; de mate waarin dit momenteel is vormgegeven verschilt tussen de stadsdelen.

2.3.4 Gezamenlijke visie, samenwerking en regie brede scholen

Belangrijk bij het ontwikkelen en uitvoeren van het brede school concept is een gezamenlijke visie op de brede school, samenwerking tussen de partners en (regie)rol van het stadsdeel. De genoemde onderdelen worden wezenlijk geacht bij een brede school, omdat hierdoor de betrokkenheid, het draagvlak en de kans op succes van de brede school vergroot worden. Bovendien schept dit duidelijkheid over de rol en de taken die elke partner binnen de brede school heeft. De rekenkamer heeft onderzocht of deze elementen in de beleidsnotities of in, de door de stadsdelen ingevulde vragenlijst, zijn opgenomen. De resultaten zijn in tabel 2.7 opgenomen.

³⁰ De 'Beslispuntennotitie Carrousel' voor IJburg is van juni 2005.

³¹ Vanuit Koers Nieuw West wordt met het Meesterplan Onderwijs Nieuw West en haar uitvoeringsprogramma onder andere ook ingezet op naschoolse activiteiten en taal. Extra inzet is op het vormgeven van een gemeenschappelijk beleid door onder meer een gemeenschappelijke projectleider (bron: Uitvoeringsplan Meesterplan Onderwijs Nieuw West, 2009).

Tabel 2.7 - Gezamenlijke visie, samenwerking en regierol stadsdelen bij brede scholen

Stadsdeel	Gezamenlijke visie	Samenwerking	Invulling samenwerking	Regierol stadsdelen	Invulling regierol
Bos en Lommer	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (subsidie, zorgt voor partners, activiteiten en voorzieningen)
De Baarsjes	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (subsidie, huisvesting)
Geuzenveld-Slotermeer	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (ambtelijke capaciteit, subsidie, huisvesting)
Oost-Watergraafsmeer	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (subsidies, huisvesting)
Oud-West	nee	nee, taak uitvoerende organisatie	n.v.t.	ja	faciliterend (organiseren bijeenkomsten, subsidie)
Slotervaart	nee	ja	overleg	ja	adviserend en faciliterend (subsidies, huisvesting)
Westerpark	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (overleg, subsidies)
Zeeburg	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (huisvesting)
Zuideramstel	nee	ja	overleg	ja	faciliterend (subsidie, huisvesting)

Bron: beleidsstukken, ingevulde vragenlijst stadsdelen

De rekenkamer constateert dat een gezamenlijke visie op de brede scholen bij alle stadsdelen ontbreekt. Enkele stadsdelen hebben wel aandacht voor een gezamenlijke visie maar dit heeft (nog) niet geleid tot een concrete, gezamenlijk (uitgewerkte) visie voor de brede scholen. Het stadsdeel Oud-West heeft een ‘Startnotitie Brede Talentontwikkeling in Oud-West’ (19 november 2009) geschreven; deze geeft in hoofdlijnen een plan van aanpak van het stadsdeel, de welzijnsorganisatie Combiwel en de schoolbesturen AMOS en AWBR voor de brede scholen weer. Voor stadsdeel Westerpark geldt dat er een convenant (‘Convenant stadsdeelbrede pedagogische aanpak Jong in Westerpark’, 16 februari 2006) is met op hoofdlijnen afspraken over de werkwijze van de pedagogische aanpak. De notities zijn (nog) niet uitgewerkt in concrete doelen, taken, planning, financiële middelen etc. op het niveau van de brede scholen zelf.

Ook constateert de rekenkamer dat samenwerking beperkt ingevuld wordt door de stadsdelen. De samenwerking die het meest genoemd wordt, is overleg.

De rekenkamer constateert dat de regierol bij de meeste stadsdelen bestaat uit faciliteren door subsidies en helpen bij het oplossen van huisvestingsvraagstukken.

2.3.5 Uitwerkingen doelstellingen brede school: programmabegroting 2009

De rekenkamer heeft in de programmabegrotingen voor 2009³² gezien in hoeverre nadere uitwerkingen van doelstellingen over (voorzieningen van) de brede school in meetbare prestatie-indicatoren of streefcijfers zijn geformuleerd.³³ Bijlage 6 geeft een overzicht van de doelstellingen over de brede school zoals opgenomen in de programmabegrotingen van 2009. Bij vergelijking van deze doelstellingen bleken enkele voorzieningen van de brede school meerdere keren voor te komen, namelijk:

- Voorschool en voor- en vroegschoolse educatie;
- (Naschoolse) Activiteiten: zowel aanbod als deelname;
- Ouderparticipatie, ouderkamer of ouderbetrokkenheid;
- Gewenst aantal brede scholen of community centers.³⁴

³² Bij de beoordeling van doelstellingen opgenomen in de programmabegroting 2009 is enkel gekeken naar de uiteindelijk geformuleerde prestatie-indicatoren en streefwaarden. De daadwerkelijke hoofddoelstellingen zijn niet beoordeeld. Ook is niet gekeken in hoeverre de prestatie-indicatoren en hoofddoelstellingen direct met elkaar verband houden. Daarnaast is niet in elke programmabegroting expliciet aangegeven voor welke tijdsperiode de doelstellingen zijn opgesteld. Tenzij, expliciet anders aangegeven, is de rekenkamer ervan uitgegaan dat deze doelstellingen zich richten op het jaar 2009.

³³ De genoemde doelstellingen worden niet allemaal expliciet onder de noemer ‘brede school’ geschaard. De rekenkamer heeft ook doelstellingen over aparte voorzieningen van de brede scholen meegenomen.

³⁴ In bijlage 2 staan de definities die voor het community center worden gehanteerd. De definitie van Slotervaart is de volgende: ‘Een community center is een voorziening voor basisonderwijs, met een brede onderwijsdoelstelling, dat zich richt op kinderen van 0 tot 14 jaar, het gezin waartoe zij behoren en de buurt/ omgeving waar zij opgroeien. De brede onderwijsdoelstelling betekent dat het community center een multidisciplinaire aanpak en een breed aanbod biedt op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg voor de kinderen, hun ouders en de buurt en daarmee gezamenlijke ambities verbindt. De multidisciplinaire aanpak wordt georganiseerd doordat het geheel aan diensten en voorzieningen van onderwijs, welzijn en zorg centraal wordt aangestuurd door de school en het schoolbestuur. Hiermee gaat een

De rekenkamer heeft de uitwerkingen van doelstellingen in de programmabegrotingen aan de hand van deze vier voorzieningen beoordeeld. Daarbij heeft de rekenkamer onderzocht of er door het stadsdeel meetbare prestatie-indicatoren of streefcijfers geformuleerd zijn voor deze voorzieningen. Naast deze vier onderwerpen zijn er echter ook doelstellingen over andere voorzieningen opgenomen in de programmabegrotingen van de 9 stadsdelen. Zie bijlage 6 voor een totaaloverzicht van doelstellingen en eventuele prestatie-indicatoren voor deze onderwerpen. Tabel 2.9 geeft weer in hoeverre stadsdelen meetbare prestatie-indicatoren of streefcijfers over de vier onderwerpen hebben opgenomen.

Tabel 2.8 - Formulering prestatie-indicatoren of streefcijfers voor (voorzieningen van) brede school

Stadsdeel	Voorschool/ VVE		Activiteiten- aanbod		Ouder- voorzieningen		Gewenst aantal brede scholen/ CC's*	
	Doel- stelling	Streef- waarde	Doel- stelling	Streef- waarde	Doel- stelling	Streef- waarde	Doel- stelling	Streef- waarde
Bos en Lommer	X	X	X	X	X	X		
De Baarsjes	X	X	X	X	X	X		
Geuzenveld-Slotermeer	X	X	X		X	X		
Oost-Watergraafsmeer	X	X	X		X	X	X	X
Oud-West	X	X	X				X	X
Slotervaart	X	X	X	X			X	X
Westerpark	X	X	X	X	X		X	X
Zeeburg	X	X	X		X	X		
Zuideramstel	X		X					
Totaal	9	8	9	4	6	5	4	4

*CC: Community center.

Alle stadsdelen hebben doelstellingen over de voorschool in de begroting opgenomen. Ook hebben alle stadsdelen, uitgezonderd Zuideramstel, een streefwaarde genoemd in de doelstelling over de voorschool. Dit betreft dan voornamelijk een gewenst percentage of aantal peuters dat deelneemt aan de voorschool. Wat betreft activiteiten hebben ook alle stadsdelen een doelstelling benoemd. Echter, alleen Bos en Lommer, De Baarsjes, Slotervaart en Westerpark hebben streefwaardes over deelname aan of aanbod van activiteiten geformuleerd. Verder zijn er zes stadsdelen die in de programmabegroting ingaan op ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid: Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, Westerpark en Zeeburg. Westerpark is van deze zes het enige stadsdeel dat geen prestatie-indicator heeft benoemd. Daarnaast zijn er vier stadsdelen - Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Slotervaart en Westerpark - die iets zeggen over het gewenste aantal brede scholen en community centers in het stadsdeel.

community center verder in haar maatschappelijke en onderwijskundige taak dan een brede school.' Zie de bijlage 2 voor de definitie van stadsdeel Zeeburg.

De rekenkamer constateert dat de meeste stadsdelen in meerdere of mindere mate prestatie-indicatoren of streefcijfers hebben geformuleerd in de programmabegroting van 2009. Drie stadsdelen – Bos en Lommer, De Baarsjes en Slotervaart – hebben voor alle van de door hen gestelde doelstellingen streefcijfers benoemd. Uitgezonderd Zuideramstel geldt voor de overige stadsdelen dat deze voor één van de drie of vier genoemde doelstellingen geen streefcijfers hebben geformuleerd. Stadsdeel Zuideramstel heeft voor twee van de hierboven genoemde onderwerpen doelstellingen opgenomen in de programmabegroting. Deze doelstellingen zijn echter niet nader gespecificeerd in meetbare streefcijfers of prestatie-indicatoren. In de programmabegroting verwijst Zuideramstel vooral naar resultaten als ‘meer naschoolse activiteiten’ of ‘doorgroei naar verdere talentontwikkeling’.

2.4 Doelstellingen en ambities van schoolbesturen

De rekenkamer gaat in deze paragraaf in op de doelstellingen en ambities van schoolbesturen ten aanzien van de brede school. Hierbij zullen we met name ingaan op de vraag of deze besturen beleid of doelstellingen voor de brede school hebben geformuleerd. In de tabel 2.9 staat per schoolbestuur een samengevat overzicht van deze doelstellingen. Naast de in de tabel genoemde schoolbesturen, zijn er nog andere schoolbesturen met scholen die volgens de stadsdelen of de school zelf breed worden genoemd. De rekenkamer heeft voor veel van deze schoolbesturen echter geen beleid of doelstellingen voor de brede school gevonden. Daarnaast zijn deze besturen ook relatief klein, met meestal maar één of enkele scholen. Vanwege de overzichtelijkheid heeft de rekenkamer er daarom voor gekozen in principe alleen de schoolbesturen waarmee we hebben gesproken in de tabel op te nemen, tenzij de rekenkamer voor andere schoolbesturen doelstellingen of beleid voor de brede school heeft gevonden. Dit is – zoals te zien in de tabel – enkel het geval geweest voor de stichting El Amal.

In bijlage 7 staat een meer uitgebreid overzicht van de doelstellingen en ambities van de schoolbesturen. De schoolbesturen zijn afgekort in de tabel opgenomen: Amsterdamse Oecumenische scholengroep (AMOS), Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs (ASKO), Amsterdam West binnen de Ring (AWBR), Katholiek Basisonderwijs Nieuw West (KBA NW), Samen tussen Amstel en IJ (STAIJ) en Stichting Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden (STWT).

De scholen van deze schoolbesturen zijn overigens veelal verspreid over de stadsdelen. Zo heeft AMOS bijvoorbeeld scholen in alle aangesloten stadsdelen uitgezonderd Slotervaart. Ook scholen van de ASKO zijn verspreid over 7 van de 9 bij de rekenkamer aangesloten stadsdelen. STAIJ is het minst verspreid; dit schoolbestuur heeft scholen in de stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg.³⁵

Tabel 2.9 - Ambities en doelstellingen schoolbesturen voor brede school³⁶

Schoolbestuur	Doelstellingen?	Inhoud doelstellingen/ toelichting
AMOS (oecumenisch)	nee	Het schoolbestuur heeft geen specifieke doelstellingen ten aanzien van de brede school.
ASKO (katholiek)	ja	De ASKO stimuleert de brede schoolontwikkeling bij scholen. In het jaarverslag 2008 wordt aangegeven dat een school de opvangplicht verder kan uitbreiden tot een brede school (als organisatie voor opvang, onderwijs en naschoolse activiteiten). Ook is het schoolbestuur in overleg over de realisatie van twee brede scholen.
AWBR (openbaar)	ja	De AWBR heeft als doelstelling dat alle scholen breed worden dan wel breed zijn. Het schoolbestuur streeft naar buurtgerichte, brede scholen met een krachtige uitstraling naar buiten en waar in principe alle buurtkinderen naar toe kunnen.
KBA NW (katholiek)	nee*	Het schoolbestuur heeft niet als doelstelling dat alle scholen breed moeten worden.
STAIJ (openbaar)	ja	De STAIJ heeft als doelstelling dat in 2012 van alle basisscholen 90% een brede school is. Daarbij dient verbouw en nieuwbouw zoveel mogelijk vanuit het perspectief van een fysieke brede school plaats; zoveel mogelijk voorzieningen bevinden zich onder hetzelfde dak.

³⁵ AMOS: Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Westerpark, Zeeburg, Zuideramstel (Noord, Osdorp en Oud-Zuid); ASKO: Bos en Lommer, De Baarsjes, Oost-Watergraafsmeer, Slotervaart, Westerpark, Zeeburg, Zuideramstel (Noord, Centrum, Oud-Zuid, Zuidoost en Osdorp); AWBR: Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Westerpark; KBA NW: Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, Slotervaart, Zuideramstel (Oud-Zuid); STAIJ: Oost-Watergraafsmeer, Zeeburg; STWT: Geuzenveld-Slotermeer, Slotervaart (en Osdorp); El Amal: Bos en Lommer en Slotervaart.

³⁶ De rekenkamer heeft gesprekken gevoerd met alle in de tabel opgenomen schoolbesturen, uitgezonderd El Amal. Voor AMOS en KBA NW heeft de rekenkamer de doelstellingen op deze gesprekken gebaseerd. Dit geldt ook voor de ASKO, aangevuld met informatie uit het jaarverslag 2008. Wat betreft de AWBR, STAIJ en STWT heeft de rekenkamer zich gebaseerd op strategische beleidsplannen, jaarverslagen of eventuele andere notities en vragenlijsten. De doelstelling van El Amal heeft de rekenkamer van de website van dit schoolbestuur gehaald (www.stichtingelamal.nl).

Schoolbestuur	Doelstellingen?	Inhoud doelstellingen/ toelichting
STWT (openbaar)	ja**	Het schoolbestuur heeft in 2008 samen met het rijk, de centrale stad en stadsdeel Slotervaart het 'Convenant community centers Slotervaart' ondertekend. In dit convenant spreken de betrokken partijen af drie community centers in Slotervaart – Professor Einstein, Huizinga en Ru Paré – te realiseren.
El Amal (islamitisch)	ja	El Amal heeft de volgende visie: 'De scholen beogen een functioneren als brede school met geïntegreerde maatschappelijke en zorgfunctie.'

*Het schoolbestuur KBA NW heeft niet de doelstelling dat alle scholen breed moeten worden. Het bestuur stelt echter wel drie minimale eisen aan scholen: '(1) Zichtbare relatie met wijk en buurt (2) Aanbod naschoolse activiteiten, het liefst in samenhang met onderwijscurriculum (3) School is verantwoordelijk voor activiteiten.' De rekenkamer merkt op dat relatie met de wijk en een aanbod van naschoolse activiteiten vaak ook als voorzieningen van de brede school worden gezien.

**Het schoolbestuur STWT heeft alleen expliciete doelstellingen voor community centers.

Vijf schoolbesturen - ASKO, AWBR, STAIJ, STWT en El Amal - hebben ambities en doelstellingen voor de brede school geformuleerd. De invulling van deze ambities verschilt per schoolbestuur. Dit loopt uiteen van het stimuleren van de brede schoolontwikkeling (ASKO en El Amal) tot de doelstelling dat alle scholen breed zijn, dan wel breed worden (AWBR en STAIJ).³⁷ De stichting STWT is actief in de ontwikkeling van community centers. De overige twee schoolbesturen hebben het stimuleren van de brede schoolontwikkeling niet expliciet in hun beleid opgenomen.

De rekenkamer constateert dat schoolbesturen zonder expliciete doelstellingen op het gebied van de brede school - AMOS en KBA NW - ook scholen hebben in de stadsdelen met grotere ambities. AMOS en KBA NW hebben bijvoorbeeld ook scholen in Bos en Lommer, Oud-West en Slotervaart. Deze stadsdelen hebben echter wel de ambitie om alle scholen door te ontwikkelen tot brede scholen.

2.5 Conclusies

In deze slotparagraaf bespreekt de rekenkamer de belangrijkste resultaten van dit hoofdstuk. Daarbij beantwoorden we de volgende vragen:

1. Wat verstaan de stadsdelen onder de brede school?
2. Welke doelstellingen hebben de stadsdelen en schoolbesturen voor de brede school geformuleerd?

³⁷ STAIJ heeft als doelstelling dat 90% van alle scholen in 2012 breed is.

2.5.1 Definitie en minimumvariant brede school

Er zijn verschillen tussen stadsdelen in de gehanteerde definities en minimumvarianten voor de brede school. De stadsdelen hanteren elk een eigen definitie die in de meeste gevallen algemeen is geformuleerd. De gemeenschappelijke noemer in de definities van de negen stadsdelen is de samenwerking tussen school en partners.

De algemeen geformuleerde definities van de stadsdelen geven nauwelijks richting aan de gewenste vorm en inhoud van de brede school. Dit biedt ruimte voor nadere invulling in de uitvoering en de rekenkamer constateert dat dit dan ook het geval is. De stadsdelen hebben uiteenlopende opvattingen over welke voorzieningen een brede school zou moeten omvatten. Dit geldt ook voor de minimumvariant. Zo is bijvoorbeeld volgens stadsdeel Zuideramstel een school die voor-, tussen- en naschoolse opvang biedt een 'minimale' brede school. In andere stadsdelen moeten scholen meer voorzieningen hebben om als brede school te worden gezien. Een meerderheid van de stadsdelen noemt hierbij voor- en vroegschoolse educatie of voorschool, opvang en naschoolse activiteiten.

2.5.2 Doelstellingen en ambities stadsdelen en schoolbesturen

Net als bij de definitie van de brede school lopen de doelstellingen uiteen en heeft elk stadsdeel doelstellingen met eigen accenten geformuleerd. Toch verwijzen vrijwel alle stadsdelen naar het 'het bieden van ontwikkelingskansen' en soortgelijke uitdrukkingen als (primaire) doelstelling. Verder geven de meeste stadsdelen op enkele onderwerpen - activiteiten aanbod, ouderbetrokkenheid en het vergroten van sociale samenhang - invulling aan hun doelstellingen, al is deze invulling vaak niet erg specifiek. In de programmabegrotingen van 2009 zijn voor de meeste stadsdelen echter wel nadere uitwerkingen van doelstellingen te vinden. Deze uitwerkingen zijn vooral op het gebied van voorschool, activiteiten, ouderparticipatie en het gewenste aantal brede scholen of community centers. Drie stadsdelen - Bos en Lommer, De Baarsjes en Slotervaart - hebben voor alle van de door hen geformuleerde doelstellingen streefcijfers benoemd. Voor de overige stadsdelen, uitgezonderd Zuideramstel, geldt dat deze voor één van de drie of vier genoemde doelstellingen geen streefcijfers hebben geformuleerd. Zuideramstel heeft de twee genoemde doelstellingen niet nader uitgeschreven in prestatie-indicatoren of streefcijfers. Verder geldt voor een meerderheid van de stadsdelen dat zowel achterstandenbestrijding als talentontwikkeling het uitgangspunt voor de brede school is. Daarnaast worden vooral kinderen en hun ouders als de doelgroep van de brede school benoemd.

De stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Slotervaart hebben verder de ambitie dat alle scholen in hun stadsdeel breed worden. In de stadsdelen De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Westerpark en Zuideramstel zijn volgens het stadsdeel alle scholen al breed. Slotervaart en Zeeburg zijn daarnaast ook actief in de ontwikkeling van community centers. Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg streven bij nieuwbouw naar de ontwikkeling van brede scholen. Alle stadsdelen zijn, in navolging van de stedelijke notitie 'Brede talentontwikkeling', gestart – Oost-Watergraafsmeer, Westerpark en Zuideramstel – of willen in de toekomst starten – Bos en Lommer, De Baarsjes,

Slotervaart, Oud-West³⁸ en Geuzenveld-Slotermeer – met de doorontwikkeling naar wijkgerichte arrangementen. Op IJburg (Zeeburg) bestaat een dergelijk wijkgericht activiteitenaanbod al langer in de vorm van het Carrouselmodel.

Echter niet alleen de stadsdelen, maar ook de schoolbesturen hebben mogelijke ambities en doelstellingen op het gebied van de brede school.³⁹ De rekenkamer constateert dat vijf van de zeven besproken schoolbesturen ambities op het gebied van de brede school hebben. De invulling van deze ambities verschilt per schoolbestuur. Dit loopt uiteen van het stimuleren van de brede schoolontwikkeling (ASKO en El Amal) tot de doelstelling dat (vrijwel) alle scholen breed zijn, dan wel breed worden (AWBR en STAIJ).⁴⁰ De stichting STWT is actief in de ontwikkeling van community centers. AMOS en KBA Nieuw West hebben daarentegen geen expliciet beleid voor de brede schoolontwikkeling. Deze twee schoolbesturen hebben ook scholen in onder andere de stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Slotervaart met grotere ambities op het gebied van brede schoolontwikkeling. Scholen kunnen indien gewenst, ongeacht het beleid van hun schoolbestuur, ook zelf de ontwikkeling richting brede school inzetten.

De rekenkamer constateert dat enkele belangrijke onderdelen bij het ontwikkelen van een concept brede school ontbreken. Dit zijn een gezamenlijke visie op de brede school, samenwerking tussen de partners en een (regie)rol van de stadsdelen. Bij geen van de brede scholen is een gezamenlijke visie door de partners ontwikkeld. Een gezamenlijke visie tussen alleen de stadsdelen en de scholen (of hun besturen) ontbreekt, uitgezonderd stadsdeel Oud-West dat een begin heeft gemaakt door middel van een startnotitie voor de 'brede talentontwikkeling'. Samenwerking blijkt niet verder te gaan dan overleg met organisaties en de regierol wordt alleen faciliterend ingevuld en bestaat uit het verstrekken van subsidies en ondersteuning bij vragen voor huisvesting.

³⁸ Oud-West geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan inmiddels gestart te zijn met de ontwikkeling van wijkgerichte arrangementen.

³⁹ Naast de doelstellingen van stadsdelen en schoolbesturen zijn ook de doelstellingen en ambities van de afzonderlijke scholen van belang. Gezien het aantal brede scholen is het te omvattend om hier in dit hoofdstuk op in te gaan.

⁴⁰ STAIJ heeft als doelstelling dat 90% van alle scholen in 2012 breed is.

3 Staat van de brede school

In dit hoofdstuk gaat de rekenkamer in op het aantal brede scholen per stadsdeel, gezien vanuit drie invalshoeken. Vervolgens geven we een overzicht van hoeveel scholen in een multifunctionele accommodatie (MFA) zijn gehuisvest. Ook gaat de rekenkamer na sinds wanneer de brede scholen functioneren in de negen stadsdelen. Tot slot gaat de rekenkamer in op de cito-scores en adviezen voor vervolgonderwijs. Hierbij zal de rekenkamer onderscheid maken tussen brede en niet-brede scholen. Deze cijfers geven een indicatie van de resultaten van kinderen op brede en niet-brede scholen. In dit hoofdstuk beantwoordt de rekenkamer de volgende onderzoeksvragen:

3. In welke stadsdelen zijn er meer en minder brede scholen? En welke van deze brede scholen zijn gehuisvest in een multifunctionele accommodatie?
4. Wat zijn de resultaten van kinderen op brede scholen?

3.1 Aantal brede scholen

In de onderstaande tabel 3.1 geeft de rekenkamer een overzicht van het aantal brede scholen vanuit drie optieken: de stadsdelen, de schoolbesturen en de scholen. In bijlage 8 is een totaaloverzicht van de betreffende scholen opgenomen.⁴¹ De laatste kolom is een weergave van het totale aantal scholen per stadsdeel.

Tabel 3.1 - Overzicht aantal brede scholen (stand 20 november 2009)*

Stadsdeel	Volgens stadsdeel brede school	Volgens school-bestuur brede school	Volgens school brede school	Totaal aantal scholen in stadsdeel
Bos en Lommer	6	2	5	10
De Baarsjes	10	5	3	10
Geuzenveld-Slotermeer	9	1	1	10
Oost-Watergraafsmeer	4	6	4	14

⁴¹ De stadsdelen hebben zelf aangegeven welke scholen in hun optiek breed zijn. Het aantal brede scholen volgens schoolbesturen heeft de rekenkamer gebaseerd op informatie uit gesprekken, websites van de schoolbesturen of ontvangen documenten. Daarbij moet de opmerking worden geplaatst dat voor sommige schoolbesturen de beschikbare informatie mogelijk niet volledig was. Daarnaast constateerde de rekenkamer soms verschillen tussen informatiebronnen in het aantal brede scholen volgens schoolbesturen. De rekenkamer is in deze gevallen uitgegaan van de informatiebron waarin het grootste aantal brede scholen werd vermeld. Het aantal brede scholen volgens de scholen heeft de rekenkamer zelf onderzocht door bezoeken van de websites van de afzonderlijke scholen. Ook is, indien beschikbaar, gekeken naar schoolgidsen, schoolplannen van de scholen en inspectierapporten over de scholen.

Stadsdeel	Volgens stadsdeel brede school	Volgens school- bestuur brede school	Volgens school brede school	Totaal aantal scholen in stadsdeel
Oud-West	4 ⁴²	2	4	6
Slotervaart	5	5	5	12
Westerpark	7	3	2	8**
Zeeburg	6 ⁴³	7	4	19
Zuideramstel	14 ⁴⁴	0	3	14
Totaal	65	31	31	103

*In deze tabel is uitgegaan van het huidige aantal brede scholen. Brede scholen in ontwikkeling zijn buiten beschouwing gelaten.

** Aangezien alle scholen volgens het stadsdeel breed zijn, komt voor Westerpark het aantal brede scholen in het stadsdeel niet overeen (8) met het aantal brede scholen volgens het stadsdeel (7). Dit verschil is te wijten aan het gegeven dat het aantal van 8 is gebaseerd op de scholen zoals onderscheiden in de rapportage 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009' van DMO. In deze rapportage worden voor de Catamaran twee locaties onderscheiden, terwijl het stadsdeel dit zelf niet doet.

De rekenkamer merkt op dat het aantal brede scholen volgens de stadsdelen (65) verschilt van de aantallen brede scholen volgens schoolbesturen (31) en de scholen zelf (31). Hierbij geldt overigens dat de 31 brede scholen volgens het schoolbestuur niet dezelfde zijn als de 31 scholen die zichzelf breed noemen. Het aantal brede scholen volgens het stadsdeel is hoger dan de aantallen die schoolbesturen en scholen geven. Het komt dus relatief vaker voor dat stadsdelen meer scholen breed noemen dan dat schoolbesturen en scholen zelf doen. Alleen in Oost-Watergraafsmeer (6 respectievelijk 4) en Zeeburg (7 respectievelijk 6) noemen schoolbesturen meer scholen een brede school dan het betreffende stadsdeel.

In De Baarsjes (10), Geuzenveld-Slotermeer (9), Westerpark (7) en Zuideramstel (14) zijn volgens het stadsdeel alle scholen breed.⁴⁵ In deze stadsdelen zijn – uitgaande van het stadsdeelperspectief – dan ook de meeste brede scholen te vinden. Uitgaande van de schoolbesturen zijn absoluut de meeste brede scholen te vinden in Zeeburg (7) en Oost-

⁴² Stadsdeel Oud-West geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan dat er 2 brede scholen zijn en niet de eerder door het stadsdeel (in de vragenlijst) opgegeven 4.

⁴³ Stadsdeel Zeeburg geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan dat alle 19 scholen brede scholen zijn. Eerder was door het stadsdeel het aantal van 6 brede scholen opgegeven in de beantwoording van de vragenlijst.

⁴⁴ Stadsdeel Zuideramstel geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan dat er 10 brede scholen zijn en niet de vermelde 14.

⁴⁵ In Geuzenveld-Slotermeer zijn alle scholen breed, met uitzondering van de gereformeerde school De Veerkracht.

Watergraafsmeer (6). In Bos en Lommer (5) en Slotervaart (5) noemen absoluut gezien de meeste scholen zichzelf breed.

Bij vergelijking is er enkel in Oost-Watergraafsmeer, Oud-West en Slotervaart overeenstemming tussen het stadsdeel en de scholen zelf over welke scholen breed zijn.⁴⁶ Het meest opvallende verschil in visie tussen stadsdeel, schoolbestuur en school treedt op in stadsdeel Zuideramstel. Het stadsdeel noemt al haar scholen breed (14), de schoolbesturen vinden geen enkele school breed en 3 scholen zien zichzelf als brede school. Ook in Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Westerpark en Zeeburg zijn de onderlinge verschillen groot. Voor Geuzenveld-Slotermeer geldt wel dat qua aantal brede scholen het schoolbestuur en de school het onderling eens zijn. In Slotervaart, maar ook in Oost-Watergraafsmeer zijn de onderlinge verschillen kleiner.

3.2 Huisvesting brede scholen

In tabel 3.2 geeft de rekenkamer een overzicht van het aantal scholen dat volgens het stadsdeel is gehuisvest in een multifunctionele accommodatie (MFA).

Tabel 3.2 - Aantal brede scholen gehuisvest in multifunctionele accommodaties (MFA's) volgens het stadsdeel

Stadsdeel	Aantal MFA's	MFA scholen
Bos en Lommer	1	1. Boomgaard
De Baarsjes	1	1. Joop Westerweel
Geuzenveld-Slotermeer	1	1. 't Koggeschip
Oost-Watergraafsmeer*	2	1. Kraal 2. Aldoende
Oud-West	3	1. Kinkerbuurt 2. Leonardo da Vinci 3. Vlinderboom
Slotervaart	2	1. El Kadisia (per oktober 2009) 2. Professor Einstein (per november 2009)
Westerpark	1	1. Zeeheld
Zeeburg ⁴⁷	2	1. Het Podium 2. Neptunus
Zuideramstel	1	1. 12 ^e Montessori De Stern 2. Merkelbach

*Oost-Watergraafsmeer: De Aldoende is volgens het stadsdeel geen brede school, maar een kantoortijdschool met een continuooster. De Aldoende is echter volgens het stadsdeel wel een MFA.

⁴⁶ In Slotervaart komt dit logischerwijs voort uit het gegeven dat het stadsdeel vijf scholen als brede school heeft aangewezen. De keuze van het stadsdeel om de vijf scholen breed te laten worden, had drie redenen: (1) De scholen zouden binnen afzienbare tijd recht hebben op vervangende nieuwbouw, (2) De scholen hebben een hoog percentage achterstandsl leerlingen (3), De scholen bevinden zich in het stedelijk vernieuwingsgebied.

⁴⁷ In haar reactie op de Nota van Bevindingen stelt Zeeburg dat er 11 MFA's zijn; in de vragenlijst was door Zeeburg 2 MFA's opgegeven.

Allereerst constateert de rekenkamer dat alle stadsdelen minimaal 1 MFA hebben. Volgens het stadsdeel zijn er in Oud-West absoluut de meeste MFA brede scholen (3). In Oost-Watergraafsmeer, Slotervaart, Zeeburg zijn 2 MFA's brede scholen te vinden. In de overige vijf stadsdelen staat 1 MFA brede school (uitgezonderd Zuideramstel; daar zitten 2 scholen in een MFA). Opvallend is dat de Aldoende door stadsdeel Oost-Watergraafsmeer als MFA wordt gezien, terwijl deze volgens het stadsdeel strikt genomen geen brede school is. De Aldoende is namelijk een kantoortijdschool ⁴⁸ met een continu-rooster.

De rekenkamer constateert verder dat de stadsdelen Zeeburg en Zuideramstel scholen noemen die zichzelf niet als brede school zien en ook niet door het schoolbestuur als brede school worden gezien. Zo wordt door Zeeburg het Podium een MFA genoemd, terwijl de school en het schoolbestuur deze school niet als brede MFA zien. Hetzelfde geldt voor Zuideramstel en de Merkelbachschool in Multifunctioneel Centrum Binnenhof. De 12^e Montessori de Stern, ook gevestigd in hetzelfde multifunctioneel centrum, ziet zichzelf wel als brede school.

3.3 Historie brede scholen

Tabel 3.3 geeft een overzicht van hoe lang er volgens de stadsdelen (voorlopers van) brede scholen zijn. ⁴⁹ De rekenkamer constateert dat onderlinge vergelijking van de stadsdelen lastig is, aangezien binnen elk van de stadsdelen de brede school een andere ontwikkeling qua voorzieningenaanbod heeft doorgemaakt.

*Tabel 3.3 - Historie brede school volgens stadsdelen **

Stadsdeel	Eerste brede scho(o)l(en)
Bos en Lommer	2004-2005
De Baarsjes	1996
Geuzenveld-Slotermeer	1994-1995: Start met vroegscholen, oudercomponent en logopedische ondersteuning
Oost-Watergraafsmeer	2000: 'minimale' brede school Transvaal
Oud-West	2006

⁴⁸ Een kantoortijdschool is een school die naast het onderwijs zelf tijdens kantoortijden (van circa 08.00 uur tot circa 18.00 uur) een doorlopend aanbod biedt van opvang, onderwijs, sport, welzijns- en culturele activiteiten (bron: definitieboekje jaarplan 2008 Amsterdam).

⁴⁹ Sommige scholen hebben in het verleden (of nu nog steeds) voorzieningen gehad die gezamenlijk als brede school kunnen worden gezien, maar niet zo worden genoemd. Voorbeelden zijn de voorzieningen in de Spaarndammerbuurt in Westerpark en de Brede school de Kinkerbuurt in Oud-West. De Brede school de Kinkerbuurt heeft namelijk in het verleden al eerder samengewerkt met de bibliotheek, sportzaal en buurthuis met een groot aanbod voor kinderen en volwassenen. Dit voorzieningenaanbod zou tegenwoordig mogelijk ook onder de noemer brede school vallen.

Stadsdeel	Eerste brede scho(o)l(en)
Slotervaart	2003
Westerpark	2004: Zeeheld sinds 2004
Zeeburg	2002: Introductie carrouselmodel in IJburg
Zuideramstel	2007: Sinds motie Van Aartsen/ Bos

*De jaartallen zijn gebaseerd op informatie vanuit het stadsdeel (opgave in vragenlijst of documenten).

In Bos en Lommer functioneren vijf van de zes brede scholen sinds 2004-2005.⁵⁰ Voor stadsdeel De Baarsjes is onduidelijk sinds wanneer er in het stadsdeel brede scholen zijn, maar uitgegaan wordt van 1996. In Geuzenveld-Slotermeer is in 1994-1995 gestart met de voorloper van de brede school. De 'minimale' brede school Transvaal in Oost-Watergraafsmeer bestond uit basisscholen de Kaap en de Kraanvogel met gezamenlijke naschoolse activiteiten in samenwerking met Dynamo. Verder hadden beide scholen ook een peuterspeelzaal in samenwerking met Dynamo en een ouderkamer. De overige scholen in Oost-Watergraafsmeer - St. Barbara en de Kraal - functioneren sinds 2009 als brede school. De Brede school de Kinkerbuurt in Oud-West functioneert sinds juni 2006 als brede school en was daarmee de eerste in het stadsdeel. De Kinkerbuurt heeft echter al eerder in de jaren '80 samenwerkingsverbanden met andere partners onderhouden. In Slotervaart is de Professor Einstein in 2003 officieel een brede school geworden. En zoals is af te lezen uit de tabel functioneert de brede school de Zeeheld volgens stadsdeel Westerpark sinds 2004. Andere voorzieningen van de brede school bestaan in Westerpark echter al veel langer. Zo is er al 30 jaar schoolbuurtwerk (ook wel de 'decentrale brede school' genoemd) in de Spaarndammerbuurt en zijn er al 16 jaar naschoolse activiteiten in de vorm van de verlengde schooldag. Wat betreft Zeeburg is in 2002 het carrouselmodel op vier scholen in IJburg gestart.⁵¹ Brede scholen zijn er in stadsdeel Zuideramstel sinds de motie Van Aartsen/ Bos.⁵² Volgens Zuideramstel is er sprake van een 'minimale' brede school, indien deze opvang bieden.

⁵⁰ Deze vijf scholen zijn: Paulus, Springplank, Bos en Lommer, Tijn Uilenspiegel en Al Wafa. De Boomgaard functioneert als brede school sinds 2006-2007.

⁵¹ Op IJburg (en inmiddels ook in het Oostelijk Havengebied) bestaat het carrouselmodel. Dit model bestaat uit een aanbod van onderwijs- en naschoolse activiteiten, waarbij elke school heeft gekozen voor een bepaald profiel (bijvoorbeeld sport, gezondheid, kunst & cultuur et cetera). Kinderen kunnen gebruik maken van activiteiten op andere scholen met een ander profiel.

⁵² De motie verzoekt de regering per 1 januari 2007 de wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat scholen verplicht worden hetzij voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7.30 en 18.30, hetzij faciliteiten aan te bieden waarbinnen andere partijen dat doen en randvoorwaarden hierbij aan te geven.

3.4 Resultaten leerlingen

De rekenkamer gaat in deze paragraaf in op Cito-scores en adviezen voor vervolgonderwijs. Daarbij zal onderscheid worden gemaakt naar de resultaten van leerlingen op brede en niet-brede scholen.⁵³

Cito-scores

De Cito-score voor geheel Nederland ligt in 2009 op een gemiddelde van 536,2. De gemiddelde Cito-score voor Amsterdam is 537,1.⁵⁴ Daarmee is de gemiddelde Cito-score van Amsterdam hoger dan het gemiddelde voor geheel Nederland.

In tabel 3.4 is een onderverdeling gemaakt naar scholen die volgens het stadsdeel al dan niet breed zijn. Voor deze scholen is gekeken welke scores op de Cito-toets zijn behaald, waarbij een onderverdeling naar drie categorieën is gemaakt. In de tabellen 3.5 en 3.6 is eenzelfde onderverdeling gemaakt voor scholen die volgens de schoolbesturen en scholen al dan niet breed zijn. De rekenkamer heeft gebruik gemaakt van de laatste Cito-scores; dit is een gemiddelde voor de jaren 2007-2009.

Tabel 3.4 - Cito-scores brede en niet brede scholen volgens het stadsdeel (3-jaarsgemiddelde)

Citoscore	Breed (absoluut en %)		Niet-breed (absoluut en %)	
< 535	33	51	16	43
535 – 540	24	37	16	43
> 540	8	12	5	14
Totaal	65	100 %	37	100 %

Bron: DMO 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009', bewerkt door de rekenkamer

Uitgaande van de verdeling van het stadsdeel, hebben brede scholen in verhouding (50,8%) vaker een Cito-score lager dan 535 dan niet-brede scholen (43,2%). Daarnaast hebben niet-brede scholen vaker (43,2%) een score tussen de 535-540 dan brede scholen (36,9%). Het percentage brede en niet-brede scholen dat een score van meer dan 540 behaalt, loopt niet ver uiteen. Zo'n 12,3% van de brede en 13,5% van de niet-brede scholen behaalt deze hoge gemiddelde Cito-score.

⁵³ De gegevens die zijn gebruikt voor de tabellen over cito-scores en vervolgadvisen onderscheiden een dislocatie van de Catamaran (Westerpark) en de locatie Meerhuizen van de St. Catharina (Zuideramstel). Dit betekent dat het totale aantal brede scholen volgens stadsdeel, schoolbestuur of school in sommige gevallen niet in overeenstemming is met de totalen zoals weergegeven in tabel 3.1. Vanwege afrondingen is het mogelijk dat het totaalpercentage in de tabellen niet exact op 100% uitkomt.

⁵⁴ Bron: 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009' van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.

Tabel 3.5 - Cito-scores brede en niet brede scholen volgens schoolbesturen (3- jaarsgemiddelde)

Citoscore	Breed (absoluut en %)		Niet-breed (absoluut en %)	
< 535	19	59	30	43
535 – 540	11	34	29	41
> 540	2	6	11	16
Totaal	32	100 %	70	100 %

Bron: DMO 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009', bewerkt door de rekenkamer

In tabel 3.5 waarin is uitgegaan van het aantal brede en niet-brede scholen volgens de schoolbesturen, zijn ook verschillen tussen beide typen scholen waar te nemen. Ruim 59% van de brede scholen heeft een Cito-score lager dan 535, tegenover bijna 43% van de niet-brede scholen. Daarnaast constateert de rekenkamer dat slechts 6% van de brede scholen een Cito-score heeft hoger dan 540, tegenover bijna 16% van niet-brede scholen. De middenmoot (Cito-score van 535-540) is in verhouding ook kleiner bij de brede scholen; ruim 34% tegenover ruim 41%.

Tabel 3.6 - Cito-scores brede en niet brede scholen volgens de scholen (3- jaarsgemiddelde)

Citoscore	Brede school (absoluut en %)		Niet-brede school (absoluut en %)	
< 535	19	61	30	42
535 – 540	10	32	30	42
> 540	2	6	11	15
Totaal	31	100 %	71	100 %

Bron: DMO 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009', bewerkt door de rekenkamer

Indien de verdeling van scholen naar breed en niet-breed volgens de scholen zelf wordt aangehouden (tabel 3.6), ontstaat er een vergelijkbaar beeld als bij de schoolbesturen; brede scholen hebben in verhouding lagere Cito-scores dan niet-brede scholen. Zo heeft 61,3% van de brede scholen een Cito-score lager dan 535, tegenover 42,3% van de niet-brede scholen. Daarnaast heeft zo'n 6,5% van de brede scholen een Cito-score hoger dan 540. Dit percentage ligt voor niet-brede scholen op 15,5%. Brede scholen hebben relatief vaker een lagere Cito-score dan niet-brede scholen.

Uit de drie tabellen blijkt dat brede scholen, in vergelijking met niet-brede scholen, relatief lagere Cito-scores hebben als wordt uitgegaan van het aantal brede scholen volgens schoolbesturen en scholen dan wanneer wordt uitgegaan van de brede scholen volgens de stadsdelen.

De rekenkamer merkt op dat de verschillen in Cito-scores niet direct kunnen leiden tot de conclusie dat brede scholen minder goed presteren dan niet-brede scholen omdat ze een brede school zijn. De meeste brede scholen in het primair onderwijs staan in

achterstandswijken.⁵⁵ Deze scholen zouden naar alle waarschijnlijkheid vanwege hun vestiging in achterstandswijken - ongeacht of ze een brede school zijn - in vergelijking met andere scholen toch al een lagere Cito-score behalen.

Adviezen voor vervolgonderwijs

In tabel 3.7 zijn de adviezen voor vervolgonderwijs weergegeven, verdeeld naar scholen die volgens het stadsdeel al dan niet breed zijn. In de tabel is een onderverdeling gemaakt naar het advies pro/lwoo,⁵⁶ vmbo en havo/vwo. De rekenkamer heeft gebruik gemaakt van de meest recente basisschooladviezen, dit betreft een gemiddelde voor de jaren 2007-2009.⁵⁷

*Tabel 3.7 - Basisschooladviezen vervolgonderwijs brede en niet-brede scholen volgens het stadsdeel (3-jaarsgemiddelde)**

Basisschooladviezen	Breed (%)	Niet-breed (%)
pro/lwoo	23	16
vmbo	33	28
havo/ vwo	43	56

Bron: basisschooladviezen DMO, bewerkt door rekenkamer

*Adviezen voor de kopklas zijn in deze tabel buiten beschouwing gelaten

Uit bovenstaande tabel blijkt dat leerlingen van brede scholen in verhouding meer lage en minder hoge basisschooladviezen krijgen dan leerlingen van niet-brede scholen. Zo heeft bijna 23% van leerlingen van brede scholen een advies voor pro/lwoo, tegenover ruim 16% van leerlingen van niet-brede scholen. Daarnaast kreeg 43,5% van de leerlingen van brede scholen een havo/vwo-advies. Voor niet-brede scholen ligt dit percentage hoger (55,9%). Verder kregen in vergelijking leerlingen van brede scholen (33,6%) vaker een vmbo-advies dan leerlingen van niet-brede scholen (27,8%).

De rekenkamer constateert verder dat, als wordt uitgegaan van de brede scholen die volgens de schoolbesturen en de scholen al dan niet breed zijn, ongeveer eenzelfde beeld ontstaat. Leerlingen van brede scholen kregen vaker dan leerlingen van niet-brede scholen een advies voor pro/lwoo. Omgekeerd geldt dat in vergelijking minder leerlingen van brede scholen een advies voor havo/vwo kregen dan leerlingen van niet-brede scholen.

Ook hier merkt de rekenkamer op dat de meeste brede scholen zijn gevestigd in achterstandswijken. Dit resulteert naar alle waarschijnlijkheid in meer adviezen voor pro/ lwoo en minder adviezen voor havo/ vwo voor kinderen van deze scholen. De verschillen in vervolgadvisen zijn dus volgens de rekenkamer niet per definitie te wijten aan het verschil tussen brede of niet-brede school.

⁵⁵ In 'Brede scholen in Nederland. Jaarbericht 2007' van Oberon staat dat de meeste brede scholen zijn gevestigd in achterstandswijken (figuur 1.6).

⁵⁶ Pro/ lwoo is praktijkgericht onderwijs (pro) en vmbo met leerwegondersteuning (lwoo).

⁵⁷ Vanwege afrondingen is het mogelijk dat het totaalpercentage niet exact op 100% uitkomt.

3.5 Conclusies brede scholen: aantal, huisvesting, historie en resultaten leerlingen

De rekenkamer constateert dat het aantal brede scholen per stadsdeel afhankelijk is van degenen die er uitspraken over doen. Zo is gebleken dat de negen stadsdelen in totaal 65 scholen breed noemen, tegenover 31 brede scholen volgens de schoolbesturen en 31 volgens de scholen zelf. Daarbij geldt dat de 31 brede scholen volgens het schoolbestuur niet dezelfde zijn als de 31 scholen die zichzelf breed noemen. Deze verschillende aantallen zijn illustratief voor de onduidelijkheid over de definitie en invulling van de brede school. Er bestaat geen consensus tussen de stadsdelen, de schoolbesturen en de scholen zelf over welke scholen al dan niet breed zijn.

Volgens de stadsdelen zijn absoluut de meeste brede scholen te vinden in Zuideramstel, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer en Westerpark. Deze stadsdelen zien al hun scholen ook als brede school. De grootste tegenstelling in visie tussen stadsdeel, schoolbesturen en scholen is te vinden in stadsdeel Zuideramstel, maar ook in andere stadsdelen zijn de onderlinge verschillen groot. In vooral Slotervaart, maar ook Oost-Watergraafsmeer zijn deze tegenstellingen kleiner.

Verder constateert de rekenkamer dat alle stadsdelen minimaal één multifunctionele accommodatie (MFA) hebben.⁵⁸ De stadsdelen Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel hebben er zelfs twee of meer. Daarnaast heeft de rekenkamer bekeken sinds wanneer er brede scholen in de negen stadsdelen functioneren. De rekenkamer merkt op dat onderlinge vergelijking lastig is, aangezien in elk stadsdeel de brede school een andere ontwikkeling qua voorzieningenaanbod heeft doorgemaakt. Zo is Geuzenveld-Slotermeer in 1994-1995 gestart met onderdelen van de brede school en bestaan in Westerpark sommige voorzieningen zelfs al dertig jaar.

Tot slot constateert de rekenkamer, bij vergelijking van brede en niet-brede scholen, dat brede scholen in verhouding vaker lagere Cito-scores behalen dan niet-brede scholen. Hetzelfde geldt voor de basisschooladviezen. Leerlingen van brede scholen krijgen in verhouding meer lage en minder hoge basisschooladviezen dan leerlingen van niet-brede scholen. De rekenkamer merkt op dat dit verschil in prestaties niet per definitie is toe te schrijven aan het al dan niet functioneren als brede school. Uit onderzoek blijkt dat een meerderheid van de brede scholen in achterstandswijken is gevestigd.⁵⁹ Een belangrijk deel van de verschillen in prestatie tussen brede en niet-brede scholen kan hieraan worden toegeschreven.

⁵⁸ Volgens het stadsdeel.

⁵⁹ In 'Brede scholen in Nederland. Jaarbericht 2007' van Oberon staat dat de meeste brede scholen zijn gevestigd in achterstandswijken (figuur 1.6).

4 Inventarisatie voorzieningen en activiteiten in brede scholen

4.1 Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk zijn het beleid, doelstellingen en aantal brede scholen van de stadsdelen behandeld. In dit hoofdstuk behandelt de rekenkamer de doeltreffendheid van het beleid van de stadsdelen en staat de uitvoering centraal. De onderzoeksvragen zijn:

5. Welk aanbod is er aan voorzieningen en activiteiten bij de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
6. Wat zijn de kosten van de brede scholen in de verschillende stadsdelen?

Bij de eerste vraag staat centraal of door de uitvoering het geformuleerde beleid van de stadsdelen is gerealiseerd, de (doelgroep) kinderen is bereikt en of het aanbod aansluit bij de vraag vanuit de doelgroep. In de tweede vraag staan de kosten van de brede schoolcoördinatoren en de activiteiten centraal.

De beantwoording van de vragen is onderzocht aan de hand van een inventarisatie en vergelijking van de voorzieningen, activiteiten en partners binnen de brede scholen, de organisatie, de financiële middelen en het profiel van de brede scholen.

In de paragrafen twee en drie beschrijven we welke voorzieningen en activiteiten er door de partners (als onderwijs, welzijn, zorg en opvang) worden aangeboden. Een apart aspect dat getoetst is door de rekenkamer, is de motie van Aartsen/Bos (aanbod voor- en naschoolse opvang); een 'verplichte' voorziening. Indien mogelijk zijn daarbij cijfers over deelname betrokken. De rekenkamer onderzocht ook of de stadsdelen het aantal doelgroepplekken (voor peuters met achterstand) binnen de voorschool/VVE conform de afspraken hebben gerealiseerd en wat de deelname is.

Vervolgens worden in paragraaf vier de organisatie en de partners van de brede scholen behandeld. In paragraaf vijf zijn de financiële middelen opgenomen van de uitvoering van het beleid; daarbij is een keuze gemaakt voor de gelden die naar de activiteiten gaan en naar de (brede school)coördinatie⁶⁰. Afgesloten wordt met een confrontatie van het beleid van de stadsdelen en de uitvoering in de brede scholen. Deze uitvoering leidt tot een profiel per stadsdeel.

Als basisjaar voor het onderzoek is 2008 genomen. Daarnaast heeft de rekenkamer ook gekeken naar actuele ontwikkelingen in 2009, mede omdat gegevens over 2008 ontbraken of niet volledig waren.

⁶⁰ In deze paragraaf heeft de rekenkamer niet kunnen toetsen of de middelen conform de afspraken zijn uitgegeven omdat overzichten van alle middelen die naar de brede scholen gaan ontbreken. Dit is een bijstelling ten opzichte van de onderzoeksopzet.

De rekenkamer constateert dat veel van de ontwikkelingen met betrekking tot de brede scholen recent zijn, van de laatste 1 à 1,5 jaar. Doordat er geen eenduidigheid is tussen de stadsdelen, de besturen en de scholen over welke scholen brede scholen zijn, heeft de rekenkamer alle 82 scholen die genoemd zijn (door stadsdelen, schoolbesturen en scholen) onderzocht op partners, voorzieningen en activiteiten.

Bij de analyse van de uitvoering heeft de rekenkamer voor een groot deel geput uit de schoolplannen, jaar- en werkplannen, overzichten, websites, gegevens van stadsdelen en welzijnsorganisaties om de benodigde informatie te vinden. Veel van de informatie was niet geregistreerd, beschikbaar of niet direct duidelijk. Gegevens over aangeboden activiteiten waren niet altijd vermeld. Zo was het bijvoorbeeld niet altijd helder of een bepaalde activiteit nu in het kader van het brede scholenbeleid werd aangeboden of vanuit een ander beleidskader (bijvoorbeeld vanuit Welzijnsbeleid). In die gevallen heeft de rekenkamer zelf een keuze moeten maken op basis van de beschreven context bij de activiteit. De rekenkamer is uitgegaan van waar de activiteit in essentie voor staat; bijvoorbeeld een 'boek lezen' staat voor het bevorderen van de taalvaardigheid en valt binnen de categorie 'Communicatie en taalvaardigheid'. Een bepaalde activiteit kan binnen de categorie 'Communicatie en taalvaardigheid' vallen maar gezien worden als een activiteit in de categorie 'Techniek en ICT' omdat daarin (ook) de taalvaardigheid ontwikkeld wordt. Concreet zou dit inhouden dat elke activiteit die je de kinderen aanbiedt daardoor tegemoet komt aan het beleid van 'bestrijden van achterstand' en het 'ontwikkelen van talent'. De rekenkamer heeft zich bij deze keuze niet laten leiden door het gegeven dat een bepaalde activiteit geïnterpreteerd kan worden als een activiteit die op meerdere categorieën ingezet kan worden⁶¹.

De rekenkamer constateert hier al dat het voor ouders, andere betrokkenen en belangstellenden niet eenvoudig zal zijn accurate en actuele informatie te verkrijgen over de brede scholen in Amsterdam. In het geval een keuze is gemaakt voor een brede school, dan is het niet eenvoudig inzicht te krijgen in wat deze te bieden heeft voor de kinderen (of ouders).

4.2 Voorzieningen

Voor het als brede school functioneren is het noodzakelijk dat er bepaalde voorzieningen beschikbaar zijn. Deze voorzieningen kunnen fysiek van aard zijn maar het kan ook om dienstverlening gaan. De voorziening of dienstverlening kan direct fysiek aan of in de school gekoppeld zijn maar ook op een andere locatie zijn. Ook de voorscholen of vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) vallen daaronder. De rekenkamer maakt daarbij een onderscheid in de VSO, TSO en NSO voorzieningen en de 'andere voorzieningen'. Een voorbeeld van de eerste categorie is de voorschoolse opvang; een voorbeeld van de tweede categorie is een VVE of voorschool.

⁶¹ In 'Jong Amsterdam'/BTO' van de centrale stad is opgenomen dat 'de talentgroepen geen gesloten groepen zijn' en de 'talengroepen 'Sociale vaardigheden' en 'Communicatie/Taalvaardigheid' zoveel mogelijk samen te laten gaan met de overige talentgroepen'.

De rekenkamer onderzocht eerst of deze voorzieningen bij de brede school gerealiseerd zijn. Op de tweede plaats onderzocht ze, indien mogelijk, wat de deelname hieraan is en er streefcijfers of prestatie indicatoren zijn die gerealiseerd dienen te worden.

4.2.1 VSO, TSO en NSO voorzieningen

De rekenkamer onderzocht de meest voorkomende voorzieningen en heeft eerst gekeken naar de voorzieningen die conform de motie Van Aartsen/Bos gerealiseerd moeten zijn. De motie Van Aartsen/Bos verzocht de regering per 1 januari 2007 de wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat scholen verplicht worden hetzij voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7.30 en 18.30 uur, hetzij faciliteiten aan te bieden waarbinnen andere partijen dat doen en randvoorwaarden hierbij aan te geven.

De school heeft hierbij de plicht de VSO- en NSO voorzieningen te organiseren; voor de TSO voorziening dient de school zorg te dragen voor een voorziening voor de kinderen. Dit is de verantwoordelijkheid van de school(besturen).

In het kader hiervan zijn de VSO, TSO en NSO voorzieningen er gekomen. Andere voorzieningen, zoals de NSA, zijn niet verplicht maar kunnen wel een toegevoegde waarde leveren voor de brede school.

In tabel 4.1 is opgenomen hoeveel van deze voorzieningen er per stadsdeel zijn.

Deze tabel is gebaseerd op een inventarisatie van OSA over het jaar 2007-2008 en informatie verkregen via school- en jaarplannen en websites.

Tabel 4.1 - Verplichte voorzieningen 2007/2008 (Motie van Aartsen/Bos)

Stadsdeel	Aantal brede scholen	VSO	TSO	NSO	Totaal
Bos en Lommer	10	9	8	8	25
De Baarsjes	10	9	10	8	27
Geuzenveld-Slotermeer	9	9	7	7	23
Oost-Watergraafsmeer	7	7	6	7	20
Oud-West	6	6	6	6	18
Slotervaart	6	5	3	2	10
Westerpark	7	5	5	6	16
Zeeburg	13	10	12	13	35
Zuideramstel	14	9	11	13	33
Totaal	82	69	68	70	207

VSO= voorschoolse opvang

TSO= tussenschoolse opvang

NSO= naschoolse opvang

NSA= naschoolse activiteiten

Bron: OSA (eindevaluatie schooljaar 2007/2008 en 1^e helft schooljaar 2008/2009), schoolgidsen, jaarplannen en websites

Het overzicht laat zien dat de norm, voldoen aan de motie Van Aartsen/Bos, nog niet in alle stadsdelen is uitgevoerd; niet alle brede scholen beschikken over een VSO, TSO en

een NSO. De rekenkamer heeft hierbij als de aanname gedaan dat deze voorzieningen er per brede school zijn. De rekenkamer weet dat het niet (altijd) noodzakelijk is dat de school een eigen voorziening heeft omdat soms gebruik gemaakt kan worden van de voorziening bij een andere organisatie. Deze informatie was niet altijd beschikbaar. Op basis van de tabel is Oud-West het enige stadsdeel waarin alle voorzieningen gerealiseerd zijn.

In de stadsdelen Zuideramstel en Slotervaart ontbreken in absolute zin de meeste voorzieningen, respectievelijk 9 en 8. Totaal over alle stadsdelen lijkt dat de TSO voorziening het meeste achterblijft; bij 14 van de 82 scholen ontbreekt deze voorziening. Daarbij moet wel aangetekend worden dat een mogelijke verklaring is dat er (bij de ouders) geen behoefte is aan deze voorziening. Bij 13 van de 82 scholen ontbreekt de VSO, bij 12 scholen de NSO. De rekenkamer constateert dat in 8 stadsdelen de motie Van Aartsen/Bos nog niet volledig is uitgevoerd. Alleen het stadsdeel Oud-West voldoet volledig aan de norm.

4.2.2 Deelname VSO, TSO en NSO voorzieningen

De rekenkamer heeft getracht de deelname van de VSO, TSO en NSO voorzieningen in beeld te brengen. Het blijkt dat de beschikbare gegevens beperkt zijn. De gebruikte cijfers zijn gebaseerd op een inventarisatie door OSA (Ondernemerskring Sociale Sector Amsterdam) en betreft alle scholen in de onderzochte stadsdelen. De cijfers zijn over het gehele schooljaar 2007-2008 en het 1^e deel van het schooljaar 2008-2009. In onderstaande paragrafen wordt de deelname aan de voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang behandeld.

Voorschoolse opvang

In de volgende tabel is het aantal kinderen opgenomen dat per stadsdeel gebruik maakt van de voorschoolse opvang in de schooljaren 2007-2008 (volledig schooljaar) en 2008-2009 (1^e deel schooljaar).

Tabel 4.2 - Aantal kinderen voorschoolse opvang

Stadsdeel	2007-2008	2008-2009
Bos en Lommer	18	25
De Baarsjes	8	13
Geuzenveld-Slotermeer	12	1
Oost-Watergraafsmeer	21	17
Oud-West	10	13
Slotervaart	20	30
Westerpark	5	5
Zeeburg	20	10
Zuideramstel	4	7
Totaal	118	121

Bron: OSA (eindevaluatie 2007/2008)

Het aantal kinderen op de voorschoolse opvang is in Oostwatergraafsmeer in het schooljaar 2007-2008 het hoogste (21); in 2008-2009 is dit Slotervaart (30). Daarbij merkt de rekenkamer op dat het in 2008-2009 om alleen het 1^e deel van het schooljaar gaat.

Helaas zijn beide schooljaren niet te vergelijken omdat voor het 2^e schooljaar de gegevens niet compleet zijn. De rekenkamer constateert dat, ondanks dit gebrek, in de stadsdelen Slotervaart, Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Zuideramstel de deelname van het aantal kinderen een stijgende lijn vertoont.

Tussenschoolse opvang

In de volgende tabel is het aantal kinderen opgenomen dat per stadsdeel gebruik maakt van de tussenschoolse opvang in de schooljaren 2007-2008 (volledig schooljaar) en 2008-2009 (1^e deel schooljaar).

Tabel 4.3 - Aantal kinderen tussenschoolse opvang

Stadsdeel	2007-2008	2008-2009
Bos en Lommer	365	415
De Baarsjes	702	612
Geuzenveld-Slotermeer	478	358
Oostwatergraafsmeer	311	243
Oud-West	653	677
Slotervaart	270	100
Westerpark	350	462
Zeeburg	1.115	1.051
Zuideramstel	1.826	1.791
Totaal	6.070	5.709

Bron: OSA (eindevaluatie 2007/2008)

De grootste afnemers van de TSO voorziening zijn de kinderen in de stadsdelen Zuideramstel en Zeeburg. In het schooljaar 2007-2008 maakten 1.826 kinderen gebruik van de tussenschoolse opvang in Zuideramstel; in Zeeburg 1.115 kinderen. Zuideramstel springt er uit; in dit stadsdeel maken aanzienlijk meer kinderen gebruik van deze voorziening. Dit is verklaarbaar door de samenstelling van de bevolking; veel kinderen waarvan beide ouders werken en waardoor de behoefte aan een TSO voorziening groot is. Dit in tegenstelling tot Slotervaart waar de behoefte aan deze voorziening beduidend minder is; in het schooljaar 2007-2008 ‘slechts’ 270 kinderen. Ook hier is de verklaring de samenstelling van de bevolking; veel allochtone ouders die geen behoefte hebben aan deze voorziening omdat niet beide ouders werken.

Ook hier geldt dat, ondanks het niet volledig zijn van de cijfers over het schooljaar 2008-2009, bij verschillende stadsdelen een stijging is te zien van de deelname. Dit geldt voor Bos en Lommer (50), Oud-West (24) en Westerpark (112). De stijging in deelname is het grootste in Westerpark.

Naschoolse opvang

In de volgende tabel is het aantal kinderen opgenomen dat per stadsdeel wordt opgevangen in de naschoolse opvang in de schooljaren 2007-2008 (volledig schooljaar) en 2008-2009 (1^e deel schooljaar).

Tabel 4.4 - Aantal kinderen naschoolse opvang

Stadsdeel	2007-2008	2008-2009
Bos en Lommer	160	175
De Baarsjes	164	204
Geuzenveld-Slotermeer	96	115
Oostwatergraafsmeer	141	147
Oud-West	168	208
Slotervaart	45	10
Westerpark	101	44
Zeeburg	534	644
Zuideramstel	326	387
Totaal	1.735	1.934

Bron: OSA (eindevaluatie 2007/2008)

De naschoolse opvang laat in totaal een stijging van het aantal kinderen zien dat hiervan gebruik maakt. In absolute aantallen stijgt het met 199 kinderen (11%). De werkelijke stijging zal hoger zijn door het ontbreken van de cijfers over het tweede deel van het schooljaar 2008-2009.

In Zeeburg is het aantal kinderen dat naar de naschoolse opvang gaat het hoogste in 2007-2008 en 2008-2009; in het eerste schooljaar met 534 kinderen en in het tweede schooljaar 644 kinderen. Stadsdeel Zeeburg laat de grootste stijging zien met een toename van 110 kinderen.

Daarna komt Zuideramstel met 326 kinderen en 387 kinderen. In Slotervaart wordt het minste gebruik gemaakt van de naschoolse opvang; in het eerste schooljaar 45 en in het tweede 10 kinderen. Dit kan worden verklaard door de samenstelling van de bevolking; relatief veel allochtone kinderen. Redenen waarom allochtone ouders minder of geen gebruik hiervan maken, kunnen zijn de financiële middelen en culturele achtergrond. Na Slotervaart komt Geuzenveld-Slotermeer als stadsdeel waar het minste gebruik wordt gemaakt van de NSO. Wel stijgt het aantal kinderen in dit stadsdeel dat gebruik maakt van de NSO in 2008 met 20%.

4.2.3 Andere voorzieningen

Naast de boven vermelde voorzieningen zijn er andere voorzieningen zoals de voor- en vroegschoolse educatie bij de brede scholen, de peuterspeelzaal, een ouderkamer en de naschoolse activiteiten. In tabel 4.5 is een overzicht opgenomen van deze voorzieningen.

Tabel 4.5 - Andere voorzieningen van 2007/2008

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Peuter-speelzaal	VVE	Ouder-kamer	NSA	Totaal
Bos en Lommer	10	8	6	4	4	22
De Baarsjes	10	9	6	6	9	30
Geuzenveld-Slotermeer	9	8	2	2	8	20
Oost-Watergraafsmeer	7	6	1	4	5	16
Oud-West	6	5	6	3	5	19
Slotervaart	6	6	2	0	5	13
Westerpark	7	7	3	2	5	17
Zeeburg	13	9	6	4	10	29
Zuideramstel	14	14	2	0	8	24
Totaal	82	72	34	25	59	190

VVE= voor- en vroegschoolse educatie

NSA= naschoolse activiteiten

Bron: OSA (eindevaluatie 2007/2008), O&S, DMO (Amsterdamse basisscholen en voorscholen 2007), schoolgidsen, jaar- en werkplannen en websites scholen

De 'andere voorzieningen' zijn bij de brede scholen in de stadsdelen De Baarsjes (totaal 30)⁶² en Zuideramstel (totaal 24) het beste vertegenwoordigd. Verhoudingsgewijs komen stadsdelen Slotervaart (totaal 13) en Oost-Watergraafsmeer (totaal 16) er het slechtste af. Deze stadsdelen hebben het minste aantal 'andere voorzieningen' bij de brede scholen.

Afgemeten aan het aantal brede scholen in de genoemde stadsdelen blijkt dat stadsdelen De Baarsjes en Oud-West gemiddeld per brede school het hoogste aantal 'andere voorzieningen' behaalt, namelijk 3 voorzieningen per brede school. Zuideramstel heeft per brede school het laagste aantal 'andere voorzieningen', namelijk 1,7. Van de 4 'andere voorzieningen' scoort de peuterspeelzaal qua aantal het hoogste; in 72 scholen is deze er. De naschoolse activiteiten zijn bij 59 scholen; bij 23 niet. De voorziening ouderkamer ontbreekt in veel scholen; in 57 scholen is geen ouderkamer. De VVE ontbreekt in 48 scholen.

In stadsdeel Zuideramstel zijn de meeste peuterspeelzalen; 14 peuterspeelzalen, gemiddeld 1 per brede school. In Oud-West zijn de minste peuterspeelzalen te vinden; 5 stuks. Daarbij moet wel de kanttekening gemaakt worden dat dit gezien de grootte van het stadsdeel verklaarbaar is. De meeste VVE voorzieningen zijn in de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes en Zeeburg; in alle drie de stadsdelen 6 stuks. Opvallend is dat in de stadsdelen met 'achterstandsbeleid' voor de brede scholen zoals Geuzenveld-

⁶² In de reactie op de Nota van Bevindingen geeft De Baarsjes aan dat er inmiddels 9 ouderkamers en 10 peuterspeelzalen zijn.

Slotermeer⁶³ en Oost-Watergraafsmeer het aantal VVE voorzieningen laag is. VVE kan juist een middel zijn om achterstand te bestrijden. Oost-Watergraafsmeer bijvoorbeeld heeft maar één VVE-voorziening.

Het aantal ouderkamers is in stadsdeel De Baarsjes het hoogste; er zijn 6 ouderkamers. In Slotervaart en Zuideramstel zijn geen ouderkamers.

De NSA voorziening is in absolute aantallen in Zeeburg met 10 het hoogste. In Bos en Lommer het laagste met 4.

4.2.4 Gemiddeld aantal voorzieningen per brede school

In tabel 4.6 is het gemiddelde aantal voorzieningen per brede school (indicatief) opgenomen ('verplichte' en 'andere' voorzieningen).

Tabel 4.6 - Verplichte en andere voorzieningen brede scholen 2007/2008

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Aantal voorzieningen	Gemiddeld aantal voorzieningen per school
Bos en Lommer	10	47	5
De Baarsjes	10	57	6
Geuzenveld-Slotermeer	9	43	5
Oost-Watergraafsmeer	7	36	5
Oud-West	6	37	6
Slotervaart	6	23	4
Westerpark	7	33	5
Zeeburg	13	64	5
Zuideramstel	14	57	4
Totaal	82	397	5

VVE= voor- en vroegschoolse educatie

NSA= naschoolse activiteiten

Bron: O&S en schoolgidsen, jaar- en werkplannen en websites scholen

Stadsdelen Zeeburg, De Baarsjes en Zuideramstel hebben qua aantal de meeste voorzieningen (64 en 57); stadsdeel Slotervaart de minste (23). De Baarsjes en Oud-West hebben gemiddeld het hoogste aantal met 6 voorzieningen per brede school. De stadsdelen Slotervaart en Zuideramstel hebben gemiddeld de minste; 4 voorzieningen per brede school.

⁶³ Geuzenveld-Slotermeer geeft als reactie op de Nota van Bevindingen dat alle peuterspeelzalen inmiddels omgevormd zijn tot voorschoolgroepen en alle 9 brede scholen een NSA aanbod hebben

4.2.5 Voorscholen

De voorschool is een samenwerking tussen een peuterspeelzaal of een kinderdagverblijf en een basisschool.⁶⁴ De voorschool bereidt het kind voor op de basisschool. Centraal is binnen de gemeente Amsterdam afgesproken (besluit B&W oktober 2006) dat elk stadsdeel een taakstelling heeft om binnen 3 jaar (eind 2009) een aantal doelgroeppekken voor deze groep peuters te realiseren. In deze paragraaf behandelt de rekenkamer de resultaten van de stadsdelen tot nu toe. Het gaat daarbij om de gerealiseerde doelgroeppekken en het bereik van de doelgroep.

Realisatie doelgroeppekken voorscholen

In paragraaf 2.3.5 is per stadsdeel aangegeven of er in de programmabegroting 2009 prestatie-indicatoren voor dit onderdeel van de brede school zijn opgenomen. Het gaat hierbij om zowel de voorschool als de VVE. De rekenkamer heeft onderzocht of de door de centrale stad bepaalde streefcijfers voor de doelgroeppekken in de voorscholen/VVE zijn gerealiseerd.

In tabel 4.7 staat de taakstelling per stadsdeel en de realisatie (medio 2009). In de laatste kolom staat een kengetal met de mate waarin de taakstelling is behaald.

Tabel 4.7 - Doelgroeppekken voorscholen

Stadsdeel	Taakstelling t/m 2009	Realisatie per juli 2009	Kengetal
Bos en Lommer	322	284	88,2%
De Baarsjes	274	295	107,7%
Geuzenveld-Slotermeer	394	480	121,8%
Oostwatergraafsmeer	242	275	113,6%
Oud-West	72	57	79,2%
Slotervaart	268	247	92,2%
Westerpark	127	115	90,6%
Zeeburg	269	276	102,6%
Zuideramstel	72	50	69,4%
Totaal	2.040	2.079	101,9%

Bron: DMO, IOO bewerking gegevens O&S

De 9 stadsdelen hebben gezamenlijk de taakstelling meer dan behaald, namelijk 39 plaatsen meer (101,9%). Dit komt doordat de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Oostwatergraafsmeer, De Baarsjes en Zeeburg meer realiseren dan de taakstelling die afgesproken was. De overige stadsdelen behalen de taakstelling (nog) niet. Het overzicht laat zien dat de stadsdelen Zuideramstel en Oud-West het laagste kengetal scoren,

⁶⁴ Bron: DMO, Amsterdamse basisscholen en voorscholen, 2007.

respectievelijk 69,4% en 79,2%. In de reactie op de Nota van Bevindingen blijkt dat stadsdeel Oud-West inmiddels haar taakstelling ruimschoots heeft behaald; inmiddels zijn er 100 plekken gerealiseerd. Opvallend is dat het stadsdeel dat (nog) niet haar taakstelling medio 2009 heeft behaald het stadsdeel is waar de taakstelling in absolute aantallen het laagste is. In dat kader springt het gerealiseerde resultaat in Geuzenveld-Slotermeer naar voren. De taakstelling voor dit stadsdeel is de hoogste van alle stadsdelen maar niettemin behaalt het stadsdeel dit ruimschoots en weet bijna 22% meer te realiseren.

Deelname voorscholen

De voorscholen zijn, in eerste instantie, bedoeld voor kinderen die een (taal)achterstand hebben. Veel cijfermateriaal over en van de brede scholen is (nog) niet geregistreerd of beschikbaar⁶⁵. Wel zijn er enkele cijfers over de deelname aan de voorscholen.

De rekenkamer heeft in onderstaande tabel de deelname aan de voorscholen in de verschillende stadsdelen opgenomen over de jaren 2006 en 2007. Meer recente cijfers zijn er niet. In de eerste tabel staat het totale aantal peuters in 2006 en 2007 (kolom 2 en 3) en het aantal doelgroeppeuters (kolom 4 en 5) van de voorscholen. In de tweede tabel is het bereik opgenomen. Het bereik als percentage van de doelgroeppeuters (kolom 2 en 3) en als percentage van het totale aantal peuters (kolom 4 en 5).

Tabel 4.8 - Aantal peuters en doelgroeppeuters voorscholen 2006 en 2007 (aantallen)

Stadsdeel	Peuters totaal		Doelgroeppeuters	
	2006	2007	2006	2007
Bos en Lommer	676	668	468	472
De Baarsjes	549	450	433	323
Geuzenveld-Slotermeer	942	915	622	701
Oost-Watergraafsmeer	841	768	383	348
Oud-West	279	245	113	118
Slotervaart	805	756	423	473
Westerpark	447	460	201	208
Zeeburg	1.114	1.153	425	506
Zuideramstel	557	500	113	142
Totaal	6.210	5.915	3.181	3.291

Bron: O&S, De Staat van Amsterdam IV

⁶⁵ De rekenkamer concludeert dit niet alleen op basis van de gevraagde informatie bij de stadsdelen, schoolbesturen en andere organisaties maar ook op basis van de werk- en schoolplannen, begrotingen en ander materiaal. Daarnaast blijkt op basis van de gesprekken die de rekenkamer in het kader van dit onderzoek heeft gehouden dat 'feitenmateriaal' beperkt of niet beschikbaar is.

Tabel 4.9 - Bereik voorscholen 2006 en 2007 (percentages)

Stadsdeel	Bereik		Bereik	
	als % van doelgroep peuters		als % van totaal aantal peuters	
	2006	2007	2006	2007
Bos en Lommer	48%	57%	33%	40%
De Baarsjes	47%	67%	37%	48%
Geuzenveld-Slotermeer	39%	44%	26%	34%
Oost-Watergraafsmeer	37%	49%	17%	22%
Oud-West	47%	42%	19%	20%
Slotervaart	38%	40%	20%	25%
Westerpark	38%	44%	17%	20%
Zeeburg	37%	34%	14%	15%
Zuideramstel	35%	18%	7%	5%
Totaal	41%	45%	21%	25%

Bron: O&S, De Staat van Amsterdam IV

Het totale aantal peuters in de stadsdelen nam in geringe mate af (met 300 peuters); het aantal doelgroep peuters nam echter licht toe (met 110 doelgroepeuters). Het totale aantal peuters in Zeeburg in 2006 (1.114) en in 2007 (1.153) is het hoogste van alle stadsdelen. Geuzenveld-Slotermeer komt op de tweede plaats met het aantal peuters. Oud-West heeft de laagste aantallen in de vermelde jaren; in 2006 een aantal van 279 peuters en in 2007 245.

Geuzenveld-Slotermeer heeft het hoogste aantal doelgroepeuters in beide jaren (622 en 701); peuters die in aanmerking komen voor de voorscholen. De stadsdelen Oud-West (113 en 118) en Zuideramstel (113 en 142) hebben het minste aantal peuters dat tot de doelgroep van de voorscholen behoren.

Het bereik van de doelgroepeuters ligt voor alle stadsdelen tezamen nog onder de 50%; in 2006 41% en in 2007 45%. Ten opzichte van het totale aantal peuters is het bereik in 2006 21% en in 2007 25%. De deelname aan de voorscholen laat dus wel een stijgende lijn zien.

Per stadsdeel varieert het bereik duidelijk. De stadsdelen Bos en Lommer (48% in 2006; 57% in 2007) en De Baarsjes (47% in 2006; 67% in 2007) realiseren het hoogste bereik van de doelgroepeuters. Zuideramstel het laagste (35% in 2006 en 18% in 2007 van de doelgroepeuters).

De stijging in deelname aan de voorscholen in stadsdeel De Baarsjes is opvallend; een stijging van maar liefst 20% in een jaar. Daarentegen zijn er drie stadsdelen waar (verhoudingsgewijs) een percentuele daling van het bereik heeft plaatsgevonden. Dit zijn Oud-West, Zeeburg en Zuideramstel. Zuideramstel laat percentueel de grootste daling zien (5% ten opzichte van de doelgroep peuters en 2% ten opzichte van het totale aantal peuters).

Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer realiseert het hoogste aantal peuters dat tot de doelgroep behoort en laat in de vermelde jaren ook een behoorlijke stijging in aantallen zien. Het bereik (als percentage van de doelgroep) in dit stadsdeel zit echter in de middenmoot; in 2006 39% en in 2007 44%. De rekenkamer constateert dat de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Oost-Watergraafsmeer die als uitgangspunt het 'bestrijden van achterstand' in het beleid hanteren, verhoudingsgewijs beduidend lager scoren dan stadsdelen als Bos en Lommer en De Baarsjes. De laatste twee stadsdelen hanteren als uitgangspunten in het beleid zowel 'achterstand' als 'talent'.

4.2.6 Conclusie voorzieningen

De rekenkamer constateert dat de motie Van Aartsen/Bos nog niet volledig is uitgevoerd in alle stadsdelen, uitgezonderd Oud-West. Op basis van de beschikbare informatie blijkt dat in de overige stadsdelen een of meerdere van de (verplichte) voorzieningen (VSO, TSO of een NSO) ontbreken. In de stadsdelen Zuideramstel en Slotervaart ontbreken de meeste van deze voorzieningen.

De Baarsjes, Zeeburg en Zuideramstel zijn het beste voorzien van de 'andere voorzieningen' als peuterspeelzalen, VVE's, ouderkamers en NSA. Daarbij steekt De Baarsjes er duidelijk boven uit. Stadsdelen Slotervaart en Oost-Watergraafsmeer zijn het slechtste hierin voorzien.

In De Baarsjes is het totale aantal voorzieningen ('verplichte' en 'andere') bij de brede scholen in absolute aantallen het hoogste. Het gemiddelde aantal voorzieningen per brede school is het hoogste in de stadsdelen De Baarsjes en Oud-West. De stadsdelen Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel hebben gemiddeld het laagste aantal voorzieningen per brede school.

De deelname aan voorscholen, welke als doel hebben de (taal)achterstand bij kinderen te bestrijden en zo een betere uitgangspositie te geven bij het primaire onderwijs, is in absolute aantallen in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer (701 in 2007) het hoogste. Oud-West heeft het laagste aantal peuters in de doelgroep en behaalt het laagste aantal dat gebruik maakt van de voorscholen (118 in 2007).

De rekenkamer constateert dat het bereik van de doelgroep peuters voor voorscholen in totaal een stijgende lijn laat zien. Het bereik van de doelgroep is slechts in twee stadsdelen boven de 50% in 2007. Dit geldt voor de stadsdelen Bos en Lommer (57%) en De Baarsjes (67%). In de overige stadsdelen ligt het bereik daar onder. De rekenkamer constateert dat in de stadsdelen waar de grootste doelgroep voor de voorscholen bestaan, het bereik verhoudingsgewijs laag is. Dit geldt voor de stadsdelen Zeeburg (34%), Geuzenveld-Slotermeer (44%) en Slotervaart (40%).

4.3 Activiteiten

Activiteiten vormen een belangrijk onderdeel binnen de brede scholen. De brede scholen kunnen zich door de activiteiten naar buiten toe profileren. Met bijvoorbeeld een 'Kunst en cultuurprofiel', een 'Sportprofiel', een 'Wetenschapprofiel'. In deze paragraaf behandelt de rekenkamer het aanbod van de activiteiten voor de kinderen en

de ouders. Het aantal en soort activiteiten dat wordt aangeboden wordt behandeld. Tenslotte behandelt de rekenkamer de (percentuele) verdeling van deze activiteiten, het gemiddelde aantal activiteiten per brede school in de stadsdelen en de deelname aan de activiteiten.

4.3.1 Wat is een activiteit?

In de scholen worden allerlei activiteiten georganiseerd in het kader van de brede school. Een activiteit kan van alles zijn; variërend van een bezoek aan een kunstenaar, kooklessen, ICT, taalles, capoeira, kinderyoga, gym, workshop circus, robotica, eco-kids, ouderparticipatie of buurtwerk. Deze activiteit kan in een groep plaatsvinden maar ook individueel; het kan een eenmalige activiteit zijn, maar ook elke week of maandelijks plaatsvinden. In hoofdzaak zijn het activiteiten voor de kinderen. Een aantal scholen organiseert voor de ouders ook activiteiten. In sommige scholen worden voor de buurt ook activiteiten binnen de brede school georganiseerd. Deze laatste groep is zeer beperkt en betreft een enkele school. Deze heeft de rekenkamer niet meegenomen in haar inventarisatie.

De rekenkamer heeft een inventarisatie gemaakt bij de 82 brede scholen. Met dit rapport tekenen we aan dat veelal niet duidelijk vermeld was of deze activiteit specifiek georganiseerd werd in het kader van de brede school. Slechts enkele scholen geven aan in hun schoolplan of gids dat een activiteit binnen het kader van de brede school valt.

Bij de inventarisatie is een indeling gemaakt in de volgende categorieën:

1. onderwijs⁶⁶
2. sport, lijf en gezondheid
3. kunst en cultuur
4. techniek en ICT
5. wetenschap en natuur
6. communicatie en taalvaardigheid
7. sociale vaardigheden

Met deze indeling sluit de rekenkamer zoveel mogelijk aan bij de in de praktijk gehanteerde indeling in talentgroepen (BTO en Jong Amsterdam).

De rekenkamer gaat eerst in op de activiteiten die specifiek bedoeld zijn voor de doelgroep kinderen. Daarna worden de activiteiten voor de ouders behandeld.

De rekenkamer maakt geen onderscheid tussen activiteiten die bij scholen in de ouderkamer plaatsvinden en activiteiten die daar niet plaatsvinden. Ook scholen die geen ouderkamer hebben organiseren soms activiteiten voor de ouders van de kinderen. De rekenkamer inventariseert alleen welke activiteiten aangeboden worden door de school⁶⁷.

⁶⁶ De vermelde categorieën komen overeen met de talentgroepen (zie ook hoofdstuk 2, blz. 21), uitgezonderd de categorie 'onderwijs'.

⁶⁷ Bij een aantal scholen zijn de activiteiten niet expliciet vermeld maar wordt doorverwezen naar een andere uitvoerende organisatie, bijvoorbeeld Carrousel. Voor zover mogelijk heeft de rekenkamer daar uit de activiteiten gedistilleerd die aangeboden worden op de betreffende school. De rekenkamer heeft dit niet voor alle organisaties gedaan. Zo bieden

4.3.2 Activiteiten doelgroep kinderen

In deze paragraaf staan de activiteiten van de brede school centraal die georganiseerd worden voor de doelgroep kinderen.

De inventarisatie start met het aantal aangeboden activiteiten per categorie per stadsdeel. Vervolgens wordt na deze paragraaf de percentuele verdeling van de activiteiten naar categorie per stadsdeel besproken. Als laatste paragraaf bij de kinderen behandelt de rekenkamer het gemiddelde aantal activiteiten per brede school in de stadsdelen.

Aantal activiteiten per stadsdeel

In de tabel hieronder staat het aantal activiteiten dat aangeboden wordt aan de kinderen in de brede scholen (basisjaar 2008; schooljaar 2008-2009). De activiteiten zijn gesorteerd naar de eerder vermelde categorieën.

Tabel 4.10 - Aantal activiteiten voor kinderen naar categorie

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Onderwijs	Sport, Lijf en Gezondheid	Kunst en cultuur	Techniek en ICT
Bos en Lommer	10	10	14	16	4
De Baarsjes	10	6	26	35	8
Geuzenveld-Slotermeer	9	0 ⁶⁸	47	135	16
Oost-Watergraafsmeer	7	3	11	9	4
Oud-West	6	1	14	25	6
Slotervaart	6	6	35	47	14
Westerpark	7	0 ⁶⁹	21	31	4
Zeeburg	13	4	7	12	1
Zuideramstel	14	4	78	40	1
Totaal	82	34	253	350	58

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

bijvoorbeeld sportverenigingen ook activiteiten aan in het kader van de brede scholen. Het verkrijgen van deze informatie zou te omvangrijk worden voor het onderzoek.

⁶⁸ Als reactie op de Nota van Bevindingen blijkt dat stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer voor het eerst in 2009 middelen in de begroting heeft opgenomen voor huiswerkbegeleiding.

⁶⁹ Stadsdeel Westerpark geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan dat er wel activiteiten zijn binnen deze categorie en verwijst daarbij naar het schoolbuurtwerk, weerbaarheidstrainingen, taalvaardigheid en andere activiteiten. Uit de aangeleverde documenten blijkt niet dat deze activiteiten binnen het kader van de brede school zijn ontwikkeld, binnen reguliere schooltijd zijn en niet altijd is duidelijk bij welke brede scholen de activiteiten plaatsvinden. Daarnaast blijkt dat het schoolbuurtwerk al 30 jaar bestaat op basis van 'oud beleid'.

Tabel 4.11- Aantal activiteiten voor kinderen naar categorie

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Wetenschap en Natuur	Communicatie-vaardigheden	Sociale vaardigheden	Totaal
Bos en Lommer	10	1	1	0	46
De Baarsjes	10	3	9	1	88
Geuzenveld-Slotermeer	9	10	9	0	217
Oost-Watergraafsmeer	7	2	2	0 ⁷⁰	31
Oud-West	6	9	2	0	57
Slotervaart	6	3	14	5	124
Westerpark	7	3	0	0	59
Zeeburg	13	2	2	0	28
Zuideramstel	14	0	1	0	124
Totaal	82	33	40	6	774

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Totaal activiteiten

Het blijkt dat in totaal 774 activiteiten georganiseerd worden op de 82 brede scholen. De meeste activiteiten, totaal 350, voor de kinderen zijn er in de categorie Kunst en Cultuur. Daarna komt Sport, Lijf en Gezondheid met 253 activiteiten. Het laagste aantal activiteiten betreft de categorie Sociale vaardigheden; slechts 6. Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer organiseert de meeste activiteiten (217). Daarna komen de stadsdelen Slotervaart en Zuideramstel; beide met 124 activiteiten bij de brede scholen. De stadsdelen Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer bieden de minste activiteiten aan van alle stadsdelen, respectievelijk 28 en 31.

Onderwijs

Grosso modo zijn de activiteiten op het vlak van onderwijs huiswerkbegeleiding en coaching van leerlingen.

Stadsdeel Bos en Lommer biedt de meeste activiteiten op het gebied van onderwijs aan (totaal 10). Daarna volgen De Baarsjes en Slotervaart met 6 activiteiten, vervolgens Zeeburg en Zuideramstel met 4. De stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Westerpark bieden geen activiteiten binnen deze categorie aan.

⁷⁰ Oost-Watergraafsmeer geeft in de reactie op de Nota van Bevindingen aan dat het aantal activiteiten volgens haar niet klopt en geeft voor 4 van de 7 brede scholen het voorgenomen programma voor 2009 per school aan. Realisatiecijfers van 2009 en/of cijfers over het jaar 2008 ontbreken in de reactie van het stadsdeel.

Sport, Lijf en Gezondheid

Zuideramstel biedt het hoogste aantal activiteiten binnen de categorie Sport, Lijf en Gezondheid aan met 78. Op de tweede plaats komt het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer met 47 en daarna Slotervaart met 35 activiteiten; minder dan de helft van het aantal in Zuideramstel. De brede scholen in stadsdeel Zeeburg organiseren het minste aantal activiteiten binnen deze categorie, namelijk 7.

Kunst en Cultuur

De scholen in Geuzenveld-Slotermeer organiseren het hoogste aantal activiteiten op het gebied van Kunst en Cultuur; dit aantal is 135 en dit is de hoogste score van alle activiteiten die binnen elk van de categorieën georganiseerd worden. Daarna komen de stadsdelen Slotervaart en Zuideramstel. Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg organiseren de minste activiteiten binnen deze categorie (9).

Techniek en ICT

De brede scholen in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer bieden de meeste activiteiten aan binnen Techniek en ICT van alle stadsdelen, namelijk 16. Stadsdeel Slotervaart volgt daar vlak op met 14 activiteiten. Daarna volgen de brede scholen in de stadsdelen De Baarsjes (8) en Oud-West (6). De rij sluit met de stadsdelen Zeeburg en Zuideramstel waar slechts 1 activiteit binnen Techniek en ICT wordt aangeboden.

Wetenschap en Natuur

Het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer biedt de meeste activiteiten Wetenschap en Natuur aan; 10 activiteiten. Oud-West komt op de tweede plaats met 9 activiteiten. Uit het overzicht blijkt dat de overige stadsdelen veel minder activiteiten op het gebied van Wetenschap en Natuur organiseren; het merendeel van de brede scholen in deze stadsdelen biedt 3 activiteiten aan. In Zuideramstel worden geen activiteiten georganiseerd.

Communicatie en Taalvaardigheid

Stadsdeel Slotervaart biedt de meeste activiteiten aan voor de kinderen; totaal 14. Daarna komen De Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer met beide een aantal van 9 activiteiten bij de brede scholen. Stadsdelen Bos en Lommer en Zuideramstel bieden slechts 1 activiteit aan. Het stadsdeel Westerpark heeft in geen enkele brede school een activiteit.

Sociale vaardigheden

Alleen binnen de brede scholen in het stadsdeel Slotervaart worden deze activiteiten 5 keer aangeboden. Bij de andere brede scholen wordt alleen in stadsdeel De Baarsjes een activiteit op dit gebied aangeboden, in de overige stadsdelen niet.

Verdeling activiteiten per stadsdeel

Deze paragraaf gaat in op de percentuele verdeling van de activiteiten naar categorie bij de brede scholen in de stadsdelen. In de onderstaande tabel is deze per stadsdeel opgenomen.

Tabel 4.12 - Verdeling activiteiten naar categorie

Stadsdeel	Onderwijs	Sport, Lijf en Gezondheid	Kunst en Cultuur	Techniek en ICT
Bos en Lommer	22%	30%	35%	9%
De Baarsjes	7%	30%	40%	9%
Geuzenveld-Slotermeer	0%	22%	62%	7%
Oost-Watergraafsmeer	10%	35%	29%	13%
Oud-West	2%	25%	44%	11%
Slotervaart	5%	28%	38%	11%
Westerpark	0%	36%	53%	7%
Zeeburg	14%	25%	43%	4%
Zuideramstel	3%	63%	32%	1%
Totaal	4%	33%	45%	7%

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Tabel 4.13 - Verdeling activiteiten naar categorie

Stadsdeel	Wetenschap en Natuur	Communicatie-vaardigheden	Sociale vaardigheden	Totaal
Bos en Lommer	2%	2%	0%	100%
De Baarsjes	3%	10%	1%	100%
Geuzenveld-Slotermeer	5%	4%	0%	100%
Oost-Watergraafsmeer	6%	6%	0%	100%
Oud-West	16%	4%	0%	100%
Slotervaart	2%	11%	4%	100%
Westerpark	5%	0%	0%	100%
Zeeburg	7%	7%	0%	100%
Zuideramstel	0%	1%	0%	100%
Totaal	4%	5%	1%	100%

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

De rekenkamer constateert dat binnen de stadsdelen er verschillen zijn bij de verdeling van de activiteiten naar categorie. De brede scholen in Bos en Lommer blijken verhoudingsgewijs (22%) veel activiteiten aan te bieden binnen de categorie Onderwijs. Een categorie waarin de brede scholen in de andere stadsdelen duidelijk minder aanbieden. Voor Zuideramstel geldt dat de brede scholen hier voornamelijk activiteiten

op het gebied van sport aanbieden (63%). Andere stadsdelen zitten gemiddeld rond de 33%. Hetzelfde fenomeen doet zich voor bij de brede scholen in Geuzenveld-Slotermeer. Het percentuele aandeel van Kunst en Cultuur is 62% terwijl gemiddeld de stadsdelen rond de 45% zitten. Oud-West springt er relatief uit bij de categorie Wetenschap en Natuur; verhoudingsgewijs (16%) lijken de brede scholen daar meer aandacht aan te geven dan in de andere stadsdelen. In de categorie Communicatievaardigheden blijkt dat de brede scholen in de stadsdelen Slotervaart (11%) en De Baarsjes (10%) percentueel een groter accent leggen op deze activiteiten.

De percentuele verdeling van de aangeboden activiteiten op de brede scholen per stadsdeel laat zien dat de categorieën Kunst en Cultuur en Sport, Lijf en Gezondheid het leeuwendeel van deze activiteiten uitmaken. Meer dan 50% van het totaal van alle activiteiten van de stadsdelen bestaat uit Kunst en Cultuur. De twee categorieën, Kunst en Sport, leveren bijna 80% van de activiteiten. Uit de verdeling blijkt ook dat activiteiten uit de categorie Sociale vaardigheden er bijzonder bekaaid van afkomen; op totaal niveau voor alle stadsdelen slechts 1%. Dit geldt, weliswaar in mindere mate, ook voor Onderwijs en Wetenschap en Natuur.

Gemiddeld aantal activiteiten

Deze paragraaf behandelt het gemiddelde aantal activiteiten per brede school in de verschillende categorieën. In de onderstaande tabel is dit per categorie en stadsdeel opgenomen.

Tabel 4.14 - Gemiddeld aantal activiteiten naar categorie

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Onderwijs	Sport, Lijf en Gezondheid	Kunst en Cultuur	Techniek en ICT
Bos en Lommer	10	1	1	2	0
De Baarsjes	10	1	3	4	1
Geuzenveld-Slotermeer	9	0	5	15	2
Oost-Watergraafsmeer	7	0	2	1	1
Oud-West	6	0	2	4	1
Slotervaart	6	1	6	8	2
Westerpark	7	0	3	4	1
Zeeburg	13	0	1	1	0
Zuideramstel	14	0	6	3	0
Totaal	82	0	3	4	1

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Tabel 4.15 - Gemiddeld aantal activiteiten naar categorie

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Wetenschap en Natuur	Communicatie vaardigheden	Sociale vaardigheden	Totaal
Bos en Lommer	10	0	0	0	5
De Baarsjes	10	0	1	0	9
Geuzenveld-Slotermeer	9	1	1	0	24
Oost-Watergraafsmeer	7	0	0	0	4
Oud-West	6	2	0	0	10
Slotervaart	6	1	2	1	21
Westerpark	7	0	0	0	8
Zeeburg	13	0	0	0	2
Zuideramstel	14	0	0	0	9
Totaal	82	0	0	0	9

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

In totaal worden (gemiddeld) 9 activiteiten per brede school aangeboden. Het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer biedt gemiddeld het hoogste aantal activiteiten aan, namelijk 24 per brede school. Daarna komt stadsdeel Slotervaart met 21 activiteiten. In de stadsdelen Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer is het gemiddelde aanbod van activiteiten per brede school het laagste, namelijk gemiddeld 2 respectievelijk 4 activiteiten. Uit het overzicht blijkt dat 4 stadsdelen rond het totale gemiddelde van 9 activiteiten per brede school zitten.

In de categorie Kunst en Cultuur is het aanbod van activiteiten per brede school het grootst; over alle brede scholen 4. In stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer scoort Kunst en Cultuur gemiddeld het hoogste aantal met 15 activiteiten per brede school. De tabel maakt ook zichtbaar dat in de categorieën Onderwijs, Wetenschap en Natuur, Communicatieve vaardigheden en Sociale vaardigheden het gemiddelde op 0 (afgerond) uitkomt per brede school. In die stadsdelen zijn geen of zeer weinig activiteiten binnen deze categorie.

4.3.3 Activiteiten doelgroep ouders

Naast de activiteiten voor de doelgroep kinderen worden er binnen de brede scholen activiteiten aangeboden voor de ouders van de kinderen. Deze activiteiten vinden voor een deel plaats binnen de ouderkamer als de brede school deze voorziening heeft. In onderstaande tabel staat een overzicht van het gemiddelde aantal activiteiten per brede school voor ouders.

Tabel 4.16 - Gemiddeld aantal activiteiten doelgroep ouders brede scholen

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Activiteiten ouders	Gemiddeld aantal activiteiten
Bos en Lommer	10	32	3
De Baarsjes	10	22	2
Geuzenveld-Slotermeer	9	2 ⁷¹	0
Oost-Watergraafsmeer	7	16	2
Oud-West	6	6	1
Slotervaart	6	53	9
Westerpark	7	7	1
Zeeburg	13	5	0
Zuideramstel	14	1	0
Totaal	82	144	2

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Opvallend in bovenstaande tabel is het aantal activiteiten in het stadsdeel Slotervaart voor volwassenen in de brede scholen. De brede scholen in dit stadsdeel bieden verhoudingsgewijs veel activiteiten aan, namelijk 53 activiteiten. Op de tweede plaats komt stadsdeel Bos en Lommer met 32 activiteiten. De Baarsjes staat met 22 activiteiten op de derde plaats. In de andere stadsdelen zijn weinig activiteiten voor volwassenen in de brede scholen.

Bij de brede scholen in Slotervaart zijn gemiddeld 9 activiteiten per school voor volwassenen beschikbaar om aan deel te nemen. Dit stadsdeel 'springt' er uit vergeleken met de andere stadsdelen, waar het hoogste gemiddelde per brede school 2 activiteiten of minder is.

4.3.4 Deelname aan activiteiten doelgroep kinderen en ouders

Naast het inzicht in de activiteiten die aangeboden worden in de brede scholen, wilde de rekenkamer ook analyseren hoeveel kinderen en ouders er daadwerkelijk deelnamen aan de activiteiten in de brede scholen. De rekenkamer constateert dat de gegevens bij de meeste stadsdelen en brede scholen ontbreken zodat een goede vergelijking niet mogelijk is.

⁷¹ In de reactie op de Nota van Bevindingen geeft stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer aan dat in 2009 bijna wekelijks een activiteit in het kader van ouderbetrokkenheid wordt georganiseerd. Voor 2008 zijn geen cijfers beschikbaar gesteld door het stadsdeel.

Bij een aantal stadsdelen zijn van sommige scholen gegevens beschikbaar, bijvoorbeeld De Zeeheld in Westerpark of er zijn gedeeltelijk cijfers beschikbaar zoals in Bos en Lommer. De Zeeheld geeft bijvoorbeeld bij de activiteit Djembé aan dat 8 kinderen hebben deelgenomen in 2008. Het overzicht maakt niet duidelijk of de activiteit eenmalig was en de kinderen daadwerkelijk elke keer hebben deelgenomen.

In positieve zin vallen de stadsdelen Zuideramstel en Slotervaart op. Stadsdeel Zuideramstel omdat het recent wel gegevens is gaan verzamelen over deelname; manco is nog dat geen cijfers verzameld zijn op het niveau van de activiteiten maar getotaliseerd per school en dat onduidelijk is over welke periode het gaat. Het overzicht vermeldt voor De Rivierenschool dat 62 kinderen hebben deelgenomen aan naschoolse activiteiten (deelnamepercentage van 31%). Onduidelijk is over welke periode het gaat, welke activiteiten het zijn geweest en welke activiteiten nog niet zijn opgenomen in het overzicht.

Het stadsdeel Slotervaart valt positief op met een evaluatie van de brede school Ru Paré. In het verslag (2007/2008) is een specificatie opgenomen van de deelname in de 1e periode van een schooljaar. Het verslag vermeldt van de activiteit Capoeira de doelgroep, het aantal keren dat de activiteit heeft plaatsgevonden (10X), het aantal deelnemers bij de start (9), het aantal deelnemers aan het einde (9), het aantal instromers bij uitval (0) en het gemiddelde aanwezigheidspercentage. Helaas is dit het enige exemplaar met deelnamecijfers.

De rekenkamer constateert op basis van de gesprekken die zij gehouden heeft voor het onderzoek dat de school (de coördinator) vaak 'gevoelsmatig' inschat hoeveel kinderen deelnemen en of de deelname aan een activiteit 'loopt of niet loopt'. Op basis van deze inschatting blijkt een activiteit gecontinueerd te worden of wordt een andere activiteit opgezet. Het gebeurt (bij de meeste scholen) niet op basis van een daadwerkelijke registratie van het aantal deelnemers.

4.4 Organisatie; partners en brede schoolcoördinatoren

In deze paragraaf behandelt de rekenkamer de organisatie bij de brede scholen. Eerst wordt ingegaan op de partners van de brede scholen en daarna op de brede schoolcoördinatoren.

4.4.1 Partners

Een van de belangrijke uitgangspunten binnen het concept van de brede school is dat er samengewerkt wordt met (gelijkwaardige) partners met een gezamenlijke visie op de brede scholen. De rekenkamer constateerde in hoofdstuk 2 dat geen van de stadsdelen een gezamenlijke visie met de partners van de brede scholen heeft ontwikkeld.

De rekenkamer constateerde ook dat de enige vorm van samenwerking die gebruikt wordt bij de stadsdelen overleg is. Op basis van de beschikbare informatie, heeft de rekenkamer niet kunnen constateren dat dit geleid heeft tot vergaande vormen van samenwerking, expertise wordt uitgewisseld of de doorgaande lijn in de brede scholen gerealiseerd is. Met andere woorden, de uitvoering door de partners vindt plaats zonder

dat er een gezamenlijke visie is vastgelegd met gemeenschappelijke doelen voor de brede scholen.

Deze partners zijn uit verschillende hoeken afkomstig; variërend van welzijnsorganisaties tot en met commerciële partijen als banken, kinderopvang en adviesbureaus. Het aantal partners dat samenwerkt, varieert; van 1 partner tot en met (in enkele gevallen in Nederland) wel 20 partners. Dit laatste is uitzonderlijk. De rekenkamer onderzocht welke partners het meeste voorkomen bij de 82 brede scholen in de onderzochte stadsdelen en hoeveel partners er gemiddeld bij een school per stadsdeel bij de brede school betrokken zijn. In tabel 4.17 zijn de meest voorkomende partners waarmee gewerkt wordt opgenomen⁷².

Tabel 4.17 - Meest voorkomende partners brede scholen

meest voorkomende partner	aantal	aandeel in %
stadsdelen	82	31,9%
opvang	70	27,2%
sociaal maatschappelijk werk	25	9,7%
bibliotheek	10	3,9%
sportverenigingen	10	3,9%
GGD/JGZ	9	3,5%
kunstenaars	8	3,1%
buurthuis	8	3,1%
muziekcentrum	7	2,7%
zorg	7	2,7%
sportbuurtwerk	6	2,3%
buurtregisseur/wijkconciërge	3	1,2%
lobbyouders	2	0,8%
politie	2	0,8%
speeltuinvereniging	2	0,8%
cultuur	1	0,4%
primair onderwijs/vo	1	0,4%
jongerencentrum	1	0,4%
Trent consulting	1	0,4%
thuiszorg	1	0,4%
Getronics/Pink Roccade	1	0,4%
Totaal	257	100,0%

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

⁷² Deze informatie komt uit de schoolgidsen, websites, werkplannen etc.

Het blijkt dat vijf partners relatief het meeste voorkomen. Naast de stadsdelen zijn de opvangorganisaties de meest voorkomende partner binnen de brede scholen, dan het maatschappelijke werk (welzijn), de bibliotheek en vervolgens de andere partners. Een nadere beschouwing van het soort partner waarmee de brede school werkt, laat zien dat het grootste deel van de partners uit de non-profit sector komen. Slechts 2 maal wordt een commerciële organisatie als partner vermeld. Eén in stadsdeel Bos en Lommer en één in Slotervaart.

In de volgende tabel is het gemiddelde aantal partners per brede school in de stadsdelen weergegeven.

Tabel 4.18 - Gemiddeld aantal partners per brede school per stadsdeel

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Aantal partners	Gemiddeld aantal partners
Bos en Lommer	10	37	4
De Baarsjes	10	37	4
Geuzenveld-Slotermeer	9	40	4
Oost-Watergraafsmeer	7	23	3
Oud-West	6	16	3
Slotervaart	6	21	4
Westerpark	7	23	3
Zeeburg	13	31	2
Zuideramstel	14	29	2
Totaal	82	257	3

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Het blijkt dat het (afgeronde) gemiddelde aantal partners van alle stadsdelen 3 is. Daarbij varieert dit wel bij de stadsdelen. Er zijn 4 stadsdelen met het hoogste gemiddelde van 4 partners per brede school; 2 stadsdelen met het laagste gemiddelde van 2 partners per brede school.

De rekenkamer heeft ook aan de stadsdelen gevraagd aan te geven welke partners bij de verschillende brede scholen in het stadsdeel werkzaam zijn. De gegevens hiervan bleken niet op het niveau van de scholen beschikbaar te zijn of het stadsdeel wist het niet. De rekenkamer constateert dat bij de stadsdelen onderling veel verschil bestaat in het aantal partners dat door de stadsdelen opgegeven wordt en de definitie van wat een partner is. Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer geeft bijvoorbeeld aan dat door de invoering van de combinatiefunctionarissen het aantal partners in de sport eind 2009 enorm zal toenemen (met 14). Zowel de combinatiefunctionaris en de sportverenigingen worden dan gezien als partner binnen de brede scholen. De meeste

stadsdelen hanteren als definitie van een partner een organisatie die samenwerkt binnen de brede school.

4.4.2 Brede schoolcoördinatoren

Belangrijk bij de brede scholen is de functionaris die verantwoordelijk is voor de organisatie van de activiteiten in de brede scholen. De rekenkamer heeft geïnventariseerd of er bij de scholen (brede) schoolcoördinatoren werkzaam zijn die de activiteiten organiseren en zorgen dat het aanbod afgestemd is op de vraag naar activiteiten. Gedurende het onderzoek constateerde de rekenkamer dat niet alleen het begrip brede schoolcoördinator op verschillende wijze gedefinieerd en ingevuld wordt. Het blijkt dat ook de werkzaamheden gekoppeld kunnen zijn aan verschillende andere functies. Zo worden er ook andere functionarissen ingezet om de activiteiten te coördineren; bijvoorbeeld een welzijnscoördinator, een cultuurcoördinator etc. Ook worden oudercontactfunctionarissen ingezet in het kader van de brede scholen. Andere complicerende factoren waren, dat sommige functionarissen in dienst waren van het stadsdeel, andere van een welzijnsorganisatie of school. Daarnaast blijkt dat de financiering van deze functies niet alleen door het stadsdeel geschiedt maar bijvoorbeeld ook door de scholen zelf. Vanwege deze redenen heeft de rekenkamer in onderstaande tabel ook deze andere functies opgenomen. Een recente ontwikkeling is de benoeming door stadsdelen van talentmakelaars, die op stadsdeelniveau de vraag en het aanbod bij elkaar moeten brengen.

Tabel 4.19 - Inzet brede schoolcoördinatoren voor brede scholen⁷³

Stadsdeel	Bos en Lommer	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oost-Watergraafsmeer
Brede schoolcoördinator/ programmacoördinator	7	aantal nb	0	1
Projectleider	0	0	0	1
Cultuurcoördinator	0	1	0	0
Ontwikkelaar naschool	0	0	0	0
Talentmakelaar	3	0	0	5
Welzijnscoördinator	0	0	0	0
Voorschoolcoördinator	2	1	0	2

⁷³ In de tabellen is opgenomen hoeveel personen werken in de vermelde functie. Dit is niet gelijk aan een volledige formatieplaats (=1 FTE); veelal was niet vermeld om hoeveel uren het ging of het waren gecombineerde functies die niet gespecificeerd waren.

Stadsdeel	Bos en Lommer	De Baarsjes	Geuzenveld-Slotermeer	Oost-Watergraafsmeer
Tso-coördinator	0	0	0	0
Oudercontactfunctionaris/coördinator	2	0	10	0
Taalcoördinator	0	0	0	0
Combinatiefuncties	0	aantal nb	0	0
Totaal	14	2	10	9

Aantal nb= aantal niet bekend

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Tabel 4.20 - Inzet brede schoolcoördinatoren voor brede scholen

Stadsdeel	Oud-West	Slotervaart	Westerpark	Zeeburg	Zuideramstel
Brede schoolcoördinator/programmacoördinator	4	5	2	1	0
Projectleider	0	1	0	0	1
Cultuurcoördinator	0	2	0	0	0
Ontwikkelaar naschool	0	1	0	0	0
Talentmakelaar	1	1	1	1	1
Welzijnscoördinator	0	1	0	0	0
Voorschoolcoördinator	2	2	0	0	0
Tso-coördinator	0	0	1	0	1
Oudercontactfunctionaris/coördinator	6	4	2	1	0
Taalcoördinator	0	1	0	0	0
Combinatiefuncties	0	1	4	0	2
Totaal	13	19	10	3	5

Aantal nb= aantal niet bekend

Bron: notities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Op de eerste plaats blijkt er een behoorlijke diversiteit aan functies bij de brede scholen te zijn; variërend van de brede schoolcoördinator tot oudercontactfunctionarissen. Op de tweede plaats blijkt de oudercontactfunctionaris het meeste voor te komen; 25 keer. Daarna is het de brede schoolcoördinator, er zijn 20 personen werkzaam in deze functie. Vervolgens komt de talentmakelaar op de derde plaats met 13 functionarissen. Zoals eerder opgemerkt is de invoering van de talentmakelaar recent en komt deze vaak in plaats van de brede schoolcoördinator. Een goede vierde is de voorschoolcoördinator; deze komt in totaal 9 keer voor.

De stadsdelen waar de meeste functionarissen actief zijn voor de brede scholen zijn Slotervaart, Bos en Lommer en Oud-West. Respectievelijk 19, 14 en 13 functionarissen. De oudercontactfunctionaris/coördinator komt in Geuzenveld-Slotermeer het meeste voor met een aantal van 10.

Het blijkt dat de stadsdelen Bos en Lommer en Slotervaart qua aantal brede schoolcoördinatoren het hoogste scoren, namelijk 7 respectievelijk 5. In stadsdeel De Baarsjes (2)⁷⁴ en Zeeburg (3⁷⁵) lijken relatief weinig functionarissen te zijn die werkzaamheden voor de brede scholen verrichten.

Bij de verdeling naar soort functionarissen voor de brede scholen valt op dat alleen Slotervaart een taalcoördinator heeft. De spreiding over het type functionarissen en de invulling van een specifieke taalcoördinator lijkt tegemoet te komen aan het beleid van het stadsdeel; zowel het bestrijden van ‘achterstand’ als het ontwikkelen van ‘talent’.

4.4.3 Conclusie organisatie

De rekenkamer constateert dat de meest voorkomende partner bij de brede scholen, naast het stadsdeel zelf, de organisaties voor (kinder) opvang, welzijn en het onderwijs zelf zijn. Uit de opgaven van de stadsdelen blijkt dat het stadsdeel niet altijd weet wie de partners bij de brede scholen zijn en er onderlinge verschillen zijn van wat als partner wordt gezien binnen de brede scholen. Dit kan een organisatie zijn, een deel van een organisatie maar ook een individu. Geconcludeerd kan worden dat er gemiddeld over alle stadsdelen 3 partners bij een brede school betrokken zijn.

De rekenkamer constateert dat samenwerking bestaat uit overleg en niet tot uiting komt in een gezamenlijke visie van alle partners bij de brede scholen. De rol van de stadsdelen is bij de uitvoering beperkt.

De rekenkamer concludeert dat er een enorme variëteit is aan functies en personen die betrokken zijn bij de coördinatie. Geconstateerd kan worden dat voor de functionarissen niet altijd duidelijk is welke rol/functie zij binnen de brede school

⁷⁴ Als reactie op de Nota van Bevindingen zegt De Baarsjes dat er relatief weinig coördinatoren in het stadsdeel zijn omdat de talentmakelaar van het stadsdeel veel functies in zich combineert; hij is eigenlijk ook welzijns- en cultuurcoördinator. Ook brengt het stadsdeel naar voren dat de verwarring over de functienamen niet alleen ontstaat doordat in de verschillende stadsdelen andere termen en alles door elkaar heen gebruikt wordt maar dat ook de benamingen tussen het stadsdeel en het schoolbestuur verschillen.

⁷⁵ Zeeburg geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan dat er nu 2 brede schoolcoördinatoren, 7 voorschoolcoördinatoren, 7 oudercontactfunctionarissen, en 3 combinatiefunctionarissen.

vervullen. Een complicerende factor is dat niet alleen de financiering uit verschillende bronnen (stadsdeel, welzijn, bestuur scholen) plaatsvindt maar de functionarissen bij verschillende organisaties in dienst kunnen zijn. Dit kan de continuïteit van de brede school in gevaar brengen doordat structurele financiering ontbreekt en er geen gezamenlijke visie is gericht op de lange termijn.

4.5 Financiële middelen brede scholen

De financiële middelen voor de brede scholen komen van verschillende organisaties. Dit kan de centrale stad zijn, maar ook de stadsdelen, de besturen van scholen, de scholen zelf en (indirect) via welzijnsorganisaties die door stadsdelen gefinancierd worden. Ook kunnen de middelen wel door dezelfde organisatie beschikbaar gesteld worden maar uit verschillende programma's. Zo worden er gelden op de brede scholen ingezet uit 'talentontwikkeling' maar ook bijvoorbeeld uit de 'wijkaanpak' of het schoolmaatschappelijke werk. Naast de stadsdelen financieren de scholen ook zelf personeel voor coördinatie van activiteiten. Ook voeren leerkrachten in 'vrijgestelde' tijd activiteiten uit. Daarnaast zetten stadsdelen (maar ook scholen) zelf personeel in om de brede scholen te ontwikkelen. Al deze middelen en andere middelen hiervoor waar geen zicht op is blijven buiten beschouwing. Wel onderzocht de rekenkamer of de deelnemers nog een eigen bijdrage moeten betalen.

In onderstaande tabel zijn de financiële middelen voor de coördinatie en activiteiten opgenomen.

Tabel 4.21 - Financiële middelen (coördinatie/activiteiten) 2008 voor brede scholen per stadsdeel

Stadsdeel	Aantal brede scholen	Coördinatie	Activiteiten	Totaal
Bos en Lommer	10	€ 15.000	€ 220.000	€ 235.000
De Baarsjes	10	€ 25.000	€ 251.300	€ 276.300
Geuzenveld-Slotermeer	9	€ 0	€ 300.000	€ 300.000
Oost-Watergraafsmeer	7	€ 399.608	€ 330.000	€ 729.608
Oud-West	6	€ 95.000	€ 150.000	€ 245.000
Slotervaart	6	€ 172.263	€ 272.757	€ 445.020
Westerpark	7	€ 103.317	€ 205.851	€ 309.168
Zeeburg	13	€ 75.000	€ 250.000	€ 325.000
Zuideramstel	14	€ 80.000	€ 90.000	€ 170.000
Totaal	82	€ 965.188	€ 2.069.908	€ 3.035.096

Bron: notities stadsdelen, begrotingen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

Totaal geven de stadsdelen ruim € 2 miljoen uit aan activiteiten en bijna € 1 miljoen voor coördinatie. Beide tezamen genomen gaat het om ruim € 3 miljoen. Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer stelt totaal het meeste geld beschikbaar aan de brede scholen. Dit geldt voor het totale bedrag maar ook gemiddeld per brede school. In stadsdeel Oost-Watergraafsmeer wordt gemiddeld per brede school € 104.230 uitgegeven aan de coördinatie en de activiteiten. Voor alle brede scholen in de 9 stadsdelen bedraagt deze € 37.000. Het stadsdeel Slotervaart komt op de tweede plaats; zowel voor het totale bedrag als gemiddeld per brede school.

Het stadsdeel Zuideramstel geeft het minste uit aan de coördinatie en activiteiten. Daarna komt Bos en Lommer. Het gemiddelde dat door de stadsdelen uitgegeven wordt aan de coördinatie en activiteiten voor de brede scholen is ruim € 337.000.

Eigen (financiële) bijdrage

Voor het deelnemen aan de (naschoolse) activiteiten van de brede scholen wordt in stadsdelen De Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer geen eigen financiële bijdrage gevraagd. In de stadsdelen Bos en Lommer, Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel gebeurt dit bij sommige activiteiten wel. In Westerpark wordt dit sinds september 2008 bij de wijkarrangementen ook gevraagd. De bijdrage varieert van € 0,50 tot € 4,50 per keer. Veelal wordt de eigen bijdrage gevraagd om bij de deelnemer een 'verplichting' te scheppen en verzuim bij een activiteit tegen te gaan.

In Bos en Lommer is de deelname aan de naschoolse activiteiten in principe gratis uitgezonderd de schoolgebonden workshops van circus Elleboog. De eigen bijdrage hiervoor bedraagt € 7,50 (voor 15 bijeenkomsten). Voor de sportactiviteiten van sportbuurtwerk wordt een kleine vergoeding gevraagd.

Het stadsdeel Oost-Watergraafsmeer vraagt voor de meeste activiteiten geen eigen bijdrage. Bij sommige activiteiten dient een bijdrage van € 0,50 tot € 1,50 per keer betaald te worden.

In Oud-West moet wel voor de activiteiten betaald worden; variërend van € 2,04 tot € 4,40 per keer (Brede school de Kinkerbuurt).

In stadsdeel Slotervaart zijn in principe alle activiteiten gratis; bij één school wordt wel eens een symbolische vergoeding van € 1,00 gevraagd voor een activiteit.

Stadsdeel Zeeburg hanteert verschillende tarieven bij de activiteiten. De activiteiten in de Indische buurt en het Oostelijk Havengebied kosten € 3,00 per keer (met stadspas € 1,00 per keer). Op IJburg zijn de kosten € 4,50 per keer (met stadspas € 1,00 per keer) voor een activiteit. In Westerpark wordt bij het wijkarrangement voor één blok, bestaande uit 9 lessen, € 9,00 gevraagd (voor kinderen met stadspas € 6,75).

In stadsdeel Zuideramstel wordt ook een bijdrage gevraagd voor de activiteiten; variërend van € 1,00 tot € 3,00 per keer (bij een aantal activiteiten met stadspas korting).

4.6 **Beleid en uitvoering; profiel brede scholen per stadsdeel**

In dit hoofdstuk geeft de rekenkamer de resultaten weer van de analyse die gemaakt is van de voorzieningen en activiteiten in de brede scholen. De resultaten confronteert de rekenkamer met het beleid van de stadsdelen voor de brede scholen en geeft vervolgens aan of deze met elkaar overeenstemmen of juist afwijken. Daarbij zijn door de rekenkamer alleen de activiteiten die aangeboden worden aan de doelgroep kinderen in de brede scholen in de analyse betrokken. Deze keuze is gemaakt omdat juist op dit vlak de brede school zich kan en wil profileren.

4.6.1 **Samenvatting profielen**

Op basis van het beleid dat het stadsdeel wil realiseren, wordt een uitvoeringsprogramma binnen de brede scholen aangeboden. In hoofdstuk 2 (Beleid, doelstellingen en aantal brede scholen) is beschreven dat het beleid voor de brede scholen uitgaat van een tweedeling in de uitgangssituatie. Beleid gemaakt op basis van ‘achterstand’ van de kinderen en een beleid dat gebaseerd is op ‘talentenontwikkeling’ van de kinderen. De rekenkamer analyseerde het beleid van de stadsdelen en deelde dit in naar ‘achterstand’ en ‘talent’. Bij sommige stadsdelen was sprake van een combinatie van beide. Uit de analyse van het beleid bleek dat stadsdelen geen concrete doelen formuleren en vaak geen duidelijke accenten en prioriteiten in het beleid vastleggen. Na deze fase is een analyse gemaakt van de aangeboden activiteiten. De rekenkamer heeft bij haar analyse onderzocht of het profiel in de uitvoering van de aangeboden activiteiten bij de brede scholen overeenkomt met het beleid van het stadsdeel voor de brede scholen⁷⁶.

De aanname die de rekenkamer hanteert is dat beleid voor het ‘bestrijden van achterstand’ duidelijk de prioriteit in de uitvoering moet leggen bij activiteiten die vallen binnen de categorieën Onderwijs, Sociale vaardigheden, Communicatie en Taalvaardigheid. Daar liggen in eerste instantie de mogelijkheden om de achterstand in taal, sociale vaardigheden of andere vormen van achterstand te bestrijden. Beleid waarbij het stadsdeel uitgaat van ‘talentontwikkeling’ zal in de uitvoering tot uitdrukking moeten komen door een accent op de categorieën Kunst en Cultuur, Sport, Lijf en Gezondheid, Techniek en ICT en Wetenschap en Natuur. De rekenkamer beseft dat het mogelijk is ook achterstand te bestrijden door activiteiten voor talentontwikkeling. De rekenkamer is echter van oordeel dat dan wel binnen het totale aanbod van activiteiten een substantieel deel van de activiteiten aangeboden moet worden die op het vlak van onderwijs, communicatie, taalvaardigheden en sociale vaardigheden liggen. Op deze wijze komt expliciet de beleidskeuze van het stadsdeel naar voren. Juist bij het brede scholenbeleid is dit van belang omdat de rekenkamer al eerder constateerde dat er geen overeenstemming is over de definitie van een brede school en geen gezamenlijke visie is van de partners.

⁷⁶ Zie bijlage 9 voor de (grafische) weergave van de profielen per stadsdeel.

In tabel 4.22 zijn de resultaten van de confrontatie tussen de uitgangspunten van het brede scholenbeleid en de uitvoering in de praktijk opgenomen. In de 2^e en 3^e kolom staan de uitgangspunten van het beleid van het stadsdeel; keuze voor ‘achterstand’ of ‘talent’ of beide. In de 3^e en 4^e kolom staat of de uitvoering aansluit bij dit beleid. In de laatste kolom is het eindoordeel opgenomen. Dit eindoordeel geeft aan of de uitvoering overeenstemt met het beleid voor de brede scholen van het stadsdeel.

Daarbij moet de rekenkamer wel aantekenen dat allereerst het beleid niet helder en concreet is geformuleerd. Er zijn nauwelijks concrete doelen opgesteld die behaald dienen te worden. Op de tweede plaats is de registratie en het inzicht in de activiteiten die aangeboden worden in het kader van de brede scholen ook vaak diffuus.

Tabel 4.22 - *Samenvatting beoordeling profiel beleid brede scholen en uitvoering*

Stadsdeel	Uitgangspunten beleid		Uitvoering activiteiten		Oordeel
	achterstand	talent	achterstand	talent	
Bos en Lommer	ja	ja	nee	ja	-
De Baarsjes	ja	ja	beperkt	ja	+/-
Geuzenveld-Slotermeer	ja			ja	-
Oost-Watergraafsmeer	ja		beperkt	ja	+/-
Oud-West		ja		ja	+
Slotervaart	ja	ja	beperkt	ja	+/-
Westerpark	ja	ja	beperkt	ja	+/-
Zeeburg					
-IJburg en Oostelijk Havengebied		ja		ja	+
-Indische buurt	ja	ja	beperkt	ja	+/-
Zuideramstel		ja		ja	+

+ = uitvoering sluit aan bij beleid

- = uitvoering sluit niet aan bij beleid

+/- = uitvoering sluit voor een deel aan bij beleid

Bron: beleidsnotities stadsdelen, schoolgidsen, activiteitenprogramma's, jaar- en werkplannen en websites scholen en welzijnsorganisaties

De rekenkamer constateert dat in 3 stadsdelen het profiel van de uitvoering binnen de brede scholen overeenstemt met het beleid van het stadsdeel. Dit geldt voor de stadsdelen Oud-West, Zeeburg (alleen IJburg en Oostelijk Havengebied) en Zuideramstel. In vijf stadsdelen voor een deel; namelijk in de stadsdelen De Baarsjes, Oost-Watergraafsmeer⁷⁷, Slotervaart, Westerpark en Zeeburg (Indische buurt). De rekenkamer constateert dat het profiel van de uitvoering in deze stadsdelen voor een deel aansluit bij het beleid maar dat er verhoudingsgewijs een te zwaar accent ligt bij de uitvoering op ‘achterstand’ of ‘talent’ terwijl dit niet in het beleid voor de brede scholen is opgenomen.

⁷⁷ Oost-Watergraafsmeer geeft in de reactie op de Nota van Bevindingen aan dat ‘talentontwikkeling’ ook een uitgangspunt is van het brede scholenbeleid.

In 2 stadsdelen constateert de rekenkamer dat het profiel van de uitvoering (aangeboden programma van activiteiten) binnen de brede scholen niet overeenkomt met het beleid dat het stadsdeel voorstaat. Dit zijn de stadsdelen Bos en Lommer en Geuzenveld-Slotermeer. In Bos en Lommer is het uitgangspunt van het beleid ‘achterstand’ en ‘talent’. De rekenkamer constateert dat in het profiel van de uitvoering het accent ligt op ‘talent’ en niet op ‘achterstand’. Voor Geuzenveld-Slotermeer constateert de rekenkamer dat het beleid zich richt op ‘achterstand’ maar de uitvoering legt het accent op ‘talent’.

4.7 Conclusies

In dit hoofdstuk is de doeltreffendheid van de brede scholen in de stadsdelen onderzocht. De volgende vragen zijn in deze paragraaf beantwoord.

- Welk aanbod is er aan voorzieningen en activiteiten bij de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
- Wat zijn de kosten van de brede scholen in de verschillende stadsdelen?

De rekenkamer heeft op basis van de resultaten ook onderzocht of de uitvoering conform het beleid van de stadsdelen plaatsvindt.

Voorzieningen

De motie van Aartsen/Bos heeft een aanjagende functie vervuld bij het realiseren van voorzieningen voor de brede scholen. De rekenkamer constateert dat van de verplichte voorzieningen van de motie Van Aartsen/Bos (die in elke, brede, school al sinds 1 januari 2007 gerealiseerd had moeten zijn) dit nog niet in alle scholen het geval is. Alleen in stadsdeel Oud-West blijken alle scholen te voldoen aan de motie. In elk ander stadsdeel blijken één of meerdere brede scholen te zijn waarvoor dit niet het geval is. In de stadsdelen Zuideramstel en Slotervaart ontbreken in absolute zin de meeste (verplichte) voorzieningen, respectievelijk 9 en 8.

De rekenkamer constateert dat het totale aantal voorzieningen (VSO, TSO, NSO, NSA, VVE, peuterspeelzaal en ouderkamer) per brede school het hoogste is in De Baarsjes en Oud-West; gemiddeld 6 voorzieningen per brede school. De stadsdelen Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel behalen het laagste aantal; gemiddeld 4 voorzieningen per brede school.

Voorscholen; realisatie doelgroepplekken en deelname

Een apart onderdeel vormen de voorscholen. De stadsdelen hadden een taakstelling voor het realiseren van doelgroepplekken in de voorscholen. Deze plekken zijn bedoeld voor peuters die een achterstand hebben.

De 9 stadsdelen hebben gezamenlijk meer dan de taakstelling behaald, namelijk 39 plaatsen meer (101,9%). Dit komt doordat de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Oostwatergraafsmere, De Baarsjes en Zeeburg meer realiseren dan de taakstelling die afgesproken was. De overige stadsdelen behalen de taakstelling niet. Opvallend is dat dit

de stadsdelen zijn waar de taakstelling in absolute aantallen het laagste is. Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer weet aanzienlijk meer te realiseren dan de taakstelling. De taakstelling voor dit stadsdeel is het hoogste van alle stadsdelen maar niettemin realiseert het stadsdeel bijna 22% meer.

Uit de deelnamecijfers van de voorscholen blijkt dat het totale aantal peuters in Zeeburg in 2006 en in 2007 het hoogste is van alle stadsdelen. Geuzenveld-Slotermeer komt op de tweede plaats met het aantal peuters. Oud-West heeft de laagste aantallen in de vermelde jaren.

Het bereik (als percentage van de doelgroeppeuters) ligt voor alle stadsdelen tezamen nog onder de 50%; in 2006 41% en in 2007 45%. Het stadsdeel Bos en Lommer (48% en 57%), De Baarsjes (47% en 67%) en Oud-West (47% en 42%) realiseren het hoogste bereik van de doelgroeppeuters. Zuideramstel het laagste (35% en 18% van de doelgroeppeuters). De rekenkamer constateert dat het bereik in Geuzenveld-Slotermeer en Oost-Watergraafsmeer, die als uitgangspunt het 'bestrijden van achterstand' in het beleid hanteren, verhoudingsgewijs beduidend lager is dan in stadsdelen als Bos en Lommer en De Baarsjes.

VSO, TSO en NSO; deelname

De beschikbare cijfers over deelname aan de voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang zijn beperkt. Alleen over de jaren 2007-2008 en 2008-2009 (1^e deel schooljaar) zijn cijfers beschikbaar. Daaruit blijkt dat de deelname aan voorschoolse opvang in de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Zuideramstel een stijgende lijn laat zien.

Dit geldt ook voor de tussenschoolse opvang in de stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Westerpark. De deelname aan naschoolse opvang neemt in de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Zeeburg en Zuideramstel toe. Het blijkt dat de naschoolse opvang in de stadsdelen Zeeburg en Zuideramstel het meest gewild is en in stadsdeel Slotervaart en Geuzenveld-Slotermeer minder. Een mogelijke verklaring hiervoor is de samenstelling van de bevolking. In Zeeburg en Zuideramstel veel, beide, werkende ouders en in de stadsdelen Slotervaart en Geuzenveld-Slotermeer meer allochtone ouders die door de culturele achtergrond en financiële middelen minder geneigd zijn gebruik van te maken van deze opvang.

Activiteiten

Het blijkt dat in 2008 in de 82 brede scholen totaal 774 activiteiten aangeboden zijn aan de doelgroep kinderen. De brede scholen in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer bieden de meeste activiteiten aan; totaal 217. Het stadsdeel Zeeburg het minste aantal, namelijk totaal 28. De rekenkamer constateert dat in de categorie Kunst en Cultuur de meeste activiteiten worden aangeboden; totaal 350.

Gemiddeld hebben alle brede scholen 4 activiteiten Kunst en Cultuur. Totaal worden per brede school gemiddeld 9 activiteiten aangeboden. De stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart bieden gemiddeld het hoogste aantal activiteiten per brede school aan, respectievelijk 24 en 21 activiteiten. Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer bieden het minste aantal aan; gemiddeld 2 en 4.

Uit de verdeling van de activiteiten over de verschillende categorieën blijkt dat meer dan 50% van de activiteiten binnen Kunst en Cultuur wordt aangeboden. Deze categorie, tezamen met de categorie Sport, Lijf en Gezondheid, zorgt voor 80% van de activiteiten voor de kinderen. Wel zijn er verschillen te constateren tussen de stadsdelen.

Bij de activiteiten voor de doelgroep ouders valt op dat de brede scholen in het stadsdeel Slotervaart niet alleen in absolute zin veel activiteiten (53) voor ouders organiseren maar gemiddeld per brede school ook hoog scoren (9). In andere stadsdelen is het maximale gemiddelde per brede school 2 activiteiten.

Deelname activiteiten

De rekenkamer constateert dat het niet mogelijk is een vergelijking te maken van de daadwerkelijke deelname aan (naschoolse) activiteiten door de kinderen en ouders. De registratie van cijfers van de deelname aan de aangeboden activiteiten blijkt in veel stadsdelen nog in de kinderschoenen te staan en heeft in de afgelopen tijd bij veel brede scholen nog nauwelijks plaatsgevonden. In de praktijk blijken veelal schattingen gebruikt te worden. Een positieve uitzondering daarop vormt een evaluatieverslag van de brede school Ru Paré over het schooljaar 2007/2008 waarin wel de daadwerkelijke deelnamecijfers van de activiteiten zijn opgenomen. Helaas eenmalig en niet een volledig jaar.

Organisatie activiteiten

Een *gezamenlijke visie* en de *partners* binnen de brede scholen zijn een belangrijk uitgangspunt om gezamenlijk invulling aan de brede school te geven. Door goede samenwerking kan de organisatie zodanig opgetuigd worden dat deze zo goed mogelijk functioneert ten behoeve van de kinderen.

De analyse laat zien dat de partners die betrokken zijn bij de brede scholen in veel gevallen dezelfde zijn bij de scholen. In de meeste gevallen zijn er gemiddeld 3 partners. De meest voorkomende partners zijn het stadsdeel, de (kinder)opvangorganisaties en de welzijnsorganisaties.

De rekenkamer constateert op basis van beleidsplannen, visies brede scholen en interviews dat samenwerking tussen de partners van de brede scholen in veel brede scholen nog ontbreekt. De rekenkamer constateert dat de samenwerking alleen lijkt te bestaan uit overleg. Een gezamenlijke visie op de (inhoudelijke) invulling van de brede scholen is de rekenkamer bij geen van de stadsdelen of scholen tegengekomen.

De rekenkamer constateert dat er niet alleen een veelheid aan benamingen is voor de coördinatiefunctie bij de brede school maar dat deze functies op veel verschillende

manieren ingevuld en gefinancierd worden. Organisatorisch zijn sommige *brede schoolcoördinatoren* verantwoordelijk verschuldigd aan het stadsdeel, andere aan een welzijnsorganisatie, een schoolbestuur of school. De rekenkamer constateert dat hierdoor veel onduidelijkheid ontstaat wat precies de taken zijn die de brede schoolcoördinator moet vervullen binnen de school. Ook constateert de rekenkamer dat door de (vaak) tijdelijke financiering en andere invulling van de functie geen continuïteit van de uitvoering van de brede school gewaarborgd wordt. De rekenkamer constateert dat het goed kunnen functioneren als coördinator sterk afhangt van het feit of de coördinator op de school gestationeerd is. Dit vergemakkelijkt het organiseren, coördineren en het overleg over een sluitend aanbod van activiteiten.

Het grootste aantal functionarissen is te vinden in de stadsdelen Slotervaart (19), Bos en Lommer (14) en Oud-West (13)⁷⁸. Relatief weinig lijken er te zijn in de stadsdelen De Baarsjes (2) en Zeeburg (3). De rekenkamer constateert dat stadsdeel Slotervaart vergeleken met de andere stadsdelen veel verschillende functionarissen inzet voor de brede school. Gezien de benamingen en de functies die deze lijken te vervullen, constateert de rekenkamer dat het stadsdeel bewust regisserend tracht in te zetten op beide uitgangspunten in haar beleid. Zowel de achterstand bestrijden als de talenten ontwikkelen bij de kinderen. Functionarissen als bijvoorbeeld een taalcoördinator, een cultuurcoördinator en een welzijnscoördinator wijzen daarop. Ook het aantal oudercontactfunctionarissen ondersteunen dit gegeven. Niet alleen de kinderen trachten te bereiken maar ook de ouders zodat het effect zo groot mogelijk is.

Financiën

De rekenkamer constateert dat het inzicht in wat en hoeveel financiële middelen naar de brede scholen gaan bij het gros van de stadsdelen ontbreekt. De financiële middelen voor de brede school komen niet alleen uit verschillende programma's maar ook van verschillende partijen. Niet alleen het stadsdeel financiert indirect de brede scholen via het welzijn. Ook de scholen en de schoolbesturen zelf financieren in sommige gevallen de brede school.

De rekenkamer constateert dat de financiële middelen die de stadsdelen beschikbaar stellen voor de uitvoering van het beleid voor de brede scholen sterk variëren per stadsdeel. Totaal wordt aan coördinatie en activiteiten in het stadsdeel Oost-Watergraafsmeer het meeste uitgegeven, namelijk € 729.608. Het minste in stadsdeel Zuideramstel, een bedrag van € 170.000.

Per stadsdeel varieert de eigen bijdrage van de deelnemer; in de stadsdelen De Baarsjes, en Geuzenveld-Slotermeer hoeft geen eigen bijdrage betaald te worden. In de overige stadsdelen wordt wel een bijdrage gevraagd; deze bijdrage varieert van € 0,50 tot € 4,50 per keer dat aan een activiteit wordt deelgenomen. Het hoogste bedrag wordt in Zuideramstel gevraagd.

⁷⁸ De rekenkamer wil hierbij wel opmerken dat deze aantallen niet gelijk staan aan volledige arbeidsplaatsen. Het aantal uren is in de meeste gevallen niet bekend.

Profiel; beleid en uitvoering

De rekenkamer constateert allereerst dat door het niet helder genoeg formuleren van de beleidsdoelstellingen (met daarin accenten voor de uitvoering) in combinatie met het open begrip brede scholen een duidelijk anker voor de uitvoering ontbreekt. Dit wordt nog eens versterkt door de centraal afgesproken talentgebieden (uit Jong Amsterdam) waarbij in de uitvoering bijna elke activiteit wel als achterstand bestrijdend of talent ontwikkelend kan worden geïnterpreteerd of als een combinatie van beide kan worden gezien. Dit heeft als risico dat die activiteiten gekozen worden die het meest gemakkelijk te realiseren zijn en niet de activiteiten die daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van 'achterstand'. Ook constateert de rekenkamer dat hierbij imago een rol kan spelen. Een school heeft bij voorkeur een profiel dat uitgaat van talentenontwikkeling in plaats van achterstandenbestrijding vanwege de positieve uitstraling naar de ouders en andere betrokkenen.

De rekenkamer constateert dat in 2 stadsdelen het profiel van de uitvoering binnen de brede scholen niet overeenkomt met het beleid dat het stadsdeel voorstaat. Dit zijn de stadsdelen Bos en Lommer en Geuzenveld-Slotermeer. In Bos en Lommer is het uitgangspunt van het beleid 'achterstand' en 'talent'. De rekenkamer constateert dat in het profiel van de uitvoering het accent ligt op 'talent' en niet op 'achterstand'. Voor Geuzenveld-Slotermeer constateert de rekenkamer dat het beleid zich richt op 'achterstand' maar de uitvoering richt zich op 'talent'.

De rekenkamer concludeert dat in 3 stadsdelen het profiel van de uitvoering binnen de brede scholen overeenstemt met het beleid van het stadsdeel. Dit geldt voor de stadsdelen Oud-West, Zeeburg (IJburg en Oostelijk Havengebied) en Zuideramstel. In vijf stadsdelen voor een deel; namelijk in de stadsdelen De Baarsjes, Oost-Watergraafsmeer, Slotervaart, Westerpark en Zeeburg (Indische buurt). De rekenkamer constateert bij deze stadsdelen dat het profiel van de uitvoering voor een deel aansluit bij het beleid maar dat er verhoudingsgewijs een te zwaar accent ligt bij de uitvoering op 'achterstand' of 'talent' terwijl dit niet in het beleid voor de brede scholen is opgenomen.

Resumerend constateert de rekenkamer dat in alle stadsdelen het accent op de categorieën Kunst en Cultuur en Sport, Lijf en Gezondheid ligt binnen de brede scholen. Daarbij ligt de nadruk binnen het profiel meer op de categorie Kunst en Cultuur. De overige categorieën spelen duidelijk een minder belangrijke rol binnen het profiel van de brede scholen. De categorie Techniek en ICT komt op grote afstand van de vorige categorieën. De categorieën Onderwijs, Wetenschap en Natuur, Communicatievaardigheden spelen verhoudingsgewijs een gelijke rol. Sociale vaardigheden lijken nauwelijks een rol te spelen binnen de brede scholen. Het gegeven dat talentgroepen (Jong Amsterdam) niet strikt gescheiden hoeven te zijn kan een argument zijn om activiteiten in de categorie Communicatievaardigheden en Sociale Vaardigheden binnen een ander categorie te laten samengaan. De rekenkamer constateert echter dat verhoudingsgewijs de categorieën waar juist achterstand mee bestreden kan worden achterblijven bij de andere categorieën. De rekenkamer constateert ook dat niet duidelijk wordt hoe activiteiten als Communicatievaardigheden

opgenomen zijn in een activiteit bij Techniek en ICT. Ook voor de ouders blijkt dat het voor hen niet altijd duidelijk is wat de activiteiten inhouden en beogen te bereiken. De ouders vinden het belangrijk dat de activiteiten inhoudelijk goed aansluiten bij het onderwijs. Als er dus sprake is van een 'achterstand' dan dienen de activiteiten daar op aan te sluiten. Zoals een van de ouders zei in een interview met de rekenkamer: "Voor mij hoeven al die activiteiten niet als mijn kind maar goed onderwijs krijgt, dat is het belangrijkste, niet al die activiteiten".

5 9 brede scholen nader bekeken

In dit hoofdstuk gaat de rekenkamer nader in op 9 brede scholen in de afzonderlijke stadsdelen. In de eerste paragraaf geeft de rekenkamer een samenvattend overzicht van de kenmerken, het beleid en de organisatie van de 9 brede scholen. Vervolgens bespreekt de rekenkamer in de tweede paragraaf bevindingen. De bevindingen zijn afgeleid uit de gesprekken met directies van de negen scholen, enkele brede schoolcoördinatoren en welzijnsinstellingen en uit enkele gesprekken met leden van de MR en OR.⁷⁹ Hierbij zullen we onder andere ingaan op de essentie van de brede school volgens de negen scholen en de wijze waarop de kwaliteit en resultaten van de brede school kunnen worden gemeten. We geven in dit hoofdstuk antwoord op de volgende onderzoeksvraag:

7. Welke succes- en faalfactoren zijn aan te wijzen bij de 9 nader onderzochte brede scholen?

5.1 Kenmerken 9 brede scholen

De rekenkamer geeft in onderstaande tabellen een samenvattend overzicht van beschrijvende kenmerken, voorzieningen, de organisatie en de eigen perceptie van de brede school.

5.1.1 Beschrijvende kenmerken 9 brede scholen

In tabel 5.1 staat per school een overzicht van het schoolbestuur, denominatie en kengetallen als leerlingenaantal, schoolscoregroep, Cito-score en het percentage leerlingen met een advies voor havo/ vwo.

Tabel 5.1 - Schoolbestuur, denominatie en kengetallen 9 brede scholen

School	Schoolbestuur	Denominatie	Leerlingenaantal 1 okt. 2009	Schoolscoregroep	Cito-score 2009	% Havo /VWO advies 2009
Boomgaard	ASKO	Rooms-katholiek	179	7	531,6	27,4
Joop Westerweel	AWBR	Openbaar	356	7	531,2	24,6
't Koggeschip	KBA NW	Rooms-katholiek	594	6	531,7	30,7

⁷⁹ MR: medezeggenschapsraad. OR: ouderraad.

School	School- bestuur	Deno- minatie	Leerling- aantal 1 okt. 2009	School score groep	Cito- score 2009	% Havo /VWO advies 2009
Kraanvogel	AMOS	Oecumenisch	207	6	534,9	34,0
Kinkerbuurt	AWBR	Openbaar	299	5	541,6	66,5
Ru Paré	STWT	Openbaar	280	7	526,5	15,5
Zeeheld	AWBR	Openbaar	108	6	534,9	30,0
Neptunus	AMOS	Oecumenisch	345	4	538,7	67,9
St. Jozef	ASKO	Rooms- katholiek	429	1	543,6	92,2

De 9 scholen zijn onder te verdelen in 4 openbare en 5 bijzondere basisscholen. Verder hebben de scholen een omvang uiteenlopend van 108 tot ruim 594 leerlingen. De school met het minste aantal leerlingen is de Zeeheld (108 leerlingen) en de school met de meeste leerlingen is 't Koggeschip (594 leerlingen). De afgelopen jaren is bij de Ru Paré en de Boomgaard het aantal leerlingen afgenomen, al is er voor de Boomgaard dit schooljaar wel sprake van een lichte stijging in het leerlingenaantal. De Neptunus-school is daarentegen de afgelopen jaren sterk gegroeid. De rekenkamer constateert verder dat de meerderheid van de scholen een relatief groot aantal gewichtenleerlingen heeft. Zo zijn er 3 scholen met schoolscoregroep 7 en 3 scholen met schoolscoregroep 6. Verder is er 1 school met schoolscoregroep 5 en 1 school met schoolscoregroep 4. Slechts 1 school heeft geen gewichtenleerlingen.

Wat betreft de Cito-scores hebben de St. Jozefschool (543,6) en de Kinkerbuurt (541,6) beide een score boven de 540. De Ru Paré heeft de laagste Cito-score in vergelijking met de acht andere scholen, namelijk 526,5.

De gemiddelde Cito-score voor scholen in schoolscoregroep 7 bedraagt 533,7 voor Amsterdam en 531,2 voor geheel Nederland.⁸⁰ Voor de Boomgaard en de Joop Westerweel geldt dat hun Cito-scores rond het Nederlands gemiddelde liggen, maar onder het Amsterdams gemiddelde zitten. De Cito-score van de Ru Paré is zowel lager ten opzichte van het Amsterdams als Nederlandse gemiddelde voor schoolscoregroep 7. Het Amsterdams en Nederlands gemiddelde voor schoolscoregroep 6 zijn respectievelijk 533,7 en 532,1. De Zeeheld en de Kraanvogel zitten ruim boven beide gemiddelden, 't Koggeschip daarentegen onder beide gemiddelden. Voor de Kinkerbuurt geldt dat deze school met een Cito-score van 541,6 zowel ruim boven het Amsterdams gemiddelde (537,4) als Nederlands gemiddelde (534,1) voor schoolscoregroep 5 zit. De Cito-score van de Neptunus (538,7) is ruim boven het landelijke gemiddelde (534,0) voor schoolscoregroep 4.⁸¹ De St. Jozef met

⁸⁰ Bron: 'Amsterdams resultaten primair onderwijs 2009' van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.

⁸¹ Voor de Neptunus met schoolscoregroep 4 ontbreekt een vergelijking met het Amsterdams gemiddelde. Deze vergelijking is niet goed mogelijk aangezien er slechts 4 Amsterdams scholen schoolscoregroep 4 hebben (bron: DMO).

schoolscoregroep 1 en een Cito-score van 543,6 zit boven het Amsterdams (543,0) en Nederlands gemiddelde (538,2) voor de betreffende schoolscoregroep. In verhouding tot het Amsterdams en Nederlands schoolscoregroepgemiddelde doen de Zeeheld, de Kraanvogel, de Kinkerbuurt, de Neptunus en de St. Jozef het relatief goed. Minder goed scorende scholen bij de Cito-scores zijn, gezien hun schoolscoregroep, de Ru Paré en 't Koggeschip.

Het percentage leerlingen met een advies voor havo/vwo is het grootst op de St. Jozef (92,2%), de Neptunus (67,9%) en de Kinkerbuurt (66,5%). Deze scholen hebben in vergelijking met de andere scholen ook de hoogste Cito-scores. Op de Ru Paré kreeg slechts 15,5% van de leerlingen een advies voor havo/vwo.

5.1.2 Voorzieningen 9 brede scholen

In tabel 5.2 geeft de rekenkamer een overzicht van de voorzieningen in de 9 scholen. Ook geven we aan sinds wanneer een school als brede school functioneert.

Tabel 5.2 - Voorzieningen 9 brede scholen⁸²

School	Breed sinds	Voor-school	Opvang	NSA*	Zorg-aanbod	Ouder-aanbod
Boomgaard	2006	X	(X)	X, gratis	X	X
Joop Westerweel	2004	X	X	X, gratis	X	X
't Koggeschip	Maart 2006	X	X	X, deels gratis	X	X
Kraanvogel	2000**	X	(X)	X, gratis	X	X
Kinkerbuurt	Juni 2006	X	X	X, niet gratis	X	X
Ru Paré	Augustus 2003	X	(X)***	X, gratis	X	X

Het landelijke gemiddelde voor schoolscoregroep 4 heeft de rekenkamer ontleend aan informatie uit de notitie van Cito 'Terugblik en resultaten 2009. Eindtoets basisonderwijs groep 8' p12.

⁸² Opvang bestaat hierbij in principe voor alle scholen uit het complete pakket van voor-, tussen- en naschoolse opvang. De Ru Paré is hierbij uitzondering; deze school biedt enkel tussenschoolse opvang. Zorg kan hierbij diverse voorzieningen omvatten, waaronder schoolmaatschappelijk werk, logopedie en het OKC. Bij ouderaanbod kan worden gedacht aan activiteiten ter stimulering van de ouderbetrokkenheid, het inzetten van oudercontactpersonen en het hebben van een ouderkamer.

School	Breed sinds	Voor-school	Opvang	NSA*	Zorg-aanbod	Ouder-aanbod
Zeeheld	Eind 2002	X	X	X, niet gratis	X	X
Neptunus	2004		X	X, niet gratis	X	
St. Jozef	Augustus 2006		(X)		X	

*NSA: naschoolse activiteiten.

**De Kraanvogel vormt sinds 2000 gezamenlijk met basisschool de Kaap en welzijnsinstelling Dynamo de 'Brede school Transvaal.'

*** Voor de Ru Paré geldt echter dat het aanbod van voorschoolse en naschoolse opvang vanwege geen gebruik door ouders is stopgezet. De school biedt in samenwerking met vrijwilligers de tussenschoolse opvang.

De rekenkamer constateert dat de meeste scholen pas sinds enkele jaren een brede school zijn. De Kraanvogel, de Zeeheld en de Ru Paré functioneren het langst als 'officiële' brede school.⁸³ Verder zijn er vrij veel voorzieningen aanwezig in de 9 scholen. De rekenkamer constateert dat alle 9 scholen een zorgaanbod en een opvangvoorziening hebben. Vanwege onvoldoende gebruik van de voor- en naschoolse opvang biedt de Ru Paré echter alleen tussenschoolse opvang. Voor 3 scholen geldt - de Boomgaard, de Kraanvogel, en de St. Jozef voor een deel - dat de voorschoolse en naschoolse opvang op een andere locatie gevestigd is.⁸⁴ Een voorschool is aanwezig op 7 scholen. De Neptunus en St. Jozef hebben enkel een peuterspeelzaal.⁸⁵ Een ouderaanbod is er op 7 scholen; alleen op de Neptunus en St. Jozef zijn er geen ouderactiviteiten, oudercontactpersonen of een ouderkamer aanwezig. Wel hebben beide scholen uiteraard contacten met ouders op ouderbijeenkomsten, rapportbesprekingen en dergelijke. Verder hebben alle scholen uitgezonderd de St. Jozef⁸⁶ een aanbod van naschoolse activiteiten voor kinderen. Op vier scholen is deelname aan deze activiteiten gratis. Dit zijn de Boomgaard, de Joop Westerweel, de Kraanvogel en de Ru Paré. Op de overige scholen wordt een vergoeding gevraagd voor deelname aan naschoolse activiteiten. Voor 't Koggeschip geldt dat deelname aan bepaalde activiteiten gratis is - Schatkameractiviteiten - en voor deelname aan andere activiteiten een vergoeding wordt gevraagd. De hoogte van deze vergoeding verschilt. De rekenkamer merkt op dat het al dan niet gratis aanbieden van naschoolse activiteiten de deelname van kinderen kan beïnvloeden; hogere kosten voor een activiteit kunnen een drempel voor deelname zijn.

⁸³ Op sommige scholen bestaan of bestonden er in het verleden al voorzieningen die tegenwoordig mogelijk ook als brede school zouden worden gezien. Zo werkte de Kinkerbuurt in de jaren '80 al samen met de bibliotheek, sportzaal en buurthuis. Ook in Westerpark is er al gedurende langere tijd - zo'n 30 jaar - schoolbuurtwerk.

⁸⁴ Dit zou ook het geval zijn voor de Ru Paré indien ouders in toekomst van de voor- of naschoolse opvang gebruik zouden willen maken.

⁸⁵ De peuterspeelzaal van de Neptunus is momenteel in ontwikkeling richting voorschool.

⁸⁶ De Jozefschool heeft inmiddels wel NSA.

De rekenkamer constateert dat sommige scholen nog meer voorzieningen hebben dan in tabel 5.2 is opgenomen. Zo is er in alle schoolgebouwen – uitgezonderd de Kraanvogel en de Neptunus – een sportzaal of gymzaal. De Boomgaard, 't Koggeschip en de St. Jozef hebben daarnaast ook nog een theaterzaal, de Joop Westerweel en 't Koggeschip een speel-o-theek en de Boomgaard, 't Koggeschip en de Zeeheld een keuken. De meeste scholen hebben dan ook een relatief nieuw gebouw - Boomgaard, Joop Westerweel, 't Koggeschip, Zeeheld, Neptunus en St. Jozef - of gaan dit in de toekomst krijgen – Kraanvogel en Ru Paré. Voor de Kinkerbuurt en St. Jozef geldt dat het schoolgebouw in de toekomst waarschijnlijk zal worden aangepast en uitgebreid.

De rekenkamer concludeert dat er enkele scholen zijn die in vergelijking met de overige scholen meer voorzieningen in hun schoolgebouw huisvesten. Dit zijn de Joop Westerweel, 't Koggeschip, de Kinkerbuurt en de Zeeheld. In deze vier scholen zijn alle in tabel 5.2 genoemde voorzieningen in het schoolgebouw gehuisvest. Scholen die qua voorzieningenaanbod als minder breed zijn te betitelen zijn de St. Jozef en de Neptunus. Beide scholen hebben (nog) geen voorschool en geen ouderaanbod. Verder is er op de St. Jozef ook geen naschools activiteitsaanbod op de locatie aanwezig.

5.1.3 Organisatie 9 brede scholen

De rekenkamer constateert dat voor bijna alle scholen in het kader van de brede school een coördinator of talentmakelaar is aangesteld (zie tabel 5.3). We gaan er hierbij van uit dat voor een coördinator in het algemeen geldt dat deze veelal op één school (parttime) aanwezig is om een activiteitsaanbod te organiseren. Een talentmakelaar organiseert daarentegen voor meerdere scholen een activiteitsaanbod op wijkniveau.

De rekenkamer heeft in de tabel enkel aangegeven of er eventuele talentmakelaars in het stadsdeel werkzaam zijn. Het overzicht van coördinatoren is wel specifiek toegespitst op de 9 brede scholen. De rekenkamer merkt op dat er binnen de brede school ook nog diverse andere coördinatoren aanwezig kunnen zijn, die niet in onderstaande tabel zijn opgenomen. Voor een overzicht van deze personen, zie hoofdstuk 4.

Tabel 5.3 - Organisatie 9 brede scholen

School	Coördinatoren			Talentmakelaars		
	Aanwezig op school?	In dienst van?	Gefinancierd door?	Aanwezig?	In dienst van?	Gefinancierd door?
Boomgaard				X	Combiwel	stadsdeel
Joop Westerweel	(X)	Akros	stadsdeel	X	Akros	stadsdeel
't Koggeschip	X	school	school	X	stadsdeel ⁸⁷	stadsdeel
Kraanvogel	X	school	stadsdeel ⁸⁸	X	Dynamo	stadsdeel

⁸⁷ De talentmakelaar van stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer is de kunst- en cultuurcoördinator van 't Koggeschip. Deze coördinator wordt voor 2 dagen per week gedetacheerd naar het stadsdeel in de functie van talentmakelaar.

School	Coördinatoren			Talentmakelaars		
	Aanwezig op school?	In dienst van?	Gefinancierd door?	Aanwezig?	In dienst van?	Gefinancierd door?
Kinkerbuurt	X*	Combiwel	stadsdeel	nb		
Ru Paré	X	Combiwel	stadsdeel	nb		
Zeeheld	X	school-bestuur	stadsdeel	X	IJsterk/sportbuurtclub ⁸⁹	stadsdeel
Neptunus				X	Civic Zeeburg	stadsdeel
St. Jozef				X**	Welzijn Zuider-amstel	stadsdeel

nb= niet bekend

*Naast de Programmacoördinator Brede school zijn er ook andere coördinatoren - voor de voorschool en opvang - vanuit Combiwel op de Kinkerbuurt aanwezig.

**In stadsdeel Zuideramstel is het de bedoeling dat er in de toekomst per wijk een talentmakelaar komt om de coördinatie van activiteiten te organiseren.

Coördinatoren

De rekenkamer constateert dat er op 6 scholen coördinatoren zijn aangesteld. De brede schoolcoördinatoren van de Kinkerbuurt, Ru Paré en de Zeeheld houden zich bezig met de organisatie van activiteiten voor kinderen, ouders en eventueel ook buurtbewoners. Deze coördinatoren zijn in dienst van het schoolbestuur (de Zeeheld) of een welzijnsinstelling (Kinkerbuurt en Ru Paré). Binnen de Kraanvogel is het weer anders geregeld; de adjunct-directeur organiseert de naschoolse activiteiten in samenwerking met de welzijnsinstelling Dynamo.

Voor de Joop Westerweel geldt dat er een coördinator vanuit welzijnsinstelling Akros is aangesteld die enkele uren per week op school aanwezig is. Deze coördinator richt zich echter niet op de naschoolse activiteiten, maar op de organisatie van opvang en voorschool. Echter, het naschoolse aanbod op de Joop Westerweel wordt ook door Akros aangeboden. Dit aanbod is echter centraal georganiseerd. Verder is een deel van de naschoolse activiteiten op 't Koggeschip – Schatkamer – in handen van een afdeling van het stadsdeel genaamd Spark. Hiervoor is vanuit de brede school een schatkamercoördinator aangesteld. Deze coördinator is een personeelslid dat al op de betreffende school werkzaam is en zich gedurende 1 dag per week bezighoudt met deze naschoolse activiteiten. Een ander deel van het activiteitenaanbod haalt 't Koggeschip zelf binnen.⁹⁰

⁸⁸ Welzijnsinstelling Dynamo financiert de werkzaamheden van de adjunct-directeur. Dynamo wordt echter weer gesubsidieerd door het stadsdeel en daarmee is het stadsdeel uiteindelijk de financier.

⁸⁹ De talentmakelaars van IJsterk nemen 5 van de 6 talentgebieden voor hun rekening. De 6^e – Sport, Lijf en Gezondheid – doet de sportbuurtclub en deze is daarmee mede-talentmakelaar.

⁹⁰ Naast de Schatkamercoördinator is de vakdocent bewegingsonderwijs de coördinator van Jump-In. Deze wordt gedeeltelijk door DMO gefinancierd.

Voor de overige drie stadsdelen geldt dat het naschoolse activiteiten aanbod wordt georganiseerd door talentmakelaars.

Talentmakelaars

De ontwikkeling richting talentmakelaars die het activiteiten aanbod organiseren doet zich - in navolging van het beleid over brede talentontwikkeling - in alle stadsdelen voor. Ook stadsdelen, die nog geen talentmakelaars hebben, zoals Slotervaart en Oud-West⁹¹, willen in de toekomst graag talentmakelaars aanstellen. Bij stadsdeel Slotervaart speelt hierbij dan ook de vraag over wat te doen met de brede schoolcoördinatoren op de vijf brede scholen. Slotervaart overweegt het aantal contracturen van deze coördinatoren te verminderen ten behoeve van talentmakelaars.

Voor de Boomgaard, Neptunus en St. Jozef geldt dat er naast deze talentmakelaars geen afzonderlijke coördinatoren op school zijn aangesteld. De talentmakelaars organiseren een activiteiten aanbod voor het gehele stadsdeel - Neptunus en St. Jozef - of voor meerdere scholen - de Boomgaard. De naschoolse activiteiten op de Neptunus (Carrousel) worden georganiseerd door een coördinator van welzijnsinstelling Civic Zeeburg; deze coördinator organiseert het naschoolse activiteiten aanbod voor IJburg, Oostelijk Havengebied en de Indische Buurt.⁹² Op de St. Jozef zelf is geen naschools activiteiten aanbod.⁹³ De talentmakelaar van de Boomgaard organiseert het naschoolse activiteiten aanbod voor de Boomgaard, maar ook voor de Narcis Querido en de El Amien.

Inbedding en taken coördinatoren en talentmakelaars

De rekenkamer constateert dat de benoeming en inbedding van een coördinator of talentmakelaar op verschillende manieren is vormgegeven. Sommigen zijn in dienst van de school, anderen in dienst van een welzijnsinstelling en weer anderen aangesteld door het schoolbestuur. Opvallend is dat alle coördinatoren en talentmakelaars door het stadsdeel worden gefinancierd, uitgezonderd de Schatkamercoördinator van 't Koggeschip. Deze school financiert deze coördinator uit eigen gelden.

De meeste coördinatoren en talentmakelaars houden zich in hoofdzaak bezig met het organiseren van activiteiten en alles wat daarbij komt kijken. Het (naschoolse) activiteiten aanbod blijkt voor veel scholen de kern van de brede school. Één coördinator in dienst van welzijnsinstelling Akros (Joop Westerweel) houdt zich niet bezig met naschoolse activiteiten, maar met de organisatie van de voorschool en

⁹¹ Stadsdeel Oud-West laat in haar reactie op de Nota van Bevindingen weten dat er nu een talentmakelaar is aangesteld.

⁹² In stadsdeel Zeeburg zorgt de coördinator naschoolse activiteiten (in dienst van Civic Zeeburg) voor het naschoolse aanbod van alle scholen in Zeeburg. In de functie van coördinator volgens de omschrijving van de rekenkamer draagt deze zorg voor het naschoolse aanbod van één enkele school. De talentmakelaar heeft daarentegen meerdere scholen onder haar hoede. Daarmee lijkt de functie volgens de door de rekenkamer gegeven omschrijving inhoudelijk meer op de functie van talentmakelaar en is de benoeming 'coördinator' in dit geval enigszins misleidend.

⁹³ Het activiteiten aanbod dat in opdracht van het stadsdeel door Stichting Wijsneus op de St. Jozefschool werd georganiseerd is stopgezet. Er was vanuit de kinderen nauwelijks interesse voor deze naschoolse activiteiten.

de buitenschoolse opvang. Daarnaast is er één coördinator (de talentmakelaar) bij Akros die op stadsdeelniveau voor de Baarsjes naschoolse activiteiten organiseert, ook voor de Joop Westerweel.

5.1.4 Eigen perceptie 9 brede scholen

In hoofdstuk 2 is de rekenkamer ingegaan op de definitie van de brede school volgens de negen stadsdelen. Alle stadsdelen verwijzen in hun definitie van de brede school naar samenwerking tussen school en andere partijen. Verder geven vijf stadsdelen - Geuzenveld-Slotermeer, Oud-West, Slotervaart, Zeeburg en Zuideramstel - expliciet aan met de brede school de ontwikkelingskansen van kinderen te willen vergroten. Laatstgenoemde (het bieden van optimale ontwikkelingskansen) is volgens de meerderheid van de 9 scholen en andere gesprekspartners de essentie van de brede school. Zo heeft bijvoorbeeld 't Koggeschip als missie: 'De brede school 't Koggeschip wil kinderen kansen bieden en mogelijkheden aanreiken om hun talenten zo optimaal mogelijk te ontwikkelen, passend in de huidige en toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen. Dit doet de school door te bouwen aan een netwerk van partners, waardoor kinderen een grote diversiteit aan (leer)ervaringen op kunnen doen en waar in een veilige, leerzame en inspirerende leeromgeving gestreefd wordt naar een brede ontwikkeling van kinderen.'⁹⁴

De ontwikkeling van het kind staat centraal en de brede school speelt in op de behoeften van kinderen en hun ouders. Om dit te realiseren werkt de brede school samen met andere partijen om naast het onderwijs een voorzieningenaanbod te bieden. Diverse gesprekspartners geven aan dat de keuze voor partners en de invulling van het voorzieningenaanbod veelal afhankelijk is van de wijk waar een school is gevestigd. De brede school biedt immers een aanbod dat is afgestemd op de behoeften van de doelgroep. Zo is in kansarme wijken relatief meer behoefte aan een activiteitenaanbod en een extra zorgaanbod, terwijl de behoefte voor opvang minder groot is. Het omgekeerde geldt voor kansrijke wijken. In deze wijken is meer behoefte aan de zogenoemde 'dagarrangementen' waar kinderen gedurende de gehele dag worden opgevangen.

De rekenkamer constateert dat dit ook het beeld is dat bij de 9 scholen naar voren is gekomen. Bij scholen als de Kraanvogel (Oost-Watergraafsmeer), Ru Paré (Slotervaart) en 't Koggeschip (Geuzenveld-Slotermeer) met een relatief hoog percentage doelgroepkinderen is er sprake van een groot activiteitenaanbod. In met name achterstandswijken is vaak relatief weinig ruimte voor kinderen om te spelen. Een aanbod van naschoolse activiteiten biedt kinderen de mogelijkheid en ruimte om bezig te zijn en kennis te maken met diverse talentgroepen.⁹⁵ Verder kunnen kinderen door omgang

⁹⁴ Bron: Inhoudelijk concept Brede school 't Koggeschip (2004, directie 't Koggeschip en OOG Onderwijsondersteuning).

⁹⁵ Het activiteitenaanbod is veelal onder te verdelen in de 6 talentgroepen zoals geformuleerd in de notitie 'Brede Talentontwikkeling': (1) Sport, lijf en gezondheid (2) Kunst en cultuur (3) Techniek en ICT (4) Wetenschap en Natuur (5) Communicatie/ taalvaardigheid (6) Sociale vaardigheden.

met anderen na schooltijd hun sociale vaardigheden verbeteren. Ook geldt voor kinderen die meer moeite hebben met de Nederlandse taal dat zij door de naschoolse activiteiten langer in aanraking komen met de Nederlandse taal. Het gebruik van buitenschoolse opvang is daarentegen laag op de eerder genoemde scholen met relatief veel doelgroep leerlingen. Bij scholen als de St. Jozef (Zuideramstel) en de Neptunus (Zeeburg) met relatief weinig of geen doelgroep leerlingen is juist sprake van het tegenovergestelde. Het gebruik van naschoolse activiteiten is relatief laag - op de St. Jozef zijn deze zelfs stopgezet vanwege onvoldoende interesse - terwijl de vraag naar opvang het aanbod overtreft. Op beide scholen is een tekort aan beschikbare opvangplekken binnen het schoolgebouw.

De rekenkamer constateert dat diverse gesprekspartners het belang van een inhoudelijke afstemming tussen partners, een gezamenlijke visie en een doorgaande lijn benadrukken. Het is belangrijk dat partners die zijn verbonden aan de brede school onderling overleggen en het voorzieningenaanbod inhoudelijk afstemmen; de neuzen van de verschillende partijen staan dezelfde kant op. Zo geven diverse scholen aan dat het goed zou zijn om onder schooltijd te starten met een activiteit of thema om hierbij vervolgens na schooltijd verder op door te gaan.⁹⁶ Idealiter stromen kinderen vervolgens door naar activiteiten in verenigingsverband. Sommige scholen streven echter niet alleen inhoudelijk, maar ook op pedagogisch gebied naar een doorgaande lijn. Zo heeft bijvoorbeeld basisschool de Kraanvogel een gedragsprotocol geformuleerd waarin voor aanbieders van activiteiten is vastgelegd op welke - pedagogisch verantwoorde - wijze om te gaan met kinderen. Verder dienen kinderen op onder meer de Ru Paré en de Brede school de Kinkerbuurt zich in de naschoolse opvang of bij de naschoolse activiteiten te houden aan dezelfde gedragsregels zoals die onder schooltijd gelden. Dit biedt kinderen een veilige omgeving, waarbij er sprake is van een doorgaande lijn en eenzelfde pedagogisch klimaat.

Ook is er binnen sommige scholen en hun partners overleg over kinderen op individueel niveau. Op bijvoorbeeld de Brede school de Kinkerbuurt en de Kraanvogel is tussen de school en andere partijen contact over het functioneren van individuele kinderen. Als er iets na schooltijd is voorgevallen, wordt dit doorgecommuniceerd aan de school en andersom. Ook kan worden gedacht aan overleg tussen de brede schoolcoördinator en leerkrachten over de indeling van kinderen naar naschoolse activiteiten. Op onder andere de Kraanvogel, de Zeeheld, de Kinkerbuurt en de Joop Westerweel wordt in sommige gevallen bekeken welke kinderen voor een bepaalde naschoolse activiteit geschikt zouden zijn. Zo kunnen scholen kinderen met overgewicht bijvoorbeeld laten deelnemen aan sportactiviteiten. Verder bekijkt bijvoorbeeld de Kinkerbuurt ook op individueel niveau welke kinderen in aanmerking komen voor de 4 à 5 plekken die zijn gereserveerd voor kinderen van wie ouders het financieel niet kunnen opbrengen om de naschoolse activiteiten te betalen.

⁹⁶ Dit was in het verleden het geval bij de Ru Paré. Onder schooltijd werd gestart met een activiteit of thema om hier vervolgens in de naschoolse activiteiten verder op in te gaan.

5.2 Succes- en faalfactoren

In deze paragraaf gaat de rekenkamer in op succes- en faalfactoren bij de brede school. Deze heeft de rekenkamer afgeleid uit de gesprekken, die ze voerde met de directies en enkele brede schoolcoördinatoren van de 9 scholen. Tevens organiseerde de rekenkamer in dit verband een inloopavond voor leden van de medezeggenschapsraad en ouderraad van de 9 scholen en een gesprek met de medezeggenschapsraad van de Ru Paré. Ook sprak de rekenkamer met medewerkers van drie kinderopvang- en welzijnsorganisaties: Partou Kinderopvang, Impuls en Combiwel. Tenslotte is de uitkomst van deze paragraaf besproken met de externe deskundige, die de rekenkamer voor dit onderzoek heeft ingeschakeld.

De succes- en faalfactoren hebben achtereenvolgens betrekking op het gebouw, de rolverdeling en samenwerking tussen partijen en de mate van continuïteit binnen de brede school. De rekenkamer heeft voorafgaand een onderscheid in succes- en faalfactoren proberen aan te brengen in relatie tot:

- de realisatie van de voorzieningen;
- het gebruik van de voorzieningen, en
- het effect van de voorzieningen en dus van de brede school als geheel.

In de praktijk hebben de hieronder genoemde factoren uitwerking op alle drie genoemde aspecten. De rekenkamer vindt het daarom niet zinvol om bij de presentatie van de succes- en faalfactoren een scherp onderscheid aan te brengen tussen realisatie, gebruik en effecten van de voorzieningen.

5.2.1 Gebouw

Allereerst constateert de rekenkamer dat concentratie van voorzieningen in één (multifunctioneel) gebouw een voorwaarde voor een succesvolle brede school kan zijn. Dit is voor een groot deel logistiek; kinderen hoeven bijvoorbeeld niet van de basisschool naar de naschoolse opvang of naschoolse activiteiten worden gebracht. Het hebben van bepaalde voorzieningen in eenzelfde gebouw kan echter ook inhoudelijke voordelen hebben. De verschillende partners kunnen makkelijker bij elkaar binnenlopen om inhoudelijke en praktische zaken met elkaar te bespreken; de doorgaande lijn kan op deze manier worden gewaarborgd. Zo kan de aanwezigheid van de peuterspeelzaal of voorschool binnen eenzelfde schoolgebouw de overdracht van kinderen vergemakkelijken. Ook voor ouders kan voor het gebruik van bepaalde voorzieningen de drempel lager zijn als ze 'een deur verder' naar bijvoorbeeld het schoolmaatschappelijk werk kunnen gaan. Toch bepaalt een concentratie van voorzieningen niet per definitie het succes van een brede school. Dit is vaak mede afhankelijk van de mate van samenwerking en overleg die er tussen verschillende partijen bestaat. Het kan immers ook zo zijn dat er geen sprake is van onderling overleg en inhoudelijke afstemming, ondanks dat partijen met elkaar in eenzelfde gebouw zitten.

De rekenkamer constateert verder dat de fysieke invulling van een schoolgebouw ook een rol kan spelen in het al dan niet succesvol functioneren van een brede school. Zo is het bijvoorbeeld niet praktisch om een ouderkamer vrij diep in het schoolgebouw te plaatsen. Een ouderkamer dient laagdrempelig te zijn voor ouders, zij moeten

gemakkelijk kunnen binnenlopen. Indien dit niet het geval is, zal de aanloop van ouders zeer waarschijnlijk lager zijn. Verder is onvoldoende beschikbare ruimte voor vooral de naschoolse kinderactiviteiten een knelpunt dat bij sommige scholen speelt. Binnen onder andere de St. Jozef en de Kraanvogel zijn er veelal te weinig afgesloten ruimtes om naschoolse activiteiten te kunnen laten plaatsvinden.⁹⁷ De meeste naschoolse activiteiten vinden dan plaats in de eventuele gymzaal. Het gebruik van de gymzaal levert bij enkele scholen ook problemen op; in deze scholen is (nog) geen aparte ingang voor de gymzaal. Kinderen die deelnemen aan naschoolse activiteiten moeten dan via het schoolgedeelte naar binnen. Dit is momenteel het geval bij bijvoorbeeld de Zeeheld en de Boomgaard.⁹⁸

Bij brede scholen waar compartimentering nog ontbreekt (waaronder dus de Zeeheld en de Boomgaard⁹⁹), maar ook andere brede scholen die een deel van het gebouw openstellen voor verhuur na schooltijd, spelen vaak knelpunten op het gebied van beheer en exploitatie. Brede scholen blijven veelal (deels) open voor naschoolse activiteiten en eventueel verhuur 's avonds. Diverse scholen noemen echter dat duidelijke afspraken over beheer en exploitatie vaak ontbreken. Het is daarom noodzakelijk dat al in een vroeg stadium afspraken worden gemaakt over de verantwoordelijkheden van de diverse partijen met betrekking tot het beheer en exploitatie van het schoolgebouw.

Ook wordt door de scholen genoemd als knelpunt de verschillende regelgeving die geldt voor het gebruik van een lokaal voor het onderwijs en het gebruik voor een activiteit. De verschillende regelgeving voor onderwijs en welzijn bemoeilijken de inzet van ruimte voor de kinderen.

5.2.2 Rolverdeling en samenwerking partijen

De school en de kinderopvang- of welzijnsinstelling zijn veelal de belangrijkste partijen binnen de brede school. De rekenkamer constateert dat de wijze waarop deze partners samenwerken in de praktijk sterk kan verschillen. Zo zijn er scholen die in nauwe samenwerking met de welzijnspartner (maar ook eventuele andere partners) overleggen over een gezamenlijke visie (tussen alleen onderwijs en welzijn) en praktische uitvoering van de brede school. Voorbeelden zijn de Kraanvogel waarbij de school en de welzijnspartner nauw samenwerken in het kader van de naschoolse activiteiten en de Brede school de Kinkerbuurt die contact heeft met partners over het functioneren van kinderen na schooltijd. Deze onderlinge afstemming en het waarborgen van een

⁹⁷ Onderwijslokalen worden in de regel niet gebruikt voor naschoolse activiteiten.

⁹⁸ In de toekomst zal er voor De Zeeheld wel een aparte ingang voor de gymzaal komen.

⁹⁹ In de reactie op de Nota van Bevindingen wordt door Bos en Lommer naar voren gebracht "dat weliswaar de gymzaal van de Boomgaard niet direct toegankelijk is vanaf de straat maar wel vanaf het centrale gezamenlijke trappenhuis. De entree en het trappenhuis zijn een gemeenschappelijke voorziening voor gymzaal, welzijn en school. Om de gymzaal te bereiken hoeft men niet door de school. De Boomgaard kent drie afzonderlijke componenten voor school, gymzaal en welzijn. Kinderen die deelnemen aan naschoolse activiteiten die in de gymzaal of het welzijnsgedeelte plaatsvinden, hoeven daarvoor niet de school te betreden."

doorgaande lijn zijn al eerder als voorwaarden voor een succesvolle brede school genoemd.

De rekenkamer merkt op dat er inherent aan de voorziening verschillen in de mate van overleg tussen de partners zijn waar te nemen. De school en de voorschool hebben inhoudelijk overleg over de gehanteerde voorschoolmethode. Met deze methode wordt gestart in de voorschool als kinderen 2,5 jaar zijn en deze loopt door tot basisschoolkinderen in de leeftijd van 6 jaar. Deze doorgaande lijn vereist meer onderling overleg dan bijvoorbeeld tussen de school en een opvanginstelling. Deze twee partijen delen immers geen inhoudelijk programma. Ook de organisatie van een brede school kan de mate waarin direct overleg met andere partijen mogelijk is beïnvloeden. De rekenkamer constateert dat het waarborgen van een doorgaande lijn waarschijnlijk makkelijker is voor scholen die coördinatoren voor de organisatie van (naschoolse) activiteiten hebben aangesteld. Deze coördinatoren zijn fysiek aanwezig op één school, waardoor voor het onderwijs en andere partners het relatief makkelijk is om te overleggen over praktische en inhoudelijke zaken. De 'lijntjes zijn korter' als de coördinator op school aanwezig is. Verder kunnen coördinatoren het aanbod beter afstemmen op de specifieke behoeften van de individuele kinderen op de school. Zo bekijkt bijvoorbeeld de Kraanvogel voor welke kinderen het gezien hun (over)gewicht goed zou zijn deel te nemen aan sportactiviteiten. De rekenkamer constateert dan ook dat door de ontwikkeling richting wijkarrangementen en de aanstelling van talentmakelaars het waarborgen van de doorgaande lijn waarschijnlijk moeilijker wordt. Het naschoolse aanbod vindt dan op wijkniveau plaats waardoor het organisatorisch moeilijker is om kinderen in te delen naar specifieke activiteiten, maar ook om inhoudelijk overleg te voeren over het functioneren van individuele kinderen.

Naast scholen die nauw samenwerken met hun partners, zijn er ook scholen die meer apart van hun samenwerkingspartners functioneren, al dan niet gevestigd in hetzelfde gebouw. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de Neptunusschool. Hoewel deze school de samenwerking met de kinderopvangorganisatie prettig noemt, is er geen (structureel) overleg tussen beide partijen. Diverse scholen geven dan ook te kennen dat zij de inhoudelijke invulling van de brede school bepalen of dat zij hierin een regierol hebben. Een kinderopvang- of welzijninstelling is vaak 'slechts' een partner die in opdracht van het stadsdeel of de school, de buitenschoolse opvang (kinderopvanginstelling) of de naschoolse activiteiten, voorschool of peuterspeelzaal (welzijnsinstelling) verzorgen.

De regierol van de school blijkt ook onder andere uit het voorbeeld van de Joop Westerweel. Deze school heeft vrij veel kinderen met een taalachterstand en de schoolleiding ziet de voorschool als belangrijk middel om deze achterstand op het gebied van taal terug te dringen alvorens kinderen naar de basisschool gaan. Zo is er regelmatig overleg tussen de schoolleiding en de welzijnscoördinator en neemt de schoolleiding deel in de benoemingscommissie voor peuterleidsters. Echter, in feite is de voorschool een verantwoordelijkheid van de welzijnspartner en heeft de school hierover eigenlijk geen zeggenschap.

Een ander voorbeeld zijn de diverse coördinatoren die vanuit welzijnsinstellingen voor de brede school zijn aangesteld.¹⁰⁰ Deze coördinatoren zijn doordeweeks werkzaam op school. Zij hebben daarom vooral te maken met de schooldirectie en minder met de welzijnsinstellingen waar ze eigenlijk in dienst zijn. Hierdoor zullen deze coördinatoren vaker geneigd zijn de schooldirectie als leidinggevende te zien. Omgekeerd is het mogelijk dat de schooldirecties de coördinator als teamlid gaan zien. Dat sommige scholen welzijnsmedewerkers als onderdeel van de school zien, blijkt ook onder andere uit scholen waarbij welzijnsmedewerkers mee gaan op teamuitje en die van mening zijn dat de teamkamer voor alle medewerkers op school is. Kortom, hoewel er in de praktijk soms een zekere ‘vermenging’ van beide partijen plaatsvindt, zijn de school en de betrokken welzijnsinstelling nog altijd twee aparte organisaties. Dit betekent dan ook in de praktijk twee verschillende culturen, leidinggevend en twee aparte budgetten. Dit kan in de praktijk dus nog wel eens voor problemen zorgen. Zo is een veelgehoorde klacht dat de leidinggevend van welzijnsinstellingen niet voldoende op de hoogte zijn van wat er binnen de brede school speelt. De onderlinge tegenstelling tussen school en welzijn kan daarmee ook als knelpunt binnen de brede school worden gezien.

Gezien voorgaande constateert de rekenkamer dan ook dat het beschikken over een, door alle betrokken partijen gedragen, gezamenlijke visie met heldere afspraken een belangrijke en noodzakelijke succesfactor is. Hiermee voorkom je dat de verschillende partijen die bij een brede school zijn betrokken - onder andere school, schoolbestuur, stadsdeel en welzijnspartner - andere doelstellingen nastreven. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een school al dan niet de buurt bij de school wil betrekken, terwijl een stadsdeel juist het tegenovergestelde wil bereiken. Ook kunnen onduidelijkheden over het beheer en exploitatie van een schoolgebouw worden voorkomen door het maken van duidelijke afspraken. Verder is het van belang dat deze gezamenlijke visie ook in de praktijk is uitgewerkt door onderlinge afstemming en gezamenlijk overleg. De rekenkamer constateert, zoals al eerder vermeld, dat in geen van de stadsdelen een gezamenlijke visie is ontwikkeld door het stadsdeel, de school en welzijn.

5.2.3 Continuïteit brede school

De centrale stad en stadsdelen formuleren beleid ten aanzien van (voorzieningen van) de brede school. Zo geven de centrale notities ‘Jong Amsterdam. Onderwijs- en jeugdplan 2006-2010’ en de uitwerking hiervan in ‘Brede talentontwikkeling voor alle jeugd in Amsterdam 2007-2010’ richting aan de brede schoolontwikkeling. Deze centraal stedelijke notities worden op stadsdeelniveau nader uitgewerkt met elk hun eigen accenten. Naast het uitzetten van de hoofdlijnen qua brede schoolbeleid spelen met name de stadsdelen een randvoorwaardelijke rol door het beschikbaar stellen van

¹⁰⁰ Dit geldt voor de Joop Westerweel (coördinator Akros voor opvang en voorschool), De Kinkerbuurt (programmacoördinator brede school en voorschoolcoördinator van Combiwel), Ru Paré (brede schoolcoördinator van Combiwel). Echter voor andere scholen is dit op een andersoortige manier geregeld. Zo coördineert de adjunct-directeur van De Kraanvogel ook de naschoolse activiteiten en is er op De Zeeheld een brede schoolcoördinator aangesteld vanuit het schoolbestuur AWBR.

financiële middelen. Deze middelen worden vooral ingezet voor het activiteiten aanbod voor kinderen en eventueel ouders, maar in sommige gevallen ook voor het beheer binnen een brede schoolgebouw en de financiering van eventuele brede schoolcoördinatoren. Ook stellen stadsdelen (en de centrale stad) gelden beschikbaar voor onder andere nieuwbouw, voorscholen en projecten als Jump-In.¹⁰¹

De rekenkamer constateert echter dat het incidentele karakter van het brede schoolbeleid en de daaraan gekoppelde financiële middelen de continuïteit van de brede school onder druk kunnen zetten. In navolging van Brede Talentontwikkeling verbinden de stadsdelen bijvoorbeeld hun brede schoolbeleid aan wijkarrangementen en talentmakelaars. Hierdoor verandert de organisatie van de brede school met gevolgen voor de beschikbare financiële middelen. Zo zijn er in Slotervaart momenteel op de vijf brede scholen coördinatoren werkzaam. Het stadsdeel wil graag een talentmakelaar aanstellen, maar deze moet deels worden gefinancierd uit de gelden die beschikbaar zijn voor de financiering van de brede schoolcoördinatoren. Praktisch gezien betekent dit dat er moet worden gesneden in het aantal contracturen van de brede schoolcoördinatoren. Dit is echter niet zonder slag of stoot te realiseren; deze coördinatoren hebben immers een contract bij de welzijnsinstelling dat niet zomaar veranderd kan worden. Een ander voorbeeld is het wegvallen van bepaalde activiteiten door het stopzetten van subsidies; veel subsidies zijn slechts incidenteel of voor een beperkt aantal jaren. Ook geven scholen aan dat het bieden van kwalitatief goede activiteiten en voorzieningen relatief meer geld kost. Het beschikbare budget is echter niet altijd voldoende om dit te kunnen realiseren. Gezien voorgaande is het beschikbaar stellen van structurele middelen om de continuïteit van de brede school te waarborgen een voorwaarde voor een succesvolle brede school. In paragraaf 4.5 gaat de rekenkamer in op de budgetten die vanuit de stadsdelen beschikbaar worden gesteld voor onder andere de coördinatie en het aanbod van activiteiten in brede scholen. De rekenkamer concludeert hierbij dat de omvang van de beschikbaar gestelde budgetten sterk verschilt tussen stadsdelen.

De rekenkamer constateert verder dat continuïteit binnen de school zelf ook een voorwaarde is voor het succesvol functioneren van een brede school. Dit wordt ook door de schoolleiding van de Ru Paré benadrukt. Op deze school zijn namelijk de afgelopen jaren veel directiewisselingen geweest. Deze directeuren verschilden elk in hun visie op en aanpak van de brede school. In de praktijk zorgde dit voor wisselingen in het beleid wat daarmee de continuïteit van de brede school in gevaar bracht. Verder kent bijvoorbeeld de Kraanvogel een lange geschiedenis op het gebied van naschoolse activiteiten; er bestaat al zo'n 14 jaar een naschools activiteiten aanbod op deze school. Daarnaast heeft bijvoorbeeld de Brede school de Kinkerbuurt in het verleden al eerder

¹⁰¹ Jump-In is een gezamenlijk initiatief van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en GGD van de gemeente Amsterdam. Dit project is erop gericht kinderen voldoende te laten bewegen. Op de website van Jump In staat het volgende: 'Jump In helpt om kinderen te laten voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Dit houdt voor kinderen in: dagelijks minimaal één uur matig intensief bewegen en minimaal twee keer per week zodanig bewegen dat de lichamelijke fitheid gehandhaafd blijft, dan wel toeneemt.'

met andere partijen samengewerkt in het integratieproject.¹⁰² Een langere looptijd van bepaalde projecten en voorzieningen kan resulteren in meer gestructureerde samenwerkingsverbanden tussen partijen. De rekenkamer constateert dan ook dat op deze twee scholen er nauw contact is tussen de schoolleiding en andere partijen. Dit is al eerder als voorwaarde voor een succesvolle brede school genoemd.

5.2.4 Samenvatting succes- en faalfactoren

De rekenkamer heeft bij de succes- en faalfactoren een onderscheid proberen aan te brengen in relatie tot:

- de realisatie van de voorzieningen;
- het gebruik van de voorzieningen, en
- het effect van de voorzieningen en dus van de brede school als geheel.

In de praktijk hebben de genoemde factoren uitwerking op alle drie genoemde aspecten. Wel is de realisatie van één multifunctioneel gebouw meer van invloed op de realisatie van de voorzieningen en op een groter gebruik daarvan, omdat concentratie van alle voorzieningen in één gebouw voor kinderen en ouders eenvoudiger is. Betere samenwerking tussen partijen heeft vooral gevolgen voor het gebruik van de voorzieningen, omdat daardoor het aanbod beter kan worden afgestemd op specifieke behoeften en omdat zo beter een basis kan worden gelegd voor een doorgaande lijn tussen de voorzieningen. De doorgaande lijn wordt essentieel geacht voor het effect van de brede scholen op achterstandsbestrijding en talentontwikkeling. De continuïteit van het brede schoolbeleid en de middenstroom is van belang voor de realisatie en het gebruik van de voorzieningen, en op langere termijn - naar we mogen aannemen - ook voor de effecten daarvan.

Opvallend is dat in de gesprekken weinig aandacht is geweest voor culturele en financiële drempels bij ouders en kinderen om gebruik te maken van de verschillende vormen van opvang en de naschoolse activiteiten. In hoofdstuk 4 heeft de rekenkamer er op gewezen dat het gebruik van de verschillende vormen van opvang mede afhankelijk lijkt van het bestaan van dergelijke drempels. Een enkele school (De Kraanvogel) voert expliciet een beleid om door het vergroten van de ouderbetrokkenheid bij de school drempels voor deelname aan opvang en activiteiten door kinderen te verlagen. Bij enkele andere scholen (Joop Westerweel, 't Koggeschip, Ru Paré) worden wel diverse activiteiten voor ouders georganiseerd. Hoewel niet expliciet geformuleerd als doel door de scholen, kan dit mogelijk een drempelverlagend effect hebben op de deelname van kinderen aan opvang en activiteiten. Het is volgens de rekenkamer niet toevallig dat het hierbij om vier scholen gaat met relatief de meeste achterstandskinderen.

¹⁰² Dit 'integratieproject' is gestart in 1982, waarbij de school, sportzaal, buurthuis en bibliotheek samen in één gebouw gingen (de Kinkerhoek).

5.3 Kwaliteitsmonitoring brede school

De rekenkamer constateert dat het lastig is om de ‘brede school’ op kwaliteit te evalueren aangezien allereerst onduidelijk is wat de brede school precies inhoudt. Er is immers geen eenduidige definitie en minimumvariant vastgesteld. Mede hierdoor is de brede school component als zodanig moeilijk te isoleren om een uiteindelijk effect en de kwaliteit te kunnen meten. Een onderscheid, zoals hier door de rekenkamer gemaakt naar het realiseren, het gebruik en het effect van de voorzieningen, wordt door de scholen niet gemaakt.

De rekenkamer constateert dan ook dat door scholen voornamelijk wordt verwezen naar minder ‘harde’ manieren om de kwaliteit en resultaten te meten. Zo zijn er op verschillende scholen evaluatiegesprekken met welzijnsinstellingen of aanbieders van de naschoolse activiteiten. Ook kan de school aan kinderen, ouders en personeel vragen bepaalde activiteiten of voorzieningen binnen de school te evalueren. De tevredenheid van ouders en kinderen kan daarbij een belangrijke indicator voor de kwaliteit van een brede school zijn. Meer in het algemeen geeft het welbevinden van een kind een indicatie van de kwaliteit van de brede school.

Op sommige scholen is er een coördinator aanwezig die de voortgang en kwaliteit van activiteiten en voorzieningen monitort. Op basisschool de Kraanvogel is zelfs een gedragsprotocol opgesteld voor aanbieders van activiteiten. In dit protocol wordt de pedagogische werkwijze van de school omschreven over hoe om te gaan met de kinderen van de basisschool. De pedagogische kwaliteit van het naschoolse activiteitenaanbod wordt hierdoor gewaarborgd. Een ander voorbeeld is de Joop Westerweelschool. De leiding van deze school probeert de kwaliteit van de voorschool te waarborgen door deel te nemen in de benoemingscommissies voor de aanstelling van peuterleidsters. Welzijnsinstelling Impuls probeert verder bijvoorbeeld de kwaliteit van de voorschool te waarborgen door vaststelling van een ‘taalnorm’ (Platform taalnorm VVE heeft deze vastgesteld) voor peuterleidsters. Alle peuterleidsters moeten voldoen aan deze norm. Als echter niet wordt voldaan aan deze taalnorm, krijgen leidsters aanvullende scholing.

De rekenkamer constateert dat het gebruik en het effect –en daarmee de kwaliteit - van sommige voorzieningen binnen de brede school beter te meten is. Zo heeft de voorschool tot doel de (taal)achterstanden van kinderen te verminderen. Binnen de diverse voorschoolmethodes bestaan mogelijkheden om bij kinderen de verbetering van onder andere het taalniveau en andere cognitieve verbeteringen te monitoren.¹⁰³

¹⁰³ In het onderzoek ‘Effectiviteit van voor- en vroegschoolse programma’s in Nederland’ van het Nederlands Jeugdinstituut (2009) wordt ingegaan op de effectiviteit van de voorschool. Uit vooral buitenlands, maar ook Nederlands onderzoek blijkt dat voor- en vroegschoolse programma’s effectief zijn. De grootte en duur van dit effect verschillen tussen de diverse onderzoeken. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft verder een Databank Effectieve Interventies, waarin ook verschillende Nederlandse voor- en vroegschoolprogramma’s zijn opgenomen. Deze zijn onder andere: Piramide, Kaleidoscoop, Startblokken en basisontwikkeling, Instapje, KO-Totaal en Sporen als VVE. Genoemde programma’s zijn volgens het NJI op zijn minst theoretisch effectief.

De Inspectie van het Onderwijs heeft verder een toetsingskader voor de voorschool ontwikkeld dat scholen kunnen gebruiken als kwaliteitsinstrument.¹⁰⁴ Daarnaast wordt de kwaliteit van de kinderopvang onder andere door de GGD gecontroleerd in het kader van de ‘Wet kinderopvang’. Ook nemen enkele van de 9 in dit hoofdstuk besproken scholen deel aan het sportproject ‘Jump In.’ Dit project omvat een leerlingvolgsysteem, waarbij jaarlijks op alle scholen gegevens over sport, gewicht (en dus ook overgewicht) en lichaamslengte van kinderen van groep 3 t/m 8 worden verzameld.¹⁰⁵ Hiermee kan dus worden bijgehouden welke kinderen meer beweging nodig hebben, maar ook in hoeverre het sportaanbod een zeker effect heeft. Wat betreft de naschoolse activiteiten kunnen deelnamecijfers en doorstroom van kinderen naar clubs en verenigingen indicatoren van kwaliteit en succes zijn.

5.4 Conclusies

In deze slotparagraaf bespreekt de rekenkamer de belangrijkste conclusies van dit hoofdstuk. Verder beantwoorden we in deze paragraaf ook onderzoeksvraag 7:

- Welke succes- en faalfactoren zijn aan te wijzen bij de 9 nader onderzochte brede scholen?

5.4.1 Conclusies eigen perceptie scholen

De rekenkamer constateert dat de essentie van de brede school volgens de diverse gesprekspartners ligt in het bieden van optimale ontwikkelkansen voor kinderen. De brede school dient in te spelen op de behoeften van kinderen en ouders. Dit betekent in de praktijk dat veelal afhankelijk van de wijk en haar populatie een afgestemd voorzieningenaanbod dient te worden geboden. Zo is er bijvoorbeeld in kansarme wijken met veel doelgroepleerlingen meer behoefte aan een groot activiteitenaanbod en een extra zorgaanbod, terwijl de behoefte voor opvang relatief klein is. Voor kansrijke wijken geldt het tegenovergestelde; in deze wijken is er meer behoefte aan de zogenoemde ‘dagarrangementen’ waarbij kinderen gedurende de dag worden opgevangen.

Verder constateert de rekenkamer dat bij een brede school inhoudelijke afstemming tussen partijen en een doorgaande lijn van belang zijn. Deze doorgaande lijn kan worden uitgewerkt door het buitenschoolse activiteitenaanbod af te stemmen op het binnenschoolse aanbod. Er kan ook sprake zijn van een doorgaande lijn op pedagogisch gebied; voor kinderen gelden onder en na schooltijd dezelfde gedragsregels en op één school is zelfs een ‘gedragsprotocol’ voor aanbieders van de naschoolse activiteiten geformuleerd. De doorgaande lijn dient idealiter ook door de jaren heen plaats te vinden. Zo is het van belang dat bijvoorbeeld de voorschool en basisschool met elkaar in

¹⁰⁴ Dit toezichtkader van de Onderwijsinspectie is onder andere opgenomen in de publicatie ‘De kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie in de vier grote steden. Pilot: toezicht op voor- en vroegschoolse educatie in de G4’ van april 2008.

¹⁰⁵ Bron: www.website.jumpin.nl

overleg gaan en zorgen voor een goede overdracht van kinderen. Soortgelijk overleg over het functioneren van individuele kinderen vindt idealiter ook plaats tussen diverse partijen van onder en na schooltijd.

5.4.2 Conclusies succes- en faalfactoren

Succes- en faalfactoren zijn achtereenvolgens het gebouw, de rolverdeling en samenwerking tussen partijen en de mate van continuïteit binnen de brede school. Deze factoren zijn meestal van betekenis voor zowel de realisatie, het gebruik en het effect van de voorzieningen.

Brede schoolgebouw

De rekenkamer constateert dat concentratie van voorzieningen in één (multifunctioneel) gebouw een voorwaarde voor een succesvolle brede school kan zijn. Dit is voor een groot deel logistiek; kinderen hoeven niet meer van de ene naar de andere locatie. Het hebben van meerdere voorzieningen in hetzelfde gebouw kan echter ook inhoudelijke voordelen hebben. De verschillende partners kunnen makkelijker bij elkaar binnenlopen om inhoudelijke en praktische zaken te bespreken. Toch is een concentratie van voorzieningen niet altijd een voorwaarde voor succes. Het is immers ook denkbaar dat er geen onderling overleg plaatsvindt, ook al zijn deze partijen in hetzelfde gebouw gehuisvest.

De fysieke inrichting en plaatsing van functies in het gebouw kunnen verder bijdragen aan het al dan niet succesvol functioneren van een brede school. Zo dient bijvoorbeeld de ouderkamer op een toegankelijke plek in het gebouw te worden geplaatst. Verder is in diverse nieuwe brede schoolgebouwen compartimentering niet toegepast; er is bijvoorbeeld geen aparte ingang voor de gymzaal die 's avonds door andere partijen dan de school wordt gebruikt. Bij deze brede scholen waar compartimentering ontbreekt, maar ook andere brede scholen die een deel van het brede schoolgebouw openstellen voor verhuur na schooltijd en 's avonds, spelen vaak knelpunten op het gebied van beheer en exploitatie. Het is daarom noodzakelijk dat al in een vroeg stadium afspraken worden gemaakt over de verantwoordelijkheden van de diverse partijen met betrekking tot het beheer en exploitatie van het schoolgebouw.

Rolverdeling en samenwerking partijen

De rekenkamer concludeert dat onderlinge afstemming en samenwerking tussen partijen voorwaarde voor een succesvolle brede school is. De mate waarin er sprake is van onderlinge afstemming en samenwerking verschilt tussen brede scholen. In de praktijk blijkt dat de twee veelal belangrijkste partners – school en welzijnsinstelling – ook nog twee aparte organisaties zijn; elke organisatie heeft een eigen cultuur, leidinggevende en verschillende budgetten. Verder constateert de rekenkamer dat op veel brede scholen het onderwijs de regierol heeft en hiermee vaak de inhoudelijke invulling van de brede school bepaalt. De rekenkamer constateert dat het stadsdeel nauwelijks tot niet hierbij betrokken is en buitenspel staat als regisseur. Een gezamenlijk gedragen visie en heldere afspraken tussen alle partijen kan de genoemde tegenstelling tegengaan en bijdragen aan een succesvolle brede school. De rekenkamer

merkt overigens wel op dat er inherent aan de voorziening verschillen in de mate van samenwerking tussen partners zijn waar te nemen. Zo is er regelmatig overleg tussen de voorschool en basisschool over de voorschoolmethode, terwijl de samenwerking tussen basisschool en naschoolse opvang logischerwijs veelal beperkter is vanwege het ontbreken van een inhoudelijk gedeeld programma. Ook de organisatie van de brede school kan de mate van samenwerking beïnvloeden. Zo is het waarschijnlijk voor een coördinator die fysiek aanwezig is op een school makkelijker om goede samenwerking en een doorgaande lijn te waarborgen dan voor een talentmakelaar die op wijkniveau voor meerdere scholen tegelijk een activiteitenaanbod organiseert.

Continuïteit brede school

De rekenkamer merkt op dat het incidentele karakter van het brede schoolbeleid en de daaraan gekoppelde financiële middelen de continuïteit van de brede school onder druk kan zetten. Zo is er in navolging van Brede Talentontwikkeling in alle stadsdelen sprake van een ontwikkeling richting wijkarrangementen. In dit kader dienen talentmakelaars te worden aangesteld. De organisatorische inbedding en financiering van deze beleidswijziging heeft echter consequenties voor al bestaande voorzieningen. In bijvoorbeeld Slotervaart dient de talentmakelaar te worden gefinancierd uit de gelden die beschikbaar zijn voor de brede schoolcoördinatoren. Deze coördinatoren zullen naar alle waarschijnlijkheid hierdoor uren moeten inleveren. Verder worden subsidies voor bepaalde activiteiten soms stopgezet. Gezien voorgaande is het beschikbaar stellen van structurele middelen voorwaarde voor een succesvolle brede school. De omvang van deze beschikbare middelen verschilt per stadsdeel (zie hoofdstuk 3).

De rekenkamer concludeert verder dat continuïteit binnen de brede school zelf ook een voorwaarde voor het succesvol functioneren van een brede school kan zijn. Zo kunnen bijvoorbeeld meerdere directiewisselingen binnen een school in korte tijd zorgen voor wisselingen en onduidelijkheid in het brede schoolbeleid. Dit zet de continuïteit van de brede school onder druk.

De drie factoren samen

De rekenkamer heeft bij de succes- en faalfactoren een onderscheid proberen aan te brengen in relatie tot:

- de realisatie van de voorzieningen;
- het gebruik van de voorzieningen, en
- het effect van de voorzieningen en dus van de brede school als geheel.

In de praktijk hebben de genoemde factoren uitwerking op alle drie genoemde aspecten. Wel is de realisatie van één multifunctioneel gebouw meer van invloed op de realisatie van de voorzieningen en op een groter gebruik daarvan, omdat concentratie van alle voorzieningen in één gebouw voor kinderen en ouders eenvoudiger is. Betere samenwerking tussen partijen heeft vooral gevolgen voor het gebruik van de voorzieningen, omdat daardoor het aanbod beter kan worden afgestemd op specifieke behoeften en omdat zo beter een basis kan worden gelegd voor een doorgaande lijn tussen de voorzieningen. De doorgaande lijn wordt essentieel geacht voor het effect van de brede scholen op achterstandsbestrijding en talentontwikkeling. De continuïteit van

het brede schoolbeleid en de middenstroom is van belang voor de realisatie en het gebruik van de voorzieningen, en op langere termijn – naar we mogen aannemen – ook voor de effecten daarvan.

In de gesprekken is weinig aandacht geweest voor culturele en financiële drempels bij ouders en kinderen om gebruik te maken van de verschillende vormen van opvang en de naschoolse activiteiten. In hoofdstuk 4 heeft de rekenkamer er op gewezen dat het gebruik van de verschillende vormen van opvang mede afhankelijk lijkt van het bestaan van dergelijke drempels. Vergroting van de ouderbetrokkenheid bij scholen kan een belangrijk middel zijn om drempels voor deelname aan opvang en activiteiten door kinderen te verlagen.

5.4.3 Conclusies kwaliteitsmonitoring brede school

De rekenkamer concludeert dat gezien het ontbreken van een eenduidige definitie het lastig is om de 'brede school' en haar kwaliteit te evalueren. Een onderscheid, zoals hier door de rekenkamer gemaakt naar het realiseren, het gebruik en het effect van de voorzieningen, wordt door de scholen niet gemaakt. Gesprekspartners verwijzen dan ook voornamelijk terug naar meer zachte methoden om de kwaliteit en resultaten van de brede school te bepalen. Wel monitoren brede school-coördinatoren op sommige scholen de voortgang en kwaliteit van de activiteiten en voorzieningen. Op verschillende manieren proberen scholen en welzijnsinstellingen de kwaliteit van voorscholen en naschoolse activiteiten te waarborgen.

De rekenkamer constateert dat het gebruik en het effect - en daarmee de kwaliteit - van sommige voorzieningen binnen de brede school beter te meten is. Zo kan de verbetering van het taalniveau en andere cognitieve functies gedurende de voorschool worden gemonitord. De GGD controleert de kwaliteit van de kinderopvang aan de hand van wettelijk geformuleerde criteria. Verder omvat het sportproject 'Jump In' een leerlingvolgsysteem waarbij jaarlijks gegevens over kinderen worden bijgehouden. Aan de hand van deze gegevens kan worden bekeken in hoeverre dit sportaanbod een zeker effect heeft. Wat betreft de naschoolse activiteiten kunnen deelnamecijfers van kinderen, verzuim, uitval en de doorstroom naar verenigingen en clubs een indicatie geven van de kwaliteit en resultaten van de brede school naast bijvoorbeeld het houden van enquêtes bij ouders (klantmetingen).

6 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteert de rekenkamer haar conclusies en aanbevelingen over het onderzoek naar brede scholen in 9 Amsterdamse stadsdelen.

De centrale probleemstelling van het onderzoek is:

Welke doelen streven de 9 stadsdelen na met de brede scholen, worden deze bereikt en welke kosten zijn hieraan verbonden?

De centrale probleemstelling is uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat verstaan de stadsdelen onder de brede school?
2. Welke doelstellingen hebben de stadsdelen en schoolbesturen voor de brede school geformuleerd?
3. In welke stadsdelen zijn er meer en minder brede scholen? En welke van deze brede scholen zijn gehuisvest in een multifunctionele accommodatie (MFA)?
4. Wat zijn de resultaten van kinderen op brede scholen?
5. Welk aanbod is er aan voorzieningen en activiteiten bij de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
 - a. Sluit dit aan bij het beleid van het stadsdeel?
 - b. Wordt de doelgroep kinderen van de brede school bereikt?
 - c. Voldoet het aanbod aan de vraag vanuit de doelgroep?
 - d. Hoe doeltreffend is het beleid voor de brede scholen tot nu toe?
6. Wat zijn de kosten van de brede scholen in de verschillende stadsdelen?
7. Welke succes- en faalfactoren zijn aan te wijzen bij de 9 nader onderzochte brede scholen?

Allereerst presenteren we de hoofdconclusie van dit onderzoek. Daarna vatten we de deelconclusies samen. Op basis daarvan doet de rekenkamer aanbevelingen.

6.1 Hoofdconclusie

Het begrip brede school

Het Ministerie van Onderwijs koos in 2000 voor een beleid voor brede scholen dat er op gericht is om de praktijk – dat willen zeggen: scholen, ouders, schoolbesturen en gemeenten - zoveel mogelijk ruimte te bieden voor de invulling van wat een brede school is. Het ministerie bakende niet scherp af wat onder een brede school moet worden verstaan, maar gaf in een omschrijving een aantal elementen weer die bij een brede school betrokken *kunnen* zijn. In deze omschrijving is enkel vastgelegd dat een brede school bestaat uit een samenwerkingsverband gericht op kinderen.

In Amsterdam is deze lijn van het ministerie doorgetrokken. De centrale stad noch de stadsdelen hanteren een eenduidige definitie over wat een brede school is, zelfs niet in een minimumvariant. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de rekenkamer in dit rapport constateert dat de stadsdelen elk een eigen definitie hebben van een brede school, die ook weer algemeen en ruim geformuleerd is. Welke concrete doelen een

brede school heeft, welke voorzieningen daar aanwezig zijn, of er een zorgstructuur aanwezig is, en zo ja, welke, welke partners meewerken aan een school, kan tussen alle brede scholen verschillen en in de praktijk doen zich ook grote verschillen voor. Een brede school kan een school zijn die zwaar de nadruk legt op de bestrijding van cognitieve, emotionele en fysieke achterstand bij kinderen door middel van een groot pakket aan voorzieningen, activiteiten en zorgstructuren. Een brede school kan ook een school zijn die vooral gericht is op een - voor ouders en kinderen - veilige en plezierige opvang tussen 8 en 18 uur. Allerlei combinaties hiertussen doen zich voor. Over de aantallen brede scholen bestaan dan ook verschillende ideeën. De stadsdelen noemen 65 van hun 103 scholen breed en de schoolbesturen 31. Van de scholen zelf noemen er ook 31 zich breed, maar dit zijn niet dezelfde als de vorige 31. Of een school breed wordt genoemd, is dus afhankelijk van diegene die de uitspraak doet. Het gevolg van de strategie van het ministerie en de gemeente is dat het 'etiket' brede school in de praktijk vrijwel niets zegt, behalve dan dat de betrokken school er in de ogen van degene, die de school breed noemt, er naar streeft samen met andere partners iets te doen voor kinderen. De inhoud daarvan kan echter per situatie verschillen. Dit betekent dat er scholen kunnen zijn, die zichzelf niet breed noemen, of door anderen zo niet worden genoemd, die desondanks vergelijkbare voorzieningen of activiteiten bieden als een 'brede school'. Ouders kunnen daardoor bij de keuze van een school nooit op het etiket 'brede school' afgaan, maar moeten altijd nagaan, wat een bepaalde school aan concrete voorzieningen en activiteiten biedt. De begrips- onduidelijkheid zorgt ook voor veel spraakverwarring onder diegenen, die professioneel of beleidsmatig bij brede scholen zijn betrokken, omdat velen uitgaan van de brede school in allerlei verschillende definities en situaties. Het levert onder meer een stortvloed aan beleidsdocumenten op, die vaak langs elkaar heen gaan. Tenslotte is van belang dat het effect van brede scholen nauwelijks kan worden gemeten. Dit is voor een deel een gevolg van het relatief korte bestaan van brede scholen, maar belangrijker is de constatering dat de tussen scholen verschillende invulling van 'breed' nooit tot eenduidige effecten van brede scholen kan leiden. Van lang niet alle scholen kan bijvoorbeeld worden verwacht dat het 'breed zijn' de prestaties of de ontwikkeling van kinderen beïnvloedt, omdat dit immers niet als doel is gesteld. Zelfs van een afzonderlijke school is het effect van het 'breed' zijn moeilijk te bepalen, als er, zoals we hierboven opmerken, verschillende verwachtingen bij stadsdeel, schoolbestuur en de school zelf zijn inzake wat de school doet. Vanuit de ontwikkeling, toetsing en evaluatie van beleid gezien maken deze constatering het concept 'brede school' feitelijk onhanteerbaar.

De bevoegdheid van de gemeente

Voor het optreden van de gemeente, zowel de centrale stad als de stadsdelen, is van belang dat zij op het terrein van de brede school over weinig bevoegdheden beschikt. Twee belangrijke aspecten die de brede school aangaan, de kwaliteit van het onderwijs en het aanbod aan voorzieningen op de brede scholen, behoren niet tot de bevoegdheden van de gemeente. Beide behoren tot de bevoegdheden van de schoolbesturen, onder toezicht van het Ministerie van Onderwijs (Inspectie van het Onderwijs).

De gemeente kan voornamelijk vanuit het huisvestingsbeleid en het welzijns- en subsidiebeleid invloed uitoefenen op scholen. Het huisvestingsbeleid speelt vooral een rol bij nieuwbouw. Sommige stadsdelen hebben een strategie hierop ontwikkeld, waarbij toevallige factoren (bijvoorbeeld: de omstandigheid dat er toevallig veel schoolgebouwen aan vervanging toe zijn) een rol spelen. Alle stadsdelen zetten het welzijns- en subsidiebeleid in voor brede scholen. Hoewel de rekenkamer in het onderzoek geen volledig zicht kon krijgen op de financiële middelen, geven de stadsdelen zeker tussen ongeveer € 200.000 tot € 800.000 per jaar uit voor activiteiten op de brede scholen en de coördinatie daarvan. Per school gaat het gemiddeld om een bedrag van circa € 37.000, waarvan ongeveer € 12.000 voor coördinatie. Het betreft voor een deel middelen, die voorheen bij het welzijnswerk waren opgenomen als de middelen voor 'kinderwerk'. Voor zover de rekenkamer dit kan overzien, is er dus geen sprake van een grote stroom aan subsidies van stadsdelen voor activiteiten op de brede scholen.

De gemeente kan verder een rol spelen bij het om de tafel brengen van de verschillende partners, die bij de brede scholen betrokken zijn. Dit gebeurt ook in Amsterdam, zowel op centraal stedelijk niveau (gezamenlijke afspraken van de centrale stad, stadsdelen en schoolbesturen) als ook wel op stadsdeelniveau. De gemeente blijft bij dergelijke activiteiten echter veelal afhankelijk van de bereidheid tot medewerking van de diverse betrokkenen.

Realistische en uitvoerbare ambities

In het licht van de (relatieve) onduidelijkheid en ongerichtheid van het begrip brede school en de beperkte bevoegdheden van de gemeente wil de rekenkamer bij de gemeente (zowel bij centrale stad als stadsdelen) aandacht vragen voor de geformuleerde ambities inzake de brede school. De rekenkamer wil de gemeente in overweging geven het concept brede school nader af te bakenen, zodat meer duidelijkheid bij de verschillende partijen, waaronder de ouders, ontstaat over wat men van een brede school mag verwachten. De invoering van een zogenaamde 'minimumvariant' kan hiervoor een mogelijkheid bieden. In een minimumvariant kan de gemeente opnemen welke voorzieningen, activiteiten en partners minimaal aanwezig zijn. Ook de invoering van een 'keurmerk' is te overwegen.

Verder pleit de rekenkamer voor de vaststelling van realistische, uitvoerbare en meetbare ambities inzake de brede school. Zoals al eerder bij het onderzoek jeugdbeleid constateert de rekenkamer dat onder de noemer van 'talentontwikkeling' regelmatig door centrale stad en stadsdelen hoge ambitieniveaus op tafel worden gelegd.

De rekenkamer vraagt aandacht voor te hoge verwachtingen, omdat het bereiken van resultaten of effecten eisen stelt. De rekenkamer constateert dat de mogelijkheden van de gemeente (centrale stad en stadsdelen) om de kwaliteit van het onderwijs en het aanbod aan voorzieningen te beïnvloeden beperkt zijn en hoge ambities mede daardoor slechts moeilijk kunnen worden bereikt. Ook vraagt het investeringen in administratie en registratie: uit dit onderzoek blijkt dat resultaten of effecten van brede scholen nog maar zeer beperkt in kaart worden gebracht.

Aanpak onderzoek

Omdat al bij het opstellen van de onderzoeksopzet duidelijk was, dat we de effecten van de brede school niet konden onderzoeken, hebben we dit onderzoek vanuit een wat ander perspectief aangepakt dan de rekenkamer gewend is. We onderscheiden in het onderzoek de volgende stappen:

1. Een inventarisatie van het beleid en de ambities van de stadsdelen en schoolbesturen inzake brede scholen.
2. De vaststelling van het aantal scholen, dat breed wordt genoemd.
3. Een inventarisatie van het aanbod aan voorzieningen en activiteiten, dat deze brede scholen bieden.
4. De deelname van kinderen aan de voorzieningen en activiteiten van brede scholen.
5. Een inventarisatie van de kosten, die stadsdelen maken voor brede scholen.
6. Een verkenning van succes- en faalfactoren, die het daadwerkelijk functioneren van brede scholen bepalen.

In de onderstaande deelconclusies vatten we onze bevindingen over deze onderwerpen samen. De rekenkamer meent dat dit vergelijkend onderzoek van de brede scholen in 9 stadsdelen een basis kan bieden voor vervolgonderzoek naar effecten van de brede school, dat door ons en door anderen kan worden uitgevoerd. De rekenkamer roept de centrale stad en de stadsdelen op om de afbakening van wat onder brede scholen wordt verstaan te verbeteren en te komen tot een registratie van de resultaten, zodat een daadwerkelijke evaluatie van de effecten van brede scholen in de toekomst uitvoerbaar is.

6.2 Deelconclusies

6.2.1 Beleid, definities en ambities

Definitie brede school

Zoals hierboven al genoemd, constateert de rekenkamer dat de stadsdelen verschillende definities hebben voor de brede school of van de minimumvariant daarvan. De stadsdelen hanteren elk een eigen definitie die in de meeste gevallen algemeen is geformuleerd. De gemeenschappelijke noemer in de definities van de negen stadsdelen is de samenwerking tussen school en partners.

De algemeen geformuleerde definities van de stadsdelen geven nauwelijks richting aan de gewenste vorm en inhoud van de brede school. Dit biedt ruimte voor nadere invulling in de uitvoering en de rekenkamer constateert dat dit dan ook het geval is. De stadsdelen hebben uiteenlopende opvattingen over welke voorzieningen een brede school zou moeten omvatten. Dit geldt ook voor de minimumvariant. Zo is bijvoorbeeld volgens stadsdeel Zuideramstel een school die voor-, tussen- en naschoolse opvang biedt een 'minimale' brede school. In andere stadsdelen moeten scholen meer voorzieningen hebben om als brede school te worden gezien. Een meerderheid van de stadsdelen noemt hierbij voor- en vroegschoolse educatie of voorschool, opvang en naschoolse activiteiten.

Beleid, doelstellingen en ambities stadsdelen

Net als bij de definitie van de brede school lopen de doelstellingen uiteen en heeft elk stadsdeel doelstellingen met eigen accenten geformuleerd. Toch verwijzen vrijwel alle stadsdelen naar het 'het bieden van ontwikkelingskansen' en soortgelijke uitdrukkingen als (primaire) doelstelling. Verder geven de meeste stadsdelen op enkele onderwerpen – activiteitsaanbod, ouderbetrokkenheid en het vergroten van sociale samenhang – invulling aan hun doelstellingen, al is deze invulling vaak niet erg specifiek. In de programmabegrotingen zijn voor de meeste stadsdelen echter wel nadere uitwerkingen van doelstellingen te vinden. Uitwerkingen zijn er vooral op het gebied van de voorschool, activiteiten, ouderparticipatie en het gewenste aantal brede scholen of community centers. Drie stadsdelen - Bos en Lommer, De Baarsjes en Slotervaart – hebben voor alle van de door hen geformuleerde doelstellingen streefcijfers benoemd. De overige stadsdelen, uitgezonderd Zuideramstel, hebben streefcijfers voor één van de drie of vier genoemde doelstellingen. Zuideramstel heeft de twee genoemde doelstellingen niet nader uitgeschreven in prestatie-indicatoren of streefcijfers. Verder geldt voor een meerderheid van de stadsdelen dat zowel achterstandenbestrijding als talentontwikkeling het uitgangspunt voor de brede school is. Daarnaast worden vooral kinderen en hun ouders als de doelgroep van de brede school benoemd.

De stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Slotervaart hebben verder de ambitie dat alle scholen in hun stadsdeel breed worden. In de stadsdelen De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Westerpark en Zuideramstel zijn volgens het stadsdeel alle scholen al breed. Slotervaart en Zeeburg zijn daarnaast ook actief in de ontwikkeling van community centers. Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg streven bij nieuwbouw naar de ontwikkeling van brede scholen. Alle stadsdelen zijn, in navolging van de stedelijke notitie 'Brede talentontwikkeling', gestart - Oost-Watergraafsmeer, Westerpark en Zuideramstel - of willen in de toekomst starten - Bos en Lommer, De Baarsjes, Slotervaart, Oud-West en Geuzenveld-Slotermeer - met de doorontwikkeling naar wijkgerichte arrangementen. Op IJburg (Zeeburg) bestaat een dergelijk wijkgericht activiteitsaanbod al langer in de vorm van het Carrouselmodel.

Beleid, doelstellingen en ambities schoolbesturen

Ook de schoolbesturen hebben ambities en doelstellingen op het gebied van de brede school. Vijf van de zeven bij dit onderzoek betrokken schoolbesturen hebben ambities op het gebied van de brede school. De invulling van deze ambities verschilt per schoolbestuur. Dit loopt uiteen van het stimuleren van de brede schoolontwikkeling (ASKO en El Amal) tot de doelstelling dat (vrijwel) alle scholen breed zijn, dan wel breed worden (AWBR en STAIJ). De STWT is actief in de ontwikkeling van community centers. AMOS en KBA Nieuw West hebben daarentegen geen expliciet beleid voor de brede schoolontwikkeling. Deze twee schoolbesturen hebben ook scholen in onder andere de stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Slotervaart, die grotere ambities op het gebied van brede schoolontwikkeling hebben.

De rekenkamer constateert dat er knelpunten zijn bij enkele belangrijke onderdelen van de ontwikkeling van brede scholen. Dit zijn een gezamenlijke visie op de brede school,

samenwerking tussen de partners en een (regie)rol van de stadsdelen. Bij veel brede scholen ontbreekt een gezamenlijke visie van de partners. In Oud-West is een start gemaakt met een startnotitie 'Brede talentontwikkeling'. Samenwerking blijkt meestal niet verder te gaan dan overleg tussen de organisaties en de regierol wordt door de stadsdelen voornamelijk faciliterend ingevuld en bestaat uit het verstrekken van subsidies en ondersteuning bij vragen voor huisvesting.

6.2.2 Staat van de brede school

Aantal brede scholen

De rekenkamer constateert dat het aantal brede scholen per stadsdeel afhankelijk is van degenen die er uitspraken over doen. De negen stadsdelen noemen in totaal 65 (van in totaal 103) scholen breed, tegenover de schoolbesturen, die 31 scholen breed noemen en 31 scholen, die zich zelf breed noemen. Overigens zijn de 31 brede scholen volgens het schoolbestuur niet dezelfde als de 31 scholen die zichzelf breed noemen. Deze verschillende aantallen zijn illustratief voor de onduidelijkheid over de definitie en invulling van de brede school. Er bestaat geen consensus tussen de stadsdelen, de schoolbesturen en de scholen zelf over welke scholen al dan niet breed zijn.

Volgens de stadsdelen zijn absoluut de meeste brede scholen te vinden in Zuideramstel, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer en Westerpark. Deze stadsdelen zien al hun scholen ook als brede school. De grootste tegenstelling tussen stadsdeel, schoolbesturen en scholen over welke school breed is, is te vinden in stadsdeel Zuideramstel, maar ook in andere stadsdelen zijn de onderlinge verschillen groot. In Slotervaart en Oost-Watergraafsmeer zijn er minder verschillen.

Huisvesting en historie

De rekenkamer constateert dat alle stadsdelen minimaal één multifunctionele accommodatie (MFA) hebben, waarin een brede school is opgenomen. De stadsdelen Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Slotervaart en Zeeburg hebben er twee of meer. De geschiedenis van brede scholen gaat soms ver terug. Vergelijking is echter lastig, aangezien in elk stadsdeel de brede school een andere ontwikkeling in voorzieningen-aanbod heeft doorgemaakt. Zo is Geuzenveld-Slotermeer al in 1994-1995 gestart met onderdelen van de brede school en bestaan in Westerpark sommige voorzieningen zelfs al dertig jaar.

Resultaten leerlingen

Leerlingen op brede scholen behalen in verhouding vaker lagere Cito-scores dan leerlingen op andere scholen. Hetzelfde geldt voor de basisschooladviezen. Leerlingen van brede scholen krijgen in verhouding meer lage en minder hoge basisschooladviezen dan leerlingen van niet-brede scholen. De rekenkamer merkt op dat dit verschil in prestaties niet is toe te schrijven aan het al dan niet functioneren als brede school. Uit onderzoek blijkt dat een meerderheid van de brede scholen in achterstandswijken is gevestigd. Een belangrijk deel van de verschillen in prestatie tussen brede en niet-brede scholen kan hieraan worden toegeschreven.

6.2.3 Het aanbod aan voorzieningen en activiteiten

Voorzieningen

Belangrijke voorzieningen van brede scholen zijn de voor-, tussen- en naschoolse opvang en de voorscholen.

De in de Tweede Kamer aangenomen motie Van Aartsen/Bos 'verplichtte' de scholen per 1 januari 2007 hetzij voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7:30 en 18:30 uur, hetzij faciliteiten aan te bieden waarbinnen andere partijen dat doen. De rekenkamer constateert dat de 'verplichte' voorzieningen uit de motie Van Aartsen/Bos nog niet in alle 82 scholen, die door stadsdeel, schoolbestuur of de school zelf breed worden genoemd, gerealiseerd zijn. Alleen in stadsdeel Oud-West blijken alle scholen te voldoen aan de motie. In elk ander stadsdeel blijken één of meerdere brede scholen te zijn waar dit niet het geval is. In de stadsdelen Zuideramstel en Slotervaart ontbreken in absolute zin de meeste (verplichte) voorzieningen.

Voor voorscholen hebben de stadsdelen een taakstelling voor het realiseren van doelgroepplekken. Deze plekken zijn bedoeld voor peuters die een achterstand hebben. De 9 stadsdelen behaalden gezamenlijk meer dan de taakstelling, namelijk 39 plaatsen meer dan het doel van 2.040 plekken (102%). Dit komt doordat de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, De Baarsjes en Zeeburg meer realiseren dan de taakstelling die afgesproken is. De overige stadsdelen behalen de taakstelling niet. Opvallend is dat dit de stadsdelen zijn waar de taakstelling in absolute aantallen het laagste is. Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer realiseert 22% meer dan de taakstelling, terwijl de taakstelling voor dit stadsdeel de hoogste van allen is.

Activiteiten

Brede scholen bieden allerlei (naschoolse) activiteiten aan voor kinderen en voor ouders. In 2008 boden de 82 brede scholen in de 9 stadsdelen meer dan 750 activiteiten aan voor de doelgroep kinderen. De brede scholen in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer boden de meeste activiteiten aan: meer dan 200. De scholen in stadsdeel Zeeburg de minste, namelijk totaal 28.

Uit de verdeling van de activiteiten over de verschillende categorieën blijkt dat meer dan 50% van de activiteiten binnen Kunst en Cultuur wordt aangeboden. Deze categorie, samen met de categorie Sport, Lijf en Gezondheid, zorgt voor 80% van de activiteiten voor de kinderen. De overige categorieën spelen duidelijk een minder belangrijke rol. In vergelijking tot Kunst en Sport is er weinig aanbod in de categorieën Techniek en ICT, Onderwijs, Wetenschap en Natuur en Communicatie. Aanbod op het gebied van Sociale vaardigheden is er nauwelijks.

Totaal worden per brede school gemiddeld 9 activiteiten voor kinderen aangeboden. In de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart is het aanbod van activiteiten gemiddeld het hoogst per brede school, respectievelijk 24 en 21 activiteiten. In Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer is het aanbod het laagst; gemiddeld 2 en 4.

Brede scholen in het stadsdeel Slotervaart organiseren voor de doelgroep ouders niet alleen in absolute zin veel activiteiten (53), maar ook relatief: 9 gemiddeld per school. In andere stadsdelen is het maximale gemiddelde per brede school 2 activiteiten.

Organisatie

De rekenkamer constateert dat de meest voorkomende partners bij de brede scholen, naast het stadsdeel, de (kinder)opvangorganisaties, de welzijnsorganisaties en het onderwijs zelf zijn. De rekenkamer constateert dat de samenwerking tussen de partners voornamelijk bestaat uit overleg.

De rekenkamer constateert dat er een veelheid aan benamingen is voor de functies en personen die betrokken zijn bij de coördinatie. Deze functies zijn op veel verschillende manieren ingevuld en gefinancierd. Organisatorisch zijn sommige brede schoolcoördinatoren verantwoording verschuldigd aan het stadsdeel, andere aan een welzijnsorganisatie, een schoolbestuur of school. De rekenkamer constateert dat hierdoor veel onduidelijkheid ontstaat wat precies de taken zijn die de brede schoolcoördinator moet vervullen binnen de school. Ook constateert de rekenkamer dat door de (vaak) tijdelijke financiering en andere invulling van de functie geen continuïteit van de uitvoering van de brede school gewaarborgd wordt. De rekenkamer constateert dat het goed kunnen functioneren als coördinator sterk afhangt van het feit of de coördinator op de school gestationeerd is. Dit vergemakkelijkt het organiseren, coördineren en het overleg over een sluitend aanbod van activiteiten.

Verschillen tussen beleid en uitvoering

De rekenkamer ging na in hoeverre het aanbod aan activiteiten per stadsdeel aansluit bij het beleid dat het stadsdeel nastreeft: achterstandsbestrijding, talentontwikkeling of beide. Hierbij neemt de rekenkamer aan dat als een stadsdeel vooral achterstanden wil bestrijden er relatief meer activiteiten op het gebied van onderwijs, sociale vaardigheden, communicatie en taalvaardigheid worden aangeboden.

De rekenkamer concludeert dat in 3 stadsdelen het profiel van de aangeboden activiteiten aansluit bij het beleid van het stadsdeel. Dit geldt voor de stadsdelen Oud-West, Zeeburg (IJburg en Oostelijk Havengebied) en Zuideramstel. In vijf stadsdelen is dit voor een deel het geval; namelijk in de stadsdelen De Baarsjes, Oost-Watergraafsmeer, Slotervaart, Westerpark en Zeeburg (Indische buurt).

De rekenkamer constateert dat in Bos en Lommer en Geuzenveld-Slotermeer het aanbod aan activiteiten weinig aansluit bij het door het stadsdeel nagestreefde beleid.

De rekenkamer constateert dat door het niet helder genoeg formuleren van de beleidsdoelstellingen in combinatie met het open begrip brede scholen een duidelijk anker voor de uitvoering ontbreekt.

Dit wordt nog eens versterkt door de centraal afgesproken talentgebieden (uit Jong Amsterdam), waarbij bijna elke activiteit wel als achterstand bestrijdend of talentontwikkend kan worden geïnterpreteerd of als een combinatie van beide kan worden gezien. Dit heeft als risico dat die activiteiten gekozen worden die het meest gemakkelijk te realiseren zijn en niet de activiteiten die daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van ‘achterstand’.

6.2.4 Deelname aan voorzieningen en activiteiten

Deelname voorzieningen

De beschikbare cijfers over deelname aan de voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang zijn beperkt. Alleen over de jaren 2007-2008 en 2008-2009 (1ste deel schooljaar) zijn cijfers beschikbaar. Daaruit blijkt dat de deelname aan voorschoolse opvang in de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Zuideramstel een stijgende lijn laat zien.

Dit geldt ook voor de tussenschoolse opvang in de stadsdelen Bos en Lommer, Oud-West en Westerpark. De deelname aan naschoolse opvang neemt in de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer, Oost-Watergraafsmeer, Oud-West, Zeeburg en Zuideramstel toe. De naschoolse opvang in de stadsdelen Zeeburg en Zuideramstel is het meest gewild en die in stadsdeel Slotervaart en Geuzenveld-Slotermeer minder. Een mogelijke verklaring hiervoor is de samenstelling van de bevolking. In Zeeburg en Zuideramstel wonen veel ouders, die beide werken, en in de stadsdelen Slotervaart en Geuzenveld-Slotermeer meer allochtone ouders, die door de culturele achtergrond en financiële middelen minder geneigd zijn gebruik van te maken van deze opvang.

Uit de deelnamecijfers van de voorscholen blijkt dat het totale aantal peuters op voorscholen in Zeeburg in 2006 en in 2007 het hoogste is van alle stadsdelen. Geuzenveld-Slotermeer komt op de tweede plaats. Oud-West heeft de minste peuters in voorscholen.

Het bereik (als percentage van de doelgroeppeters) ligt voor alle stadsdelen samen nog onder de 50%; in 2006 was dit 41% en in 2007 45%. Het stadsdeel Bos en Lommer (48% en 57%), De Baarsjes (47% en 67%) en Oud-West (47% en 42%) realiseren het hoogste bereik onder de doelgroeppeters. Zuideramstel het laagste (35% en 18% van de doelgroeppeters). De rekenkamer constateert dat het bereik in Geuzenveld-Slotermeer en Oost-Watergraafsmeer, die als uitgangspunt het 'bestrijden van achterstand' in het beleid hanteren, verhoudingsgewijs beduidend lager is dan in stadsdelen als Bos en Lommer en De Baarsjes.

Deelname activiteiten

De rekenkamer constateert dat het niet mogelijk is een vergelijking te maken van de daadwerkelijke deelname aan (naschoolse) activiteiten door de kinderen en ouders. De registratie van cijfers van de deelname aan de aangeboden activiteiten blijkt in veel stadsdelen nog in de kinderschoenen te staan en heeft in de afgelopen tijd bij veel brede scholen nog nauwelijks plaatsgevonden. In de praktijk blijken veelal schattingen gebruikt te worden. Slechts van een enkele school zijn gegevens over deelname aan activiteiten bekend.

6.2.5 Kosten

De rekenkamer constateert dat het inzicht in wat en hoeveel financiële middelen naar de brede scholen gaan bij de meeste stadsdelen ontbreekt. De financiële middelen voor de brede school komen niet alleen uit verschillende programma's, maar ook van verschillende partijen. Stadsdelen kunnen brede scholen direct financieren via subsidies, maar ook indirect via het welzijn. Scholen en schoolbesturen financieren voorzieningen en activiteiten van de brede school in sommige gevallen vanuit eigen middelen.

De rekenkamer concludeert dat de stadsdelen in totaal bijna € 2 miljoen uitgaven aan activiteiten en bijna € 1 miljoen voor coördinatie. De verschillen tussen de stadsdelen zijn vrij groot. Totaal wordt aan coördinatie en activiteiten in het stadsdeel Oost-Watergraafsmeer het meeste uitgegeven, namelijk € 729.608. Het minste in stadsdeel Zuideramstel, een bedrag van € 170.000.

Per stadsdeel varieert de eigen bijdrage voor deelname aan de activiteiten; in de stadsdelen De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer en Westerpark hoeft geen eigen bijdrage betaald te worden. In de overige stadsdelen wordt voor sommige activiteiten wel een bijdrage gevraagd; deze bijdrage varieert van € 0,50 tot € 4,50 per keer dat aan een activiteit wordt deelgenomen.

6.2.6 Succes- en faalfactoren

Eigen perceptie 9 nader onderzochte scholen

De rekenkamer constateert dat de essentie van de 9 nader onderzochte brede scholen volgens de diverse gesprekspartners ligt in het bieden van optimale ontwikkelkansen voor kinderen. De brede school dient in te spelen op de behoeften van kinderen en ouders. Dit betekent in de praktijk dat veelal afhankelijk van de wijk en haar populatie een afgestemd voorzieningenaanbod dient te worden geboden. Zo is er bijvoorbeeld in kansarme wijken met veel doelgroepleerlingen meer behoefte aan een groot activiteiten-aanbod en een extra zorgaanbod, terwijl de behoefte voor opvang relatief klein is. Voor kansrijke wijken geldt het tegenovergestelde; in deze wijken is er meer behoefte aan de zogenoemde 'dagarrangementen' waarbij kinderen gedurende de dag worden opgevangen.

Verder constateert de rekenkamer dat bij een brede school inhoudelijke afstemming tussen partijen en een doorgaande lijn van belang zijn. Deze doorgaande lijn kan worden uitgewerkt door het buitenschoolse activiteiten-aanbod af te stemmen op het binnenschoolse aanbod. Er kan ook sprake zijn van een doorgaande lijn op pedagogisch gebied; voor kinderen gelden onder en na schooltijd dezelfde gedragsregels en op één school is zelfs een 'gedragsprotocol' voor aanbieders van de naschoolse activiteiten geformuleerd. De doorgaande lijn dient idealiter ook door de jaren heen plaats te vinden. Zo is het van belang dat bijvoorbeeld de voorschool en basisschool met elkaar in overleg gaan en zorgen voor een goede overdracht van kinderen. Soortgelijk overleg over het functioneren van individuele kinderen vindt idealiter ook plaats tussen diverse partijen van onder en na schooltijd.

Succes of falen: het gebouw

De rekenkamer constateert dat concentratie van voorzieningen in één (multifunctioneel) gebouw een voorwaarde voor een succesvolle brede school kan zijn. Dit is voor een groot deel logistiek; kinderen hoeven niet meer van de ene naar de andere locatie. Het hebben van meerdere voorzieningen in hetzelfde gebouw kan echter ook inhoudelijke voordelen hebben. De verschillende partners kunnen makkelijker bij elkaar binnenlopen om inhoudelijke en praktische zaken te bespreken. Toch is een concentratie van voorzieningen niet altijd een voorwaarde voor succes. Het is immers ook denkbaar dat er geen onderling overleg plaatsvindt, ook al zijn deze partijen in hetzelfde gebouw gehuisvest.

De fysieke inrichting en plaatsing van functies in het gebouw kunnen verder bijdragen aan het al dan niet succesvol functioneren van een brede school. Zo dient bijvoorbeeld de ouderkamer op een toegankelijke plek in het gebouw te worden geplaatst. Verder is in diverse nieuwe brede schoolgebouwen compartimentering niet toegepast; er is bijvoorbeeld geen aparte ingang voor de gymzaal die 's avonds door andere partijen dan de school wordt gebruikt. Bij deze brede scholen waar compartimentering ontbreekt, maar ook andere brede scholen die een deel van het brede schoolgebouw openstellen voor verhuur na schooltijd en 's avonds, spelen vaak knelpunten op het gebied van beheer en exploitatie. Het is daarom noodzakelijk dat al in een vroeg stadium afspraken worden gemaakt over de verantwoordelijkheden van de diverse partijen met betrekking tot het beheer en exploitatie van het schoolgebouw.

Succes of falen: rolverdeling en samenwerking partijen

De rekenkamer concludeert dat onderlinge afstemming en samenwerking tussen partijen voorwaarde voor een succesvolle brede school is. De mate waarin er sprake is van onderlinge afstemming en samenwerking verschilt tussen brede scholen. In de praktijk blijkt dat de twee veelal belangrijkste partners – school en welzijnsinstelling – ook nog twee aparte organisaties zijn; elke organisatie heeft een eigen cultuur, leidinggevende en verschillende budgetten. Verder constateert de rekenkamer dat op veel brede scholen het onderwijs de regierol heeft en hiermee vaak de inhoudelijke invulling van de brede school bepaalt. De rekenkamer constateert dat het stadsdeel nauwelijks tot niet hierbij betrokken is en vaak buitenspel staat als regisseur. Een gezamenlijk gedragen visie en heldere afspraken tussen alle partijen kan de genoemde tegenstelling tegengaan en bijdragen aan een succesvolle brede school. De rekenkamer merkt overigens wel op dat er inherent aan de voorziening verschillen in de mate van samenwerking tussen partners zijn waar te nemen. Zo is er regelmatig overleg tussen de voorschool en basisschool over de voorschoolmethode, terwijl de samenwerking tussen basisschool en naschoolse opvang logischerwijs veelal beperkter is vanwege het ontbreken van een inhoudelijk gedeeld programma. Ook de organisatie van de brede school kan de mate van samenwerking beïnvloeden. Zo is het waarschijnlijk voor een coördinator die fysiek aanwezig is op een school makkelijker om goede samenwerking en een doorgaande lijn te waarborgen dan voor een talentmakelaar die op wijkniveau voor meerdere scholen tegelijk een activiteitenaanbod organiseert.

Succes of falen: continuïteit

De rekenkamer merkt op dat het incidentele karakter van het brede schoolbeleid en de daaraan gekoppelde financiële middelen de continuïteit van de brede school onder druk kan zetten. Zo is er in navolging van Brede Talentontwikkeling in alle stadsdelen sprake van een ontwikkeling richting wijkarrangementen. In dit kader dienen talentmakelaars te worden aangesteld. De organisatorische inbedding en financiering van deze beleidswijziging heeft echter consequenties voor al bestaande voorzieningen. In Slotervaart dient de talentmakelaar te worden gefinancierd uit de gelden die beschikbaar zijn voor de brede schoolcoördinatoren. Deze coördinatoren zullen waarschijnlijk hierdoor uren moeten inleveren. Verder worden subsidies voor bepaalde activiteiten soms stopgezet. Gezien voorgaande is het beschikbaar stellen van structurele middelen voorwaarde voor een succesvolle brede school. De omvang van deze beschikbare middelen verschilt per stadsdeel.

De rekenkamer concludeert verder dat continuïteit binnen de brede school zelf ook een voorwaarde voor het succesvol functioneren van een brede school kan zijn. Zo kunnen bijvoorbeeld meerdere directiewisselingen binnen een school in korte tijd zorgen voor wisselingen en onduidelijkheid in het brede schoolbeleid. Dit zet de continuïteit van de brede school onder druk.

Succes of falen: de drie factoren samen

De rekenkamer heeft bij de succes- en faalfactoren een onderscheid proberen aan te brengen in relatie tot:

- de realisatie van de voorzieningen;
- het gebruik van de voorzieningen, en
- het effect van de voorzieningen en dus van de brede school als geheel.

In de praktijk hebben de genoemde factoren uitwerking op alle drie genoemde aspecten. Wel is de realisatie van één multifunctioneel gebouw meer van invloed op de realisatie van de voorzieningen en op een groter gebruik daarvan, omdat concentratie van alle voorzieningen in één gebouw voor kinderen en ouders eenvoudiger is. Betere samenwerking tussen partijen heeft vooral gevolgen voor het gebruik van de voorzieningen, omdat daardoor het aanbod beter kan worden afgestemd op specifieke behoeften en omdat zo beter een basis kan worden gelegd voor een doorgaande lijn tussen de voorzieningen. De doorgaande lijn wordt essentieel geacht voor het effect van de brede scholen op achterstandsbestrijding en talentontwikkeling. De continuïteit van het brede schoolbeleid en de middenstroom is van belang voor de realisatie en het gebruik van de voorzieningen, en op langere termijn - naar we mogen aannemen - ook voor de effecten daarvan.

Het gebruik van de verschillende vormen van opvang en de naschoolse activiteiten lijkt mede afhankelijk van culturele en financiële drempels bij ouders en kinderen. Vergroting van de ouderbetrokkenheid bij scholen kan een belangrijk middel zijn om drempels voor deelname aan opvang en activiteiten door kinderen te verlagen.

Kwaliteitsmonitoring

De rekenkamer concludeert dat gezien het ontbreken van een eenduidige definitie het lastig is om dé 'brede school' en haar kwaliteit te evalueren. Een onderscheid, zoals hier door de rekenkamer gemaakt naar het realiseren, het gebruik en het effect van de voorzieningen, wordt door de scholen niet gemaakt. Gesprekspartners verwijzen dan ook voornamelijk terug naar meer zachte methoden om de kwaliteit en resultaten van de brede school te bepalen. Wel monitoren brede schoolcoördinatoren op sommige scholen de voortgang en kwaliteit van de activiteiten en voorzieningen.

Op verschillende manieren proberen scholen en welzijnsinstellingen de kwaliteit van voorscholen en naschoolse activiteiten te waarborgen.

De rekenkamer constateert dat het gebruik en het effect - en daarmee de kwaliteit - van sommige voorzieningen binnen de brede school beter te meten is. Zo kan de verbetering van het taalniveau en andere cognitieve functies gedurende de voorschool worden gemonitord. Andere voorbeelden zijn de controle van de GGD van de kwaliteit van de kinderopvang aan de hand van wettelijk geformuleerde criteria en het leerlingvolgsysteem van het sportproject 'Jump In'. Wat betreft de naschoolse activiteiten kunnen deelnamecijfers van kinderen, verzuim, uitval en de doorstroom naar verenigingen en clubs een indicatie geven van de kwaliteit en resultaten van de brede school naast bijvoorbeeld het houden van enquêtes bij ouders (klantmetingen).

6.3 Aanbevelingen

De rekenkamer heeft haar aanbevelingen geformuleerd binnen de (beperkte) bevoegdheden die de lokale overheid heeft ten aanzien van het openbaar onderwijs. De stadsdelen zijn hierbij voor een groot deel afhankelijk van de eigen overredings- en verleidingskracht, het verlenen van subsidies en het gezamenlijk belang van alle partijen bij de brede scholen en het creëren van kwalitatief goed onderwijs.

Aanbevelingen centrale stad en stadsdelen

1. Overweeg als stadsdelen centraal afspraken te maken over een eenduidige invulling van de brede school. Betrek hierbij de volgende aspecten:
 - a. Welke voorzieningen, activiteiten en partners minimaal bij een school behoren te zijn wil het een brede school zijn.
 - b. Hanteer eenduidige begrippen en geef duidelijk aan wat de meerwaarde is van de andere vormen van de brede school in de praktijk in Amsterdam, zoals de buurtschool en community center, ten opzichte van de brede school.
 - c. Een gezamenlijke, inhoudelijke (pedagogische) visie van de partners bij brede scholen.
 - d. Geef duidelijk de doelgroepen aan waarop de brede school zich richt; primair de kinderen en (eventueel) de ouders en de buurt.
 - e. Multidisciplinaire samenwerking: het is duidelijk welke partners betrokken zijn bij de school, er is overeenstemming over de rolverdeling op het gebied van regie, coördinatie en uitvoering.

2. Overweeg als stadsdelen centraal kwaliteitscriteria (keurmerk) op te stellen waaraan getoetst kan worden of een brede school voldoet. Dit kan ook als controle instrument ingezet worden bij het toekennen van subsidies. Deze criteria kunnen zijn:
 - a. Een gezamenlijke visie; een, door alle partners bij de brede school op schrift vastgestelde, visie voor de brede school met concrete (SMART geformuleerde) doelen.
 - b. De (primaire) doelgroep: kinderen, daarnaast de ouders en de buurt.
 - c. De aangeboden voorzieningen en activiteiten voor kinderen op het vlak van onderwijs, opvang, vrije tijd en zorg.
 - d. De aanwezigheid van ouderbetrokkenheid.
 - e. De betrokkenheid van buurtbewoners.
 - f. Organisatie; een doorgaande lijn voor het kind.
 - g. Samenwerking: de betrokken partners hebben afspraken over de samenwerking, vormen/frequentie van overleg, gebruik van elkaars expertise.
 - h. Duidelijke afspraken over beheer en exploitatie.
 - i. Kwaliteitsmonitor voor het meten van prestaties, effecten en de kwaliteit van de voorzieningen/activiteiten.
 - j. Een jaarlijks werkplan met begroting en een evaluatie van de resultaten van de brede school.
 - k. Fysieke configuratie; de beschikbare ruimtes voldoen voor de invulling van de brede school.

Aanbevelingen stadsdelen

1. Pak als stadsdeel actief de regierol op en vul deze concreet in. Ontwikkel samen met de partners een visie op de brede scholen met daarin de (concreet en meetbaar) te bereiken doelen, de vorm van samenwerking, organisatie, trekker. Definieer goed de rol van iedere partner en de vorm van samenwerking. Maak ook duidelijke afspraken over de invulling en uitvoering van de brede school.
2. Maak inzichtelijk welke financiële en personele middelen er ingezet worden voor de brede scholen. Dit geldt voor de coördinatie van de brede school en de (naschoolse) activiteiten.
3. Controleer of de uitvoering bij de brede scholen overeenkomt met het beleid. Koppel hieraan de subsidie. Stel hiervoor meetbare doelen op met prestatie indicatoren. Bijvoorbeeld bij de naschoolse activiteiten; deelname cijfers, uitval, doorstroom naar verenigingen etc.
4. Nieuwbouw brede scholen: ga bij het ontwikkelen van een brede school al in een vroeg stadium met de (toekomstige) partners om de tafel zitten. In geval van nieuwbouw, zorg dat de fysieke configuratie aansluit bij de toekomstige partners en regel het beheer en exploitatie in dit stadium en niet als de accommodatie er al staat. Leg dit ook vast in (schriftelijke) afspraken en maak ook afspraken over de verantwoordelijkheden van de partijen met betrekking tot het beheer en exploitatie van de brede school.
5. Zorg voor continuïteit in het beleid en de financiële middelen die ingezet worden vanuit het stadsdeel.

7 Bestuurlijke reacties

De Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam heeft het concept van dit rapport op 27 mei 2010 voorgelegd voor bestuurlijk wederhoor aan de dagelijks besturen van stadsdeel West (voormalige stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Westerpark), stadsdeel Nieuw-West (voormalige stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart), stadsdeel Oost (voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg) en stadsdeel Zuid (voormalige stadsdeel Zuideramstel). Dit ging vergezeld van het verzoek uiterlijk 16 juni 2010 te reageren op de conclusies en aanbevelingen. Van alle betrokkenen ontving de rekenkamer een reactie. De rekenkamer neemt in dit hoofdstuk de reacties op. De bestuurlijke reactie is niet vergezeld van een nawoord van de rekenkamer omdat op 1 juni 2010 de directeur van de Rekenkamer Amsterdam, dr. V.L. Eiff, zijn functie heeft neergelegd vanwege het verstrijken van zijn benoemingstermijn. Een nieuwe directeur zal op 1 augustus 2010 zijn werkzaamheden starten.

7.1 Bestuurlijke reacties

Stadsdeel Oost

Met deze brief reageert het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Oost op het door u op 27 mei 2010 verzonden conceptrapport van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam van het onderzoek naar brede scholen in de stadsdelen van Amsterdam.

Het bestuurlijk wederhoor bestaat uit een algemene reactie op de conclusies en aanbevelingen gevolgd door een korte inhoudelijke reactie op het specifieke deel betreffende het voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg.

Conclusies en aanbevelingen

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost onderschrijft de conclusies van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam en kan de aanbevelingen overnemen.

• Definitie brede school

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost onderschrijft de conclusie van de rekenkamer aangaande het ontbreken van een eenduidige definitie van het begrip "brede school". Een vergelijkbare conclusie is eerder door het gemeente bestuur en de stadsdeelbesturen van Amsterdam getrokken. Ook hebben zij vastgesteld dat dit het haast onmogelijk maakt kwaliteitseisen aan en opbrengsten van de brede scholen in Amsterdam vast te leggen. Dit heeft geresulteerd in een opdracht van de stuurgroep Brede Talentontwikkeling om een werkgroep te installeren, die in het voorjaar van 2010 een stedelijk Kader Brede school voor de gemeente Amsterdam heeft ontwikkeld. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost staat achter deze ontwikkeling en denkt hierdoor ook beter vorm te kunnen geven aan de ontwikkeling van brede scholen in haar stadsdeel. Ook staat het Dagelijks Bestuur achter de invoering van een keurmerk voor brede scholen. De eerder genoemde stedelijke werkgroep Kader Brede school heeft de werkwijze van de Gemeente Almere, die al langer met een keurmerk voor brede scholen werkt, meegenomen in haar onderzoek. Na het vaststellen van het stedelijk Kader Brede

school kan er een Amsterdams keurmerk worden ontwikkeld voor alle stadsdelen waardoor beter vorm te geven is aan registratie van en evaluatie op resultaten en effecten van de brede scholen.

- Afbakening van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden

Het Dagelijks Bestuur onderschrijft dat de rol van de schoolbesturen bepalend is voor de aanzet te komen tot een brede school en voor het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs. De stadsdelen in Amsterdam kunnen vervolgens in hun rol als subsidiënt (lokale) sturing geven aan dit proces. Hiermee onderschrijft het Dagelijks Bestuur het advies van de rekenkamer het concept brede school nader af te bakenen en ieders rol en verantwoordelijkheid daarin vast te leggen.

- Kosten brede school

De rekenkamer constateert dat het inzicht in de financiële middelen die naar de brede school ontwikkeling gaan bij de stadsdelen grotendeels ontbreekt en de verschillen tussen stadsdelen groot zijn. Het voormalig stadsdeel Oost-Watergraafsmeer lijkt het meeste uitgegeven te hebben aan de brede schoolontwikkeling.

Het Dagelijks Bestuur merkt op dat zij een helder beeld heeft van de middelen die vanuit het stadsdeel, binnen de door het stadsdeel gehanteerde definitie van een brede school, verstrekken aan de brede scholen. Het Dagelijks Bestuur merkt hierbij op dat per stadsdeel verschillende financiën en subsidies toegekend worden aan de brede school, waardoor een vergelijking tussen stadsdelen moeilijk te maken is. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost kan zich daarom vinden in een herdefiniëring van subsidiestromen rondom de brede school. Die herdefiniëring vindt momenteel sowieso plaats in het kader van de fusie en bezuinigingsoperatie en betreft alle subsidie en financieringsmaatregelen in het sociale domein. Doel is hierbij om subsidies doelmatiger in te zetten, om zo met de beperktere middelen toch een maximum aan resultaat te realiseren.

- Nieuwbouw scholen, exploitatie en beheer

In de aanbeveling gedaan door de rekenkamer voor wat betreft nieuwbouw en exploitatie en beheer van brede scholen kan het Dagelijks Bestuur van Oost zich vinden. Het stadsdeel Oost maakt al gebruik van de aanbevelingen en checklist zoals beschreven in de conceptrapportage.

Doorontwikkeling Amsterdamse brede scholen in multifunctionele accommodaties' van adviesbureau Oog, die overeenkomen met de aanbevelingen zoals gedaan door de rekenkamer.

Inhoudelijke reactie

Het Dagelijks Bestuur van Oost heeft geconstateerd dat de rekenkamer voor haar conceptrapportage gebruik heeft gemaakt van meerdere informatiebronnen. Gegevens zoals opgenomen in de conceptrapportage komen van zowel de stadsdelen, de schoolbesturen en de scholen zelf. Hierdoor zijn er veel verschillende gegevens en grootheden terecht gekomen in de staatjes en tabellen. Ook worden er getallen uit verschillende jaren door elkaar gebruikt. In het ambtelijk wederhoor is geprobeerd deze

cijfers aan te scherpen, maar dit heeft niet tot een door het Dagelijks Bestuur gewenst resultaat geleid. Met name in de cijfers die in tabellen op blz. 55 (aantallen peuterspeel-zalen en WE-voorzieningen), blz. 62 t/m 68 (activiteiten per stadsdeel die plaatsvinden in de brede scholen) en blz. 72 en 73 (aantallen coördinatoren in de brede school) herkent het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost zich niet.

Ook kan het Dagelijks Bestuur zich niet vinden in de conclusie van de rekenkamer dat er niet gewerkt wordt aan het ontwikkelen van een gezamenlijk visie door partners voor wat betreft de brede school. In de voormalige stadsdelen Oost-Watergraafsmeer en Zeeburg zijn diverse werkgroepen afgelopen maanden intensief bezig geweest, met alle partners rondom scholen voor primair onderwijs, de brede (buurt) school vorm te geven. Deze afspraken zijn ook vastgelegd in bijv. de Regiegroep Jong Oost-Watergraafsmeer. Bij elk nieuwbouwproject voor een multifunctionele accommodatie is zijn de inhoudelijke eisen leidend in de ontwikkeling van de brede schoolgebouwen.

Tenslotte

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost zou er prijs op stellen als dat de rekenkamer de het rapport op basis van de inhoudelijke reactie zou kunnen aanscherpen. Dat laat onverlet dat het Dagelijks Bestuur de conclusies deelt en de aanbevelingen overneemt.

Wij danken de rekenkamer voor de mogelijkheid is het Dagelijks Bestuur is geboden om te reageren.

Stadsdeel West

Met deze brief reageert het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West op het door u op 27 mei 2010 verzonden conceptrapport van het onderzoek Brede scholen van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam.

Het gaat hierbij om een benchmarkonderzoek naar de brede scholen in het primair onderwijs dat is uitgevoerd bij de negen voormalige stadsdelen van de Gemeente Amsterdam.

Graag wil het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West gebruik maken van het recht op bestuurlijk wederhoor en danken wij u voor het ontvangen van het conceptrapport. Dit wederhoor bestaat uit een algemene bestuurlijke reactie op de conclusies en aanbevelingen gevolgd door een korte inhoudelijke reactie op het specifieke deel betreffende de voormalige stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Westerpark.

Conclusies en aanbevelingen

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West onderschrijft op hoofdlijnen de conclusies van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam en is voornemens de aanbevelingen over te nemen. Hieronder wordt per punt aangegeven welke mogelijke maatregelen en vervolgcacties naar aanleiding van de aanbevelingen genomen gaan worden.

- Definitie brede school

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West kan zich vinden in de conclusie van de Rekenkamer aangaande het ontbreken van een eenduidige stedelijke definitie van het begrip "brede school".

Een vergelijkbare conclusie is al eerder door het gemeentebestuur en de stadsdeelbesturen van Amsterdam getrokken. Ook zij hebben vastgesteld dat er vele invullingen voor het begrip brede school waren. Hierdoor is het lastig om de opbrengsten van de brede scholen in Amsterdam vast te stellen en de kwaliteitseisen te bepalen. Om daar verbetering in aan te brengen is in een opdracht van de stuurgroep Brede Talentontwikkeling een werkgroep geïnstalleerd. Deze werkgroep bestaat uit een vertegenwoordiging van schoolbesturen, beleidsambtenaren en inhoudelijk deskundigen en heeft in het voorjaar van 2010 een stedelijk Kader Brede school voor de gemeente Amsterdam ontwikkeld.

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West onderschrijft het belang van de ontwikkeling van een stedelijk Kader Brede school en denkt hierdoor beter vorm te kunnen geven aan de ontwikkeling van brede scholen in haar stadsdeel. Ook ziet het Dagelijks Bestuur het belang in van het opstellen van stedelijke kwaliteitskenmerken voor brede scholen in Amsterdam. Dit zal er toe leiden dat de stadsdelen beter en uniformer vorm kunnen geven aan het registreren en evalueren van resultaten en effecten van de brede scholen.

- Afbakening van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden

Het Dagelijks Bestuur onderschrijft dat de rol van de schoolbesturen bepalend is voor het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs en een belangrijke rol inneemt in de realisatie van een brede school. De rol van het stadsdeel is om, in het kader van het integraal jeugdbeleid, te bepalen welk aanbod van voorzieningen in de brede school noodzakelijk zijn en gesubsidieerd worden. We onderkennen dat de regierol niet altijd duidelijk is. Het is dan ook noodzakelijk dat er nadere afspraken gemaakt worden tussen stadsdelen, schoolbesturen en scholen over ieders rol en verantwoordelijkheid. Bij de verdere ontwikkelingen voor het stedelijk kader van de brede school zal dit verder uitgewerkt worden. Hiermee volgt het Dagelijks Bestuur het advies van de Rekenkamer op om het concept brede school nader af te bakenen en ieders rol en verantwoordelijkheid daarin vast te leggen.

- Kosten brede school

De Rekenkamer constateert dat het inzicht in de financiële middelen die naar de ontwikkeling van brede scholen en het activiteitenaanbod gaan bij de stadsdelen grotendeels ontbreekt. Ook wordt geconstateerd dat er een groot verschil is tussen stadsdelen met betrekking tot de inzet van financiële middelen. Het rapport geeft echter geen inzicht in welke kosten volgens de Rekenkamer doorbelast zouden moeten worden aan de brede scholen. Aangezien op dit moment verschillen tussen stadsdelen bestaan in de doorbelasting van bepaalde voorziening aan de brede scholen, het kindwerk, instellingen op het gebied van kunst en cultuureducatie is een goede vergelijking tussen de inzet van middelen bij de verschillende stadsdelen volgens het Dagelijks Bestuur niet mogelijk.

Ten aanzien van de inzet van middelen in de voormalige stadsdelen in West merkt het Dagelijks Bestuur op dat inmiddels een subsidie-verbetertraject is ingezet, waarbij het maken van prestatie afspraken en het registreren van deelname aan activiteiten sterk verbeterd is. Dit heeft ertoe geleid dat in de loop van 2009 een beter beeld, dan in de onderzochte periode, is ontstaan van de middelen die vanuit het stadsdeel aan de brede scholen worden verstrekt en de doelen die daarmee bereikt moeten worden. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West kan zich vinden in een herdefiniëring van subsidiestromen rondom de brede school. Die herdefiniëring vindt momenteel plaats in het kader van de fusie en bezuinigingsoperatie en betreft alle subsidie en financieringsmaatregelen in het sociale domein.

Doel is hierbij om subsidies doelmatig en doeltreffend in te zetten, om zo met de beperktere middelen toch een maximum aan resultaat te realiseren.

- Nieuwbouw scholen, exploitatie en beheer

In de aanbeveling die gedaan worden door de Rekenkamer met betrekking tot nieuwbouw, exploitatie en beheer van brede scholen kan het Dagelijks Bestuur van West zich vinden. Het stadsdeel West voerde naar aanleiding van een rapportage in het kader van Dagarrangementen & Combinatiefuncties al veel van de aanbevelingen uit die nu door de Rekenkamer in het onderzoeksrapport zijn aangegeven. In het kader van de stedelijke vernieuwing en daaruit voorkomende bouw van brede scholen zijn de samenwerkingspartners al in een vroeg stadium betrokken bij de planvorming en ontwikkeling. Daarnaast worden de aspecten beheer en exploitatie al in een vroeg stadium meegenomen.

Inhoudelijke reactie

Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West heeft geconstateerd dat de Rekenkamer voor haar conceptrapportage gebruik heeft gemaakt van meerdere informatiebronnen. Gegevens zoals opgenomen in de conceptrapportage komen van zowel de stadsdelen, de schoolbesturen en de scholen zelf. Hierdoor zijn er veel verschillende gegevens en grootheden terecht gekomen in de staten en tabellen in het rapport. Ook worden er getallen uit verschillende jaren door elkaar gebruikt en is niet even duidelijk waar de Rekenkamer deze aan toerekent. In het ambtelijk wederhoor is geprobeerd deze cijfers aan te scherpen. Dit heeft vaak wel, maar soms ook niet tot een door het Dagelijks Bestuur gewenst resultaat geleid. Een aantal gegevens zijn wel gewijzigd, andere gegevens niet. Het Dagelijks Bestuur heeft nog de volgende opmerkingen/verzoeken:

Algemene opmerkingen over de informatie die betrekking heeft op de vier voormalige stadsdelen:

Met name in de cijfers van tabellen op onderstaande genoemde bladzijden herkent het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West zich niet en vragen wij ons af waarom deze aangetoonde en onderbouwde feiten niet in het conceptrapport zijn gewijzigd. Op bladzijde 15 (oudervoorzieningen) Op bladzijde 55 (aantallen peuterspeelzalen en WE-voorzieningen), Op bladzijde 62 t/m 68 (activiteiten per stadsdeel die plaatsvinden in de brede scholen)

Opmerkingen met betrekking tot informatie van Oud-West:

In tabel 2.7 op pagina 30: Wij willen mededelen dat er wel degelijk sprake is van samenwerking, in de vorm van overleg (Stuurgroep Brede School). In haar ambtelijk wederhoor heeft het Stadsdeel aangegeven dat het aantal brede scholen niet juist is. De Rekenkamer heeft het aantal niet gewijzigd. Op pagina 140, bij succesvolle schoolloopbaan, is de uitbreiding van het aantal plaatsen op de voorscholen naar 72, met 50-50% verhouding van kansarme en kansrijke peuters.

Opmerkingen met betrekking tot informatie van Westerpark:

Op pagina 75 is de opmerking over de eigen bijdrage in Westerpark aangepast, waarvoor dank. Op pagina 82 staat echter nog dat ouders geen bijdrage hoeven te betalen. Graag zien wij dit ook alsnog aangepast.

Tenslotte

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West zou er prijs op stellen als de Rekenkamer alsnog in het einderapport, op basis van de inhoudelijke reactie de juiste informatie in het rapport opneemt. Dat laat onverlet dat het Dagelijks Bestuur de conclusies en de aanbevelingen volgens voorstaande deelt en overneemt.

Stadsdeel Nieuw-West

Op 27 mei 2010 verzond u het conceptrapport van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam van het onderzoek naar brede scholen in de stadsdelen van Amsterdam aan het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West. U verzoekt het Dagelijks Bestuur te reageren conform de procedure voor bestuurlijk wederhoor. Deze brief voldoet aan uw verzoek.

Het bestuurlijk wederhoor bestaat uit een algemene reactie op de conclusies en de aanbevelingen, met daarbij aangegeven welke maatregelen het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West wil nemen op basis van de aanbevelingen.

Algemene reactie

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West onderschrijft de conclusies van de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam en kan de aanbevelingen overnemen. Hierbij wil het Bestuur aantekenen dat er bij een aantal aanbevelingen sprake is van een doorontwikkeling of aanscherping van huidig beleid. Brede schoolbeleid bestaat reeds vanaf 2003 en in die zin is niet alles wat de rekenkamer aangeeft nieuw. Er zijn ook aanbevelingen die reeds zijn gerealiseerd. Bijvoorbeeld als het gaat om het gezamenlijk formuleren van een visie bij het opzetten van brede scholen tussen de samenwerkende partners.

Van belang is verder dat de bestuurlijke reactie komt van het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West. Tot 1 mei 2010 was er sprake van drie afzonderlijke stadsdelen; Geuzenveld-Slotermeer, Osdorp en Slotervaart. In het onderzoek van de rekenkamer naar brede scholen in Amsterdam zijn de brede scholen in Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart betrokken. Dit geldt niet voor Osdorp. De gegevens op basis waarvan de

rekenkamer tot haar conclusies en aanbevelingen komt in de conceptrapportage als het gaat om Geuzenveld-Slotermeer en Slotervaart, kloppen niet geheel of zijn niet volledig zoals ook in het ambtelijke wederhoor is aangegeven. Het Dagelijks Bestuur van Nieuw-West heeft vastgesteld dat niet alles uit het ambtelijk wederhoor is verwerkt in de conceptrapportage.

Het Dagelijks Bestuur van Nieuw-West is van mening dat er wel voldoende gegevens zijn gebruikt door de rekenkamer op basis waarvan zij tot conclusies en aanbevelingen komt. Ook zouden deze bij volledig juiste gegevens niet wijzigen. Vandaar dat het Dagelijks Bestuur akkoord kan gaan met de conclusies en aanbevelingen.

Het Dagelijks Bestuur van Nieuw-West wil verder nog aangeven dat de ontwikkeling van brede scholen een dynamisch proces is. Dit is steeds aan ontwikkelingen onderhevig. Dit geldt dus ook voor de hieronder genoemde uitwerking per aanbeveling uit het onderzoek van de rekenkamer naar de kwaliteit van brede scholen. Het zijn ontwikkelingen en het Dagelijks Bestuur van Nieuw-West zal ook bij gaan sturen of wijzigingen aanbrengen in het beleid indien ontwikkelingen rondom de brede school hierom vragen. Bij het op dit moment ontwikkelen van beleid voor brede scholen in Nieuw-West zullen de aanbevelingen van de rekenkamer in ieder geval uitgangspunten zijn.

I Reactie op aanbevelingen centrale stad en stadsdelen

Centrale afspraken brede school

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West erkent het feit dat en eenduidige visie op brede scholen in Amsterdam mist en ook een invulling daarvan. In Amsterdam wordt hier op dit moment hard aan gewerkt. Er is een conceptrapport stedelijk 'Kader Brede Scholen Amsterdam' opgesteld. Hierin wordt aandacht geschonken aan de definitie van een brede school, de leeftijd van kinderen, doelstellingen, de minimale variant van een brede school, de output en de maatschappelijk toegevoegde waarde. Dit maakt kwaliteitsmeting van een belangrijke school makkelijker en ook het onderling vergelijken van brede scholen in Amsterdam.

Kwaliteitscriteria (keurmerk) opstellen

In het conceptkader 'Brede Scholen Amsterdam' is aangegeven dat de centrale stad en stadsdelen een keurmerk op willen stellen. Het is de bedoeling dat hierin kwaliteitseisen worden opgenomen voor brede scholen. Op basis hiervan kan worden vastgesteld of een bestaande brede school eigenlijk wel een brede school is of hoever een brede school is in de ontwikkeling. Immers, zoals de rekenkamer zelf al aangeeft in haar rapport is er vaak sprake van een minimale variant die kan worden uitgebouwd. Daarnaast zal het Dagelijks Bestuur onderzoeken hoe de kwaliteitseisen kunnen dienen als het toetsingskader voor subsidieverlening.

II Reactie aanbevelingen stadsdelen

Reactie aanbeveling 1; regierol

In het reeds genoemde conceptkader 'Brede Scholen Amsterdam' wordt de regierol beschreven. Hierin is aangegeven dat het aan schoolbesturen is of een school een brede school wordt. Het stadsdeel voert beleidsmatig regie en stuurt op processen binnen brede scholen als subsidiënt. Zij houdt hierbij in de gaten dat doelstellingen binnen het jeugdbeleid worden gerealiseerd. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West onderkent het feit dat bij een brede school regie en verantwoordelijkheden duidelijk beschreven dienen te worden. Het is herkenbaar op dit moment in de praktijk dat onduidelijkheid hierover leidt tot vertraging in processen. Hetzelfde geldt financiële verantwoordelijkheden.

Aanbeveling 2; financiële en personele middelen

Voor het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West is het inzichtelijk welke financiële stromen er vanuit de voormalige beleidskaders brede scholen van de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Slotervaart en Osdorp naar brede scholen gaan binnen de gehanteerde huidige definities. Het dagelijks bestuur van Nieuw-West gaat bezien op welke wijze de budgetten voor de coördinatie van activiteiten en naschoolse activiteiten efficiënter ingezet kunnen worden. Hetzelfde geldt voor andere financiële stromen van en naar brede scholen als het gaat om onderwijs, welzijn, zorg en opvang. Dit kan worden meegenomen bij de heroverwegingen waar de centrale stad en de stadsdelen als gevolg van noodzakelijke bezuinigingen mee te maken hebben. Ofwel, er is sprake van een herijking van middelen.

Aanbeveling 3; Evalueren van brede scholen aan beleid en subsidieverlening

Er is reeds aangegeven dat het de bedoeling is een keurmerk voor brede scholen in Amsterdam te ontwikkelen. Het Dagelijks Bestuur van Nieuw-West herkent in de huidige uitvoering van beleid brede scholen, dat de evaluatie van beleid onvoldoende integraal gebeurt. Met het opstellen van een kader en een keurmerk brede scholen Amsterdam, naast beleid brede scholen Nieuw-West, wordt de fase van evalueren binnen het beleidscyclus meer meegenomen. Subsidieverlening wordt gebruikt om te sturen in de richting van de brede school. Stadsdeel Nieuw-West beziet op dit moment opnieuw het proces van subsidieverlening. Dit punt kan hierbij worden meegenomen.

Aanbeveling 4; nieuwbouw brede scholen

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West erkent dat het goed regelen van beheer en exploitatie bij brede scholen erg belangrijk is. Zeker als het gaat om nieuwbouw. Het laten aansluiten van ruimte bij de inhoud van een brede school is vaak lastig, om financiële redenen. Ook worden processen vaak bemoeilijkt door de vraag wie waarvoor verantwoordelijk is. Dit blijft een punt van grote aandacht de komende tijd.

Aanbeveling 5; continuïteit in beleid en structurele middelen

Onder aanbeveling 2 stadsdelen heeft het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West reeds aangegeven alle budgetten van en naar brede scholen te willen herijken. Verder is het dagelijks bestuur van mening dat het oprichten van een brede school niet iets is van korte duur en derhalve wordt de aanbeveling van de rekenkamer voor continuïteit in beleid en het reserveren van structurele middelen onderzocht. Hierbij wil het Dagelijks Bestuur nog vermelden dat de financiering van brede scholen niet alleen is voorbehouden aan het stadsdeel, maar aan alle partijen in een brede school. Tevens wordt gezien of er meer van externe middelen, zoals bijvoorbeeld cultuur- en sportfondsen, gebruik gemaakt kan worden.

Tot slot

Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Nieuw-West ziet de inhoud van dit bestuurlijk wederhoor graag terug in het definitieve eindrapport en dankt de rekenkamer voor de mogelijkheid om te reageren.

Het Dagelijks Bestuur wil hierbij aantekenen dat het geven van één week (met uitstel twee weken) om te komen tot een bestuurlijke reactie niet realistisch is en verzoekt daarom vriendelijk een volgende keer een langere periode om te komen tot een serieus overwogen inhoudelijke reactie. Daarbij komt dat de rekenkamer geacht wordt op de hoogte te zijn van bestuurlijke processen.

Stadsdeel Zuid

Inleiding

De rekenkamer heeft haar aanbevelingen voor de brede school in Amsterdam geformuleerd binnen de (beperkte) bevoegdheden die de lokale overheid heeft ten aanzien van het openbaar onderwijs. Hierbij zijn de stadsdelen namelijk voor een groot deel afhankelijk van de eigen overredings- en verleidingskracht, het verlenen van subsidies en het gezamenlijk belang van alle partijen bij de brede scholen en het creëren van kwalitatief goed onderwijs.

Gevraagd is om een reactie te geven op deze aanbevelingen. De aanbevelingen hieronder zijn overgenomen uit het conceptrapport Brede Scholen van de Rekenkamer Amsterdamse Stadsdelen van 27 mei 2010. De bestuurlijke reactie van het Stadsdeel zal, eventueel voorzien van een nawoord van de rekenkamer, worden overgenomen in het definitieve openbare rapport.

1. Aanbevelingen centrale stad en stadsdelen

- Overweeg als stadsdelen centraal afspraken te maken over een eenduidige invulling van de brede school.
- Overweeg als stadsdelen centraal kwaliteitscriteria (keurmerk) op te stellen waaraan getoetst kan worden of een brede school voldoet. Dit kan ook als controle instrument ingezet worden bij het toekennen van subsidies.

1. Reactie Stadsdeel Zuid

Het Stadsdeel ondersteunt de aanbeveling. Er is eind april 2010 in opdracht van de Stuurgroep Brede Talentontwikkeling centraal stedelijk door een werkgroep gewerkt aan een Kader Brede School waarin gehoor wordt gegeven aan bovenstaande aanbevelingen. Het Kader ligt bij het Stadsdeel voor ter besluitvorming (zie bijlage 1). Zie voor de centrale besluitvormingsprocedure van dit Kader de begeleidende brief (bijlage 2).

2. Aanbevelingen stadsdelen

- Pak als stadsdeel actief de regierol op en vul deze concreet in. Ontwikkel samen met de partners een visie op de brede scholen met daarin de (concreet en meetbaar) te bereiken doelen, de vorm van samenwerking, organisatie, trekker. Definieer goed de rol van iedere partner en de vorm van samenwerking. Maak ook duidelijke afspraken over de invulling en uitvoering van de brede school.
- Maak inzichtelijk welke financiële en personele middelen er ingezet worden voor de brede scholen. Dit geldt voor de coördinatie van de brede school en de (naschoolse) activiteiten.
- Controleer of de uitvoering bij de brede scholen overeenkomt met het beleid. Koppel hieraan de subsidie. Stel hiervoor meetbare doelen op met prestatie indicatoren. Bijvoorbeeld bij de naschoolse activiteiten; deelname cijfers, uitval, doorstroom naar verenigingen etc.
- Nieuwbouw brede scholen: ga bij het ontwikkelen van een brede school al in een vroeg stadium met de (toekomstige) partners om de tafel zitten. In geval van nieuwbouw, zorg dat de fysieke configuratie aansluit bij de toekomstige partners en regel het beheer en exploitatie in dit stadium en niet als de accommodatie er al staat. Leg dit ook vast in (schriftelijke) afspraken en maak ook afspraken over de verantwoordelijkheden van de partijen met betrekking tot het beheer en exploitatie van de brede school.
- Zorg voor continuïteit in het beleid en de financiële middelen die ingezet worden vanuit het stadsdeel.

2. Reactie Stadsdeel Zuid

Stadsdeel Zuid is op dit moment haar beleid op brede scholen aan het harmoniseren. Het rapport komt dan ook op een goed moment zodat we de aanbevelingen mee kunnen nemen in dit beleid. Besluitvorming hierover zal na de zomer plaatsvinden. Bij het Stadsdeel ligt echter ook het eerdergenoemde Kader Brede School ter besluitvorming voor. Hierin staat dat het Stadsdeel de regierol (genoemd hierboven onder de eerste bullit onder aanbeveling 2.) op zich kan nemen met als uitgangspunt dat de keuze voor een brede school aan de school, het schoolbestuur en de ouders is. Dat betekent dat het Stadsdeel de regierol daar waar nodig en wenselijk zal invullen in overleg met de belangrijkste stakeholders bij de ontwikkeling van een brede school.

Bijlage 1 - Lijst geraadpleegde personen

Stadsdelen

Organisatie	Persoon	Functie
Stadsdeel Bos en Lommer	Mevr. M. Ronchetti	Adviseur Brede School
	Mevr. I. Roostee	Afdelingshoofd Onderwijs en Jeugd
Stadsdeel De Baarsjes	Mevr. R. Bijl	Projectmanager onderwijsbeleid 0-12 'Kansen voor kinderen' Afdeling Talentontwikkeling
	Mevr. P. Collewyn	Coördinator Onderzoeken
	Dhr. E. van 't Veer	Financieel beleidsmedewerker Onderwijs
Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer	Mevr. R. van Duin	Manager OKC (voorheen adviseur lokaal onderwijsbeleid)
Stadsdeel Oost-Watergraafsmeer	Dhr. L. Leeuwenkamp	Stafadviseur sector Publiek en Samenleving
	Mevr. E. Mulder	Projectleider Brede School
Stadsdeel Oud-West	Mevr. M. Bernardus	Beleidsadviseur Jeugd
Stadsdeel Slotervaart	Dhr. A. Ben Aissa	Senior beleidsadviseur Jeugd en Onderwijs
	Mevr. A. Veldman	Beleidsadviseur sector Maatschappelijke Ontwikkeling en Veiligheid
Stadsdeel Westerpark	Mevr. R. Cuccinelli	Beleidsmedewerker Jeugd
	Dhr. J. Goossens	Afdelingshoofd Samenleving
Stadsdeel Zeeburg	Mevr. A. Leconte	Beleidsmedewerker team Jeugd
	Dhr. J. Rondaj	Procesmanager beleid Onderwijshuisvesting
Stadsdeel Zuideramstel	Dhr. T. Neervoort	Beleidsmedewerker afdeling Welzijn
	Mevr. L. Steetskamp	Projectleider Brede Scholen, adviseur AGA

Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Organisatie	Persoon	Functie
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling	Mevr. A. Blom	Clustercoördinator Brede Talentontwikkeling
	Mevr. S.A. Bromm	Adviseur
	Mevr. R. Emmelkamp	Teamhoofd Onderwijs en Talentontwikkeling
	Dhr. C.J. Viergever	Adviseur

Schoolbesturen

Organisatie	Persoon	Functie
Amsterdamse Oecumenische Scholengroep (AMOS)	Dhr. J. Kerkhof	Voorzitter College van Bestuur
Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs (ASKO)	Dhr. J. Overmars	Directeur Bestuurskantoor
Amsterdam West binnen de Ring (AWBR)	Dhr. R. Peeters	Algemeen directeur
	Mevr. L. Hooplot	Beleidsadviseur
Katholiek Basisonderwijs Nieuw West (KBA NW)	Dhr. P. van Putten	Algemeen directeur
	Dhr. R. Mekkelholt	Beleidsmedewerker
Openbaar Onderwijs aan de Amstel (OOadA)	Dhr. H. de Bruijne	Algemeen directeur
	Mevr. C. Bink	Algemeen beleidsmedewerker
Samen tussen Amstel en IJ (STAIJ)	Dhr. J. Stuijver	Algemeen directeur
Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden (STWT)	Dhr. D. Bode	Algemeen directeur

Scholen

Organisatie	Persoon	Functie
De Boomgaard (Bos en Lommer)	Mevr. D. Boonzaaijer-Maas	Directeur
Joop Westerweel (De Baarsjes)	Dhr. D. Haanraads	Directeur
't Koggeschip (Geuzenveld-Slotermeer)	Mevr. S. Baldinger	Directeur
De Kraanvogel (Oost-Watergraafsmeer)	Mevr. M. Alting	Directeur
	Mevr. M. Keuning	Adjunct directeur
Kinkerbuurt (Oud-West)	Dhr. T. van Laar	Directeur
	Mevr. T. Smit	Directeur
Ru Paré (Slotervaart)	Dhr. W. Ponsen	Directeur
	Mevr. A. Rakimin	Brede schoolcoördinator
	Personeelsleden en ouders	Medezeggenschapsraad
De Zeeheld (Westerpark)	Dhr. F. Tiecken	Directeur
	Mevr. E. van Gulick	Brede schoolcoördinator
Neptunus (Zeeburg)	Dhr. H. Oldenhuis	Directeur
St. Jozef (Zuideramstel)	Dhr. J.W. van Schendel	Directeur
	Ouders	Ouderraad

Kinderopvang- en welzijnsinstellingen

Organisatie	Persoon	Functie
Combiwel	Mevr. S. Siere	Manager Jeugd en Jongeren
Impuls	Mevr. M. Punter	Productmanager buitenschoolse opvang
	Mevr. A. Schreurs	Productmanager peuterspeelzalen, voorscholen en opvoedingsondersteuning
Partou	Dhr. Y. Karadavut	Regiomanager Zeeburg

Sardes

Organisatie	Persoon	Functie
Sardes	Dhr. F. Studulski	Onderzoeker

Bijlage 2 - Definities brede scholen

Tabel B2.1 - Definitie brede school¹⁰⁶

Stadsdeel	Definitie brede school
Bos en Lommer	De brede school in Bos en Lommer omvat vier componenten: <ol style="list-style-type: none"> 1. samenwerking in het kader van de voorschool; 2. het aanbieden van een zorgstructuur waaraan verschillende partijen deelnemen (ketenaanpak); 3. het bieden van ouderactiviteiten; 4. het aanbieden van naschoolse activiteiten. Het stempel brede school wordt alleen gegeven aan scholen die alle vier de componenten omvatten en daarbij het naschoolse aanbod zelf inkopen.
De Baarsjes	De brede school is een samenwerkingsverband tussen onderwijs (cognitief) enerzijds en welzijn, sport, kunst en cultuur en schoolmaatschappelijke zorg anderzijds.
Geuzenveld-Slotermeer	Een brede school is een samenwerking met externe partijen om het ontwikkelingsproces van kinderen (niet alleen qua onderwijs) positief te beïnvloeden.
Oost-Watergraafsmeer	Een school wordt een brede school genoemd als de samenwerking tussen partners plaatsvindt op basis van een gemeenschappelijke doelstelling en visie. De brede school wordt ingezet als instrument voor samenhang in beleid, afstemming van deskundigheid en werkzaamheden gericht op kinderen in de leeftijdscategorie van 0-12 jaar en hun ouders. Hierbij krijgt de school een centrumfunctie in de buurt en zorgt voor samenhang en sociale cohesie.
Oud-West	Het begrip brede school kan op meerdere manieren worden ingevuld. Kort gezegd biedt een brede school aan leerlingen en ouders meer dan alleen het reguliere onderwijs. Er worden verschillende voorzieningen aan een school gekoppeld en de scholen, buitenschoolse opvang, jeugdzorg, sport- en cultuurvoorzieningen werken er samen. Een brede school is vooral bedoeld om de ontwikkelingskansen van alle kinderen te vergroten.

¹⁰⁶ De rekenkamer heeft zich voor de definities vooral gebaseerd op de vragenlijst, uitgezonderd Geuzenveld-Slotermeer waarin is uitgegaan van het introductiegesprek. Voor sommige stadsdelen geldt dat de definities zijn geciteerd uit notities: Oud-West uit 'Brede school Oud-West' nieuwsbrief mei 2007, Slotervaart uit 'Samen sterk. De brede school in Slotervaart/ Overtoomse veld. Plan van aanpak 2003-2006,' Zeeburg uit 'Integraal Huisvestingsplan.' Voor Bos en Lommer heeft de rekenkamer gebruik gemaakt van de vragenlijst en de 'Nota brede school Bos en Lommer 2009' en voor Zuideramstel heeft de rekenkamer ook gebruik gemaakt van de 'Visie brede school 2007' en 'Brede school evaluatie 2008 en aanbevelingen 2009.'

Stadsdeel	Definitie brede school
Slotervaart	<p>De brede school is een aanpak, integraal en intersectoraal, rond de ontwikkeling van het kind. Het gaat dus om een manier van werken, een handelingskader. Derhalve een middel en geen doel. Het staat ook voor een interactieve, creatieve, ondernemende en resultaatgerichte manier van werken. Het brengt bestaande instellingen samen onder een nieuwe noemer. De grondslag hiervoor is een visie op opvoeden en onderwijs die verder gaat dan de reguliere opvatting over de rol van het onderwijs en de school. Het concept brede school benadrukt de volwaardige en volledige ontwikkeling van de mogelijkheden van kinderen en jongeren middels het vormgeven van een gezamenlijk pedagogisch beleid op scholen en een jeugdbeleid op buurtniveau waarin schoolse en buitenschoolse activiteiten op elkaar zijn afgestemd en scholen en buitenschoolse partners samenwerken en elkaar aanvullen. De brede school wordt in het stadsdeel als volgt ingevuld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de school als geheel richt op het vergroten van ontwikkelingskansen voor kinderen; • aanvullende activiteiten zijn gericht op leerlingen en ouders, stimuleren de sociale competenties van kinderen en het onderwijsondersteunend gedrag van ouders; • bevordert de sociale samenhang in de buurt: allerlei activiteiten voor een door de buurt zijn in de brede school mogelijk. <p>Brede schoolactiviteiten zijn met name bedoeld voor de leerlingen en ouders van de scholen en daartoe wordt netwerkvorming met instanties in de buurt gezocht. Belangrijk vertrekpunt is dat de school centraal staat. Elke brede school beschikt over die voorzieningen op of bij de school, die passen bij het schoolconcept en visie met als doel maximaal rendement voor de leerlingen. Opgemerkt mag worden dat dit alles het maatschappelijk doel dient: de brede school rust kinderen toe met die competenties, kwaliteiten en een gevoel van eigenwaarde dat zij in staat zijn volwaardig te participeren aan de samenleving.</p>
Westerpark	<p>Samenwerking tussen welzijn en onderwijs waardoor een zodanige verbreding van het aanbod voor kinderen, hun ouders en buurtbewoners ontstaat dat de school een bindende functie in de buurt vervult, waarbij sociale en culturele vorming, waarden en normen en zorg een belangrijke rol spelen.</p>

Stadsdeel	Definitie brede school
Zeeburg	Een brede school biedt toegankelijke en goede voorzieningen voor kinderen, jongeren en gezin, met de school als middelpunt. Ze hebben daarvoor vele vormen. Brede scholen hebben gemeen dat de school inhoudelijk samenwerkt met andere instellingen zoals kinderopvang, welzijnswerk of muziekschool. De vorm en mate waarin dat gebeurt, is afhankelijk van lokale behoeften, mogelijkheden en omstandigheden. Het doel is in het algemeen de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten.
Zuideramstel	<p>De kern van een brede school is een netwerk van samenwerkende partijen. Hierdoor kan een school naast louter kennisoverdracht allerlei nevendiensten bieden gericht op opvang en de integrale ontwikkeling van alle kinderen. Tegelijk wordt door een aantrekkelijk en stimulerend aanbod een krachtige leeromgeving gecreëerd die extra kansen biedt voor het kind om zich breed te kunnen ontplooien zoals in sport, cultuur, natuur en techniek.</p> <p>In de notitie 'Visie brede school 2007' onderscheidt het stadsdeel binnen de brede school drie onderdelen: (1) school (2) opvang (3) activiteiten, onder te verdelen in 5 domeinen (vrij spel, sport, beeldende vorming, natuur en techniek, 'welzijn' in de breedste zin van het woord). Deze drie onderdelen worden onderscheiden voornamelijk vanwege de verschillen in financiering en verantwoordelijkheden.</p>

Tabel B2.2 - Definitie community center¹⁰⁷

Stadsdeel	Definitie community center
Slotervaart	Een community center is een voorziening voor basisonderwijs, met een brede onderwijsdoelstelling, dat zich richt op kinderen van 0 tot 14 jaar, het gezin waartoe zij behoren en de buurt/omgeving waarin zij opgroeien. De brede onderwijsdoelstelling betekent dat het Community Center een multidisciplinaire aanpak en een breed aanbod biedt op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg voor de kinderen, hun ouders en de buurt en daarbij gezamenlijke ambities verbindt. De multidisciplinaire aanpak wordt georganiseerd doordat het geheel aan diensten en voorzieningen van onderwijs, welzijn en zorg centraal wordt aangestuurd door de school en het schoolbestuur. Hiermee gaat een Community Center verder in haar maatschappelijke en onderwijskundige taak dan een brede school.

¹⁰⁷ De rekenkamer heeft deze definities gebaseerd op het 'Plan van aanpak community center' van Slotervaart en 'Community centers in de Indische buurt. Plan van aanpak' van Zeeburg.

Stadsdeel	Definitie community center
Zeeburg	<p>Een community center is in de eerste plaats een basisonderwijsvoorziening, met een brede holistische onderwijsdoelstelling. In haar onderwijsuitgangspunten richt het Community Center zich op kinderen van 0 tot en met 14 jaar, maar ook op het gezin waartoe zij behoren en de omgeving waarin zij opgroeien. Het Community Center heeft aldus een pedagogische, educatieve, buurtgerichte, zorggeoriënteerde en welzijnsgeoriënteerde onderwijsbenadering met de centrale focus op kansen en ontwikkeling. (...) In de onderwijsorganisatie en onderwijsinhoud van een Community Center staan kind, gezin en buurt centraal. Concreet betekent dit dat een Community Center diensten, activiteiten en voorzieningen binnen handbereik brengt van kinderen en hun ouders die een optimale ontwikkeling en een succesvolle onderwijsloopbaan van kinderen mogelijk maken. (...) Maar het Community Center is, zoals gezegd, niet alleen voor de kinderen. Het Community Center streeft naar het vergroten van de maatschappelijke zelfredzaamheid van ouders en bewoners van de wijk. (...) Het Community Center is het hart van de buurt en vormt de spil in de wijk. Het onderwijs en de kinderen staan centraal, maar worden in een groter verband gezien. De ouders en de buurt hebben een eigen verantwoordelijkheid maar worden daarin gesteund en gefaciliteerd door het Community Center. Het Community Center is outreachend; het heeft veel zelf in huis, maar onderhoudt vanzelfsprekend een doorlopend contact met natuurlijke partners.</p>

Bijlage 3 - Minimumvarianten brede scholen per stadsdeel

Tabel B3.1 - Minimumvariant brede school¹⁰⁸

Stadsdeel	Minimumvariant brede school
Bos en Lommer	De minimumvariant bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> 1. samenwerking in het kader van de voorschool; 2. het aanbieden van een zorgstructuur waaraan verschillende partijen deelnemen (ketenaanpak); 3. het bieden van ouderactiviteiten; 4. het aanbieden van naschoolse activiteiten.
De Baarsjes	Een school moet minimaal een voorschool, naschoolse activiteiten, opvang en een minimale zorgstructuur hebben. Die minimale zorgstructuur bestaat uit schoolmaatschappelijk werk, logopedie screening en leerlingenzorg (in groepsverband en individueel), samenwerking tussen onderwijs en het Ouder-Kind-Centrum (OKC). Daarnaast kent het onderwijs een IB-netwerk, waarin de intern begeleiders van alle tien basisscholen in vertegenwoordigd zijn en casuïstiek rondom de zorgleerlingen op de scholen bespreken.
Geuzenveld-Slotermeer	Hier zijn binnen het stadsdeel geen afspraken over gemaakt.
Oost-Watergraafsmeer	Alle brede scholen hebben in ieder geval een voorschool, een ouderkamer en een zorgbreedteam op school en hebben voorzieningen op het gebied van voor-, tussen- en naschoolse opvang.
Oud-West	Een basisschool met VVE of een voorschoolse voorziening, een oudercontactpersoon, naschoolse activiteiten en een contract met een naschoolse opvangorganisatie.
Slotervaart	Er is in Slotervaart niet echt een minimumvariant. In 'Samen sterk. De brede school in stadsdeel Slotervaart/ Overtoomse veld. Plan van aanpak 2003-2006' is onder andere de volgende variant aangegeven: <ul style="list-style-type: none"> - basisvariant multifunctionele accommodatie: basisonderwijs, peuterspeelzaal/ voorschool, naschoolse opvang, VSD activiteiten op één locatie. De brede scholen in Slotervaart zijn gestart als deze variant en ontwikkelen zich door. De brede scholen moeten allemaal wel een naschools activiteitsaanbod en een voorschool hebben. Het echte onderscheid tussen een gewone en een brede basisschool is dat de brede scholen geld ontvangen van het stadsdeel voor coördinatie en brede schoolactiviteiten. ¹⁰⁹

¹⁰⁸ De rekenkamer heeft zich voor het bepalen van de minimumvariant per stadsdeel gebaseerd op de antwoorden van stadsdelen in de ontvangen vragenlijsten. Voor Bos en Lommer heeft de rekenkamer ook gebruik gemaakt van de 'Nota Brede school Bos en Lommer 2009.'

¹⁰⁹ Het de bedoeling dat alle scholen in Slotervaart breed worden. Het stadsdeel is nu bezig met een ontwikkelmodel om aan alle kinderen in Slotervaart 2 x per jaar een activiteit van meerdere weken aan te bieden.

Stadsdeel	Minimumvariant brede school
Westerpark	Extra aanbod van activiteiten voor kinderen naschool (ontspanning, cultuur, sport, educatie) en ouders (educatie, ontmoeting) en spreekuren en aanbod van schoolmaatschappelijk werk (de zorgpoot) (...). Alle scholen hebben een naschools activiteitenaanbod, een opvang voorziening, een zorgpoot, VVE en schoolbuurtwerk.
Zeeburg	Onderwijsinstelling, naschoolse opvang, peuterspeelzaal en/ of voorschool en naschoolse activiteiten.
Zuideramstel	Minimaal is een samenwerkingsverband tussen scholen en opvanginstellingen. Scholen die voor-, tussen- en naschoolse opvang bieden. Sinds motie Aartsen/ Bos zijn alle scholen een 'minimale' brede school.

Tabel B3.2 - Minimumvariant community center¹¹⁰

Stadsdeel	Minimumvariant community center
Slotervaart	Een community center biedt: <ol style="list-style-type: none"> 1. onderwijs en onderwijsgerelateerd aanbod; 2. zorg; 3. welzijn en economische versterking. Binnen het Community center zijn deze onderdelen niet strikt gescheiden, maar vindt overlap in het aanbod plaats. Dit is met name de kracht van een Community center; door centrale regie en een integraal werkproces kan het aanbod in grote samenhang en samenwerking op een effectieve wijze worden ingezet.
Zeeburg	Er wordt geen eenduidige minimumvariant gegeven voor het community center in Zeeburg. Zie bijlage 2 voor onderdelen die volgens het stadsdeel die binnen een community center horen.

¹¹⁰ De rekenkamer heeft de minimumvarianten voor de community centers voor Slotervaart uit het 'Plan van aanpak community centers' en voor Zeeburg uit 'Community centers in de Indische buurt. Plan van aanpak.'

Bijlage 4 - Beleidsnotities brede school

Tabel B4.1 - Integrale beleidsnotitie brede school

Stadsdeel	Notitie aanwezig?	Integrale beleidsnotitie over brede school
Bos en Lommer	X	'Nota Brede school Bos en Lommer 2009' (mei 2009).
De Baarsjes		Niet aanwezig. Huidig beleid geformuleerd in de nota 'Kansen voor kinderen' (maart 2007).
Geuzenveld-Slotermeer	(X)	'Startnotitie Brede school ontwikkeling Geuzenveld Slotermeer (mei 2003). Huidig beleid is echter geformuleerd in DOJP 2008-2012 (oktober 2007).
Oost-Watergraafsmeer		Niet aanwezig. Er is een niet door de stadsdeelraad vastgesteld 'brede school kader 2004'. Deze heeft als basis voor Jong Oost-Watergraafsmeer gediend, waarin het huidige beleid is vastgelegd.
Oud-West	(X)	'De brede school Amsterdam Oud West' (december 2001). Huidig beleid en ambities zijn nu in 'Voortgangsrapportage brede school' geformuleerd (januari 2008).
Slotervaart	X	'Samen sterk. De Brede school in stadsdeel Slotervaart/Overtoomse veld. Plan van aanpak 2003-2006' (juli 2003). 'Plan van aanpak community centers' (september 2007)
Westerpark*		Niet aanwezig. Het brede schoolbeleid is onderdeel van Jong in Westerpark (maart 2005). Verder zijn er ook nota's voor Schoolbuurtwerk, Wijkarrangementen en de Zeeheld.
Zeeburg	X**	'Beslispuntennotitie Carrousel' (juni 2005) voor IJburg. Huidig beleid is vormgeven in: 'Community centers in de Indische buurt. Plan van aanpak' voor de Indische buurt (oktober 2008)
Zuideramstel	X	'Visie brede school in Zuideramstel. In kleine stappen, grootse ambities verwezenlijken' (mei 2007). In 2001 al eerder notitie 'Op weg naar de brede school in Zuideramstel' geformuleerd.

*Stadsdeel Westerpark is gestart met het schrijven van een visiedocument over de brede school. Hierin zullen ook kwaliteitscriteria worden geformuleerd om de resultaten van de brede school meer meetbaar te maken.

**De 'Beslispuntennotitie Carrousel' (juni 2005) heeft enkel betrekking op IJburg. De notitie over de community centers betreft de Indische buurt.

Tabel B4.2 - Notities op andere beleidsvelden¹¹¹

Stadsdeel	Jeugd en onderwijs	Naschoolse activiteiten	VVE	Ouder betrokkenheid	Kunst en cultuur	Sport	Onderwijs-huisvesting	Lokaal beleid*	Zorg/welzijn*
Bos en Lommer					X	X	X	X	X
De Baarsjes	X	X	X	X		X	X	X	
Geuzenveld- Slotermeer	X				X			X	
Oost-Watergraafsmeer	X	X	X		X	X	X	X	
Oud-West	X	¹¹²	X	X	X				
Slotervaart	X	X (concept)	X		X	X	X	X	X
Westerpark	X	X				X			
Zeeburg	X				X	X		X	
Zuideramstel	X	X	X		X	X	X		
Totaal	8	5	5	2	7	7	5	6	2

*Lokaal beleid: notities in het kader van wijkaanpak of initiatieven van bijvoorbeeld Koers Nieuw West. Zorg/welzijn: notities op het gebied van welzijn en zorg, maar ook meer specifiek over onderwerpen als OKC en vrijetijdsbesteding.

¹¹¹ Voor dit schema heeft de rekenkamer diverse notities meegenomen. Er is dus niet alleen gekeken naar beleidsnotities, maar ook memo's et cetera.

¹¹² Stadsdeel Oud-West geeft in haar reactie op de Nota van Bevindingen aan dat er inmiddels een notitie (december 2009) is van 'Naschoolse activiteiten', een sportplan 2009-2012 (DMO) en een meerjarenonderhoudsplan.

Bijlage 5 - Doelstellingen brede scholen per stadsdeel

Tabel B5.1 - Doelstellingen brede school per stadsdeel¹¹³

Bos en Lommer
<p>In Bos en Lommer is de brede school ontstaan vanuit het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOA) en het doel is bestrijding van onderwijsachterstanden. Bos en Lommer heeft bij de start van de brede schoolontwikkeling gekozen voor het profiel dat zich richt op het verkleinen van onderwijsachterstand en het bieden van aansluitende zorg. Het accent bij dit profiel ligt vooral op taalontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarbij wil het kinderen de kans geven actief te zijn in de samenleving, bijvoorbeeld in het onderwijs en in hun vrije tijd. Beleidsvoornemens die zijn geformuleerd in de 'Nota brede school Bos en Lommer' (2009):</p> <ul style="list-style-type: none">• Doorontwikkeling naschoolse activiteiten tot wijkgerichte dagarrangementen: uitbreiding naschools aanbod naar alle scholen in het stadsdeel. Wenselijk is de coördinatie van de NSA onder te brengen bij een talentmakelaar conform de stedelijke notitie BTO. Daarnaast zal vanaf schooljaar 2010-2011 het naschoolse aanbod van scholen deel gaan uitmaken van het wijkarrangement;• Doorontwikkeling van de groepsmentoraten en huiswerkbegeleiding;• Doorontwikkeling van de brede school, afgestemd op de lokale situatie.
De Baarsjes
<p>Het primaire doel van de brede school is het scheppen van mogelijkheden en voorwaarden om leer- en ontwikkelingsachterstanden bij kinderen te voorkomen en/of te verminderen en om een bijdrage te leveren aan een brede talentontwikkeling en succesvolle maatschappelijke participatie van kinderen.</p> <p>Het versterken van de wijkcohesie is een subdoel dat later aan bod komt. Eerst moet de infrastructuur goed opgezet worden; de zogenaamde buurtschool. Bij het versterken van de wijkcohesie gaat het om activiteiten en cursussen voor ouders en een naschools activiteitenaanbod voor alle kinderen in de buurt. In de onderwijsnota 'Kansen voor kinderen' (2007) staan de volgende gewenste resultaten van brede schoolactiviteiten genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kinderen leren sociale competenties als samenwerken, aan regels houden en communiceren;• Kinderen maken kennis met verschillende vormen van vrijetijdsbesteding;• Professionalisering van de overblijf in kader van kantoortijdenschool.

¹¹³ De rekenkamer heeft voor de doelstellingen van stadsdelen diverse bronnen gebruikt. De rekenkamer heeft zich in ieder geval voor alle stadsdelen gebaseerd op de antwoorden in de vragenlijsten. In de tabel wordt al veelal verwezen naar andere bronnen die zijn gebruikt. We geven hier nog enkele aanvullingen opmerkingen. Voor stadsdeel De Baarsjes is ook gebruik gemaakt van de 'Memo staf brede schoolloket' uit 2008. De doelstellingen van Oost-Watergraafsmeer zijn grotendeels geciteerd uit 'Jong-Oost-Watergraafsmeer,' voor Oud-West uit de 'Voortgangsnotitie Brede school Oud-West februari 2008' en voor Slotervaart uit 'Samen sterk. De brede school in Slotervaart/ Overtoomse veld. Plan van aanpak.' Voor Westerpark zijn de doelstellingen afgeleid van 'Jong in Westerpark.'

<p>Geuzenveld-Slotermeer</p> <p>Doel van de brede school is het optimaal bieden van ontwikkelingskansen aan jeugd, waarbij een keuze kan worden gemaakt uit een aantal concepten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsachterstandenbestrijding; • Bevorderen van buurtcohesie; • Kantoortijdschool; • Huisvesting van breed aanbod aan voorzieningen. <p>Kernpunten van een omschrijving van de brede school in de ‘Startnotitie brede schoolontwikkeling Geuzenveld- Slotermeer’ (2003):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijskundig en (sociaal) pedagogisch dient de brede school ontwikkelingskansen te bieden aan kinderen en moet ze onderwijsachterstanden (jongeren en ouderen) verkleinen; • In sociale zin heeft de brede school een belangrijke sociale functie voor allen die in de buurt wonen, voor kinderen, ouderen en anderen; • In fysieke zin is de brede school een cluster van voorzieningen waarin zowel voor, tijdens, tussentijds (overblijven e.d.) als na schooltijd extra activiteiten plaatsvinden.
<p>Oost-Watergraafsmeer</p> <p>De belangrijkste programmatische kenmerken van de brede scholen in Oost-Watergraafsmeer zijn gericht op het vergroten van kansen voor kinderen van 2,5 tot 12 jaar, vergroten van ouderbetrokkenheid, werken aan een doorgaande leerlijn en een samenhangend programma van onderwijs, zorg, sport en cultuur. De school als centrumfunctie in de buurt zorgt voor samenhang en sociale cohesie. Naast deze kerntaken kan het aanbod (afhankelijk van de samenwerkingsrelaties) breder zijn, meer en andere activiteiten bevatten en een grotere doelgroep bedienen. Gewenste resultaten hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenhang in beleid, afstemming van deskundigheid en werkzaamheden gericht op kinderen in de leeftijdscategorie van 0-12 jaar en hun ouders; • Optimale ontwikkelingskansen voor kinderen van 0-12 jaar en hun ouders; • Vergroten ouderbetrokkenheid; • Ontwikkelen van doorgaande leer- en ontwikkelingslijnen. Rond alle scholen bestaan ketenafspraken, o.a. over het aanbod van sport, kunst & cultuur en over pedagogische basisregels die alle professionals hanteren; • In 2009 zijn 7 en in 2010 zijn 9 brede scholen gerealiseerd; • 50% van alle kinderen maakt gebruik van het aanbod van naschoolse activiteiten.
<p>Oud-West</p> <p>Algemeen doel van de brede school is het versterken van de ontwikkelingskansen en het realiseren van een optimaal maatschappelijk perspectief voor kinderen en ouders. Het inrichten van een doorgaande ontwikkelingslijn is dan ook een vaste component van de brede school. In alle gevallen wordt inhoudelijke aansluiting gezocht tussen de voorschoolse periode, in ieder geval door middel van een voorschool, de basisschoolperiode en activiteiten na schooltijd, de naschoolse opvang. Enkele doelstellingen en randvoorwaarden voor de brede school:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een brede school is er voor <i>alle</i> kinderen en ouders (in tegenstelling tot andere gemeenten, waar de brede school zich vooral richt op ‘achterstandsgroepen’); • Een brede school biedt optimaal maatschappelijk perspectief voor kinderen en ouders; • De brede school is de spil van de buurt, en levert een activiteitenaanbod voor leerlingen en buurtbewoners;

<ul style="list-style-type: none"> • De school en de welzijnsaanbieder zijn gelijkwaardige partners in de brede school; • De betrokken instellingen nemen gezamenlijk een voortrekkersrol; • De betrokkenheid van ouders, medezeggenschapsraad en team is een belangrijke succesfactor in het welslagen van het concept in de praktijk.
<p>Slotervaart</p> <p>De hoofddoelstelling van de brede school zoals geformuleerd in 'Samen sterk. De Brede school in stadsdeel Slotervaart/ Overtoomse veld' (2003) betreft: Het bevorderen van ontwikkelingsmogelijkheden en onderwijskansen van kinderen.</p> <p>Subdoelstellingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het vergroten van sociale vaardigheden en schools zelfvertrouwen door middel van een samenhangende inzet in het basisonderwijs en bij de invulling van naschoolse activiteiten; • De ouders van leerlingen in staat te stellen hun kinderen te begeleiden/ondersteunen in de schoolloopbaan; • De sociale samenhang in de buurt bevorderen voor zover de primaire doelstelling dit toelaat; • Eerste kennismaking met kunst, cultuur, techniek en sport.
<p>Westerpark</p> <p>Doelstellingen van de brede school zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verrijkte leeromgeving; • Bevorderen ontwikkeling kinderen (sociale & culturele vorming, waarden en normen); • Betrekken ouders bij school; • Buurtbinding bevorderen.
<p>Zeeburg</p> <p>Doelstellingen ten aanzien van de brede school:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het realiseren van een samenhangend programma voor kinderen van 7.30 uur tot 18.30 uur; • Betrokkenheid vergroten welzijnstellingen, directies van scholen en besturen; • Het realiseren van samenwerking tussen partijen om de ambitie en beleid van het stadsdeel te kunnen verwezenlijken; • Mogelijkheden en kansen creëren om de ontwikkeling van kinderen zoveel mogelijk te stimuleren door het aanbieden van een samenhangend voorzieningenniveau toegespitst op de gebruikers; • Ouders/buurt/instellingen zoveel mogelijk betrekken. <p>In de 'Beslispuntennotitie met betrekking tot Carrousel 2005' staat de volgende doelstelling voor de brede school in IJburg: 'De brede school IJburg geeft ruimte aan de ontwikkeling van talenten, biedt ruimte een uitdagende leeromgeving, waarin talenten ontwikkeld kunnen worden, biedt een aanbod in de breedte en de mogelijkheid speciale talenten te verdiepen.'</p>
<p>Zuideramstel</p> <p>Het stadsdeel Zuideramstel ziet de brede school als een belangrijk middel om een samenhangend onderwijs- en jeugdbeleid te realiseren. In de notitie 'Visie brede school in Zuideramstel' uit 2007:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staat het kind centraal (divers activiteitsaanbod voor gelijkwaardige kansen en basis voor volwaardige participatie aan de maatschappij); • Zijn ouders verantwoordelijk voor de opvang; • Bepaalt de school en/ of bestuur op basis van de lokale situatie wat voor soort brede school het wil zijn, hoe en met welke partners deze dit organiseert; • Zorgen kinderopvangorganisaties voor professionele opvang;

- Spelen overige organisaties in op de vraag naar een gevarieerd activiteitsaanbod;
 - Is samenwerking en optimaal gebruik van faciliteiten in stad(-sdeel) essentieel.
- Doelen van de brede school volgens het stadsdeel zoals geformuleerd in de vragenlijst:
- Een breed aanbod van naschoolse activiteiten volgens de talentgebieden BTO, inclusief doorverwijzen naar ander niveau (kennismaken, verdiepen etc.);
 - Het aanbod moet toegankelijk zijn voor alle kinderen in het stadsdeel;
 - Per school een netwerk waarin de partijen niet alleen naast elkaar functioneren maar daadwerkelijk met elkaar samenwerken om ontwikkelingskansen van (individuele) kinderen te verbeteren.

Tabel B5.2 - Doelstellingen community center¹¹⁴

Slotervaart
Bieden van optimale ontwikkelingskansen voor kinderen van 0 tot 14 jaar, ouders en buurtbewoners door het realiseren van een integraal aanbod op gebied van onderwijs, zorg en welzijn. (...) In relatie tot deze doelstelling heeft het Community Center de ambitie een substantiële bijdrage te leveren aan het wegwerken van achterstanden en stimuleren van talentontwikkeling.
Zeeburg
Het ontplooiën van activiteiten die ertoe bijdragen dat kinderen van 0 tot 14 jaar zich optimaal kunnen ontwikkelen binnen een pedagogisch multidisciplinair klimaat.

¹¹⁴ Voor Slotervaart heeft de rekenkamer zich gebaseerd op 'Plan van aanpak community centers' en voor Zeeburg op 'Community centers in de Indische buurt.'

Bijlage 6 - Doelstellingen brede scholen Programmabegrotingen 2009

Tabel B6.1 - Doelstellingen brede school in programmabegrotingen 2009¹¹⁵

Bos en Lommer: programma 'Onderwijs en Jeugdbeleid'		
Doelstelling	Activiteit	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Het bevorderen van talentontwikkeling	Het doorontwikkelen van het aanbod in de brede school en de (naschoolse) activiteiten.	<p><i>Bereik voorschoolse voorzieningen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009: 60% bereik 2,5-4 jaar - 2010: 80% bereik 2,5-4 jaar - In 2006 was dit: 50% bereik 2,5-4 jaar <p><i>Percentage jongeren in naschoolse activiteiten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009: 40% van de jongeren maakt gebruik van activiteiten na schooltijd (excl. deelname aan sportbuurtwerk) - 2010: 60% van de jongeren maakt gebruik van jeugd en jongerenactiviteiten. - In 2007 was dit 20% van de jongeren (excl. deelname aan sportbuurtwerk)
	Bevorderen en in stand houden van samenwerkingsverbanden, primair de opvoeding(sondersteuning)	<p><i>Bereik OKC:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009 en 2010: 9 mnd. tot 4 jaar: 95% 4 tot 12 jaar: 100% - In 2007 was dit: 9 mnd. tot 4 jaar: 95% 4 tot 12 jaar: 95%
Het bevorderen van sociale cohesie en participatie	Stimuleren van ouders te participeren in alle aspecten van de brede school	<p><i>Aantal participerende ouders:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009: 10% - 2010: 20%

¹¹⁵ De tabellen per stadsdeel zijn een selectie van doelstellingen en bijbehorende activiteiten en streefwaarden.

De Baarsjes: programma 'Onderwijs, welzijn en jeugdbeleid'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
<p>Kinderen komen in aanraking met kunst, cultuur en natuur</p> <p>Kinderen ontdekken en ontplooiën hun talenten</p>	<p>Activiteiten zijn voor alle basisschoolkinderen toegankelijk</p> <p>Het brede schoolloket biedt kinderen en ouders voldoende keuzemogelijkheden tussen diverse activiteiten</p>	<p><i>Brede school (tussenschoolse en naschoolse activiteiten):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Op 10 scholen worden activiteiten aangeboden met aandacht voor talentontwikkeling <p><i>Consensusvoorzieningen en buitenschoolse activiteiten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Schoolzwemmen op alle scholen - Alle scholen hebben schooltuinen en slatuinen jaarrondcursus - Muziekfestival Aslan voor 8 scholen - 8 scholen bieden muziekluisterlessen en museumkijklessen - Kidspas - Jump In
<p>Vroegtijdige en structurele interventie bij taal- en ontwikkelingsachterstanden</p>	<p>Alle scholen hebben een voorschool met ouderkamer</p> <p>In 2009 zijn er 274 plaatsen voor doelgroepkinderen op de voorschool</p> <p>Bij overgang van voor- naar basisschool worden doelgroepkinderen warm overgedragen</p>	<p><i>Taal- en talentontwikkeling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 274 peuters met leer- of sociale achterstanden krijgen vanaf 2,5 jaar tot hun 6^e jaar een doorlopend educatief programma en extra zorg op de peuterschool en basisschool - Voorlichting ouders en peuterleidsters spraak/ taalontwikkeling - Afspraken over doorgaande leerlijnen maken en bewaken - VVE- programma's op kinderdagverblijven - Screening van 2 en 5 jarigen spraak/ taal/gedragsproblemen door het OKC.

Geuzenveld-Slotermeer: programma 'Onderwijs en jeugd'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Kinderen en jongeren hebben de kans zich te ontplooiën en spelend te leren	1. Diverse activiteiten in de voorschoolse periode 2. Faciliteren Brede school; consensusvoorziening; school maatschappelijk werk 3 In stand houden jongerenwerk	<i>% kinderen bedreigd in hun ontwikkeling</i> 1. Gemengde voorscholen; 60% doelgroepkinderen op de voorscholen; kortere wachtlijst 2. Tien brede schoolcoördinatoren; tien oudercontactfunctionarissen 3. 30% van de jongeren bereikt door jongerenwerk
Ouders krijgen ondersteuning bij de opvoeding	Aanbod ouder-kind-centrum/opvoedsteunpunt, project Bloem	<i>Leefsituatie</i> - Van 850 naar 1200 contacten - Van 10 naar 12 oudercursussen - Van 35 naar 50 themabijeenkomsten voor ouders

Oost-Watergraafsmeer: programma 'Jeugd en Onderwijs'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Brede talentontwikkeling	Zie streefwaarde/ prestatie-indicator	1. - Gewenst resultaat 2009: Er zijn tien scholen met verlengde schooldag, acht scholen met een voorschool, alle scholen doen mee aan projecten sociale competentie, de rode loper en alle scholen hebben een zorgbreedtecommissie - Gewenst resultaat 2010: Alle brede scholen hebben ketenafspraken over aanbod sport en cultuur, zorg en sociale competentie 2. - Gewenst resultaat 2009: Er worden talentmakelaars in drie buurten aangesteld om vraag en aanbod van (naschoolse) activiteiten binnen de zes talentgebieden op elkaar af te stemmen - Gewenst resultaat 2010: Talentmakelaars matchen in drie wijken een breed aanbod aan activiteiten in de naschoolse periode.

Oost-Watergraafsmeer: programma 'Jeugd en Onderwijs'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
		<p>3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gewenst resultaat 2009: Zeven brede scholen: Kaap, Kraanvogel, Kraal, (Jeruzalem) Meer, St. Barbara, Aldoende, St. Lidwina - Gewenst resultaat 2010: Er zijn minimaal negen brede scholen in het stadsdeel: Aldoende, Meer (Jeruzalem), Kaap, Kraanvogel, Kraal, St. Barbara, St. Lidwina/ Spectrum (Don Bosco). Van de Dapper, Louise de Colligny en Linneaus moet er minimaal een gekozen worden.
Succesvolle schoolloopbaan	Zie streefwaarde/ prestatie-indicator	<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gewenst resultaat 2009: 63% doelgroeppeuters op voorschool (243) - Gewenst resultaat 2010: 63% van doelgroeppeuters op voorschool. - Gerealiseerd in 2007: 43% doelgroeppeuters op voorschool (169) <p>2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gewenst resultaat 2009: Alle scholen kennen verschillende begeleidingsvormen, mentorprojecten en huiswerkbegeleiding - Gewenst resultaat 2010: Alle vormen van huiswerkbegeleiding en mentorbegeleiding sluiten aan op de zorgstructuur van de school - Gerealiseerd in 2007: Het mentorenproject bereikt 275 kinderen op 7 scholen, 25 kinderen doen mee aan School's Cool, Dynamo verzorgt voor 5 basisscholen huiswerkbegeleiding.

Oost-Watergraafsmeer: programma 'Jeugd en Onderwijs'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
		<p>3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gewenst resultaat 2009: De Amsterdamse kernprocedure wordt op stedelijk niveau geëvalueerd en verbeterd; Alle peuters en kleuters worden logopedisch gescreend - Gewenst resultaat 2010: De overstap van peuterspeelzaal naar basisonderwijs en vervolgens naar voortgezet onderwijs is effectief; Spraaktaalachterstanden worden vroegtijdig opgespoord. - Gerealiseerd in 2007: Alle voorscholen doen een warme overdracht naar de basisschool
Uitdagender leer-, leef- en woonomgeving	Zie streefwaarde/ prestatie-indicator	<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gewenst resultaat 2009: De Kaap, Kraanvogel, St. Lidwina, Aldoende, Kraal en de Louise de Coligny, de Barbare en de Dapper hebben een ouderkamer - Gewenst resultaat 2010: Alle voorscholen hebben een ouderkamer: Aldoende, Dapper, Kaap, Kraanvogel, Kraal, St. Barbara, St. Lidwina, Linnaeus, Louise de Coligny; Het Spectrum heeft een dependance op IJburg. - Gerealiseerd in 2007: De Kaap, de Kraanvogel, St. Lidwina, Aldoende, Kraal en de Louise de Coligny hebben een ouderkamer. <p>2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gewenst resultaat 2009: Kraal oplevering, Don Bosco planvorming, Jeruzalem oplevering 2009-2010 - Gewenst resultaat 2010: Bouw brede scholen: Kraal, Don Bosco en Jeruzalem en in de volgende fase (na 2010) tot brede scholen Overamstel en Middenmeer Noord.

Oud-West: programma 'Educatie en jeugd'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Brede talentontwikkeling	Alle kinderen en jongeren in Oud-West krijgen de optimale kans om verschillende competenties te verwerven, talenten te ontplooiën en te gebruiken	<ul style="list-style-type: none"> - Alle vier basisscholen in Oud-West die fysiek geen brede school zijn, worden ontwikkeld tot netwerkbrede-school. - Aanvullende voorzieningen als schoolzwemmen, schooltuinen, verkeerslessen en kunstkijkuren in standaard lespakket voor alle leerlingen op de basisscholen (consensusvoorzieningen) - Aanbieden en verder ontwikkelen van een gevarieerd en op de behoeften van kinderen in Oud-West afgestemde pakket aan cursussen en activiteiten, waarbij talentontwikkeling centraal staat (inclusief voor-, tussen- en naschoolse activiteiten). - Divers aanbod van jongerenactiviteiten op verschillende locaties in het stadsdeel dat naast de basisactiviteiten inloop en huiswerkbegeleiding door jongeren zelf gekozen activiteiten omvat. - Nauwe samenwerking tussen scholen, welzijnsstichtingen, sportverenigingen en andere aanbieders in het aanbod van activiteiten.
Succesvolle schoolloopbaan	Goede doorstroming van elk kind naar basisonderwijs en van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen van voorscholen op alle basisscholen in Oud-West; streven is behalen van certificaat voorschool voor alle basisscholen - Uitbreiden van het aantal plaatsen op de voorscholen voor minimaal 62 kansarme peuters tot een verhouding van 50-65% kansarme peuters in het voorschoolprogramma. - Stimuleren ouderbetrokkenheid met speciale aandacht voor andere doelgroepen dan allochtone ouders, zoals alleenstaande ouders en vaders

Slotervaart: programma 'Onderwijs en welzijn'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Bevorderen van ontwikkelingskansen van alle kinderen en het verminderen van (onderwijs)achterstanden	1. Aantal brede scholen 2. Aantal community centers 3. Aantal voorscholen 4. Aantal peutergroepen voorschool 5. Aantal doelgroeppeuters	1. Gewenst voor 2009: 6. (Gerealiseerd in 2007 was 5) 2. Gewenst voor 2009: 3 (Gerealiseerd in 2007 was 0) 3. Gewenst voor 2009: 10 (Gerealiseerd in 2007 was 6) 4. Gewenst voor 2009: 25 (Gerealiseerd in 2007 was 17) 5. Gewenst voor 2009: 318 (Gerealiseerd in 2007 was 207)
Meer sociale cohesie in buurten	1. Buurtgerichte activiteiten per brede school	1. Gewenst voor 2009: 2 (Gerealiseerd in 2007 was 2)

Westerpark: programma 'Jeugd'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Kinderen en jongeren de kans geven om hun talenten te ontwikkelen	1. In 2009 gaat het wijkarrangementen in de Staatsliedenbuurt van start. Het aantal kinderen dat deelneemt aan het wijkarrangement wordt 250 naast de 250 kinderen die deelnemen in de Spaarndammerbuurt. 2. De wijkarrangementen gaan nauwer samenwerken met het talentscoutingsproject 'Best of the West' 3. Het uitbouwen van het programma van de Brede school Zeeheldenbuurt. Daarnaast bestaat in 2010 op en/ of rond elke basisschool een netwerk van brede schoolvoorzieningen.	1. Zie activiteit/ indicator: Het aantal kinderen dat deelneemt aan het wijkarrangement wordt 250 naast de 250 kinderen die deelnemen in de Spaarndammerbuurt. 3. Zie activiteit/ indicator: Daarnaast bestaat in 2010 op en/ of rond elke basisschool een netwerk van brede schoolvoorzieningen.
De rol van de ouders bij de ontwikkeling van hun kinderen te vergroten door ouderbetrokkenheid te stimuleren. Bij alle activiteiten die worden ondernomen	Ouderbetrokkenheid is door de schoolbesturen benoemd als speerpunt binnen JIW. In 2009 zal een Actieweek Ouderbetrokkenheid plaatsvinden met deelname van zoveel mogelijk JIW partners	

Westerpark: programma 'Jeugd'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
wordt nagegaan hoe ouder hierbij te betrekken		
Alle kinderen die dat nodig hebben ontvangen taalondersteuning via de Voorschool, zonder dat dit segregatie in de hand werkt. De doelstelling is het aantal deelnemende peuters verder te verhogen met 37 tot 127 in het jaar tot 193 in het jaar 2010	Eind 2009 is uitbreiding gerealiseerd op 3 peuterspeelzalen en basisscholen. Daarnaast is de implementatie op kinderdagverblijf Piramide afgerond.	Zie doelstelling: De doelstelling is het aantal deelnemende peuters verder te verhogen met 37 tot 127 in het jaar tot 193 in het jaar 2010
Het laten toenemen van aantal en percentage kinderen dat wordt bereikt met naschoolse en/ of sociaal culturele activiteiten	1. Het speeltuinwerk wordt verbeterd 2. Ontwikkeling nieuw (integraal) aanbod in de buurtcentra; keuze nieuw voor oud	
Voldoende ruimte voor het onderwijs, met aandacht voor faciliteiten voor andere opvoedkundige activiteiten zoals dagarrangementen, voorschool, brede school.)	In 2009 zetten we de voorbereidingen voort voor de nieuwbouw voor de Spaarndammerschool en de Catamaran in de Houthaven	

Zeeburg: programma 'Jeugd'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Brede talentontwikkeling	1. Aanbieden naschoolse activiteiten 2. Stimuleren gebruik stadspas	
Realisatie community center Indische buurt	Op/ vaststellen uitvoeringsplan community center	
Minimaal helft doelgroepkinderen volgt voorschool programma	1. Uitbreiden aantal voorschoolpeuterspeelzalen 2. Uitbreiden aantal kinderdagverblijven met voorschoolprogramma	Zie doelstelling: Minimaal de helft doelgroepkinderen volgt voorschoolprogramma
60% van ouders komt op ouderbijeenkomsten voorschool	Subsidiëren ouderactiviteiten Civic	Zie doelstelling: 60% van ouders komt op ouderbijeenkomsten
Vergroting ouderbetrokkenheid en versterking pedagogische vaardigheden ouders	1. Subsidiëren oudercursussen en bijeenkomsten 2. Continueren project 'Opvoeden, de kracht v/d Marokkaanse gemeenschap' 3. Continueren pedagogisch programma triple P	
Voldoende aanbod schoolmaatschappelijk werk op basisscholen	1. Subsidiëren schoolmaatschappelijk werk 2. Investeren in Zorg breedte overleg: verstevigen zorgstructuur	
Alle leerlingen logopedisch gescreend	Subsidiëren logopedische screening op alle voorscholen	

Zuideramstel: programma 'Onderwijs en educatie'		
Doelstelling	Activiteit/ indicator	Streefwaarde/ prestatie-indicator
Brede talentontwikkeling leerlingen	<p>Effectindicator: Meer leerlingen krijgen een divers en hoogwaardig palet aan onderwijsinhoud aangeboden.</p> <p>Activiteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering geven aan Jong Amsterdam, verstrekken van opdrachten aan de uitvoerende instanties, actualisatie versie 2009-2010 2. Overleg met scholen en peuterspeelzalen over toename aantal voorscholen; partiële subsidiëring 3. Mogelijk maken van brede schoolaanbod door middel van subsidies en coördinatie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doorgaande leerlijn van voorschool tot en met naschools aanbod. Aandacht voor aspecten als zorg, taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling. 2. Percentage deelnemers van de doelgroep aan de voorschool is toegenomen t.o.v. vorige meting (basismeetset O&S) 3. Meer naschoolse activiteiten/ hogere participatiegraad; doorgroei naar verdere talentontwikkeling

Bijlage 7 - Doelstellingen brede scholen per schoolbestuur

Tabel B7.1 - Doelstellingen brede school per schoolbestuur¹¹⁶

Schoolbestuur	Doelstelling
AMOS	Het schoolbestuur heeft geen specifieke brede scholendoelstellingen. Wel zijn er algemene pedagogische doelstellingen, waarin onder andere veel zelfstandigheid van kinderen in leren wordt nagestreefd ('ondernemend leren'). In het kader hiervan is er bijvoorbeeld ook samenwerking met bedrijven.
ASKO	De ASKO stimuleert de brede schoolontwikkeling. In het 'Jaarverslag 2008' van de ASKO wordt de brede school genoemd. Een manier waarop de opvangplicht (Bso) van ASKO-scholen kan worden gerealiseerd is dat een school kan overgaan in een nieuwe organisatie voor opvang, onderwijs en naschoolse activiteiten, ofwel een Brede school. De Bso is nog volop in ontwikkeling, met name de combinatie met naschoolse activiteiten en wijkarrangementen. (...) Verder is de ASKO in overleg over het plan om twee brede basisscholen te realiseren.
AWBR	AWBR heeft als beleid dat al haar scholen brede school zijn / dan wel worden. Ambitie van AWBR is dat alle brede scholen, zowel in geval van MFA als netwerkorganisatie, inhoudelijk worden aangestuurd door de directeur van de school, dat de coördinatie, het beheer en de exploitatie van de brede school goed geregeld is. Anders gezegd: "de regie van de brede school hoort in één hand te zijn." Doelstellingen van de brede school zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Wij gaan uit van de drie cirkels kind centraal en daardoor optimale sociale, educatieve ontwikkeling en faciliterend naar ouders toe; • Brede talentontwikkeling; • Versterking cohesie in de buurt (samen spelen, samen leren en samen wonen). Dit beleid blijkt onder meer uit: * Uit het 'Jaarverslag 2008:' AWBR streeft naar buurtgerichte, brede scholen met een krachtige uitstraling naar buiten en waar in principe alle buurtkinderen naar toe moeten kunnen. * Uit het 'Strategisch beleidsplan 2008-2012:' Voor iedere brede school stelt AWBR de voorwaarde dat er een beheerplan is / wordt opgesteld waarin de exploitatiekosten per partner duidelijk gemaakt zijn. Bij nieuwe brede scholen stelt de AWBR de eis dat dit beheerplan voor de start van de school is geschreven en door partijen is goedgekeurd.

¹¹⁶ De rekenkamer heeft zich voor KBA NW en AMOS enkel gebaseerd op de introductiegesprekken. De informatie voor STWT is afgeleid van het jaarverslag 2008 en voor El Amal afgeleid van hun website. Voor de overige schoolbesturen zijn meerdere bronnen gebruikt. Voor STAIJ, AWBR en ASKO heeft de rekenkamer gebruik gemaakt van informatie uit de vragenlijst en/ of gesprekken, maar ook informatie uit bijvoorbeeld beleidsplannen en jaarverslagen.

School- bestuur	Doelstelling
KBA NW	<p>Het schoolbestuur heeft niet als doelstelling dat alle scholen breed moeten worden, zeker niet in de vorm van een MFA. Soms is het handig als een school zich verder ontwikkelt en soms ook niet (...) Het schoolbestuur stelt kwaliteit voorop. De brede school is slechts een toevoeging.</p> <p>Het bestuur stelt drie minimale eisen aan scholen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Relatie buurt/ wijk zichtbaar; 2. Aanbod NSA (verbreding), liefst in samenhang met onderwijscurriculum; 3. School is zelf verantwoordelijk voor activiteiten (en moeten deze met eigen middelen financieren). De stichting stelt zich wel bereid scholen financieel te ondersteunen als deze zelf nog geen beleid en middelen beschikbaar hebben.
STAIJ	<p>In hoofdstuk 12 van het 'Strategisch beleidsplan 2009-2012' wordt de volgende doelstelling geformuleerd onder de noemer 'onderwijskansenbeleid:'</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2012 is 90% van onze scholen een brede school; • In 2012 hebben onze scholen combinatiefuncties met voorzieningen als kinderopvang, buitenschoolse opvang, GGD, hulpverlening, kunstzinnige vorming, sport en dergelijke. <p>Ook staat onder de noemer 'gebouwen als visitekaartje' het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nieuw- of verbouw van scholen vindt plaats vanuit het perspectief van de brede school, om gebouwen beter toe te rusten voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Zoveel mogelijk voorzieningen bevinden zich onder hetzelfde schooldak. (...) Met stadsdeel Zeeburg spreken we over de ontwikkeling van een community center (brede school +). <p>In het beleidsplan wordt onder andere ook de volgende prioriteit genoemd: 'Actief samenwerken met partners om brede talentontwikkeling van kinderen mogelijk te maken. Scholen ontwikkelen zich meer en meer door tot brede scholen. We hebben voor-, tussen- en naschoolse opvang goed georganiseerd. Onze scholen zijn het middelpunt van de buurt.'</p> <p>De doelstellingen van het schoolbestuur gelden voor alle basisscholen. Echter, elke basisschool heeft binnen deze visie de mogelijkheid zich op een eigen wijze te profileren, eigen doelstellingen te formuleren en eigen activiteiten te organiseren.</p>
STWT	<p>In het 'Jaarverslag 2008' geeft het schoolbestuur aan bezig te zijn met de ontwikkeling van drie community centers in Slotervaart; Professor Einstein, Huizinga en Ru Paré. Het schoolbestuur heeft daarvoor ook in 2008 samen met het rijk, de centrale stad en stadsdeel Slotervaart een convenant ondertekend. In dit convenant spreken de partijen af deze drie community centers te realiseren.</p>
El Amal	<p>Op de website staat de volgende visie van de stichting El Amal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De scholen zijn een integraal en gewaardeerd onderdeel van de omgeving en vervullen een sociale functie in de buurt. • De scholen beogen een functioneren als brede school met een geïntegreerde maatschappelijke en zorgfunctie. • De kwaliteit van de scholen en van het onderwijs is afhankelijk van de inzet van alle betrokkenen: team, ouders en kinderen, buurt en gemeente.

Bijlage 8 - Overzicht brede scholen per stadsdeel

Tabel B8.1 - Overzicht brede scholen*

Stadsdeel	Volgens stadsdeel brede school	Volgens schoolbestuur brede school	Volgens school brede school
Bos en Lommer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Boomgaard 2. Paulus 3. Al Wafa 4. Springplank 5. Bos en Lommer 6. Tijnl Uilenspiegel 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Boomgaard (ASKO) 2. Al Wafa (El Amal) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Boomgaard 2. Paulus 3. Al Wafa 4. El Amien 5. Bos en Lommer
De Baarsjes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Joop Westerweel 2. Corantijn 3. Rosa Boekdrukker 4. 10° Montessori de Meidoorn 5. De Roos 6. Admiraal de Ruyter 7. As-Siddieq Baarsjes I 8. St. Janschool 9. Dr. J. Th. De Visser 10. St. Augustinus 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosa Boekdrukker (AWBR) 2. 10° Montessori de Meidoorn (AWBR) 3. De Roos (AWBR) 4. St. Janschool (ASKO) 5. Dr. J. Th. De Visser (AMOS) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Joop Westerweel 2. Rosa Boekdrukker 3. Dr. J. Th. De Visser
Geuzenveld-Slotermeer	<ol style="list-style-type: none"> 1. 't Koggeschip 2. Goeman Borgesius 3. P.J. Troelstra 4. Burgemeester De Vlucht 5. Slootermeer 6. Dr. O. Noordmans 7. Immanuel 8. Timotheus 9. Sint Henricus 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 't Koggeschip (KBA NW) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 't Koggeschip
Oost-Watergraafsmeer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaap 2. Kraal 3. Kraanvogel 4. St. Barbara 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaap (STAIJ) 2. Kraal (STAIJ) 3. Kraanvogel (AMOS) 4. St. Barbara (KBA NW) 5. Aldoende (STAIJ) 6. Frankendael (AMOS) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaap 2. Kraal 3. Kraanvogel 4. St. Barbara
Oud-West	<ol style="list-style-type: none"> 1. Annie MG Schmidt 2. Kinkerbuurt 3. Leonardo da Vinci 4. Vlinderboom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kinkerbuurt (AWBR) 2. Vlinderboom (AMOS) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Annie MG Schmidt 2. Kinkerbuurt 3. Leonardo da Vinci 4. De Vlinderboom

Stadsdeel	Volgens stadsdeel brede school	Volgens schoolbestuur brede school	Volgens school brede school
Slotervaart	<ol style="list-style-type: none"> 1. Professor Einstein 2. Ru Paré 3. St. Jan de Doper 4. El Kadisia 5. Huizinga 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Professor Einstein (STWT) 2. Ru Paré (STWT) 3. St. Jan de Doper (KBA NW) 4. El Kadisia (El Amal) 5. Pro Rege (AMOS) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Professor Einstein 2. Ru Paré 3. St. Jan de Doper 4. El Kadisia 5. Huizinga
Westerpark	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zeeheld 2. Catamaran 3. Bron 4. Spaarndammer-hout 5. Dr. Rijk Kramer 6. Elisabeth Paulus 7. Westerparkschool 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zeeheld (AWBR) 2. Catamaran (AMOS) 3. Spaarndammer-hout (AWBR) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zeeheld 2. Spaarndammer-hout
Zeeburg*	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olympus 2. Neptunus 3. Montessori Steigereiland 4. Het Podium 5. Willibrord 6. Laterna Magica 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neptunus (AMOS) 2. Willibrordschool (ASKO) 3. Laterna Magica (STAIJ) 4. Kleine Kapitein (STAIJ) 5. Insulinde (AMOS) 6. De Rietlanden (AMOS) 7. De Achthoek (ASKO) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neptunus 2. Laterna Magica 3. Kleine Kapitein 4. Insulinde

Stadsdeel	Volgens stadsdeel brede school	Volgens schoolbestuur brede school	Volgens school brede school
Zuideramstel	1. St. Jozef 2. 12 ^e Montessori de Stern 3. 15 ^e Montessori Van Maas en Waal 4. 6 ^e Montessori Anne Frank 5. Buitenveldertse Montessori 6. Cheider 7. De Ark 8. De Rivieren 9. Donge 10. Geert Groote School II 11. Merkelbach 12. Rosj Pina 13. St. Catharina 14. 2 ^e Openluchtschool voor het gezonde kind		1. St. Jozef 2. 12 ^e Montessori de Stern 3. Rosj Pina

*In deze tabel is uitgegaan van het huidige aantal brede scholen. Brede scholen in ontwikkeling zijn buiten beschouwing gelaten.

Bijlage 9 - Profiel brede scholen per stadsdeel

Profiel brede scholen per stadsdeel

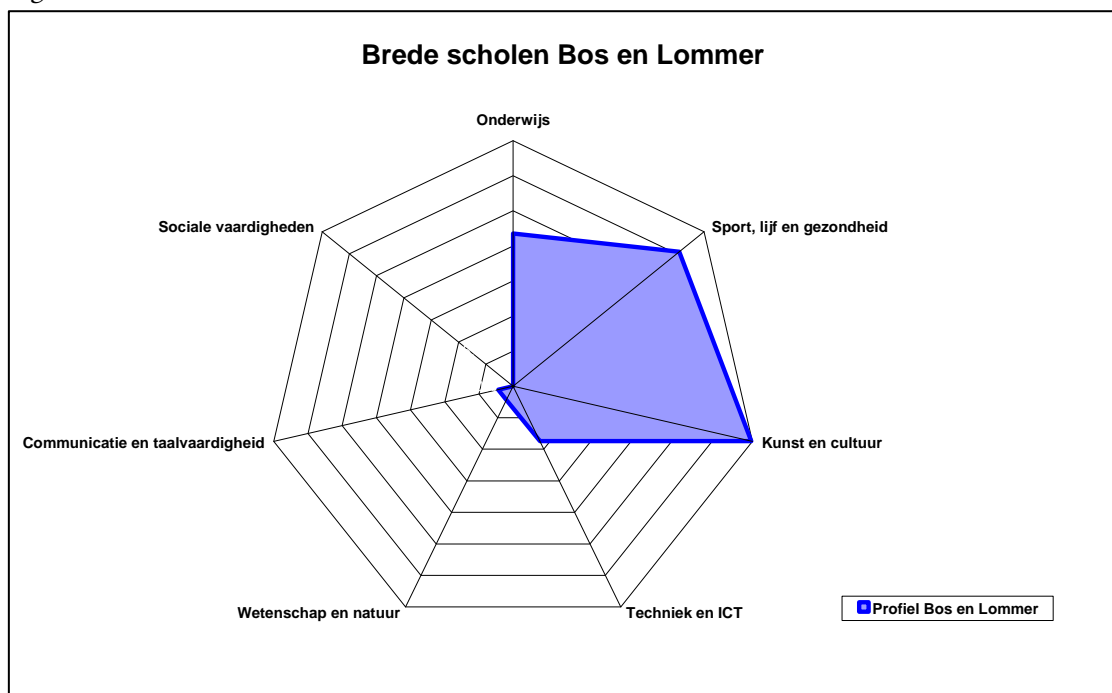
De rekenkamer geeft in de volgende paragrafen (grafisch) per stadsdeel het profiel van de brede scholen op basis van de uitvoering. Zij geeft aan of dit overeenstemt met het brede scholenbeleid van het stadsdeel.¹¹⁷

Voor het samenstellen van het profiel heeft de rekenkamer gebruik gemaakt van alle aangeboden activiteiten van de brede scholen per stadsdeel. Deze zijn getotaliseerd per categorie en vervolgens is geanalyseerd of de uitvoering overeenkomt met het beleid van het stadsdeel voor de brede scholen.

Bos en Lommer

Op basis van de voorgaande paragrafen over de uitvoering bij de 10 brede scholen is in onderstaand figuur het totale profiel opgenomen van de brede scholen in Bos en Lommer.

Figuur B9.1 - Profiel brede scholen stadsdeel Bos en Lommer

¹¹⁷ Zie hoofdstuk 2, Beleid, doelstellingen en aantal brede scholen, voor een uitgebreide analyse van het 'Brede scholenbeleid' per stadsdeel.

De uitgangssituatie in het beleid bij de brede scholen in Bos en Lommer is: het bestrijden van 'achterstand' en 'talentontwikkeling'. De doelgroep waarop het stadsdeel zich richt in haar beleid zijn de achterstandsleerlingen. Daarnaast richt het stadsdeel zich ook wel op de opvang van kinderen maar dit is een bijkomend doel. Het stadsdeel heeft niet aangegeven waar de prioriteit ligt. De activiteiten zouden dan binnen alle vermelde categorieën aangeboden moeten worden.

In stadsdeel Bos en Lommer blijkt dat de brede scholen bij de uitvoering van het brede scholenbeleid een profiel gekozen hebben met een accent op de categorie Kunst en Cultuur. Daarnaast is, in mindere mate, binnen het profiel gekozen voor de categorieën Sport, Lijf en Gezondheid en Onderwijs.

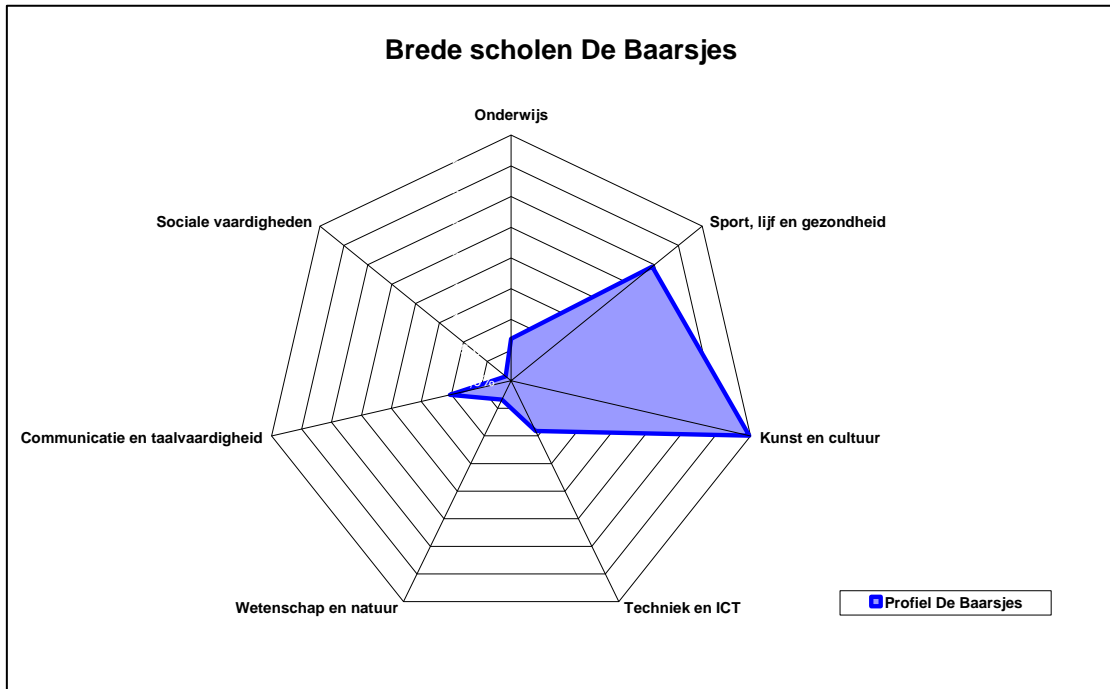
De rekenkamer constateert op basis van de analyse van de aangeboden activiteiten dat bij de uitvoering het grootste deel van de activiteiten in de categorie Kunst en Cultuur valt; ruim 37%. Een beperkt deel van het aanbod valt binnen de categorie onderwijs, namelijk 23% en Sport, Lijf en Gezondheid maakt een kleine 26% uit van de aangeboden activiteiten.

De rekenkamer constateert dat het profiel in de praktijk niet geheel overeenkomt met het beleid van het stadsdeel Bos en Lommer voor de brede scholen. De accenten binnen het profiel liggen voor een groot deel op de categorieën Kunst en Cultuur en Sport en Lijf en Gezondheid en minder op de categorieën waarvan verwacht mag worden dat deze de achterstand bestrijden van de doelgroep. Dit is des te opvallend omdat in hoofdstuk 2 (Beleid, doelstellingen en aantal brede scholen) door de rekenkamer is geconstateerd dat stadsdeel Bos en Lommer expliciet haar beleid richt op 'ontwikkeling op het gebied van taal en sociaal-emotioneel gebied'.

De Baarsjes

In onderstaand figuur is het profiel, gebaseerd op de activiteiten, opgenomen van de 10 brede scholen in De Baarsjes.

Figuur B9.2 - Profiel brede scholen stadsdeel De Baarsjes

Het stadsdeel De Baarsjes heeft in haar beleid met de brede scholen aangegeven dat ze kiest voor “Het scheppen van mogelijkheden en voorwaarden om leer- en ontwikkelingsachterstanden bij kinderen te voorkomen en/of te verminderen en een bijdrage te leveren aan een brede talentontwikkeling en succesvolle maatschappelijke participatie van kinderen”. De uitgangssituatie in het beleid bij de brede scholen is: het bestrijden van ‘achterstand’ en ‘talentontwikkeling’. De doelgroepen waarop het stadsdeel zich richt zijn de leerlingen. Vanuit het GOA-beleid wordt gefocust op achterstandsléerlingen; vanuit Jong Amsterdam is het stadsdeel gericht op talentontwikkeling en dus op alle leerlingen.

Doel bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel De Baarsjes is het bestrijden van achterstanden bij de doelgroep kinderen en talentontwikkeling. Deze activiteiten zouden dan (evenredig) binnen alle vermelde categorieën aangeboden moeten worden.

In stadsdeel De Baarsjes blijkt dat de brede scholen bij de uitvoering van het beleid kiezen voor een profiel met een accent op de categorie Kunst en Cultuur. Daarnaast wordt in mindere mate binnen het profiel gekozen voor de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. De andere categorieën blijken nauwelijks tot geen rol te spelen in het stadsdeel.

De rekenkamer constateert dat bij de uitvoering het grootste deel van de activiteiten in de categorie Kunst en Cultuur valt; afgerond een aandeel van 41%. Een beperkt deel van de activiteiten valt binnen de categorie Onderwijs (namelijk 7%) en Sport, Lijf en Gezondheid maakt 30% uit van de aangeboden activiteiten. De categorie Communicatie

en Taalvaardigheid heeft een aandeel van ruim 10%. Ook de overige categorieën komen, weliswaar met een kleiner aandeel, aan bod.

De rekenkamer constateert dat de uitvoering een duidelijk accent legt op de categorieën Kunst en Cultuur en Sport, Lijf en Gezondheid en minder op de categorieën Onderwijs, Sociale vaardigheden en Communicatie en Taalvaardigheid. Bij deze categorieën zouden activiteiten aangeboden kunnen worden die de achterstand bestrijden.

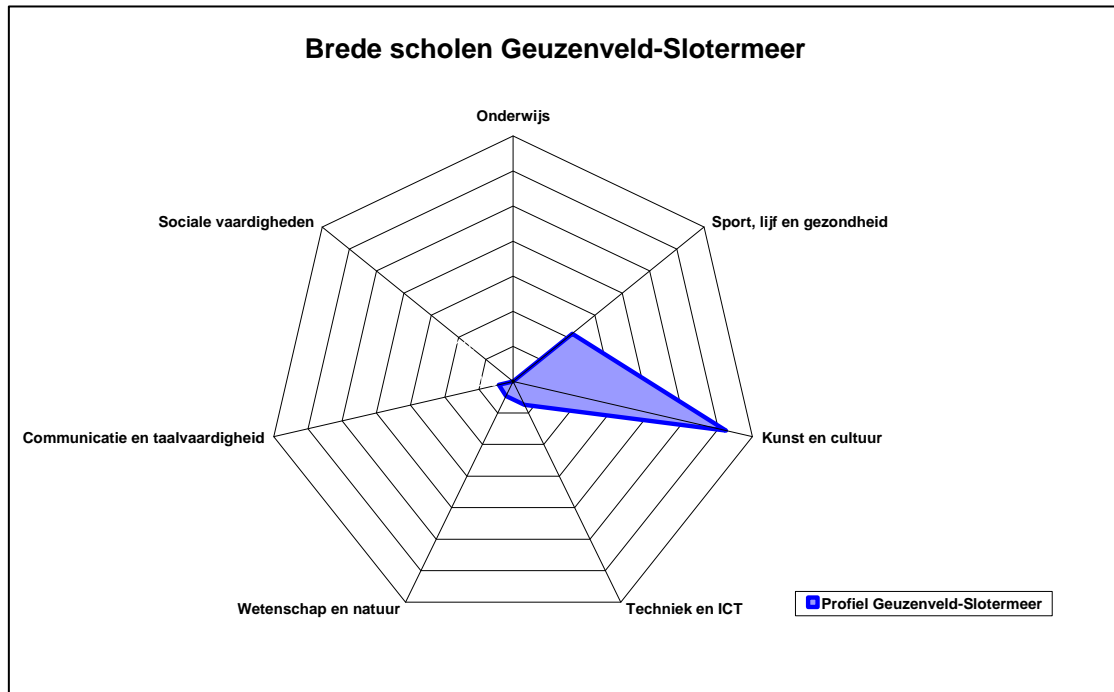
De rekenkamer constateert dat in het uitvoeringsprogramma in De Baarsjes zowel de bestrijding van achterstanden als talentontwikkeling aan bod komen. De rekenkamer constateert ook dat het profiel een zwaarder accent legt op de talentontwikkeling dan op de achterstandenbestrijding. Dit komt niet overeen met het beleid van het stadsdeel. In het beleid is niet opgenomen dat de talentontwikkeling een zwaarder accent moet krijgen dan het bestrijden van achterstand.

Geuzenveld-Slotermeer

In figuur 3.3 is het profiel, gebaseerd op de activiteiten, opgenomen van de 9 brede scholen in Geuzenveld-Slotermeer. De uitgangssituatie in het beleid bij de brede scholen in Geuzenveld-Slotermeer is: het bestrijden van 'achterstand'. Het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer stelt de doelgroepen afhankelijk van het gekozen concept. Hieronder wordt hier nader op ingegaan. Doel bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer is het optimaal ontwikkelingskansen bieden aan jeugd waarbij een keuze kan worden gemaakt uit een aantal concepten, het bestrijden van onderwijsachterstanden en het bevorderen van de buurtcohesie. Deze activiteiten zouden dan in hoofdzaak binnen de categorie Onderwijs, Sociale vaardigheden en Communicatie en Taalvaardigheid aangeboden moeten worden.

De rekenkamer constateert dat in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer de brede scholen kiezen voor een profiel waarbij het accent ligt op de categorieën Kunst en Cultuur en Sport, Lijf en Gezondheid.

Figuur B9.3 - Profiel brede scholen stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer

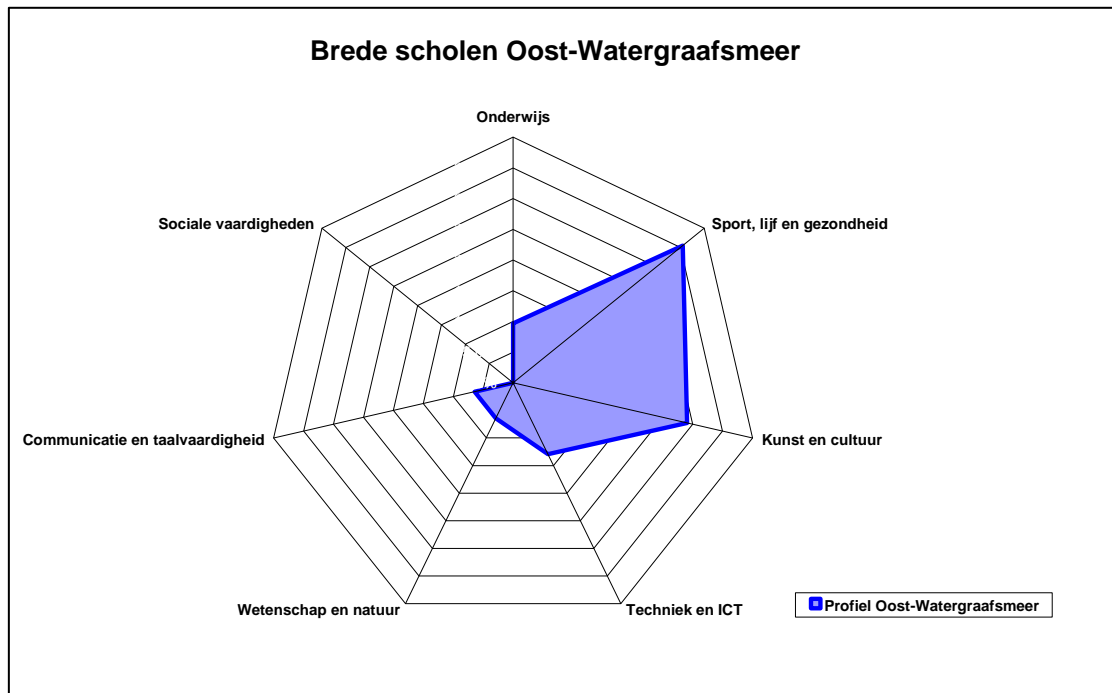
De andere categorieën blijken nauwelijks tot geen rol te spelen in het stadsdeel.

De rekenkamer constateert dat het grootste deel van het aanbod in de categorie Kunst en Cultuur valt; ruim 62%. De categorie Sport, Lijf en Gezondheid volgt daarna met een kleine 22%. Vervolgens komen de categorieën Techniek en ICT en Wetenschap en Natuur met 7% en 5%. Binnen de overige categorieën worden weinig of geen activiteiten aangeboden. De rekenkamer constateert dat dit niet overeenkomt met het beleid van het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer voor de brede scholen. Het aantal activiteiten dat expliciet de achterstand bestrijdt zijn miniem tot geen enkele activiteit.

Oost-Watergraafsmeer

In figuur 3.4 is het profiel, gebaseerd op de activiteiten, opgenomen van de 7 brede scholen in Oost-Watergraafsmeer.

Figuur B9.4 - Profiel brede scholen stadsdeel Oost-Watergraafsmeer

De uitgangssituatie in het beleid bij de brede scholen is: het bestrijden van vooral ‘achterstand’. De doelgroepen waarop het stadsdeel zich richt zijn alle kinderen in de buurt van de brede school van 2,5 tot 12 jaar, hun ouders en buurtbewoners, basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Doel bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel Oost-Watergraafsmeer is het bestrijden van achterstand bij de doelgroep kinderen. Deze activiteiten zouden dan binnen de categorieën Onderwijs, Sociale vaardigheden en Communicatie en Taalvaardigheid aangeboden moeten worden.

In stadsdeel Oost-Watergraafsmeer blijkt dat de brede scholen een profiel gekozen hebben waar het accent ligt op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. In mindere mate ligt het accent op de categorie Kunst en Cultuur. Daarnaast in beperkte mate bij de overige categorieën.

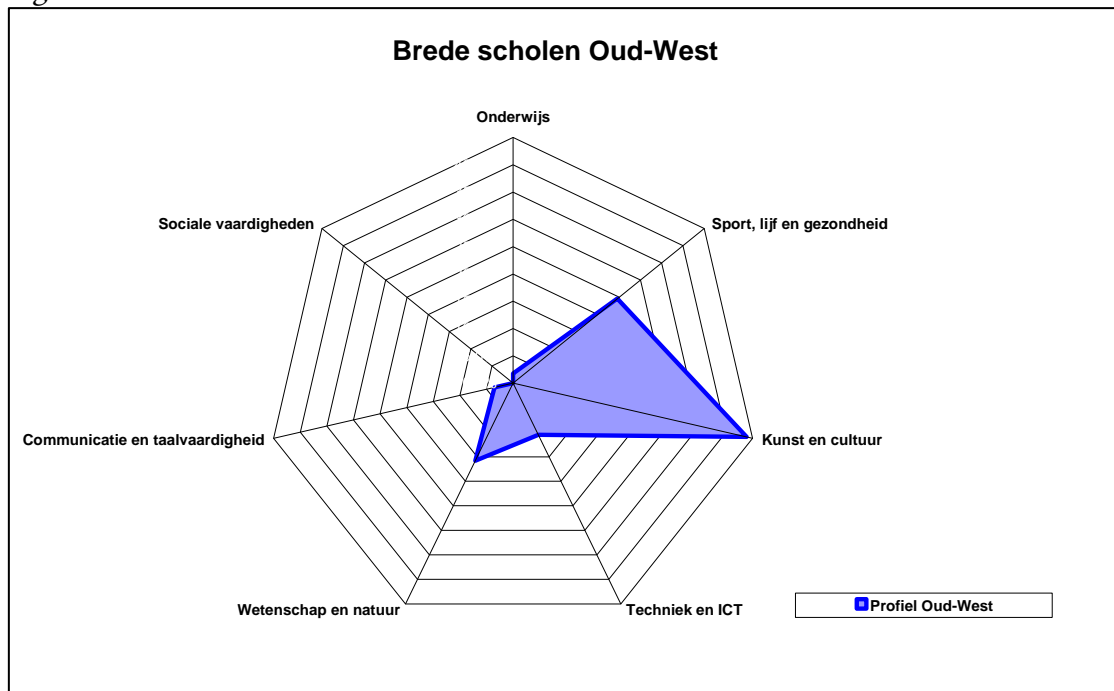
De rekenkamer constateert dat het grootste deel van het aanbod van de activiteiten in de categorie Sport, Lijf en Gezondheid valt; ruim 35%. Vervolgens komt de categorie Kunst en Cultuur, Techniek en ICT en de categorie Onderwijs met een kleine 10%. Daarna komen de overige categorieën, uitgezonderd Sociale vaardigheden omdat deze niet worden aangeboden binnen de brede scholen. De rekenkamer constateert dat dit niet overeenkomt met het beleid van het stadsdeel Oost-Watergraafsmeer voor de brede scholen. Het accent bij de uitvoering binnen de brede scholen ligt meer op talentontwikkeling dan op het bestrijden van achterstanden. Dit is opvallend omdat het

stadsdeel zelf aangeeft dat ‘het bestrijden van vooral achterstand’ een belangrijk uitgangspunt is in het beleid. Bij de uitvoering blijkt dat het profiel vooral gericht is op talentontwikkeling.

Oud-West

In figuur 3.5 is het profiel, op basis van de activiteiten, opgenomen van de 6 brede scholen in Oud-West.

Figuur B9.5 - Profiel brede scholen stadsdeel Oud-West

De uitgangssituatie in het beleid bij de brede scholen is: ‘talentontwikkeling’. De doelgroepen waarop het stadsdeel zich richt zijn alle kinderen in het stadsdeel en de ouders. Doel bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel Oud-West is ‘het bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en de leerprestaties en aan de verbetering van het maatschappelijk perspectief van de leerlingen en de ouders’. Deze activiteiten zouden dan binnen de categorie Kunst en Cultuur, Sport, Lijf en Gezondheid, Techniek en ICT, Wetenschap en Natuur aangeboden moeten worden.

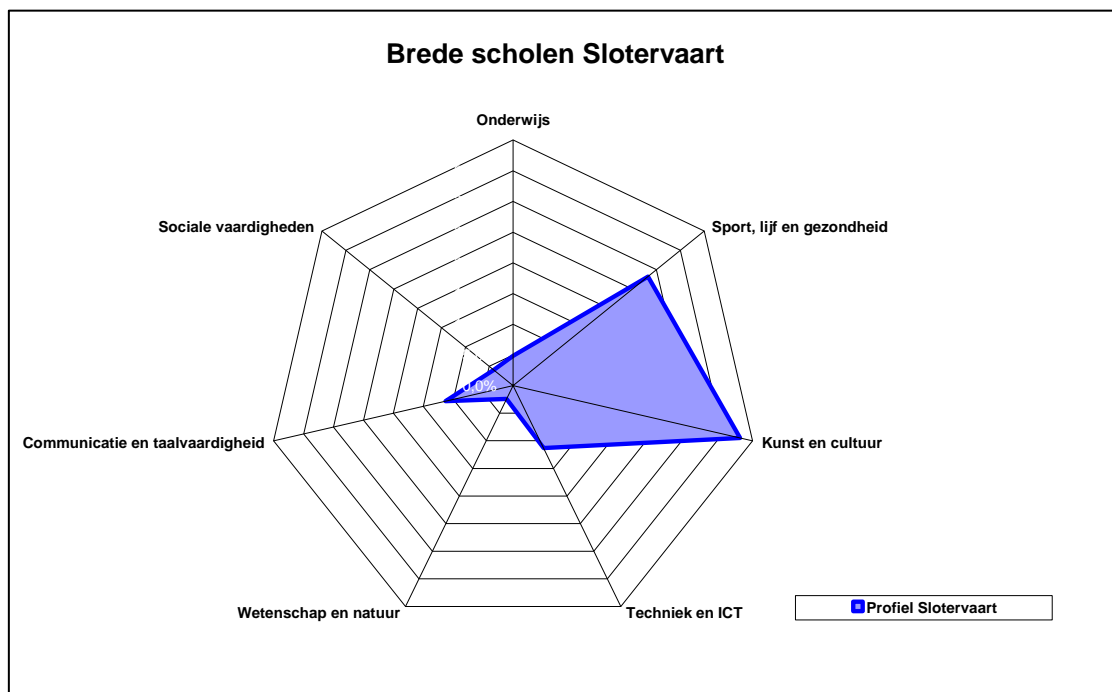
In stadsdeel Oud-West blijkt dat de brede scholen kiezen voor een accent op de categorie Kunst en Cultuur. In veel mindere mate ligt het accent op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. Daarnaast nog beperkt op de categorie Wetenschap en Natuur.

De rekenkamer constateert dat bij de uitvoering het grootste deel (bijna de helft) van het aanbod van de activiteiten in de categorie Kunst en Cultuur valt; namelijk 45%. Daarna komt de categorie Sport, Lijf en Gezondheid met 24%. Daarna volgen Wetenschap en Natuur en Techniek en ICT. Vervolgens in geringe mate de overige categorieën, uitgezonderd Sociale vaardigheden omdat daarvoor geen activiteiten worden aangeboden binnen de brede scholen. De rekenkamer constateert dat dit overeenkomt met het beleid van het stadsdeel Oud-West voor de brede scholen. Wel valt op dat het grootste deel van de activiteiten op het vlak van Kunst en Cultuur en Sport, Lijf en Gezondheid ligt en in veel mindere mate op de andere categorieën waar ook talent ontwikkeld kan worden.

Slotervaart

In figuur 3.6 is het profiel, op basis van de activiteiten, opgenomen van de 6 brede scholen in Slotervaart.

Figuur B9.6 - Profiel brede scholen stadsdeel Slotervaart

De uitgangssituatie in het beleid bij de brede scholen is: het bestrijden van ‘achterstand’ en ‘talentontwikkeling’. De doelgroepen waarop het stadsdeel zich richt zijn de leerlingen en de ouders van de brede scholen. In het stadsdeel vormt netwerkvorming hierbij een belangrijk element; de brede scholen in stadsdeel Slotervaart (community centers) zijn er ook voor de buurt. Doel bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel Slotervaart was in eerste instantie het wegwerken van achterstanden. Dit is als doel nog steeds belangrijk maar als doel is nu ook talentontwikkeling bij de kinderen opgenomen. Gezien het brede scholenbeleid zouden de activiteiten binnen alle categorieën aangeboden moeten worden.

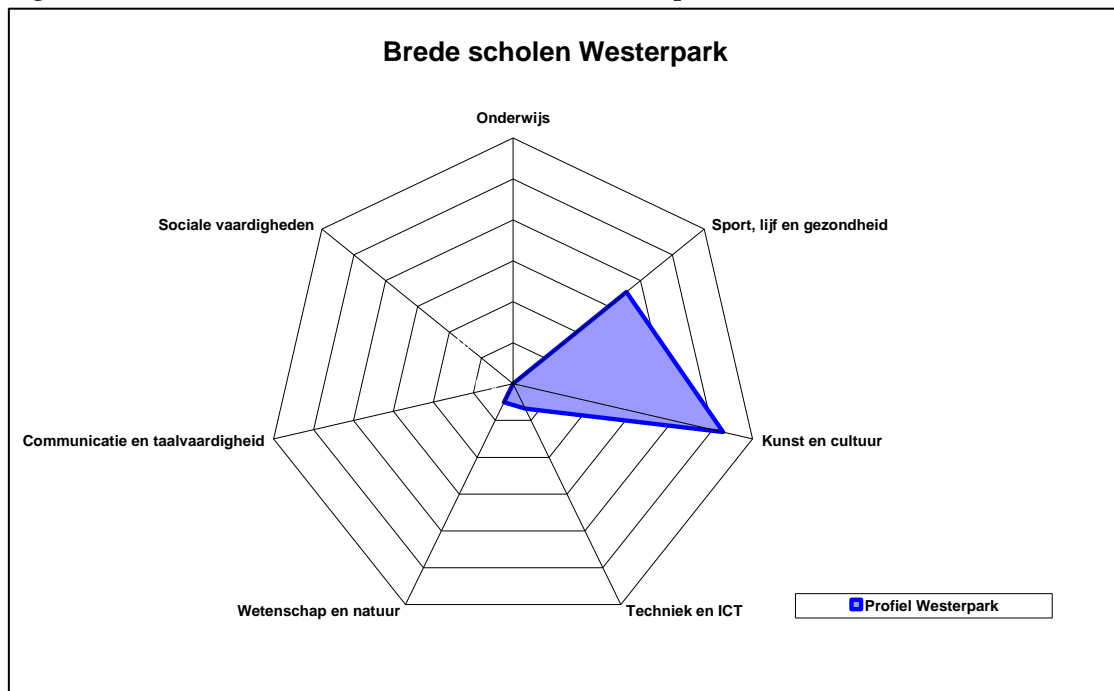
De rekenkamer constateert dat de brede scholen kiezen voor een profiel waarbij het accent ligt op de categorie Kunst en Cultuur. In veel mindere mate ligt het accent op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. Daarnaast is er nog een beperkt aanbod op de categorie Techniek en ICT en Communicatie en Taalvaardigheid.

De rekenkamer constateert dat het grootste deel van het aanbod in de categorie Kunst en Cultuur valt; namelijk 38%. Vervolgens komt de categorie Sport, Lijf en Gezondheid met 28%. Daarna volgen Techniek en ICT en Communicatievaardigheden. Ook de categorie Sociale vaardigheden speelt een (weliswaar) geringe rol met 4%. Slotervaart is echter een van de weinige stadsdelen waar activiteiten op dit vlak aangeboden worden. De rekenkamer constateert dat dit overeenkomt met het beleid van het stadsdeel Slotervaart voor de brede scholen. De rekenkamer constateert ook dat verhoudingsgewijs de talentontwikkeling een hogere prioriteit lijkt te krijgen dan het bestrijden van de achterstand. Dit is niet expliciet opgenomen in het beleid van het stadsdeel.

Westerpark

In figuur 3.7 is het profiel, op basis van de activiteiten, opgenomen van de 7 brede scholen in Westerpark.

Figuur B9.7 - Profiel brede scholen stadsdeel Westerpark

De uitgangssituatie is: het bestrijden van ‘achterstand’ en ‘talentontwikkeling’.
De doelgroepen waarop het stadsdeel zich richt zijn de kinderen van de scholen, kinderen in de buurt, de ouders en de buurtbewoners. De doelen bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel Westerpark zijn een verrijkte leeromgeving, bevorderen ontwikkeling kinderen, het betrekken van ouders bij de school en de buurtbinding bevorderen. De activiteiten zouden dan binnen alle vermelde categorieën aangeboden moeten worden. Het stadsdeel heeft zich in haar beleid niet uitgesproken over waar de prioriteit bij de uitvoering moet liggen.

In stadsdeel Westerpark blijkt dat de brede scholen kiezen voor een profiel met een accent op de categorie Kunst en Cultuur. In veel mindere mate ligt het accent op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. In geringe mate worden de categorieën Techniek en ICT en Wetenschap en Natuur aangeboden. De overige categorieën komen geheel niet aan bod.

De rekenkamer constateert dat het grootste deel van het aanbod (meer dan de helft) in de categorie Kunst en Cultuur valt; namelijk 53%. Daarna komt de categorie Sport, Lijf en Gezondheid met 36%. Vervolgens worden activiteiten aangeboden op de categorieën Techniek en ICT en Wetenschap en Natuur. Verhoudingsgewijs wordt op deze gebieden weinig aangeboden; namelijk een aandeel van 7% en 5%. Binnen de overige categorieën worden geen activiteiten aangeboden. De rekenkamer constateert dat dit niet geheel overeenkomt met het beleid van het stadsdeel Westerpark voor de brede scholen. Het stadsdeel wil met haar beleid de achterstand bestrijden en aan talentontwikkeling doen binnen de brede scholen.

Zeeburg

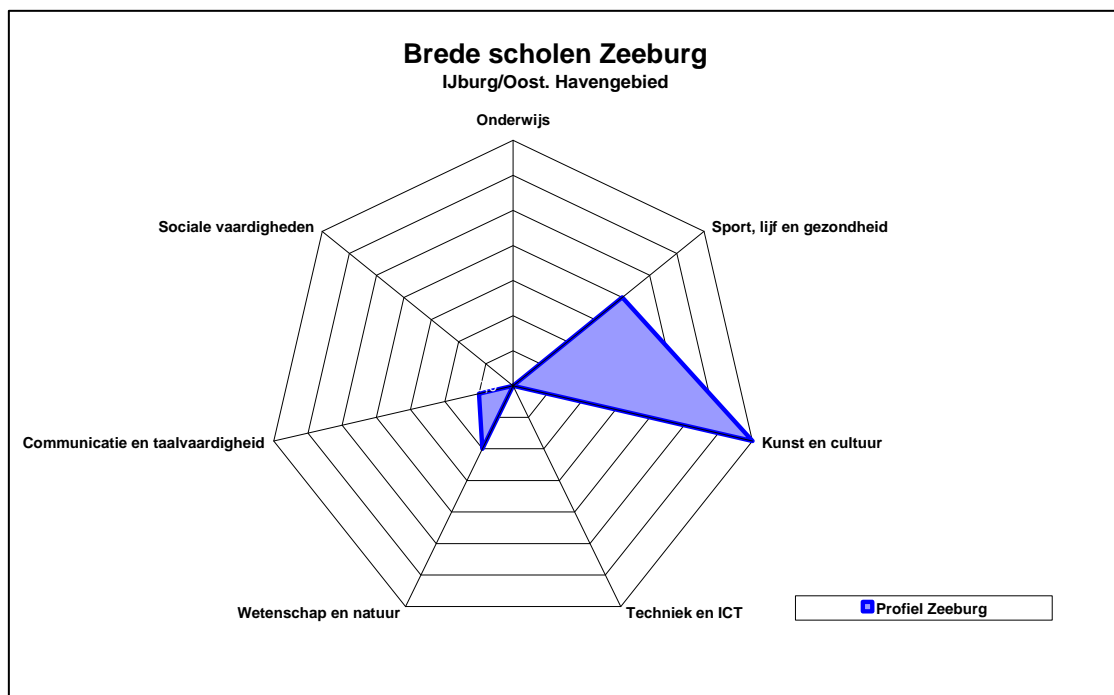
Stadsdeel Zeeburg maakt in het brede scholenbeleid een onderscheid in gebieden. Zij onderscheidt beleid voor de brede scholen in IJburg en het Oostelijk Havengebied en beleid voor de Indische buurt (zie hoofdstuk 2, Beleid brede scholen, doelstellingen en aantal brede scholen).

In figuur 3.8 is het profiel, op basis van de activiteiten, opgenomen van de 9 brede scholen in IJburg en het Oostelijk Havengebied. In figuur 3.9 is het profiel opgenomen van de 4 brede scholen in de Indische buurt in het stadsdeel.

De uitgangssituatie voor IJburg en het Oostelijk Havengebied is dat het stadsdeel zich daar met de brede scholen richt op ‘talentontwikkeling’. Voor de Indische buurt op het bestrijden van ‘achterstand’ en ‘talentontwikkeling’. De doelgroepen waarop het stadsdeel zich richt zijn kinderen van 2,5 tot 13 jaar, ouders en buurt.

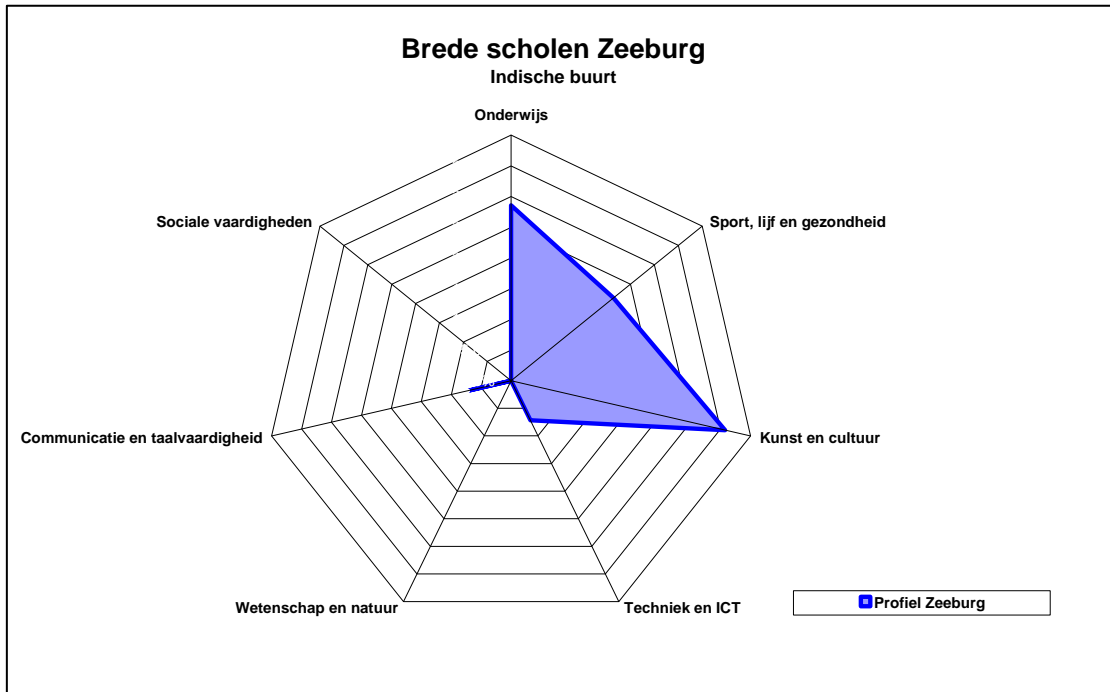
Op basis van dit beleid zouden de activiteiten in IJburg en het Oostelijk Havengebied voornamelijk binnen de categorieën Kunst en Cultuur, Sport, Lijf en Gezondheid, Wetenschap en Natuur en Techniek en ICT aangeboden moeten worden. Voor de Indische buurt geldt dat de activiteiten (evenredig) binnen alle categorieën aangeboden moeten worden. In het beleid is niet expliciet opgenomen waar het zwaartepunt bij de uitvoering zou moeten liggen.

Figuur B9.8 - Profiel brede scholen stadsdeel Zeeburg (IJburg en Oostelijk Havengebied)

De rekenkamer constateert dat de brede scholen op IJburg en het Oostelijk Havengebied kiezen voor een profiel met een accent op de categorie Kunst en Cultuur. In veel mindere mate ligt het accent op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. De overige categorieën komen in beperkte mate aan bod of in het geheel niet.

Figuur B9.9 - Profiel brede scholen stadsdeel Zeeburg (Indische buurt)

Het blijkt dat de brede scholen in de Indische buurt bij de uitvoering gekozen hebben voor een profiel met een accent op de categorie Kunst en Cultuur. Daarnaast is de categorie Onderwijs ook duidelijk zichtbaar in het profiel. Als derde ligt het accent, maar in mindere mate, op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. De overige categorieën komen duidelijk minder of in het geheel niet aan bod.

De rekenkamer constateert dat bij de uitvoering in IJburg en het Oostelijk Havengebied het grootste deel van de activiteiten in de categorie Kunst en Cultuur valt; namelijk 50%. Daarna komt de categorie Sport, Lijf en Gezondheid met 29%. Vervolgens komt de categorie Wetenschap en Natuur met 14%. Daarna komt alleen nog de categorie Sociale vaardigheden met een percentage van 7%. In de overige categorieën worden in dit deel van Zeeburg geen activiteiten aangeboden.

De rekenkamer constateert dat de aangeboden activiteiten in IJburg en het Oostelijk Havengebied overeenkomen met het beleid van het stadsdeel Zeeburg voor de brede scholen in dit gebied.

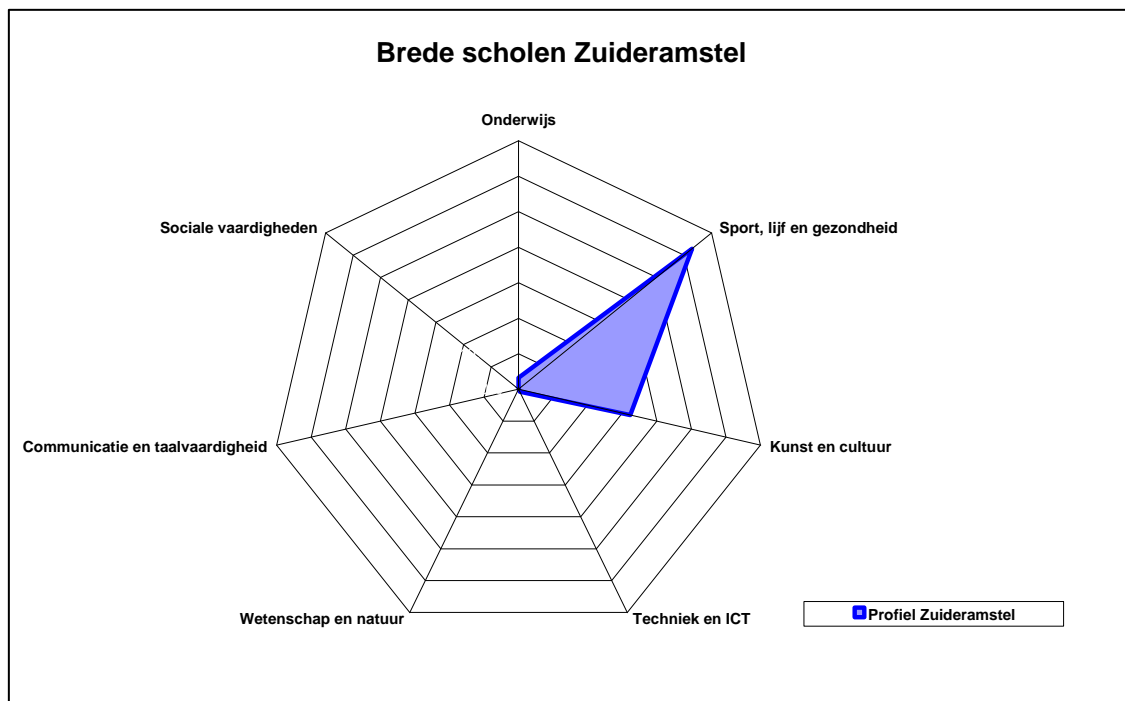
De rekenkamer constateert ten aanzien van het profiel voor de brede scholen in de Indische buurt het volgende. Het profiel bij de brede scholen laat zien dat het accent ligt op Kunst en Cultuur met 36%. De categorie Onderwijs komt op de tweede plaats met 29%. Daarna komt Sport, Lijf en Gezondheid met 21%. Als laatste de categorie Communicatie en Taalvaardigheid met 7%. Binnen de andere categorieën worden geen activiteiten aangeboden. De rekenkamer constateert dat de uitvoering voor een groot deel aansluit bij de het brede scholenbeleid voor de Indische buurt. De rekenkamer constateert wel dat de uitvoering sterker gericht is op de talentontwikkeling en minder

op het bestrijden van achterstand. De rekenkamer constateert dat in de categorie Sociale vaardigheden niet expliciet activiteiten aangeboden worden binnen de brede scholen.

Zuideramstel

In figuur 3.10 is het profiel, op basis van de activiteiten, opgenomen van de 14 brede scholen in Zuideramstel.

Figuur B9.10 - Profiel brede scholen stadsdeel Zuideramstel

Uitgangspunt bij de brede scholen in het beleid van stadsdeel Zuideramstel is de 'talentontwikkeling'. De doelgroep in Zuideramstel zijn de kinderen en ouders. De activiteiten zouden dan in hoofdzaak binnen de categorieën Kunst en Cultuur, Sport, Lijf en Gezondheid, Wetenschap en natuur en Techniek en ICT aangeboden moeten worden

De rekenkamer constateert dat de brede scholen in Zuideramstel kiezen voor een profiel met een accent op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. In veel mindere mate ligt het accent op de categorie Kunst en Cultuur. De overige categorieën worden nauwelijks of in het geheel niet aangeboden.

De rekenkamer constateert dat bij de uitvoering het grootste deel van de activiteiten in de categorie Sport, Lijf en Gezondheid valt; namelijk 63%. Daarna komt de categorie Kunst en Cultuur met 32%. Binnen de overige categorieën, uitgezonderd de categorie Sociale vaardigheden, worden bijna geen activiteiten aangeboden en spelen verhoudingsgewijs nauwelijks een rol.

De rekenkamer constateert dat dit weliswaar binnen het beleid van het stadsdeel Zuideramstel past maar het profiel sterk gericht is op de categorie Sport, Lijf en Gezondheid. Er vindt geen gelijkmatige verdeling plaats naar de andere gebieden waarop talenten ontwikkeld kunnen worden. Beleidsmatig heeft het stadsdeel dit accent niet gemaakt.

Bijlage 10 - Beschrijving 9 brede scholen

In deze bijlage bespreekt de rekenkamer de negen nader geselecteerde scholen. Deze zijn achtereenvolgens:

- Boomgaard (Bos en Lommer)
- Joop Westerweel (De Baarsjes)
- 't Koggeschip (Geuzenveld-Slotermeer)
- Kraanvogel (Oost-Watergraafsmeer)
- Kinkerbuurt (Oud-West)
- Ru Paré (Slotervaart)
- Zeeheld (Westerpark)
- Neptunus (Zeeburg)
- St. Jozef (Zuideramstel)

Voor deze 9 scholen zullen we ingaan op het aantal leerlingen, beschikbare voorzieningen en partners en de prestaties van scholen in termen van cito-scores en adviezen voor vervolgonderwijs.¹¹⁸ Ook gaat de rekenkamer in op het beleid en de organisatie van de brede school. Verder bespreekt de rekenkamer in dit kader ook de schoolscoregroep. Deze schoolscoregroep wordt bepaald aan de hand van het percentage gewichtenleerlingen.¹¹⁹

¹¹⁸ De leerlingenaantallen zijn de tellingen per 1 oktober 2009 en per 1 oktober 2008. De cito-scores en adviezen voor vervolgonderwijs zijn driejaarlijkse gemiddelden. Voor bijvoorbeeld de cito-score van 2009 zijn ook de cito-score van de twee eerdere schooljaren meegenomen. Verder is de kopklas buiten beschouwing gelaten bij de adviezen voor vervolgonderwijs.

¹¹⁹ In het kader van het voorrangbeleid worden aan kansarme kinderen leerlinggewichten toegekend. De veronderstelling is dat kinderen met een bepaalde achtergrond vaker een onderwijsachterstand hebben en gedurende de basisschool dan ook extra ondersteuning nodig hebben. Afhankelijk van het leerlinggewicht worden er daarom extra financiële middelen aan scholen toegekend. De schoolscoregroep wordt bepaald aan de hand van het percentage gewichtenleerlingen op een school. Dit loopt uiteen van scholen zonder gewichtenleerlingen (schoolscoregroep 1) tot scholen met meer dan 75% gewichtenleerlingen (schoolscoregroep 7). In schoolscoregroep 1 zijn er geen leerlingen met een leerlinggewicht. In schoolscoregroep 2 heeft 76-99% van de leerlingen geen leerlinggewicht. Voor schoolscoregroep 3 is dat 51-75% en voor schoolscoregroep 4 0-50%. In scholen met schoolscoregroep 5 heeft 26-50% van de leerlingen een gewicht 0,9. Voor schoolscoregroep 6 is dit percentage 51-75% en voor schoolscoregroep 7 is dit dus 76-100% gewichtenleerlingen (bron: 'Amsterdamse resultaten primair onderwijs 2009' van DMO). Voor de bepaling van de schoolscoregroep wordt in deze publicatie dus nog uitgegaan van de oude gewichtenregeling. Deze oude gewichtenregeling was ten tijde van deze publicatie nog geldend voor leerlingen van groep 8.

De Boomgaard

De Boomgaard is een rooms-katholieke school in stadsdeel Bos en Lommer en valt binnen het schoolbestuur ASKO.¹²⁰ De school functioneert sinds 2006 als brede school. Vanaf dat schooljaar is de Boomgaard gevestigd in een nieuwe multifunctionele accommodatie. Deze is gefinancierd uit Urbangelden. Het nieuwe gebouw heeft naast de onderwijslokalen, een ruimte voor de voorschool, een theaterzaal, keuken, ouderkamer/computerruimte en een sportzaal.¹²¹ Verder zijn er kleine ruimtes voor onder andere de schoolmaatschappelijk werker en de logopediste. De voorschool wordt aangeboden vanuit Impuls, waarbij een leerkracht is aangewezen als voorschoolcoördinator. De voorschoolse en naschoolse opvang is ook van Impuls. Voor deze opvang werkt de Boomgaard samen met het Groeiparadijs; de opvang is dus niet in het brede schoolgebouw aanwezig. De school organiseert zelf de tussenschoolse opvang.

Verder zijn er voorzieningen en activiteiten voor ouders: koffieochtenden, iedere twee weken een themaochtend, een inburgeringscursus en ouders organiseren zelf een kookcursus. Daarnaast is er een oudercontactfunctionaris, verbonden aan de voorschool. Ook heeft de school momenteel nog een eigen activiteitenaanbod voor kinderen. Er is per 1 oktober 2009 echter een talentmakelaar vanuit het stadsdeel aangesteld die de organisatie van dit activiteitenaanbod van de school overneemt. Deze talentmakelaar zal dit gaan doen voor de Boomgaard en twee andere scholen in Bos en Lommer (Narcis Querido en El Amien).¹²² De subsidie voor naschoolse activiteiten die de Boomgaard tot vorig schooljaar van het stadsdeel kreeg, is vanwege de aanstelling van deze talentmakelaar stopgezet.

De Boomgaard is volgens de onderwijsinspectie een zwakke school. De school neemt momenteel ook deel aan het programma Kwaliteitsaanpak Basisonderwijs Amsterdam, georganiseerd vanuit de centrale stad.¹²³ De schoolleiding geeft het onderwijs daarom

¹²⁰ De afkortingen staan voor de volgende schoolbesturen: Amsterdamse Oecumenische Scholengroep (AMOS), Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs (ASKO), Amsterdam West Binnen de Ring (AWBR), Katholiek Basisonderwijs Nieuw West (KBA NW), Samen tussen Amstel en IJ (STAIJ) en Openbaar Onderwijs Westelijke Tuinsteden (STWT).

¹²¹ Binnen het schoolgebouw is het onderwijs- en welzijns gedeelte gescheiden, maar voor de sportzaal is geen aparte ingang.

¹²² Voor de aanstelling van de talentmakelaar ontving De Boomgaard subsidie van het stadsdeel voor het aanbieden van naschoolse activiteiten. Voorwaarde voor het ontvangen van deze subsidie was de inzet van een brede schoolcoördinator voor 12 uur per week. Per 1 oktober 2009 is er een talentmakelaar vanuit het stadsdeel aangesteld. Er moeten nog nadere afspraken worden gemaakt over de invulling van de samenwerking. De Boomgaard zal ieder geval wel ruimtes beschikbaar stellen, de ruimtes schoonmaken en kinderen voor de activiteiten opvangen (door de buurtconciërge of de leerkrachten).

¹²³ De Kwaliteitsaanpak Basisonderwijs Amsterdam is gestart vanwege de onvoldoende kwaliteit van het onderwijs in diverse scholen in Amsterdam. Door intensieve samenwerking met de scholen en schoolbesturen wordt door vier programmalijnen een verbetering van het onderwijs nagestreefd. Deze programmalijnen zijn achtereenvolgens de Verbeteraanpak, Professionalisering onderwijsgevend personeel, Overheid en onderzoek en de Leesaanpak.

momenteel prioriteit. Het stadsdeel heeft naar aanleiding van onder andere het geringe aantal, dat op het gebied van de brede school werden ontwikkeld, in overleg met de school een doorstart voorgesteld waarbij er nieuwe afspraken over de invulling van de brede school kunnen worden gemaakt. In verband met deze doorstart van de Boomgaard heeft het stadsdeel een medewerker van SPA aangesteld.¹²⁴ Deze persoon biedt ondersteuning bij het ontwikkelen van een visie op en de implementatie van de brede school.

De ambitie van de schoolleiding ten aanzien van de brede school is het bieden van een doorgaande lijn, waarbij het naschoolse aanbod aansluit op het aanbod onder schooltijd. Verder streeft de school naar een activiteiteenaanbod op het gebied van techniek en wetenschap. Een van de redenen voor dit streven is dat de school kinderen wil uitdagen om zichzelf hierdoor te verbeteren. Een andere reden is dat er binnen het stadsdeel momenteel al een groot aanbod op het gebied van sport en cultuur bestaat.

Tabel B10.1 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs De Boomgaard

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score ¹²⁵	Advies vervolgonderwijs		
			pro/ lwoo ¹²⁶	vmbo	havo/ vwo
2009	179	531,6	41,5%	31,1%	27,4%
2008	170	531,5	44,4%	38,9%	16,7%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer.

De school heeft een schoolscoregroep van 7. Dit betekent dat 76-100% van alle leerlingen een leerlinggewicht hebben. In tabel B 10.1 zijn het aantal leerlingen, de cito-score en de adviezen voor vervolgonderwijs gegeven. Per 1 oktober 2009 waren er 179 leerlingen op school. Bij vergelijking van eerdere jaren nam het aantal leerlingen op de Boomgaard af, in 2004 en 2005 had de school nog 210 leerlingen. Het aantal leerlingen is echter nu weer licht gestegen van 170 per 1 oktober 2008 naar 179 per 1 oktober 2009. De cito-score van de Boomgaard ligt rond de 531. Dit is lager dan het Amsterdams gemiddelde van 537,1.¹²⁷ De meeste leerlingen krijgen een pro/lwoo en vmbo advies. De rekenkamer merkt wel op dat het percentage leerlingen dat een advies havo/vwo krijgt, is gestegen van bijna 17% in schooljaar 2007-2008 naar ruim 27% in het schooljaar 2008-2009. Dit is een forse toename.

¹²⁴ SPA is het project- en adviesbureau van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam. SPA richt zich in opdracht van stadsdelen of gemeentelijke diensten op de aanpak en oplossing van urgente vraagstukken binnen het Amsterdams sociaal domein.

¹²⁵ De cito-score is gebaseerd op leerlingen met een advies voor vmbo (zonder lwoo), havo of vwo. Leerlingen met het advies pro/ lwoo zijn dus niet meegenomen.

¹²⁶ Pro/ lwoo is praktijkgericht onderwijs (pro) en vmbo met leerwegondersteuning (lwoo).

¹²⁷ Bron: 'Amsterdams resultaten primair onderwijs 2009' van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.

Joop Westerweel

De Joop Westerweel is een openbare school in stadsdeel De Baarsjes en valt onder het schoolbestuur AWBR. De school is sinds het najaar van 2004 gehuisvest in een nieuw gebouw. Dit nieuwe gebouw is een combinatieproject met woningen. De school bestaat uit 25 lokalen, waarvan er 2 worden gebruikt voor buitenschoolse opvang van Akros. Voor de voorschool zijn er ook 3 lokalen door Akros in gebruik. Verder is er in het schoolgebouw een speel-o-theek, waar kinderen speelgoed kunnen lenen. Ook is er een ouderkamer en een gymzaal. Daarnaast zijn de schoolmaatschappelijk werker en psycholoog elke week aanwezig op de school en is er contact met de buurtregisseur. Ook vindt op school een mentorproject plaats.

De welzijnsorganisatie Akros organiseert in opdracht van het stadsdeel de naschoolse activiteiten op de Joop Westerweel. Deelname aan deze activiteiten is gratis voor kinderen. Volgens de schoolleiding zitten deze activiteiten vrijwel altijd vol. In principe schrijven kinderen zich in voor activiteiten en wordt er geloot. In incidentele gevallen – bijvoorbeeld in bepaalde gezinssituaties – zorgt de school er voor dat sommige kinderen kunnen deelnemen aan activiteiten. Daarnaast is er ook een oudercontactfunctionaris en zijn er inloopochtenden en ouderbijeenkomsten in de ouderkamer. Ook heeft de school cursussen voor ouders zoals Nederlandse les.

Er is een nauwe samenwerking met Akros, aldus de schoolleiding. Vanuit deze welzijnsinstelling is een contactfunctionaris brede school voor enkele uren op school aangesteld. Deze overlegt met de directeur over de opvang en de voorschool. De school is van mening dat moet worden ingespeeld op de behoeften van kinderen en ouders.¹²⁸ Gezien de achtergrond van kinderen die naar de Joop Westerweelschool gaan – veelal kinderen met taalachterstanden – wordt sterk ingezet op de voorschool. De voorschool moet deze taalachterstand bij kinderen terugdringen om zo tot een goed vervolg op de basisschool te komen. Om dit te bewerkstelligen streeft de school naar een goede samenwerking met de voorschool. Zo is er inhoudelijk overleg over de programma's van de voorschool. Verder neemt de schooldirecteur ook deel in de benoemingscommissies voor de aanstelling van nieuwe peuterleidsters.

Tabel B10.2 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs Joop Westerweel

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/lwoo	vmbo	havo/vwo
2009	356	531,2	21,1%	54,2%	24,6%
2008	342	528,5	23,5%	53,7%	22,8%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer

¹²⁸ Hierbij maakt het dan ook weinig uit of een school al dan niet breed wordt genoemd. Het gaat immers om het voorzieningenaanbod.

Tabel B10.2 geeft een weergave van het aantal leerlingen en de resultaten van de school. De Joop Westerweelschool heeft een schoolscoregroep van 7. Dit betekent dat meer dan driekwart van de leerlingen een leerlinggewicht heeft. De Joop Westerweelschool had bij de telling per 1 oktober 2009 356 leerlingen. Verder bedroeg de laatste cito-score ruim 531 en kreeg meer dan de helft van de leerlingen een vmbo-advies. Daarnaast kreeg zo'n 20-25% van de leerlingen een advies pro/lwoo. Ongeveer eenzelfde percentage leerlingen kreeg een advies voor havo/vwo.

't Koggeschip

't Koggeschip is een rooms-katholieke school in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer en valt onder het schoolbestuur KBA NW. De basisschool is op 1 maart 2006 in een nieuw gebouw als brede school geopend. Dit schoolgebouw is in gedeeld bezit van het stadsdeel en het schoolbestuur. De brede school is een multifunctionele accommodatie met 31 onderwijslokalen en 4 welzijnslokalen. 't Koggeschip definieert de brede school als een samenwerkingsverband tussen onderwijs, opvang- en welzijnsinstellingen met als doel te komen tot een samenhangend aanbod voor kinderen, ouders en buurtbewoners. Missie van de school is kinderen kansen te bieden en mogelijkheden aan te reiken om hun talenten zo optimaal mogelijk te ontwikkelen.¹²⁹ Volgens de schoolleiding is de inrichting van de brede school daarmee afhankelijk van de wijk waarin de school is gevestigd. 't Koggeschip heeft gekozen voor het 'kansenprofiel' om (onderwijs)achterstanden van kinderen weg te werken; deze profilering vanuit kansen spreekt ouders en kinderen aan.

De brede school 't Koggeschip is een multifunctionele accommodatie waarin de volgende voorzieningen en partijen zijn gevestigd:

- opvang (voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang) door Impuls;
- voorschool door Impuls met 2 oudercontactfunctionarissen;
- zorgaanbod: onder andere een zorgcoördinator, schoolmaatschappelijk werk en schoolpedagoog op school. Verder samenwerking met OKC en andere externe instellingen;
- naschools activiteitenaanbod voor kinderen en activiteitenaanbod voor volwassenen.

't Koggeschip heeft ook een eigen sportzaal waar sportactiviteiten kunnen plaatsvinden. Deze sportzaal wordt ook na schooltijd en 's avonds verhuurd aan sportclubs, net als delen van het gebouw dat vaak tot 23.00 uur open is. Verder is er ook een speel-o-theek, keuken, speelzalen/theater, atelier, ICT-ruimte en is het steunpunt Leefbaarheid en Veiligheid voor buurt 9 en 10 in de school gevestigd. De school is onlangs ook gestart met huiswerkbegeleiding en vorig jaar al begonnen met de zomerschool. Daarnaast biedt 't Koggeschip sociale vaardigheidstraining voor kinderen.

¹²⁹ Bron: 'Inhoudelijk concept Brede school 't Koggeschip (directie 't Koggeschip en OOG Onderwijsondersteuning, 2004).

De school heeft naschoolse activiteiten waaronder het Schatkamerproject van Spark.¹³⁰ Deelname aan de Schatkameractiviteiten is gratis voor kinderen. Op elke school die meedoet aan het project – en zo dus ook 't Koggeschip – is een Schatkamercoördinator aangesteld. Dit betreft een personeelslid dat al op de betreffende school werkzaam is. In het kader van het wijkarrangementenbeleid is er verder ook een talentmakelaar door het stadsdeel aangesteld.¹³¹ Vanaf 1 februari 2010 start namelijk 'Schatkamer in de buurt' voor kinderen uit de bovenbouw. Voor deze kinderen worden de naschoolse Schatkameractiviteiten gezamenlijk met de Timotheusschool en de Goeman Borgesius aangeboden. Kinderen kunnen dan deelnemen aan activiteiten op drie scholen.¹³²

Naast Schatkamer is er een uitgebreid sportaanbod, waaronder Schoolsportclub en Jump-In. De naschoolse coördinator van Jump-In is de vakdocent bewegingsonderwijs en wordt deels gefinancierd door DMO. Verder bieden onder andere de Muziekschool Amsterdam en Theater 4 West naschoolse activiteiten. Kinderen moeten voor laatstgenoemde activiteiten wel betalen. Voor deze sportactiviteiten wordt een klein bedrag betaald. Voor bijvoorbeeld activiteiten van de Muziekschool moeten echter reguliere prijzen worden betaald. Volgens de schoolleiding lopen vooral de sportactiviteiten goed, maar is er vanuit kinderen ook steeds meer interesse voor kunst- en cultuuractiviteiten. Per keer kunnen ongeveer 15 kinderen deelnemen aan de gratis naschoolse Schatkameractiviteiten. Deelname aan de andere naschoolse activiteiten is verschillend. Gezien bijvoorbeeld de kosten van een activiteit van de Muziekschool Amsterdam, neemt slechts een bepaalde doelgroep hieraan deel. Kinderen schrijven zich zelf in voor de naschoolse activiteiten, maar bij overinschrijving bepaalt de school welke kinderen al dan niet mee doen aan een activiteit. De capaciteit voor de huidige periode bedraagt ongeveer 350 kinderen, aldus de schoolleiding.

De ouderactiviteiten zijn met name gericht op vergroting van de ouderbetrokkenheid en opvoedingsondersteuning. Het activiteiten aanbod bestaat onder andere uit wekelijkse koffieochtenden, inburgeringscursussen, taal- en ouderbetrokkenheidscursussen en themabijeenkomsten. Op school zijn ook 2 oudercontactfunctionarissen aanwezig. Eén contactfunctionaris is vanuit het stadsdeel voor 3 dagen aangesteld en de andere contactfunctionaris is vanuit de school 1 dag werkzaam.

¹³⁰ Schatkamer is een initiatief van stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer. Schatkamer wordt aangeboden door Spark, een afdeling van stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer. Spark verzorgt op onder andere 't Koggeschip een naschools activiteiten aanbod.

¹³¹ Deze talentmakelaar is de Kunst & Cultuur coördinator van 't Koggeschip die nu voor 2 dagen per week is gedetacheerd naar het stadsdeel in de functie van talentmakelaar. De interne cultuurcoördinator is op 't Koggeschip verantwoordelijk voor het kunst- en cultuurbeleid op school. Ook valt het bewaken van het curriculum kunst en cultuur en verzorgen van mogelijkheden voor brede talentontwikkeling binnen haar taken.

¹³² Bij de start van 'Schatkamer in de buurt' zullen er ook loopservices starten om kinderen naar de activiteiten te brengen. Oudercontactfunctionarissen en ouders spelen hierbij een belangrijke rol.

Er is regelmatig overleg tussen de school en Impuls, aldus de schoolleiding. De school wil in de toekomst graag naar een doorgaande lijn van het onderwijsaanbod en het naschoolse aanbod. Deze doorgaande lijn is al meer aanwezig tussen de voorschool en de school, mede gezien de inhoudelijke overlap van het voorschoolprogramma. Dit programma start op de voorschool en loopt door tot de basisschool. Hierover is inhoudelijk overleg en door afspraken met Impuls wordt de doorgaande lijn volgens de schooldirecteur bewaakt. Verder monitoren coördinatoren van de naschoolse activiteiten het aanbod en omgang met kinderen, aldus de schoolleiding.

Tabel B10.3 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs 't Koggeschip

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/lwoo	vmbo	havo/vwo
2009	594	531,7	22,2%	47,1%	30,7%
2008	630	531,2	23,4%	43,9%	32,7%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer

Tabel B10.3 geeft een weergave van het aantal leerlingen en resultaten van 't Koggeschip. De school heeft een schoolscoregroep 6, wat betekent dat de helft tot driekwart van de leerlingen een leerlinggewicht heeft. 't Koggeschip is een relatief grote school met 594 leerlingen bij de telling van 1 oktober 2009. Verder had de school de afgelopen twee schooljaren een cito-score van rond de 531. Dit is lager dan het Amsterdams gemiddelde van 537,1. Het grootste deel van de leerlingen krijgt een vmbo-advies; bijna 44% in schooljaar 2008-2009 en ruim 47% in schooljaar 2008-2009. Verder kreeg ruim 30% van de leerlingen de afgelopen twee schooljaren een advies voor havo/ vwo. Voor het advies pro/lwoo schommelde het percentage rond de 22-23%.

De Kraanvogel

De Kraanvogel is een oecumenische school in stadsdeel Oost-Watergraafsmere en valt onder het schoolbestuur AMOS. Samen met de openbare school de Kaap en welzijnsinstelling Dynamo vormt de Kraanvogel sinds 2000 'Brede school Transvaal'.¹³³ De Kraanvogel gaat echter in de toekomst verhuizen en zal dan een 'aparte' brede school zijn. Doelgroepen van de brede school zijn de kinderen, ouders en de buurt. De Kraanvogel heeft de volgende voorzieningen:

- zorgstructuur, waaronder het schoolmaatschappelijk werk;
- voorschool met oudercontactfunctionaris;
- voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang;
- naschoolse activiteiten (VSD programma 'Talententent') en oudercursussen.

De school heeft een continuooster; kinderen blijven samen met de leerkracht over in de klas.

¹³³ Participanten aan de brede school zijn Dynamo, De Kaap en de Kraanvogel (bron: schoolgids 2009-2010).

Het uitgangspunt van de school is aan te sluiten bij de behoeften van kinderen. Hiervoor dienen partners te worden gezocht die zo goed mogelijk bijdragen aan de ontwikkeling van het kind. Gezien de achtergrond van de kinderen die op de Kraanvogel naar school gaan, hecht de school groot belang aan een goede zorgstructuur.

Ook is er een groot activiteitenprogramma in samenwerking met basisschool de Kaap en welzijnsstichting Dynamo: de Talententent. Momenteel zijn er in het kader van het prachtwijkenbeleid extra gelden beschikbaar voor deze activiteiten; het naschoolse activiteiten aanbod is hierdoor uitgebreid. De activiteiten worden aangeboden in de twee scholen en het buurthuis. De Talententent is deels toegankelijk voor de kinderen van de school, deels voor kinderen van beide scholen en deels voor alle kinderen in de buurt. Deelname aan de activiteiten is gratis. De adjunct-directeur van de Kraanvogel is in samenwerking met Dynamo verantwoordelijk voor de coördinatie van de naschoolse activiteiten op de school. Dynamo zet een programma op – de Talententent – en de adjunct-directeur zorgt voor de indeling van kinderen naar de activiteiten. De adjunct-directeur bepaalt op basis hiervan welke kinderen naar welke activiteit gaan en bekijkt veelal per kind wat een geschikte activiteit is. Alle kinderen op school nemen deel aan de activiteiten en sommige kinderen doen dit wel 2 x per week. De schoolleiding beoordeelt de samenwerking tussen de school en Dynamo als erg goed. De adjunct-directeur en de contactpersoon en talentmakelaar van Dynamo hebben wekelijks overleg. Verder is er ook meer informeel contact per telefoon of mail over de gang van zaken bij de naschoolse activiteiten. Ook is sprake van terugkoppeling over individuele kinderen; tussen de school en de welzijnsinstelling, maar ook tussen beide partijen en het kind. De kwaliteit van de naschoolse activiteiten wordt ook sterk benadrukt; aanbieders van activiteiten moeten zich houden aan een door de school opgesteld ‘gedragsprotocol’.¹³⁴

Verder worden er ook cursussen voor ouders op de school aangeboden. De voorschool en de naschoolse activiteiten worden aangeboden door Dynamo. Kinderopvangorganisatie Catalpa verzorgt de opvang. Deze opvang is op een andere locatie buiten het schoolgebouw gevestigd. Van de opvang wordt niet (voor school) of minimaal (na school) gebruik gemaakt. Daarnaast zijn er contacten met onder andere de GGD en het OKC voor voorlichting op school. Ook biedt het ROC taallessen voor ouders aan.

¹³⁴ In dit gedragsprotocol staan de pedagogische regels over hoe aanbieders van activiteiten met kinderen van de Kraanvogel dienen om te gaan.

Tabel B10.4 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen vervolgonderwijs De Kraanvogel

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/ lwoo	vmbo	havo/ vwo
2009	207	534,9	52,0%	14,0%	34,0%
2008	187	536,4	30,5%	26,8%	42,7%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer

In de tabel B10.4 staan het aantal kinderen, de behaalde cito-scores en de adviezen voor vervolgonderwijs voor de afgelopen twee schooljaren. De school heeft een schoolscoregroep van 6; de meerderheid van de kinderen op de Kraanvogel heeft een leerlinggewicht. De basisschool had 207 leerlingen per 1 oktober 2009. De meest recente cito-score is bijna 535. Dit verschilt enkele punten van het Amsterdams gemiddelde van 537,1. Ruim de helft van de kinderen van de kinderen uit schooljaar 2008-2009 kreeg het advies praktijkonderwijs of vmbo met leerwegondersteuning. Dit percentage was voor een eerder schooljaar echter veel lager, namelijk 30,5%. Verder is er ook een relatief groot percentage kinderen met het advies havo of vwo; 34% voor schooljaar 2008-2009 en bijna 43% voor schooljaar 2007-2008.

De Kinkerbuurt

De Brede school de Kinkerbuurt is een openbare school in stadsdeel Oud-West en valt binnen het schoolbestuur AWBR. De Kinkerbuurt is vanaf juni 2006 'officieel' een brede school. In de jaren '80 heeft de school in samenwerking met andere partijen een breder voorzieningenaanbod geboden. In 1982 werd dit 'integratieproject De Vierhoek' vormgegeven door het samengaan van basisschool de Kinkerhoek, sportzaal, buurthuis en bibliotheek in één gebouw. Hierbij was er ook een volwassenenaanbod binnen de school. Door het wegvallen van de financiële middelen verdween dit aanbod, totdat vanuit het stadsdeel werd ingezet op de brede schoolontwikkeling. Sinds 2006 vormt de school in samenwerking met welzijnspartner Combiwel een brede school.

Deze brede school bestaat naast onderwijs uit de volgende voorzieningen:

- voorschool en oudercontactfunctionaris;
- voorschoolse, naschoolse en tussenschoolse opvang;
- naschoolse activiteiten en ouderactiviteiten;
- sportbuurtwerk.

De huidige brede school biedt daarmee nog steeds minder voorzieningen dan in de jaren '80 gedurende het integratieproject.

In de toekomst is het de bedoeling dat als de openbare bibliotheek naar een andere locatie verhuist, er in deze vrijgekomen ruimte twee extra groepslokalen komen. Deze lokalen vervangen de twee hulplokalen naast het hoofdgebouw die dan ook zullen verdwijnen.

De brede school is een buurtgemeenschap waar kinderen en ouders zich veilig voelen, aldus de Brede school de Kinkerbuurt. Vooral in buurten waar de Kinkerbuurt staat, dient een brede school de sociale veiligheid te vergroten. Inhoudelijk zijn een doorgaande lijn en eenzelfde pedagogisch klimaat belangrijk, aldus de schoolleiding. Dit komt ook terug in de naschoolse activiteiten. De schooldirectie overlegt met de programmacoördinator brede school over het activiteitenaanbod. Verder gelden gedurende de naschoolse activiteiten voor kinderen dezelfde regels als onder schooltijd. Daarbij is er terugkoppeling over individuele kinderen tussen de school en naschoolse voorzieningen. Ook zijn er 4 tot 5 plaatsen gereserveerd voor kinderen van wie de ouders het financieel niet kunnen opbrengen om hun kinderen mee te laten doen aan de naschoolse activiteiten. De programmacoördinator brede school overlegt dan met leerkrachten welke kinderen hiervoor het beste kunnen worden benaderd. Schatting van de schoolleiding is dat het gros van de kinderen wel eens deelneemt aan de naschoolse activiteiten. Deelname aan de naschoolse activiteiten is in de meeste gevallen niet gratis; afhankelijk van de activiteit lopen de kosten per les uiteen van ongeveer € 2,50 tot € 5,50. Het is wel mogelijk om met de stadspas korting te krijgen.

De programmacoördinator brede school houdt zich dus bezig met de organisatie van naschoolse activiteiten. Deze coördinator is aangesteld door Combiwel. Naast deze coördinator zijn er ook andere coördinatoren van Combiwel werkzaam op de Kinkerbuurt. Zo is er ook een coördinator voorschool en een leidinggevende voor de naschoolse opvang.

Tabel B10.5 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs De Kinkerbuurt

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/ lwoo	vmbo	havo/ vwo
2009	299	541,6	18,9%	14,6%	66,5%
2008	309	540,6	15,3%	20,4%	64,3%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer

In de tabel B10.5 staan het aantal kinderen, de behaalde cito-scores en de adviezen voor vervolgonderwijs voor de afgelopen twee schooljaren. De school heeft een schoolscoregroep 5. Dit betekent dat een kwart tot de helft van de leerlingen een leerlinggewicht heeft. Gedurende de afgelopen twee jaar zaten er rond de 300 leerlingen op de Brede school de Kinkerbuurt. Verder bedroeg de meest recente cito-score 541,6. Dit zit ruim boven het Amsterdamse gemiddelde van 537,1. De meerderheid van de kinderen kreeg een advies voor havo/vwo (66,5%).

Ru Paré

De Ru Paré is een openbare basisschool in stadsdeel Slotervaart en valt onder het schoolbestuur STWT. De Ru Paré is sinds augustus 2003 een brede school. De brede school omvat een gratis activiteitenaanbod voor kinderen en ouders dat door een brede schoolcoördinator wordt georganiseerd. Deze brede schoolcoördinator is werkzaam op

de school, maar in dienst van Combiwel.¹³⁵ De brede schoolcoördinator overlegt met de schooldirectie over het activiteitenaanbod en de gang van zaken. De Ru Paré heeft drie speerpunten geformuleerd - taal, ouderbetrokkenheid en sociale competentie - en de school streeft ernaar om deze ook te verwerken in het naschoolse activiteitenaanbod. Zo is er in samenwerking met de Stichting Taalvorming een naschools cultuureducatieprogramma 'Alles is taal' gestart. Verder dient het activiteitenaanbod voor ouders te resulteren in een grotere ouderbetrokkenheid. Het aantal kinderen dat zich volgens de school inschrijft voor de naschoolse activiteiten is erg groot. Volgens de school is het echter lastig om kinderen de activiteiten elke keer te laten bezoeken. Verder zijn een eenduidige pedagogische lijn en inhoudelijke afstemming erg belangrijk, aldus de school. Zo gelden voor kinderen gedurende de naschoolse activiteiten dezelfde regels als onder schooltijd. Naast het organiseren van activiteiten, heeft de brede schoolcoördinator ook overleg met leerkrachten over kinderen.

De Ru Paré heeft verder binnen haar gebouw een voorschool van Impuls, een speellokaal en gymzaal. Ook zijn er onder andere 2 oudercontactmedewerkers, 2 schoolmaatschappelijk werkers, een speltherapeut en een logopediste werkzaam op de school. In het verleden was er een aanbod van buitenschoolse opvang van SKON. Ouders maakten echter geen gebruik van de voorschoolse en naschoolse opvang en daarom is dit aanbod stopgezet. Ouders die in de toekomst gebruik willen maken van opvang, kunnen bij SKON terecht op een andere locatie. De school organiseert samen met vrijwilligers de tussenschoolse opvang.¹³⁶ De Ru Paré is volgens de Onderwijsinspectie een zwakke school, net als De Boomgaard in Bos en Lommer. De Ru Paré neemt dan ook deel aan de Kwaliteitsaanpak Basisonderwijs Amsterdam. De Ru Paré ontwikkelt zich - net als de Professor Einstein en Huizinga - momenteel door tot een community center. In 2012 zal de school in een nieuw gebouw ook fysiek een community center zijn. Aanleiding voor de ontwikkeling richting community center was het gegeven dat de school al gedurende langere tijd een zwakke school is. In 'Convenant Community Centers Slotervaart' (2008) staat de volgende definitie van een community center: 'pedagogisch educatief zorg- en welzijnscentrum, dat zich richt op kinderen van 0 tot 14 jaar, het gezin waartoe zij behoren en de omgeving waarin zij opgroeien. Zij draagt bij aan het bevorderen van het algehele gezondheids-, welzijn- en ontwikkelingsniveau van kinderen en hun omgeving.'¹³⁷ In het community center

¹³⁵ De brede schoolcoördinator wordt gefinancierd door stadsdeel Slotervaart. Combiwel ontvangt subsidie van het stadsdeel voor 16-20 uur coördinatie.

¹³⁶ De school is twee jaar geleden in zee gegaan met SKON voor het aanbod van buitenschoolse opvang. Het gebruik van deze opvang was nihil, onder andere omdat maar weinig ouders werken en daarmee behoefte hebben aan opvang. Verder speelde waarschijnlijk het geld en de administratie en het al bestaande grote aanbod van naschoolse activiteiten een rol. SKON heeft tot oktober 2009 de tussenschoolse opvang nog georganiseerd, maar vanwege onvoldoende inkomsten is dit stopgezet. In het nieuwe Community Center in 2012 zal SKON het kinderdagverblijf gaan invullen.

¹³⁷ Dit convenant is ondertekend door het rijk (minister voor Jeugd en Gezin, staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, minister van Wonen, Wijken en Integratie, minister van Financiën), gemeente Amsterdam (wethouder voor Werk en Inkomen, Educatie, Jeugd en Diversiteit), de voorzitter van de stadsdeelraad van Slotervaart en de voorzitter van de Stichting Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden.

zullen 12 programma's worden aangeboden. Een greep uit dit aanbod: voorschool, naschoolse activiteiten, kinderopvang, taal- en inburgeringslessen, werkbegeleiding vanuit DWI, gezondheidsteam, OKC, buurtontmoetingsruimte en ouderkamer.

Tabel B10.6 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs Ru Paré

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/lwoo	vmbo	havo/vwo
2009	280	526,5	41,4%	43,1%	15,5%
2008	302	526,0	47,4%	36,5%	16,1%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer

De Ru Paré heeft schoolscoregroep 7. Dit betekent dat driekwart of meer van de leerlingen een leerlinggewicht heeft. In tabel B10.6 geeft de rekenkamer een overzicht van het aantal leerlingen en hun prestaties voor de afgelopen twee schooljaren. De Ru Paré had per 1 oktober 2009 zo'n 280 leerlingen. In vergelijking met eerdere jaren is het aantal kinderen afgenomen; in 2005 had de Ru Paré nog 415 leerlingen. De cito-score van de Ru Paré was het afgelopen schooljaar 526,5. Deze score is laag vergeleken met het Amsterdams gemiddelde van 537,1. Een groot deel van de leerlingen krijgt dan ook het advies pro/lwoo voor het voortgezet onderwijs. Dit percentage is in schooljaar 2008-2009 in vergelijking met het eerdere schooljaar wel afgenomen. In het afgelopen schooljaar kregen er procentueel meer kinderen een advies voor vmbo (43,1%) dan kinderen met een advies voor pro/lwoo (41,4%).

De Zeeheld

De Zeeheld is een openbare basisschool in stadsdeel Westerpark en valt binnen het schoolbestuur AWBR. De school is sinds eind 2002 een brede school.¹³⁸ Sinds maart 2009 heeft de school haar intrek genomen in het gerenoveerde gebouw. Vanaf eind februari tot maart 2009 was de school in containers op het Barentzplein gehuisvest. Binnen het schoolgebouw is naast de onderwijsruimte ook opvang (voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang) van IJsterk aanwezig. Verder is er een voorschool en een oudercontactfunctionaris van IJsterk. Ook is er een schoolmaatschappelijk werker van de Blankenberg Stichting in de school gevestigd. Het schoolgebouw omvat verder een gymzaal, keuken, speelzaal, aula en een handvaardigheid/technieklokaal.¹³⁹

De ambitie van de school is om te komen tot een doorgaande leerlijn met een breed en gevarieerd aanbod. Hiervoor is structureel overleg met partners nodig. Daarnaast dient het pedagogisch klimaat onder en na schooltijd hetzelfde te zijn. Er is nu dan ook een gezamenlijke visie met leidinggevend van IJsterk geformuleerd.

¹³⁸ Eind 2002 was er sprake van samenvoeging van basisschool Het Roer, buurthuis De Piraat, peuterspeelzaal De Zoutpot en naschoolse opvang De Piraat (bron: jaarplan 2009-2010 Brede school De Zeeheld).

¹³⁹ Compartimentering is nog niet toegepast. Dit betekent dat voor gebruik van de gymzaal de gehele school toegankelijk is en er een beheerder moet zijn. In de toekomst zal er echter wel een aparte ingang voor de gymzaal komen.

Vanaf augustus 2008 is er op de school een brede schoolcoördinator die activiteiten organiseert, samenwerkt met partners en de verhuur van het schoolgebouw regelt.¹⁴⁰ Deze brede schoolcoördinator is in dienst van het schoolbestuur en wordt gesubsidieerd door het stadsdeel. Het activiteitenaanbod is voor kinderen, maar ook voor volwassenen. Het volwassenenaanbod is hierbij niet alleen voor de ouders van kinderen, maar ook toegankelijk voor buurtbewoners. Daarnaast zijn de kinderactiviteiten ook toegankelijk voor kinderen uit de buurt; de brede school heeft dus ook een buurtfunctie.¹⁴¹ De coördinator heeft regelmatig overleg en contact met het schoolteam. Wekelijks doen er ongeveer 50 à 60 kinderen mee aan de naschoolse activiteiten, aldus de school. Kinderen schrijven zich in principe zelf in voor de activiteiten, maar soms overleggen de brede schoolcoördinator en leerkrachten over welke activiteiten nuttig zouden zijn voor bepaalde kinderen. Deelname aan activiteiten kost meestal geld. Voor de kinderactiviteiten is dit uiteenlopend van € 1 per maand tot € 3 per les. De kosten voor deelname aan activiteiten voor volwassenen is meestal € 5, maar kan afhankelijk van de activiteit soms duurder of goedkoper zijn. Ook is korting met de stadspas mogelijk.

Tabel B10.7 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen vervolgonderwijs De Zeeheld

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/lwoo	vmbo	havo/vwo
2009	108	534,9	46,7%	23,3%	30,0%
2008	108	533,8	40,0%	25,0%	35,0%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer.

Tabel B10.7 geeft een weergave van het aantal leerlingen en resultaten van De Zeeheld. De school heeft een schoolscoregroep 6, wat betekent dat ruim de helft of meer van de leerlingen een leerlinggewicht heeft. Per 1 oktober 2009 - als ook per 1 oktober 2008 - telde de school 108 leerlingen. De school heeft in vergelijking met de andere scholen relatief weinig kinderen. De cito-score voor het laatste schooljaar was bijna 535. Dit scheelt enkele punten met het Amsterdams gemiddelde van 537,1. Een groot deel van de kinderen (40% in schooljaar 2007-2008 en bijna 47% in schooljaar 2008-2009) krijgt een advies voor pro/lwoo. Echter, ook een relatief groot deel van de kinderen krijgt het advies havo/vwo; 35% in schooljaar 2007-2008 en 30% in schooljaar 2008-2009.

¹⁴⁰ De Zeeheld heeft daarmee, in tegenstelling tot alle andere scholen in Westerpark, een eigen activiteitenaanbod. De overige scholen in Westerpark maken gebruik van een naschools activiteitenaanbod dat door het stadsdeel in samenwerking met IJsterk wordt aangeboden, de Tondeldoos. Dit ligt volgens stadsdeel Westerpark aan de decentrale ligging van de Zeeheld ten opzichte van de andere scholen.

¹⁴¹ Kinderen van de school krijgen wel voorrang op kinderen uit de buurt bij de naschoolse activiteiten.

Neptunus

De Neptunus is een oecumenische basisschool in Zeeburg en valt onder het schoolbestuur AMOS. De school bestaat sinds 2004 en zit samen met de opvangorganisatie Partou in hetzelfde gebouw. Partou biedt voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang. Daarnaast is er een peuterspeelzaal van Partou, die zich in de toekomst zal doorontwikkelen tot een voorschool. Verder heeft de school ook contacten met onder andere GGD en ABC. De essentie van de brede school ligt in het optimaal bedienen van kinderen en ouders, aldus de school. Voor de Neptunus betekent dit vooral het bieden van opvang. Hoewel er incidenteel bepaalde zaken en kinderen wordt overlegd, is er volgens de schoolleiding geen structureel overleg met Partou.

Voor de naschoolse opvang geldt dat er een wachtlijst is; momenteel worden ongeveer 90 kinderen opgevangen. Er is op school een aanbod van naschoolse activiteiten van Civic in het kader van de Carrousel.¹⁴² Op IJburg hebben alle scholen die deelnemen aan de Carrousel een eigen profiel. De Neptunus heeft het profiel Natuur & Techniek. De naschoolse activiteiten die in het kader van de Carrousel worden aangeboden staan in het teken van dit profiel. Het idee achter de Carrousel is dat kinderen kunnen kiezen uit de diverse profielactiviteiten en dus op alle scholen in IJburg kunnen deelnemen aan naschoolse activiteiten. De Neptunus heeft twee Natuur & Technieklokalen. Deze lokalen worden ook voor de Carrousel gebruikt. Op dit moment tekenen veel kinderen van de naschoolse opvang zich niet in voor de Carrousel of er wordt vooral ingetekend op het activiteiten aanbod van de eigen school. Deelname aan de Carrousel kost € 4,50 per les, met de stadspas € 1. De basisschool heeft inhoudelijk weinig te doen met deze naschoolse activiteiten in het kader van de Carrousel, aldus de schoolleiding. Bij Civic Zeeburg is een coördinator naschoolse activiteiten aanwezig.

Tabel B10.8 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs Neptunus

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/lwoo	vmbo	havo/vwo
2009	345	538,7	2,4%	29,8%	67,9%
2008	330	537,9	5,0%	35,0%	60,0%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer

In tabel B10.8 een overzicht van het aantal leerlingen en onderwijsprestaties van leerlingen van de Neptunus. Het leerlingenaantal is toegenomen van 330 per 1 oktober 2008 naar 345 per 1 oktober 2009. De school is laatste jaren qua omvang sterk gegroeid; in 2005 had de school slechts 40 leerlingen. De cito-score in schooljaar 2008-2009 was 538,7. Deze cito-score is hoger dan het Amsterdams gemiddelde (537,1). Het merendeel van de leerlingen van de Neptunus stroomt door naar havo of vwo. Slechts een klein percentage van de leerlingen krijgt het advies pro/lwoo. De Neptunus

¹⁴² In IJburg wordt het activiteiten aanbod van de Carrousel aangeboden door Civic Zeeburg in samenwerking met Partou, Skon en sportschool Life & Kicking.

heeft een schoolscoregroep 4; 0-50% van de leerlingen op de school heeft geen leerlinggewicht.

Sint Jozef

De St. Jozefschool is een rooms-katholieke basisschool in stadsdeel Zuideramstel en valt onder het schoolbestuur ASKO. De brede school is in augustus 2006 van start gegaan in een nieuw gebouw.¹⁴³ Dit nieuwe gebouw biedt ruimte aan een peuterspeelzaal, naschoolse opvang en er is een sportzaal in de school. Verder zijn er ook nog twee andere grotere ruimtes; de theaterzaal en een ruimte voor de mediatheek. In de toekomst zal de school waarschijnlijk uitbreiden met twee nieuwe lokalen voor het onderwijs.¹⁴⁴ De school ontvangt in ieder geval vanuit het rijk extra gelden voor het aanpassen van de huisvesting van de brede school.¹⁴⁵

Samenwerkingspartners van de school zijn Stichting Welzijn Zuideramstel (Dynamo) voor peuterspeelzaal de Speelweide, stadsdeel Zuideramstel voor de sportzaal en de naschoolse opvang van Mirakel. De huidige opvangcapaciteit van Mirakel is te klein, aldus de school. Een deel van de kinderen wordt daarom na school door Hestia en Partou op andere locaties opgevangen. Deze kinderen worden met een taxi naar de betreffende locaties gebracht. Verder hanteert de school een continurooster, waarbij de tussenschoolse opvang door ouders zelf wordt verzorgd. Daarnaast was er op de school een naschools activiteiten aanbod van Stichting Wijsneus. Hier werd echter door de kinderen nauwelijks gebruik van gemaakt. Dit naschoolse aanbod van Stichting Wijsneus op de St. Jozef is daarom ook stopgezet. Op wijkniveau - Rivierenbuurt en Buitenveldert – is er echter ook een naschools activiteiten aanbod waaraan kinderen van de St. Jozefschool kunnen deelnemen. Kinderen kunnen deze activiteiten vinden op de website van Etude Talentontwikkeling, een initiatief van welzijnsstichting Dynamo (Stichting Welzijn Zuideramstel).¹⁴⁶ Dit activiteiten aanbod op stadsdeelniveau wordt gecoördineerd door een talentmakelaar.¹⁴⁷ Sommige van deze activiteiten zijn gratis, de meeste andere activiteiten kosten per les zo'n € 3. Voor een deel van de activiteiten kunnen kinderen met de stadspas korting krijgen.

¹⁴³ De St. Jozefschool is officieel in februari 2007 geopend.

¹⁴⁴ De school zal dan ook één lokaal afstaan aan de opvang van Mirakel.

¹⁴⁵ Ter stimulering van de brede school konden gemeenten subsidie aanvragen voor aanpassing van de huisvesting van brede basisscholen. Hiervoor is in het hele land 156 miljoen euro beschikbaar, waarvan 28 miljoen euro door OCW beschikbaar wordt gesteld en 128 miljoen door lokale, zowel publiek als private investeerders. In Amsterdam krijgen vier scholen subsidie, waaronder ook de St. Jozefschool in Zuideramstel. Deze krijgt € 560.000 voor aanpassing van het schoolgebouw. De overige 3 scholen zijn: Admiraal de Ruijter (€ 202.281), Buitenveldertse Montessorischool (€ 441.000) en St. Janschool (€ 213.324).

¹⁴⁶ Bron: www.etudetalentontwikkeling.nl.

¹⁴⁷ Volgens stadsdeel Zuideramstel is het de bedoeling dat er een talentmakelaar per wijk komt, omdat 14 scholen moeilijk tegelijk zijn te coördineren voor één persoon.

De invulling van de brede school is afhankelijk van de behoefte van de wijk waar de school is gevestigd, aldus de school. De St. Jozefschool biedt bredere dagarrangementen. Er is geen gezamenlijke pedagogische visie geformuleerd door de school en Mirakel. Er vindt volgens de schoolleiding door onderling overleg echter wel inhoudelijke afstemming plaats, waardoor de school en Mirakel dezelfde pedagogische lijn hanteren.

Tabel B10.9 - Aantal leerlingen, cito-score en adviezen voor vervolgonderwijs St. Jozef

Jaar	Aantal leerlingen	Cito-score	Advies vervolgonderwijs		
			pro/lwoo	vmbo	havo/vwo
2009	429	543,6	1,8%	6,0%	92,2%
2008	427	543,3	1,2%	11,3%	87,5%

Bron: Leerlingenaantallen van CFI (DUO). Cito-score en advies vervolgonderwijs van DMO, bewerkt door de rekenkamer.

Tabel B10.9 geeft een overzicht de leerlingenaantallen, cito-scores en adviezen voor vervolgonderwijs. De St. Jozefschool is qua leerlingenaantal (429 leerlingen) een van de grootste scholen in vergelijking met de scholen die in de voorgaande acht paragrafen zijn besproken. De St. Jozef heeft verder schoolscoregroep 1; dit betekent dat de school geen gewichtenleerlingen heeft. De cito-scores en adviezen voor vervolgonderwijs zijn voor de St. Jozefschool bijzonder goed; de cito-score ligt voor beide schooljaren ruim boven de 543 en de overgrote meerderheid van de leerlingen gaat naar de havo of het vwo.

Bijlage 11 - Definities en afkortingen

AMOS

Amsterdamse Oecumenische scholengroep.

ASKO

Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs.

AWBR

Amsterdamse Stichtingen West binnen de Ring.

Brede scholen

Een andere benaming voor brede scholen zijn de Vensterscholen in Groningen, de brede buurtscholen, de horizonscholen in Oss en het begrip community center.

Combinatiefunctie

Mensen (veelal docenten/onderwijzers) die extra taken op zich nemen om in het (dag)arrangement actief te zijn, worden beschouwd als een combinatiefunctie (bron: definitieboekje jaarplan 2008 Amsterdam).

Community center

Brede scholen met een meer wijkgerichte aanpak. Voorzieningen voor zorg, buurthuis, etc. worden in de brede school opgenomen. Ook zouden er geen financiële schotten meer zijn tussen onderwijs en welzijn.

Zie voor de definities van community centers in de stadsdelen Slotervaart en Zeeburg bijlage 2.

Dagarrangement

Een dagarrangement is een doorlopend aanbod van opvang vóór schooltijd, onderwijs, overblijf, en culturele, sportieve en educatieve activiteiten na en tijdens school (bron: definitieboekje jaarplan 2008 Amsterdam).

Denominatie

Scholen kunnen hun school inrichten naar levensbeschouwelijke visie zoals: openbaar, algemeen bijzonder, katholiek, protestants-christelijk en overig.

Kantoortijdschool

Een school die naast het onderwijs zelf tijdens kantoortijden (van circa 08.00 uur tot circa 18.00 uur) een doorlopend aanbod biedt van opvang, onderwijs, sport, welzijns- en culturele activiteiten (bron: definitieboekje jaarplan 2008 Amsterdam).

KBA NW

Katholiek Basisonderwijs Nieuw West.

Leerlinggewicht

In het kader van het voorrangbeleid worden aan kansarme kinderen leerlinggewichten toegekend. De oude gewichtenregeling is gebaseerd op etniciteit, beroep en opleidingsniveau van de ouders. De nieuwe gewichtenregeling alleen op het opleidingsniveau van de ouders. Voor beide gewichtenregelingen geldt, hoe lager het opleidingsniveau, hoe hoger het leerlinggewicht. Voor het oude leerlinggewicht geldt daarbij ook dat een allochtone leerling een hoger leerlinggewicht krijgt. Afhankelijk van het leerlinggewicht van de kinderen worden er daarom extra financiële middelen aan de scholen toegekend.

Lwoo

Leerwegondersteunend onderwijs.

MFA

Multi Functionele Accommodatie.

Netwerk brede school

Een brede school waarbij de betrokken partners niet fysiek in één gebouw zitten.

NSO

Naschoolse opvang.

Pro

Praktijkgericht onderwijs.

STAIJ

Samen Tussen Amstel en IJ.

STWT

Stichting Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden.

TSO

Tussenschoolse opvang.

Vensterscholen

Een Vensterschool biedt niet alleen onderwijs, maar regelt ook activiteiten die normaal gesproken buiten school plaatsvinden, zoals muziekles en sport. Ook zijn er peuterspeelzalen, kinderopvang, en instellingen die ouders helpen bij het grootbrengen van hun kind.

Vmbo

Voorbereidend middelbaar onderwijs.

Voorschool

De voorschool is een samenwerking tussen een peuterspeelzaal of een kinderdagverblijf en een basisschool.

VSD

Verlengde schooldag.

VSO

Voorschoolse opvang.

VVE-programma

Voor- en vroegschoolse educatieve programma's (bron: definitieboekje jaarplan 2008 Amsterdam).

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

Frederiksplein 1
1017 XK Amsterdam

telefoon 020 552 2897
fax 020 552 2943
info@rekenkamer.amsterdam.nl
www.rekenkamer.amsterdam.nl